

Босна и Херцеговина
Министарство финансија и трезора
Форум за координацију донатора Босне и Херцеговине

Ограничења у извјештају

Овај извјештај објављује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи (MoFT/SCIA) у име Форума за координацију донатора (DCF), који представља платформу за размјену информација између власти БиХ и 20 главних донатора. Извјештај је усмјерен на активности и финансијске портфолије ових донатора те због тога не обухвата укупну активност свих донатора у Босни и Херцеговини.

Информације и статистички подаци представљени у овом извјештају се заснивају на финансијским подацима који су унесени у DCF базу података, као и одговорима појединачних донаторских организација. Иако су податке провјерили и потврдили међународни и домаћи актери, ипак постоји могућност грешке. Исто се односи и на информације садржане у текстуалним дијеловима извјештаја.

У смислу анализе по секторима, донатори су за сваки од својих пројеката одабрали 'код' Одбора за помоћ у развоју (DAC). Како различити DAC кодови варирају, а у неким случајевима се и преклапају, неки пројекти се не могу у потпуности 'уклопити' у додијељени DAC код, док се другим пројектима може додијелити више DAC кодова, или могу садржавати компоненте од значаја за друге секторе.

Захвалница

Израда Прегледа активности донатора 2010-2011 не би била могућа без подршке и помоћи бројних појединаца и организација. Министарство финансија и трезора БиХ жели захвалити представницима свих донатора и институција Босне и Херцеговине који су учествовали у истраживању, обезбиједили неопходне информације о пројектним и програмским активностима, те анализирали нацрт извјештаја. МоФТ БиХ би, поред тога, желио изразити захвалност Sidi за финансијску помоћ обезбијеђену у оквиру пројекта *Вођење вјежбе за мапирање донатора Босне и Херцеговине за 2011. годину*.

Ријеч министра

Задовољство ми је да представим пето издање извјештаја Преглед активности донатора за период 2010-2011, а треће које објављује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Овогодишњи извјештај, као и његова претходна издања, пружа информације о најновијим активностима по питању развоја у оквиру десет сектора које подржавају чланови Форума за координацију донатора. Желио бих се захвалити представницима домаћих институција и донаторима који су обезбиједили потребне информације и учествовали у изради извјештаја Преглед активности донатора 2010-2011. Посебну захвалност дугујемо Sidi за финансијску подршку у изради овог извјештаја.

Настојања власти да остваре проактивнију улогу у планирању помоћи намијењене развоју и руковођењу истом, како би додатно унаприједили њену ефикасност, већ су постигла видљиве резултате. Као резултат заједничког дјеловања домаћих институција и донатора, овај извјештај представља користан инструмент којим ће се додатно унаприједити сарадња и развој партнерских односа између институција БиХ и донатора, као и дефинисање оптималних приоритета и програма у сврху даљег унапређења реформских процеса и економског развоја у Босни и Херцеговини.

Као потписник *Паришке декларације о ефективности помоћи*, Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи је у име Босне и Херцеговине прихватило изазов, те је Босна и Херцеговина, као једна од 78 земаља, учествовала у *Глобалном истраживању о примјени принципа Паришке декларације за 2011.*, које је провела Организација за економску сарадњу и развој. Овај податак наглашава значај који Босна и Херцеговина придаје поменутом глобалном мониторингу. Истраживање, у исто вријеме, нуди прилику властима БиХ и земљама партнерима да оцијене напредак, али и идентификују препреке и могућности за даљи напредак у испуњавању обавеза по питању ефективности помоћи у Босни и Херцеговини.

Иако је у више области постигнут напредак по питању ефективности помоћи, наставак овог процеса увелико зависи од активне сарадње међу ентитетима Босне и Херцеговине, другим државним институцијама и донаторима.

Драган Вранкић
Министар финансија и трезора БиХ

Садржај

■	Захвалница	2
	Ријеч министра	3
	Садржај	4
	Скраћенице	5
	Нагласак	8
	Сажетак	9
	Увод	10
■	Сектор образовања	13
■	Сектор здравства	21
■	Сектор добре управе и институционалне изградње	29
■	Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности	41
■	Сектор инфраструктуре	51
■	Сектор економског развоја и социјалне заштите	63
■	Сектор локалне управе	75
■	Сектор пољопривреде и шумарства	81
■	Сектор заштите околине	87
■	Међусобно повезани сектори	93
■	Профили донатора	103
	Преглед издвајања службене помоћи за развој (ODA) у Босни и Херцеговини	104
	Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)	107
	Република Чешка	109
	Француска	111
	Њемачка	113
	Мађарска	116
	Италија/Италијанска кооперација за развој (IC)	118
	Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)	120
	Амбасада Краљевине Холандије	122
	Министарство спољних послова Краљевине Норвешке	124
	Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)	128
	Шведска/Шведска међународна агенција за развојну сарадњу (Sida)	130
	Швајцарска/Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC)/Државни секретаријат за економске послове (SECO)	132
	Уједињено Краљевство/Одсјек за међународни развој (UK/DFID)	135
	Сједињене Америчке Државе/Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)	137
	Европска банка за обнову и развој (EBRD)	140
	Европска комисија (EC)	142
	Европска инвестициона банка (EIB)	145
	Фонд Уједињених народа за дјецу (UNICEF)	147
	Развојни програм Уједињених народа (UNDP)	150
	Свјетска банка	154

Скраћенице

ACE	Пројекат координације и ефективности помоћи	CSOs	Организације цивилног друштва
ACIPS	Асоцијација Алумни Центра за интердисциплинарне постдипломске студије	DAW	Одсјек за унапређење положаја жена
ADA	Аустријска развојна агенција	DCA	Одсјек за развојне кредите
ADC	Аустријска агенција за развој и сарадњу	DCF	Форум за координацију донатора
AECID	Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу	DED	Deutscher Entwicklungsdienst
AP	Акциони план	DEI	Дирекција за европске интеграције
APOSO	Агенција за предшколско, основно и средње образовање	DEMA	Данска агенција за управљање ванредним ситуацијама
BATA	Институт за акредитовање Босне и Херцеговине	DEP	Дирекција за економско планирање
BCA	Двогодишњи споразум о сарадњи	DFID	Одсјек Владе Уједињеног Краљевства за међународни развој
BHMAC	Центар за уклањање мина у БиХ	DIA	Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине
БиХ	Босна и Херцеговина	DNA	Овлашћено тијело за провођење пројеката механизма чистог развоја
BIRN	Балканске истраживачке мреже	DRG	Дијагностичко-терапијске групе
BHDCA	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ	EBRD	Европска банка за обнову и развој
BMZ	Њемачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој	EC	Европска комисија
CAPP	Програм партнерског грађанског заступања	ECAA	Европски заједнички ваздушни простор
CARDS	Помоћ Заједнице за обнову, развој и стабилизацију	ECD	Развој у раном дјетињству
CCI	Центри цивилних иницијатива	ECRI	Европска комисија против расизма и нетолеранције
CCM	Државни механизам координације	ECSEE	Енергетска заједница Југоисточне Европе
CCSP	Центар за промоцију цивилног друштва	EEC	Европска енергетска заједница
CCYI	Комисија за координацију питања младих	EFSE	Европски фонд за Југоисточну Европу
CDM	Механизам чистог развоја	EIB	Европска инвестициона банка
CDS	Стратегија развоја БиХ	EIDHR	Европски инструмент за демократију и људска права
CEB	Развојна банка Савјета Европе	ENQA	Европска мрежа за обезбеђење квалитета у високом образовању
CEDAW	Одбор за уклањање дискриминације жена	e-SEE	Иницијатива 'Електронска Југоисточна Европа'
CEE	Централна и Источна Европа	EOD	Уклањање експлозивних средстава
CEEN	Мреже агенција за обезбеђење квалитета у високом образовању у Централној и Источној Европи	EP	Европско партнерство
CEFTA	Средњоевропски уговор о слободној трговини	EQF	Европски квалификацијски оквир за цијеложивотно учење
CFS	Школе по мјери дјетета	ERDF	Европски фонд за регионални развој
ЦХЈ	Централна хармонизацијска јединица	ETF	Европска фондација за обуку
CIP	Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања	EU	Европска унија
CIPS	Систем за идентификацију и заштиту података грађана	EUCORIN	Подршка ЕУ провођењу програма прекограничне сарадње у оквиру IPA инструмента
CMS	Аутоматизовани систем управљања предметима	EUFOR	Снаге Европске уније
CoE	Савјет Европе	EUPM	Полицијска мисија Европске уније
CoEM	Конференција министара образовања	EUROSTAT	Канцеларија за статистику Европске уније
CoM	Савјет министара	FAO	Организација Уједињених народа за пољопривреду и храну
CPAP	Акциони план програма за државу	ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
CRA	Регулаторна агенција за комуникације	FDIs	Директна страна улагања
CREDO	Конкурентски регионални економски развој	FIAS	Савјетодавна служба за страна улагања
CRC	Конвенција о правима дјетета	FIGAP	Фонд за имплементацију Гендер акционог плана БиХ
CRS	Catholic Relief Services - Католичка помоћ		
CS	Цивилно друштво		

Скраћенице

FLEG	Провођење закона и управљање у области шумарства
FPA	Удружење за финансијско планирање
GAVI	Глобална асоцијација за вакцине и имунизацију
GDP	Бруто домаћи производ
GEF	Глобални фонд за околину
GFATM	Глобални фонд за борбу против сиде, туберкулозе и маларије
GIS	Географски информацијски систем
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit
GNI	Бруто национални доходак
HEA	Агенција за развој високог образовања и обезбеђење квалитета
HJPC	Високи судски и тужилачки савјет БиХ
HPAI	Авијарна инфлуенца/птичја грипа
HR	Људска права
HRBA	Пристап заснован на људским правима
IBM	Интегрисано управљање границом
IBRD	Међународна банка за обнову и развој
IC	Италијанска кооперација
ICMP	Међународна комисија за нестала лица
IDA	Међународна асоцијација за развој
IDD	Јод дефицитарни поремећај
ICTY	Међународни кривични суд за бившу Југославију
IECD	Центри за рани раст и развој
IFC	Међународна финансијска корпорација
IFI	Међународне финансијске институције
ИКТ	Информацијска и комуникацијска технологија
ILO	Међународна организација рада
IMAP	Програм интегрисаног противминског дјеловања
INQAAHE	Међународна мрежа агенција за обезбеђење квалитета у високом образовању
INSTRAW	Међународни институт за истраживање и обуку у области унапређења положаја жена
INTERPOL	Међународна криминалистичко-полицијска организација
IOM	Међународна организација за миграције
IPA	Инструмент за претприступну помоћ
IPAP	Индивидуални акциони план партнерства
IPARD	Инструмент претприступне помоћи Европске Уније за рурални развој
IPF	Фонд за инфраструктурне пројекте
IPF-MW	Фонд за инфраструктурне пројекте-општински сектор
IPR	Право интелектуалног власништва
ISC	Међународни управни одбор
ИТ	Информацијска технологија
ITF	Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина
JICA	Јапанска агенција за међународну сарадњу

JJ	Малољетничка правда
JSRS	Стратегија реформе сектора правде
KfW	Kreditanstalt für Wiederaufbau
KtK	Фондација Kvinna till Kvinna
LEAP	Локални акциони план заштите околине
LJR	Законодавна и реформа правосуђа
MAP	Акциони план за чланство у НАТО-у
MDGs	Миленијски развојни циљеви
MIC	Општинска међународна сарадња
MICS	Истраживање вишеструких показатеља
MIPD	Вишегодишњи индикативни плански документ
MLF	Мултилатерални фонд за провођење протокола из Монреаља
MMF	Међународни монетарни фонд
MoCA	Министарство цивилних послова
MoCT	Министарство комуникација и транспорта
MoD	Министарство одбране
MoFT	Министарство финансија и трезора
MoFTER	Министарство спољне трговине и економских односа
MHRR	Министарство за људска права и избјеглице
MoJ	Министарство правде
MoS	Министарство безбједности
MoU	Меморандум о разумијевању
MSME	Микро, мала и средња предузећа
MTS	Систем обуке за јединице локалне самоуправе
NAC	Сјеверноатлантски савјет
NATO	Сјеверноатлантски савез
NDC	Нансен дијалог центар
NEAP	Државни акциони план за околину
NERDA	Регионална развојна агенција за сјевероисточну БиХ
NHQSa	Сјеверноатлантски савез, Штаб Сарајево
NOK	Норвешка круна
NLB	Нова Љубљанска банка
NUPI	Норвешки институт за спољне послове
HBO	Невладина организација
ODA	Службена помоћ за развој
OECD	Организација за економску сарадњу и развој
OHR	Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ
OIA	Омладинска информативна агенција БиХ
ORF	Отворени регионални фонд
OSA	Безбједносно-обавјештајна агенција
OSAGI	Канцеларија посебног саветника за родна питања
OSCE	Организација за европску безбједност и сарадњу
PAR	Реформа јавне управе
PARCO	Канцеларија координатора за реформу јавне управе
PFM	Управљање јавним финансијама
PfP	Партнерство за мир

Скраћенице

PIFC	Стратегија јавне унутрашње финансијске контроле
PIMIS	Информатички системи за управљање јавним инвестицијама
ПЈИ	Програм јавних инвестиција
RBB	Регулаторни одбор жељезница
REDAH	Регионална развојна агенција за Херцеговину
REZ	Регионалне развојне агенције за регију Централна БиХ
RHDC	Регионални здравствени развојни центар
PC	Република Српска
SAA	Споразум о стабилизацији и придруживању
САД	Сједињене Америчке Државе
SALW	Малокалибарско оружје и лако наоружање
SAP	Процес стабилизације и придруживања
SCIA	Сектор за координацију међународне економске помоћи
SCRDP	Комисија за избјеглице и расељена лица БиХ
SDC	Швајцарска агенција за развој и сарадњу
SECO	Државни секретаријат за економске послове Швајцарске
SEE	Југоисточна Европа
SEEHN	Здравствена мрежа Југоисточне Европе
SEENET	Мрежа за сарадњу између Италије и Југоисточне Европе
SEETO	Транспортни опсерваториј за Југоисточну Европу
SERC	Државна регулаторна комисија за електричну енергију
SHC	Шведски хелсиншки одбор
Sida	Шведска међународна агенција за развојну сарадњу
SIFEM	Швајцарски инвестициони фонд намијењен тржиштима у развоју
SIPA	Државна агенција за истраге и заштиту
SIPPO	Швајцарски програм намијењен промовисању извоза
SIS	Стратегија социјалне укључености
SIVA	Корпорација за индустријски развој Норвешке

SMEs	Мала и средња предузећа
SPPD	Стратешко планирање и развој јавних политика
SSPACEI	Сектор за стратешка планирања, координацију помоћи и европске интеграције
TB	Туберкулоза
TIR	Међународни транзитни систем за превоз робе у друмском саобраћају
UK	Уједињено Краљевство
UN	Уједињени народи
UNDAF	Оквир Уједињених народа за помоћ у развоју
UNDP	Развојни програм Уједињених народа
UNEP	Програм Уједињених народа за околину
UNESCO	Организација Уједињених народа за образовање, науку и културу
UNFCCC	Оквирна конвенција Уједињених народа о промјени климе
UNFPA	Популацијски фонд Уједињених народа
UNICEF	Фонд Уједињених народа за дјецу
UNIDO	Организација Уједињених народа за индустријски развој
UNIFEM	Развојни фонд Уједињених народа за питања жена
UNIFEM CEE	Канцеларија Развојног фонда Уједињених народа за питања жена за Централну и Источну Европу
UNSCR	Резолуција Савјета безбједности Уједињених народа
UNV	Волонтери Уједињених народа
UWWT	Третман отпадних вода у урбаним подручјима
USAID	Америчка агенција за међународни развој
USD	Амерички долар
VET	Средње стручно образовање и обука
WWTP	Постројење за третман отпадних вода
WB	Свјетска банка
WBIF	Инвестициони оквир за Западни Балкан
WHO	Свјетска здравствена организација
WTO	Свјетска трговинска организација
WUS	Свјетски универзитетски сервис

Нагласак

Прво поглавље - Образовање

Агенција за развој високог образовања и обезбјеђење квалитета (НЕА) је у 2010. години постала чланица Мреже агенција за обезбјеђење квалитета у високом образовању у Централној и Источној Европи (СЕЕН) и придружена чланица Европске мреже за обезбјеђење квалитета у високом образовању (ЕНQA).

Основе квалификацијског оквира у Босни и Херцеговини су усвојене у марту 2011. године. Оквир представља први системски корак у изградњи система квалификација на основу Европског квалификацијског оквира за цијеложивотно учење.

Друго поглавље - Здравство

У јуну 2011. године у Босни и Херцеговини је отворен Регионални здравствени развојни центар за Југоисточну Европу. Циљ Центра је да унаприједи сарадњу на пољу бриге о менталном здрављу у цијелој регији.

Треће поглавље - Добра управа и институционална изградња

Према квалитативним показатељима укупно провођење *Акционог плана 1 Стратегије реформе јавне управе* у Босни и Херцеговини је до краја јула 2010. године износило 43,72%, док је укупно провођење Акционог плана до краја јула 2011. године износило 52,28%.

Четврто поглавље - Превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност

Грађанима БиХ је од децембра 2010. године допуштено да у шенгенску зону ЕУ путују без виза.

По успјешном окончању првог циклуса НАТО *Индивидуалног акционог плана партнерства (IPAP)*, Сјеверноатлантски савез (НАС) је у фебруару 2011. године усвојио нови *IPAP* за период 2011-2013.

Пето поглавље - Инфраструктура

Спољнотрговинска комора БиХ је у фебруару 2010. године почела да издаје карнете Међународног транзитног система за превоз робе у друмском саобраћају (TIR) у Босни и Херцеговини.

Дом народа Парламентарне скупштине БиХ је у мају 2010. године усвојио Закон о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу, те сва возила тежа од 3,5 тона са више од 9 сједишта морају имати инсталиране дигиталне тахографе, како би им био допуштен превоз робе и путника у иностранство.

Оба ентитета су усвојили прописе који се односе на производњу и потрошњу енергије из обновљивих извора те когенерацију.

Шесто поглавље - Економски развој и социјална заштита

У јулу 2010. године је усвојена *Стратегија запошљавања у Босни и Херцеговини 2010-2014*.

Преглед службене помоћи за развој (ODA) у БиХ

Чланови DCF-а су у 2010. години обезбиједили **680,33 милиона евра**, од чега **168,27 милиона евра** у облику грантова и **512,06 милиона евра** у облику кредита.

До краја јула 2011. године укупна издвајања чланова DCF-а су износила **349,69 милиона евра**, од чега **136,66 милиона евра** у облику грантова и **213,03 милиона евра** у облику кредита.

Босна и Херцеговина је у првом кварталу 2011. године забиљежила повећање економских активности. Индустријска производња је повећана за 10,5%, док је извоз повећан за 28% у односу на исти период 2010. године.

Седмо поглавље - Локална управа

Оба ентитета су у 2010. години израдили властите стратегије обуке за јединице локалне самоуправе, што је важан корак према системском и одрживом приступу изградњи капацитета локалне управе.

Успостављање централне базе података за матичне књиге у Републици Српској је у завршној фази, те се процјењује да би јединице локалне управе до краја 2011. године могле завршити уношење података у централну базу података.

Осмо поглавље - Пољопривреда и шумарство

Босна и Херцеговина је у 2011. години започела израду секторских анализа које ће послужити као основа за припрему програма Инструмента за претприступну помоћ за рурални развој (IPARD), као кључног документа за повлачење претприступних средстава намијењених руралном развоју.

Девето поглавље - Заштита околине

Савјет министара БиХ је у марту 2010. године усвојио *Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном УН конвенцијом о климатским промјенама (UNFCCC)*.

У јулу 2011. године су усвојени *Стратегија и Акциони план Босне и Херцеговине за заштиту биолошке и пејзажне разноликости 2008-2015*.

Десето поглавље - Међусобно повезани сектори

У јуну 2010. године је усвојена *Ревидирана стратегија Босне и Херцеговине за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума*.

Акциони план за провођење Резолуције Савјета безбједности UN-а 1325 о женама, миру и безбједности (UNSCR) у БиХ је усвојен у јулу 2010. године.

У јуну 2011. године Савјет министара БиХ је усвојио *Четврти и пети периодични извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције UN-а о елиминацији свих видова дискриминације жена*.

Сажетак

Ово је пето издање Прегледа активности донатора (DMR) и уједно треће издање које објављује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Овај извјештај представља свеобухватан преглед подршке коју су донатори, чланови DCF-а, пружили у десет сектора у Босни и Херцеговини. Ове године је садржај Прегледа активности донатора, у првом реду, усмјерен на пројекте и програме које су чланови DCF-а покренули током 2010. и 2011. године и надовезује се на претходна издања. У процес истраживања су биле укључене како домаће институције тако и међународне агенције. Наиме, донаторске агенције су обезбиједиле податке о пројектима за ажурирање базе података Форума за координацију донатора, док су и домаће институције и донаторске агенције учествовале у попуњавању упитника и у консултацијском процесу. Како би се уштедило вријеме током периода припремања извјештаја, у првом реду су кориштени упитници у писаном облику умјесто обављања разговора с представницима домаћих институција и донаторских агенција.

Извјештајем је утврђено да су чланови DCF-а издвојили 680,33 милиона евра у 2010. години и 349,69 милиона евра до данас у 2011. години. Од 1.030,02 милиона евра издвојених укупно у 2010. и 2011. години, 304,93 милиона евра је обезбијеђено у облику грантова, а 725,09 милиона евра у облику кредита.

У 2010. години су се, у поређењу с износима из 2009. године, укупни износи службене помоћи за развој (ODA) повећали за 60,83 милиона евра. Грантови су се смањили за 26,21 милион евра, док су се износи издвојени у облику кредита повећали за 87,04 милиона евра. Два сектора која су примила највиши постотак међународне помоћи у 2010. години су сектор економског развоја и социјалне заштите (45%) и сектор инфраструктуре (35%), након којих слиједе сектор добре управе и институционалне изградње (6%), сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности (5%), те сектор пољопривреде и шумарства (3%). Сектор за који је издвојено најмање финансијских средстава у 2010. години је сектор образовања (1%), након којег слиједе сектор здравства, сектор локалне управе и међусобно повезани сектори. Потребно је напоменути како је 92% укупних финансијских средстава како за сектор економског развоја и социјалне заштите, тако и за сектор инфраструктуре, те 46% укупних финансијских средстава за сектор пољопривреде и шумарства издвојено у облику кредита, док је 95% укупних финансијских средстава за сектор добре управе и институционалне изградње издвојено у облику грантова.

У 2010. години 127,84 милиона евра (19%) укупне ODA-е су издвојиле билатералне донаторске агенције, док су 552,49 милиона евра (81%) укупне ODA-е издвојиле мултилатералне агенције, укључујући и финансијске институције. Неке билатералне донаторске агенције постепено смањују своју билатералну подршку. Шпанија/AECID и Аустрија/ADC су у 2011. години затвориле своје канцеларије у Босни и Херцеговини. Аустрија/ADC ће постепено окончати пружање директне билатералне техничке помоћи до 2013. године. УК/DFID и Холандија ће окончати своје операције до краја 2011. године. Ове четири агенције су у 2010. години скупа обезбиједиле око 13% укупних издвајања у облику грантова. Крајем 2010. године Форуму за координацију донатора се, као нови члан, придружила и Република Чешка.

Будући да су три пројекта избрисана из DCF базе података и да је начин уноса података о издвајањима Њемачке/KfW и Европске комисије измијењен, износи по годинама у периоду од 2007. до 2010. године, приказани у овом извјештају, разликују се од износа објављених у ранијим Прегледима активности донатора.

Наиме, допринос за *Програм енергетског сектора IV - PSPP Врло* од 70 милиона евра у 2009. години и 30 милиона евра у 2010. години, издвојен од стране њемачке владе, избрисан је из DCF базе података јер још није ступио на снагу Споразум с Босном и Херцеговином о провођењу и финансирању пројекта (нити ће бити још најмање годину дана). Такође, из базе података су избрисана финансијска средства за пројекат под називом *Водовод и канализација БиХ II*, за Тузлу, Зеницу и Травник, у укупном износу од 19,5 милиона евра и финансијска средства за пројекат под називом *Обновљиви извори енергије II (Парк вјетрењача РС фаза 1)* у укупном износу од 50 милиона евра.

Како би се прилагодили унифицираној методи уноса пројеката у базу података, Њемачка/KfW и Европска комисија су измијениле методу уноса података о издвојеним средствима. Током ранијих година, при уносу података укупан износ за сваки пројекат је алоциран у једну годину. Сада се укупан износ за сваки пројекат алоцира по годинама трајања провођења пројекта. Ова метода је примијењена ретроактивно на све пројекте KfW-а, док се на пројекте Европске комисије ова метода примјењује почевши од 2010. године. За разлику од ранијих издања Прегледа активности донатора, пројекти у поступку разматрања код Европске комисије нису обухваћени овим извјештајем.

Потребно је напоменути како једино EBRD користи другачију методу уноса пројеката у DCF базу података, тако што алоцира укупан износ пројекта у годину у којој почиње провођење пројекта.

Активности које проводе власти, и које подржавају донатори, допринијеле су унапређењу процеса реформе у Босни и Херцеговини. У 2010. и 2011. години је израђен и усвојен извјестан број стратешких докумената, што ће унаприједити започети процес провођења реформи. Садржај Прегледа активности донатора 2010-2011 пружа детаљне податке о најбитнијим постигнућима, финансијским издвајањима и пројектима у десет сектора у Босни и Херцеговини, које су финансирали чланови DCF-а, а који су унесени у DCF базу података до јула 2011. године.

УВОД

Босна и Херцеговина још увијек прима значајну међународну финансијску помоћ. Службена помоћ за развој (ODA) је обезбијеђена у свим аспектима реформи у Босни и Херцеговини, као и за њен будући улазак у Европску унију. Доступност ODA-е у облику грантова намијењених БиХ постепено се смањује још од 2006. године, док расте удјео концесионих и комерцијалних кредита. Иако се обим ODA-е Босни и Херцеговини у облику грантова смањује, донаторске агенције и даље пружају значајну финансијску и техничку подршку, као и подршку изградњи капацитета, домаћим институцијама и организацијама. Такође је потребно напоменути како се неке билатералне агенције повлаче из активности пружања директне финансијске помоћи Босни и Херцеговини, те настављају пружати индиректну подршку путем мултилатералних агенција.

Најновија дешавања по питању процеса промовисања координације међународне помоћи у Босни и Херцеговини

Током ранијих година Босна и Херцеговина је предузела више значајних корака на промовисању процеса координације међународне помоћи. БиХ је заузела проактивнији приступ управљању међународном помоћи, што обухвата унапређење процеса планирања јавних расхода, програмирање и управљање спољном финансијском помоћи у складу с развојним приоритетима БиХ, јачање партнерских односа с донаторима и учешће у иницијативама које имају за циљ бољу ефикасност токова спољне финансијске помоћи у држави. Кроз све ове промјене циљ је да се повећа ефективност у кориштењу међународне помоћи у Босни и Херцеговини.

Преглед активности донатора, којег сваке године објављује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи (MoFT/SCIA), пружа свеобухватне информације и анализу тренутне донаторске помоћи у Босни и Херцеговини, те будуће донаторске планове. У фебруару 2011. године SCIA је покренула припреме за израду Прегледа активности донатора 2010-2011, у оквиру једногодишњег пројекта под називом *Вођење вјежбе за мапирање донатора Босне и Херцеговине за 2011. годину*, којег финансира Sida.

Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи (MoFT/SCIA) је задужен за координацију међународне економске помоћи (не укључујући помоћ EU) и за реализацију Програма јавних инвестиција.

SCIA је одговорна за одржавање DCF веб странице и базе података. Почетком 2011. године нова и побољшана DCF веб страница, www.donormapping.ba, постала је у потпуности оперативна. Тренутно представља динамичан извор информација с редовно ажурираним новостима. Постаје све већи извор материјала од интереса за домаће институције, донаторску заједницу и остале посјетиоце. Веб страница обухвата и базу података која садржи детаље о пројектима и програмима које финансирају чланови DCF-а. DCF база података, db.donormapping.ba/default.aspx, ажурира се на годишњој основи и служи као основа за припрему Прегледа активности донатора.

Форум за координацију донатора у Босни и Херцеговини је успостављен као полупформална платформа за размјену информација у децембру 2005. године. Временом се Форум развио у механизам координације који настоји да промовише ефективност међународне помоћи, те одговорност институција државе домаћина.

SCIA је одговорна за руковођење Секретаријатом DCF-а. Састанци чланова DCF-а, које води SCIA, одржавају се квартално, при чему се у предсједању ротирају агенције чланице. Након иницијалних 17 чланова, DCF сада броји 20 чланова који активно доприносе процесу реформи у држави.

стратешким циљевима споменутих стратегија, те са стратешким циљевима других кључних стратегија. За пројекте су јасно утврђени финансијски извори, те су обезбијеђене суштинске информације неопходне за осмишљавање финансијског оквира за споменуте стратегије. Процес припреме Програма јавних инвестиција је у цјелости синхронизован с процесом израде оквирног буџета, те годишњег буџета. SCIA ће у сарадњи с Министарством финансија Републике Српске, Федералним министарством финансија и Брчко дистриктом БиХ припремити обједињени Програм јавних инвестиција Босне и Херцеговине 2012-2014. Ова побољшања Програма јавних инвестиција су постигнута захваљујући техничкој подршци аустријске Агенције за развојну сарадњу (ADC) у оквиру пројекта под називом *Даље унапређење Програма јавних инвестиција као ефикасног инструмента развојног планирања и провођења Стратегије развоја Босне и Херцеговине*. Корисници овог пројекта су Министарство финансија и трезора БиХ, Министарство финансија Републике Српске, Федерално министарство финансија и Брчко дистрикт БиХ.

¹ Стратегија развоја БиХ и Стратегија социјалне укључености тренутно су у поступку усвајања.

Увод

Како би се објединиле информације прикупљене током процеса развоја Програма јавних инвестиција и током рада на изради Прегледа активности донатора, те како би се обезбиједило софистицираније и ефективније извјештавање о изворима и кориштењу јавних финансија, МоФТ/SCIA, Министарство финансија Републике Српске, Федерално министарство финансија и Брчко дистрикт БиХ сарађују на изради Информационог система управљања јавним финансијама (PIMIS). Израду овог система финансијски подржава Министарство спољних послова Краљевине Холандије у оквиру пројекта *Израда интегрисаног, функционалног и транспарентног информационог система управљања јавним финансијама*.

Босна и Херцеговина је у децембру 2009. године усвојила *Паришку декларацију о ефективности помоћи*. У Паришкој декларацији су утврђене практичне активности на унапређењу квалитета помоћи и њеног утицаја на развој кроз промовисање спољне помоћи и праксе управљања на основу принципа партнерског односа. Потписници декларације су обавезали своје државе и организације на наставак активности на усклађивању, уједначавању и управљању резултатима на основу низа мјерљивих активности и показатеља.

У 2010. години SCIA је провела и финализовала *Почетно истраживање о поштивању принципа Паришке декларације о ефективности помоћи* у сврху израде првог општег прегледа тренутних система координације рада донатора у држави на основу којег се може пратити будући напредак. Извјештај је обезбиједио историјски преглед координације финансијске помоћи донатора у Босни и Херцеговини, сажетак главних принципа и показатеља Паришке декларације, информације о методологији припреме извјештаја, те анализу резултата сваког од 12 показатеља провођења Паришке декларације у Босни и Херцеговини. Ово истраживање је показало да постоји доста простора за унапређење, како међу самим донаторима тако и међу институцијама БиХ, по питању обезбјеђења бољег поштивања принципа Паришке декларације у држави. Иако су нека унапређења већ остварена, за друге је, у складу с конкретним закључцима извјештаја, потребно уложити додатни труд.

У 2011. години SCIA је у име Босне и Херцеговине учествовала у *Глобалном истраживању о примјени принципа Паришке декларације за 2011. годину*, које је обавила Организација за економску сарадњу и развој (OECD). Закључци ове организације ће бити објављени у њеном новом извјештају под називом *Ефективност помоћи 2011: Извјештај о напретку у области провођења Паришке декларације*, а разматрани на глобалном нивоу на предстојећем *Четвртном форуму на високом нивоу о ефективности помоћи*, који ће се одржати у Бусану у Кореји, од 29. новембра до 1. децембра 2011. године.

У наредном периоду један од приоритета Босне и Херцеговине ће бити наставак провођења и праћења нивоа поштивања принципа Паришке декларације. Ово значи да ће фокус бити стављен на израду показатеља и њихово унапређење, како би се помоћ за развој Босне и Херцеговине учинила ефективнијом.

Поред споменутих активности, у 2010. години SCIA је у сарадњи с Тимом UN-а у Босни и Херцеговини припремила *Извјештај о напретку у реализацији миленијских развојних циљева (MDG) у Босни и Херцеговини 2010.*, који је

Паришка декларација о ефективности помоћи

Паришка декларација о ефективности помоћи је формулисана у фебруару 2005. године у току паришког Форума на високом нивоу о ефективности помоћи, у организацији Организације за економску сарадњу и развој (OECD). До јуна 2009. године 127 држава и 27 међународних организација формално су усвојили декларацију. Потписнице су сви главни донатори у Босни и Херцеговини.

Паришка декларација је одговор на све већа увјерења како су процеси међународне финансијске помоћи превише снажно вођени приоритетима донатора и како се помоћ дијели кроз донаторске канале. Декларација је одраз консензуса међународне заједнице о томе како учинити помоћ ефективнијом.

Трећи форум на високом нивоу о ефективности помоћи је одржан у Акри у Гани, у септембру 2008. године. На Форуму је договорен План акције с фокусом на три главна подручја у којима се реформа у области ефективности помоћи и даље одвија преспоро. На Форуму је покренута и Иницијатива о транспарентности међународне помоћи (IATI), нова иницијатива којом се настоји олакшати приступ информацијама о трошењу помоћи, те олакшати кориштење и разумијевање помоћи.

Босна и Херцеговина је званично додана на списак потписница Паришке декларације у јануару 2010. године.

Увод

Савјет министара БиХ усвојио у новембру 2010. године. Извјештај је усмјерен на будуће активности и у оквиру њега су дати приједлози политика дјеловања у конкретним секторима, што ће омогућити постизање одрживости и преузимање одговорности. Поред универзалних показатеља за MDG, дефинисани су и конкретни показатељи својствени за Босну и Херцеговину.

Имајући у виду да се ODA у облику грантова смањује, Босна и Херцеговина мора извући максималну корист из уложених финансијских средстава. Ово ће бити могуће једино кроз развој партнерских односа између домаћих институција и донаторске заједнице. SCIA ће имати проактивнију улогу у планирању и управљању развојном помоћи, како би се унаприједила ефективност помоћи.

Коначно, Преглед активности донатора 2010-2011 одражава интерес Босне и Херцеговине и међународне заједнице да размијене знање и пронађу начине на које ће удружити активности на промовисању друштвено-економског развоја у држави. Подаци који су приказани у овом извјештају представљају показатељ трендова у пружању спољне помоћи и у економском напретку, те пружају смјернице за будуће активности. Извјештај се заснива на подацима преузетим из DCF базе података, истраживачком раду, те на резултатима 44 упитника које су попунили представници домаћих институција и донаторских агенција. Извјештај обухвата период од јануара 2010. до јула 2011. године.

СЕКТОР ОБРАЗОВАЊА

1

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	Аустрија/ADC, Европска комисија, САД/USAID, UNICEF, Њемачка, Норвешка, Република Чешка, Француска, Јапан/JICA, Швајцарска/SDC/SECO.
Остале кључне међународне организације	Савјет Европе (CoE); Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE); Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR); Организација Уједињених народа за образовање, науку и културу (UNESCO); Европска фондација за обуку (ETF).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство цивилних послова БиХ; ентитетска и кантонална министарства образовања, те Одсјек за образовање Владе Брчко дистрикта БиХ; просвјетно-педагошки заводи; Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета; Агенција за предшколско, основно и средње образовање; Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања; Ректорска конференција БиХ; Конференција министара образовања БиХ; образовни савјети БиХ; Завод за образовање одраслих Републике Српске; Завод за запошљавање РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 7,73 милиона евра у облику грантова 2011.: 5,93 милиона евра у облику грантова
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Основе квалификацијског оквира у БиХ; Закон о високом образовању у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о научноистраживачкој дјелатности РС; Закон о школовању и стипендирању младих талената у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању Кантона Сарајево; Стратегија развоја образовања Републике Српске 2010-2014; Стратегија развоја културе Републике Српске 2010-2015.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије² <i>Оквирни закон о високом образовању у Босни и Херцеговини; Закон о измјенама и допунама Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини; Оквирни закон о предшколском васпитању и образовању у БиХ; Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини.</i> <i>Стратешки правци развоја образовања у Босни и Херцеговини са планом имплементације 2008-2015; Стратегија за предшколско образовање у БиХ; Стратегија развоја стручног образовања и обуке у БиХ за период 2007-2013; Седам кључних стратегија и смјерница за имплементацију Болоњског процеса; Стратегија развоја науке у Босни и Херцеговини 2010-2015 и Акциони план за провођење стратегије.</i>
Координација рада донатора	Више донатора је било позивано на састанке секторске радне групе које су организовали Конференција министара образовања БиХ и Министарство цивилних послова БиХ. Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета координира активности донатора у области реформе високог образовања, путем властитог тијела за координацију. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

² За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Образовање, као основно људско право, кључно је за остваривање миленијских развојних циљева (MDG) до 2015. године³. Циљеви и приоритети нове *Стратегије развоја БиХ* и *Стратегије социјалне укључености* (CDS/SIS)⁴ су у складу са миленијским развојним циљевима, а ове стратегије образовање дефинишу као један од стратешких циљева Босне и Херцеговине.

Активности у сектору образовања у задњих десет година биле су усмјерене на усаглашавање образовног система БиХ и његово прилагођавање савременим, европским образовним структурама. Због сложене структуре управе у сектору образовања у Босни и Херцеговини, коју чини 13 министарстава образовања на свим нивоима власти, те Одсјек за образовање у Брчко дистрикту БиХ, провођење ове реформе представља значајан изазов.

Најзначајнија достигнућа у 2008. години су била оснивања Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета (HEA), Агенције за предшколско, основно и средње образовање (APOSO), те Центра за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања (CIP). Данас се ове организације препознају као тијела одговорна за креирање образовних стандарда.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

HEA је у децембру 2009. године, постала пуноправан члан Међународне мреже агенција за осигурање квалитета у високом образовању (INQAAHE)⁵. INQAAHE⁵ је свјетско удружење које чини више од 200 организација које се баве теоријом и праксом осигурања квалитета у високом образовању. HEA је такође, у мају 2010. године, постала и члан Мреже агенција за осигурање квалитета у високом образовању у Централној и Источној Европи (CEEN)⁶. У фебруару 2010. године, HEA је постала придружени члан Европског удружења за осигурање квалитета у високом образовању (ENQA). ENQA дистрибуише информације, искуства и примјере добрих пракси на пољу осигурања квалитета у европским агенцијама за осигурање квалитета, јавним тијелима и високошколским установама⁷.

Савјет министара БиХ (CoM) је у децембру 2009. године, усвојио *Стратегију развоја науке у Босни и Херцеговини 2010-2015* и *Акциони план за провођење стратегије* као стратешки оквир за развој образовања⁸. Стратегија обухвата темељне принципе, циљеве, правце и приоритете у развоју науке и технолошког образовања.

Према *Извјештају о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*⁹, Босна и Херцеговина треба да ојача своја настојања на развоју и реформи образовања. Приоритет је да се осигура свеобухватност основног образовања, с обзиром да о њему зависи сваки даљи могући напредак на вишим нивоима образовања. Истовремено је важно унапређивати и више нивое образовања, с обзиром да су ови процеси међусобно комплементарни.

Активности донатора у 2010. и 2011.

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) активни у сектору образовања у 2010-2011 су Аустрија/ADC, Европска комисија, САД/USAID, UNICEF, Њемачка, Норвешка, Република Чешка, Француска, Јапан/JICA и Швајцарска/SDC/SECO.

Графикон 1.1. показује да су водећи донатори у сектору образовања у 2010. години САД/USAID, са издвајањем од 2,01 милион евра, те Аустрија/ADC која је издвојила 1,64 милиона евра. За њима слиједе Норвешка, Европска комисија, Њемачка, UNICEF, Јапан/JICA, Република Чешка, Француска и Швајцарска/SDC/SECO.

Водећи донатори у сектору образовања у 2011. години су Европска комисија, која је издвојила 1,52 милиона евра, потом Аустрија/ADC, са издвајањем од 1,26 милиона те UNICEF са издвајањем од 1,05 милиона евра. За њима слиједе Њемачка, Норвешка, Република Чешка, САД/USAID, Француска, Швајцарска/SDC/SECO и Јапан/JICA.

Донатори су у 2010. и 2011. години средства за овај сектор издвајали искључиво у облику грантова.

³ Миленијски развојни циљеви су: искоријенити крајње сиромаштво и глад; постићи свеобухватност основног образовања; унаприједити једнакост полова и подршку женама; смањити смртност дјете; унаприједити здравље мајки; борба против ХИВ/АИДС-а, маларије и других болести; обезбиједити одрживост околине; развијање глобалног партнерства за развој.

⁴ Стратегије су у процедури усвајања.

⁵ За више информација о INQAAHE-у посјетите: <http://www.inqaahe.org/>

⁶ За више информација о CEEN-у посјетите: <http://www.ceenetwork.hu>

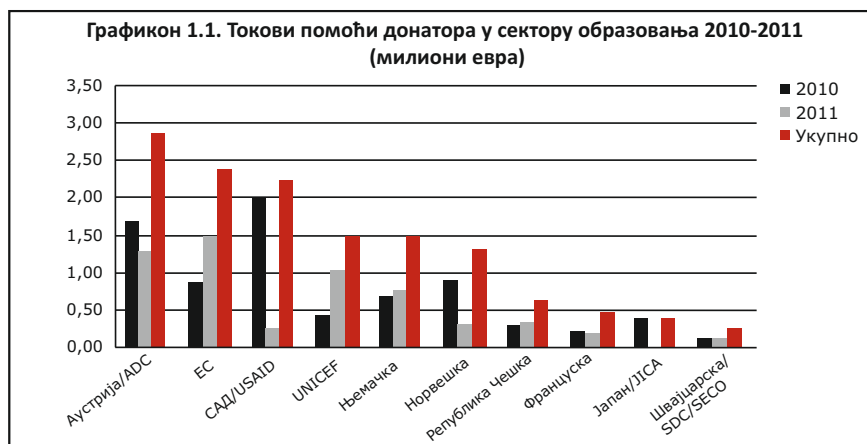
⁷ <http://www.enqa.eu/>

⁸ *Стратегија развоја науке у Босни и Херцеговини 2010-2011* (доступна на локалном језику), http://www.mcp.gov.ba/zakoni_akti/strategije/?id=1251

⁹ Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим УН-а у БиХ у јулу/августу 2010., а у новембру 2010. године га је усвојио Савјет министара.

Извјештај је на енглеском језику доступан на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>

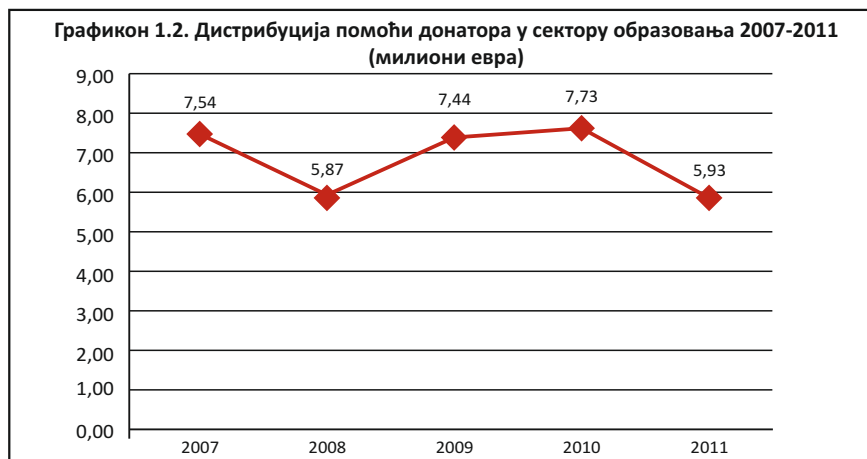
<http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>

Укупна издвајања чланова DCF-а за сектор образовања износила су 7,73 милиона евра у 2010., а досад, у 2011. години 5,93 милиона евра. Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 1.2. указује да су се у 2010. години укупна издвајања значајно повећала за 1,86 милиона евра у поређењу са 2008. годином, док су се у 2010. укупна издвајања у поређењу са 2007. годином незнатно повећала, за 0,19 милиона евра, односно за 0,29 милиона евра у поређењу са 2009. годином.

За овај је сектор у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

Подршка јачању законског и институционалног оквира

Подршку законодавном и институционалном оквиру у сектору образовања пружале су Аустрија/ADC, Европска комисија, UNICEF, Норвешка и OSCE¹⁰.

Аустрија/ADC је већ неколико година укључена у успостављање функционалног и ефикасног система за израду политика дјеловања и обезбјеђења квалитета у високом образовању. ADC подржава HEA-у обезбјеђивањем помоћи на пољима попут институционалне и изградње капацитета, техничке и IT подршке те медијских кампања са циљем подизања свијести о значају HEA-е. HEA је, а што је резултат заједничких настојања мјеродавних домаћих институција и донатора, у фебруару 2010. године постала придружени члан Европске мреже агенција за обезбјеђење квалитета (ENQA). HEA је, према томе, израдила смјернице и опште стандарде¹¹ те обучила довољан број стручњака који ће бити задужени за процес акредитовања. Међутим, сам процес акредитовања још увијек није започео.

Аустрија/ADC је почела и провођење пројекта, *Јачање капацитета Министарства цивилних послова БиХ за учешће у европским пројектима међународне научне сарадње (EU RTD)*¹². Још један нови пројекат, *Оснаживање Ромкиња,*

¹⁰ OSCE није члан DCF-а.

¹¹ HEA је у јулу 2010. године усвојила Одлуку о критеријумима за акредитовање високошколских институција у БиХ (Службени гласник БиХ број 75/10).

¹² RTD - Research and Technological Development - истраживање и технолошки развој

ради на рјешавању проблема дискриминације, искључености и угрожености Ромкиња кроз оснаживање организација цивилног друштва које их заступају.

Европска комисија је била посебно активна у унапређењу ефикасног управљања и администрације у области образовања, кроз помоћ у изради стратегије образовања на нивоу БиХ, те других интерних докумената и стандарда, као и у успостављању три агенције из области образовања на нивоу БиХ¹³. Европска комисија је, такође, подржавала и јачање институционалних капацитета у Босни и Херцеговини нужних за стратешки развој предузетничког учења, као и увођења појма цјеложивотног учења у предузетнички систем образовања у Босни и Херцеговини.

UNICEF обезбјеђује подршку политикама дјеловања, системима и службама из области образовања у раном дјетињству, квалитетног и инклузивног образовања, међукултуралног разумијевања, образовања за мир, учешће дјеце и младих, као и образовања које се темељи на стицању животних вјештина.

Организација за европску безбједност и сарадњу (**OSCE**) промовише измјене политичког и законодавног оквира, што ће Босни и Херцеговини омогућити развијање холистичког образовног система, доступног, прихватљивог и ефикасног за све грађане Босне и Херцеговине.

Уопштено гледано, донатори активно подржавају праћење активности, прикупљање података и израду стратешких докумената, како би се у Босни и Херцеговини обезбиједили квалитетни, савремени системи предшколског, основног и средњег образовања.

Реформа предшколског, основног и средњег образовања

Донатори активни на пољу реформе предшколског, основног и средњег образовања у 2010-2011 су Аустрија/ADC, Европска комисија, САД/USAID, UNICEF, Њемачка, Норвешка, Француска, Јапан/JICA и Швајцарска/SDC/SECO.

САД/USAID је наставио провођење програма грађанског образовања под називом *Civitas*. Програмом се промовише међунационална сарадња и ефикасна улога грађана кроз развијање и провођење квалитетних образовних програма, дидактичких материјала те подршка у едукацији наставног кадра на свим нивоима образовања у Босни и Херцеговини.

У оквиру *Програма јачања породице у Мостару*, **Аустрија/ADC** је обезбјеђивала подршку дјечи чији је развој угрожен, као и дјечи у ризику да буду напуштена од својих биолошких родитеља или повучена из система дјечије заштите.

Норвешка кроз пројекат *Образовање у БиХ* промовише израду методологије индекса инклузије те јачање укључености локалних власти у образовни процес.

Њемачка је започела другу фазу пројекта *Помирење кроз образовање*. Пројекат реализује фондација *Крила наде*. Фондација првенствено ради са трауматизованом дјецом и младима, жртвама рата, како би им омогућила да без сметњи учествују у приватном и друштвеном животу.

UNICEF је пружао помоћ у реализацији посебно осмишљених модела социјалног укључивања којима се омогућава дијалог, комуникација и заједничко дјеловање међу ученицима, учитељима, управама школа и родитељима из сегрегираних школа у Кантону Централна Босна. Неколико пројеката у десет општина се фокусира на међукултурално разумијевање. Уз подршку UNICEF-а, представници из 14 министарстава образовања и осам просвјетно-педагошких завода заједно су израдили показатеље за интеркултурално образовање, етички кодекс, те нацрт акционог плана за праћење и процјену квалитета образовања.

Француска је подржавала одржавање наставе француског језика у новом образовном систему и то у основним и средњим школама.

Швајцарска је у 2010. години започела пројекат под називом *Инклузија Рома у основно образовање, Кантон Сарајево-БиХ*. Основни циљ пројекта је смањити несразмјер у образовању између ромске и неромске дјеце, обезбјеђивањем бољег приступа квалитетном образовању.

Стручно образовање и обука

Донатори активни у области стручног образовања и обуке (VET) у 2010-2011 су Аустрија/ADC, Европска комисија, САД/USAID, Њемачка и Швајцарска/SDC/SECO.

Школа социјалних занимања је нови пројекат **Аустрије/ADC**. Циљ пројекта је да створи професију социјалних занимања која ће бити призната широм Босне и Херцеговине. У оквиру таквог образовања стицала би се знања и

¹³ Агенција за високо образовање и осигурање квалитета (HEA), Агенција за предшколско, основно и средње образовање (APOSО) и Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања (CIP).

вјештине потребне за његу старих лица и лица са посебним потребама, те знања и вјештине из социјалног менаџмента. Аустрија/ADC активно ради на смањењу незапослености међу младима у Босни и Херцеговини. *Пројекат запошљавања младих (YEP)* обезбјеђује помоћ младим људима из маргинализованих група који ступају на тржиште рада по завршетку средње школе. Циљ пројекта је да изгради снажнију сарадњу између приватних и јавних служби за запошљавање и сектора образовања.

Европска комисија је у 2011. години иницирала пројекат *Стручно образовање и обука (VET)* у БиХ 4, који представља наставак подршке ЕУ стручном образовању и обуци. У Босни и Херцеговини се од 1998. године реализује низ пројеката којима се подржава реформа VET-а у Босни и Херцеговини. Сврха пројекта *VET 4* је да подржи институционалну и изградњу капацитета у систему стручног образовања и обуке у Босни и Херцеговини, конкретно, Одсјека за средње стручно образовање у АРОСО-у, министарства образовања те педагошких завода и школа. Пројектом ће се ојачати вертикална и хоризонтална мобилност студената у систему стручног образовања у Босни и Херцеговини у складу са *Основама квалификационог оквира у БиХ*, те ојачати везе између сектора образовања и рада и запошљавања кроз развој професионалних стандарда. Кроз пројекат *Набавка опреме за средње стручне школе*, Европска комисија је одабрала стручним школама и центрима за обуку у Босни и Херцеговини набавила специјализовану опрему за VET.

Током периода од 2004. до 2010. године, **Њемачка** је подржавала стручно образовање и обуку у Босни и Херцеговини кроз GTZ-ов *VET Пројекат*. Све пројектне активности су биле усаглашене са стратегијом образовања на нивоу БиХ. Неки од резултата овог пројекта су: ISO сертификација десет стручних школа, оснивање Удружења за стручну подршку у образовању и настави - Успон¹⁴, те мултипликовање главних елемената у стручном образовању, попут едукације наставног кадра, управљања квалитетом израде и увођења наставних планова и програма широм земље. Овим пројектом је успостављена мрежа сарадње између школа и предузећа. Њемачка је у 2011. години започела пројекат *Образовање одраслих* који има за циљ да унаприједи образовање одраслих у смислу економских те друштвених потреба у Босни и Херцеговини.

Путем пројекта *Неформално образовање и образовање одраслих у Босни и Херцеговини*, **Швајцарска/SDC** подржава активности на успостављању савременог и флексибилног система неформалне обуке (образовања). Циљ пројекта је побољшавање запошљавања лица која траже посао те унапређење квалификације запослених кроз тржишно оријентисану изградњу капацитета у сектору неформалног образовања и образовања одраслих.

Реформа високог образовања

*Оквирни закон о високом образовању у БиХ*¹⁵, усвојен у јулу 2007. године, обиљежио је почетак реформе високог образовања познатијег под називом Болоњски процес. Донатори активни на пољу реформе високог образовања у 2010-2011 су Аустрија/ADC, Европска комисија, САД/USAID, Норвешка, Република Чешка и Француска.

Аустрија/ADC тренутно проводи другу фазу пројекта *Подршка високом образовању у Босни и Херцеговини*¹⁶, који има за циљ приближавање универзитета у Босни и Херцеговини европском простору високог образовања.

Норвешка финансира *Магистарски програм родних (Gender) студија*. Циљ пројекта је едуковање генерације стручњака у области родних студија који су додипломско образовање стекли на различитим пољима.

Европска комисија обезбјеђује помоћ у образовању из области људских права кроз *Европски регионални магистарски студиј демократије у Југоисточној Европи*.

Европска комисија такође подржава реформу високог образовања кроз пројекат техничке помоћи којим се пружа помоћ Центру за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања (CIP), изради нацрта смјерница за признавање високошколских квалификација у складу са Лисабонском конвенцијом¹⁷, те јачање управљачких капацитета јавних универзитета у циљу њиховог преображаја у интегрисане институције.

Европска комисија и **Савјет Европе (СоЕ)** су од 2003. до 2011. године, реализовали низ од три заједничка пројекта под називом *Јачање високог образовања у Босни и Херцеговини*. Пројекти су осмишљени како би се Босни и Херцеговини помогло у испуњавању обавеза које је преузела 2003. године званичним придруживањем Болоњском процесу. Ови су пројекти помогли подизању нивоа стручних знања везаних за Болоњски процес у оквирима академске заједнице и образовних власти. Основна подручја дјеловања су подразумејавала, између осталог, нови систем квалификацијских степена, те оквир за квалификације у високом образовању, обезбјеђивање квалитета те признавање квалификација¹⁸.

Република Чешка је обезбиједила више од 30 стипендија за студије на универзитетима у Републици Чешкој.

¹⁴ За више информација посјетите: <http://www.uspon.edu.ba/udruzenje.asp>

¹⁵ Службени гласник БиХ број 59/07.

¹⁶ Пројекат реализује WUS Аустрија.

¹⁷ Конвенција о признавању диплома у високом образовању, потписана у Лисабону у априлу 1997. године. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>

¹⁸ Делегација Европске уније у БиХ, *Сљедећи кораци у реформи високог образовања у Босни и Херцеговини*, <http://www.delibh.ec.europa.eu/?akcija=vijesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=859>

Француска такође подржава размјену међу универзитетима у Француској и Босни и Херцеговини, те је у том смислу и у 2010. и у 2011. години обезбиједила по седам стипендија.

Образовне установе и образовање наставника (прије ступања у службу и током службе)

Донатори активни у области образовних установа и образовања наставника у 2010-2011 су Аустрија/ADC, САД/USAID, UNICEF и Норвешка.

САД/USAID подржава пројекат *Рана интервенција за дјецу са потешкоћама у развоју*. Сврха пројекта је успостављање механизма ране интервенције за дјецу са тешкоћама у развоју, као и обезбјеђивање психосоцијалне подршке њиховим родитељима.

У 2010. години **Аустрија/ADC** је покренула *Пилот-пројекат увођења инклузивног образовања*. Пројекат има за циљ стварање амбијента који ће довести до елиминисања дискриминације у образовању. Додатни циљ пројекта је да обезбиједи основно образовање за сву дјецу, посебно дјецу са посебним образовним потребама.

Норвешка је наставила провођење програма *Образовање за мир (EFP)*, који представља јединствен програм развоја у оквиру заједнице, а посвећен је помагању младим генерацијама и њиховим наставницима, родитељима и вођама у стварању културе мира, која се темељи на јединству у различитости.

UNICEF сарађује са партнерима на развијању капацитета у сектору образовања, са фокусом на квалитетно инклузивно образовање, интеркултурално разумијевање, животне вјештине и главне способности. Тако су нпр. учитељи и наставници у основним школама унаприједили своја знања и вјештине из области интеркултуралног образовања кроз обуку коју су заједно реализовали партнери из владиног сектора и академске заједнице.

Главни пројекти у сектору образовања су наведени у сљедећој табели :

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички програм UN-a - MDG- Fond, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Програм запошљавања и задржавања младих (заједнички програм UN-a - MDG- Fond, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Образовање одраслих	Њемачка	4,00
Стручно образовање и обука	Њемачка	3,60
Подршка високом образовању у Босни и Херцеговини за 2005-2007 и 2008-2010	Аустрија/ADC	2,26
Реформа VET IV	Европска комисија	1,43
Основно образовање	UNICEF	1,34
Подршка ЕУ високом образовању у БиХ	Европска комисија	1,10
Европски регионални магистарски студиј демократије у Југоисточној Европи	Европска комисија	1,07
Школа социјалних занимања у БиХ	Аустрија/ADC	1,02
Образовање Мостар	Норвешка	1,02

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У марту 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Основе квалификацијског оквира у БиХ*. Оквир представља први системски корак у изградњи система квалификација на темељу Европског квалификацијског оквира за цијеложивотно учење (EQF). EQF је заједнички, европски референтни систем, којим се обухватају и усаглашавају национални квалификацијски системи и који функционише као механизам за превођење и омогућава квалитетније поређење квалификација. Систем промовише цијеложивотно учење и помаже грађанима Европе који желе да студирају или раде у иностранству.¹⁹

*Закон о високом образовању у Републици Српској*²⁰ усвојен је у јулу 2010. године. Народна скупштина Републике Српске је, у јулу 2011. године, усвојила и *Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању у Републици Српској*.

На нивоу Федерације Босне и Херцеговине тренутно нема закона о високом образовању.

¹⁹ Европска комисија, *Европски квалификацијски оквир*: http://ec.europa.eu/eqf/home_en.htm

²⁰ Службени гласник Републике Српске број 73/10.

У јулу 2010. године, Кантон Сарајево је усвојио *Закон о измјенама и допунама Закона о високом образовању*. Тузлански, Унско-сански, Посавски, Зеничко-добојски, Босанско-подрињски, Западнохерцеговачки кантон те Кантон 10 (Ливањски кантон), као и Брчко дистрикт БиХ су такође усвојили законе о високом образовању. Херцеговачко-неретвански кантон те Кантон Централна Босна, законе о високом образовању тек требају да усвоје.

У фебруару 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију развоја образовања Републике Српске 2010-2014*. Стратегија се темељи на концепту цјеложивотног учења и усклађивања образовања у свим животним добрима, што подразумемијева формално и неформално образовање те самообразовање.

У фебруару 2010. године, Република Српска је усвојила и *Стратегију развоја културе Републике Српске 2010-2014*. Општи циљ ове Стратегије је подизање нивоа заједничког разумијевања и поштивања међу појединцима, заједницама и народима, промовисање културне разноликости, као и усаглашавање политике дјеловања и законодавства РС са одговарајућим *acquisom* и политикама ЕУ.

Стратегија предузетничког учења у образовном систему у Босни и Херцеговини и План имплементације, те буџет, као и *Модел социјалног партнерства за увођење предузетничког учења у образовни систем БиХ*, **израђени су 2010. године**. Оба ова документа су у процедури усвајања на Савјету министара БиХ. Стратегија је резултат заједничких напора јавног и приватног сектора, укључујући представнике образовног и економског сектора у Босни и Херцеговини.

Координација рада донатора

Донатори су, током 2010. и 2011. године наставили учествовати како на званичним, тако и полузваничним састанцима у сврху размјене информација у сектору образовања. Министарство цивилних послова БиХ је организовало и водило састанке секторске радне групе коју су, између осталих, чинили и водећи домаћи и међународни актери. Конференција министара образовања (CoEM) дјелује као савјетодавно тијело чија је сврха омогућити координацију у сектору образовања. Донатори су позвани да учествују на састанцима CoEM-а, зависно о теми расправе.

НЕА је успоставила властито координацијско тијело, којим се настоји избјећи удвостручавање активности те представљање приоритета НЕА-е у сектору образовања.

Донатори који су активни у сектору образовања редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Донатори у Босни и Херцеговини су, поред тога, учествовали и на периодичним састанцима у сврху размјене информација са различитим међународним организацијама, представницима НВО и амбасада активних у сектору образовања.

Бројни актери, укључујући домаће институције и донаторе, исказали су потребу за снажнијом званичном координацијом на државном нивоу.

Иако су токови информација унутар сектора добри, потребно их је додатно унаприједити.

Будуће активности

Нова *Стратегија развоја БиХ* и *Стратегија социјалне укључености (CDS/SIS)*, које су тренутно у процедури усвајања, дефинишу образовање као један од стратешких циљева Босне и Херцеговине. Зато би будуће активности и интервенције у сектору образовања требале бити усклађене са овим стратегијама.

Провођење оквирних закона на нивоу БиХ у области високог образовања, предшколског и стручног образовања иде спорије него што се очекивало. Зато релевантни актери требају да ојачају своја настојања по питању развоја образовања и његове реформе.

Иако донатори обезбјеђују значајну подршку сектору образовања, заинтересоване стране унутар овог сектора сматрају да још увијек постоје одређена подручја којима је потребна додатна помоћ донатора. Према томе, будуће активности у овом сектору би се требале посебно фокусирати на сљедећа подручја:

- основно образовање (предшколско, основно и средње),
- формално и неформално образовање одраслих,
- квалитетно инклузивно образовање,

- образовна инфраструктура,
- унапређење наставних планова и програма,
- реформа образовања наставника прије ступања у службу.

Како би се образовни систем усагласио са потребама тржишта рада и потребама економског развоја, између осталог, потребно је предузети сљедеће мјере²¹:

- јачање капацитета завода за запошљавање, како би се исти ангажовали у оквиру активне политике тржишта рада, као и успостављање одговарајућег законског оквира и подстицаја за укључивање приватног сектора у пружање услуга потребних на тржишту рада;
- фокусирање на реформу средњег образовања, како би се матурантима обезбиједиле флексибилне вјештине потребне на тржишту рада, те како би се могли квалитетније позиционирати по питању наставка образовања и цјеложивотног учења;
- наставак провођења реформи које су већ започеле у сектору стручног образовања и обуке путем EU VET реформи;
- наставак провођења реформи започетих у области цјеложивотног учења, чиме би се подстакнуо интерес приватног сектора за пружање услуга обуке одраслих, те повећала потражња за овим услугама међу радницима и предузећима, која је због непостојања обезбјеђивања квалитета и сертификације досад била ограничена;
- развијање јасне стратегије и циљева раста у главним секторима привреде, како би се капитализовале конкурентске предности Босне и Херцеговине и који могу постати покретачи извозно оријентисаног раста и генерисања нових радних мјеста;
- израда стратегије за успостављање веза и кориштење потенцијала босанскохерцеговачке дијаспоре, како би се додатно унаприједио процес развоја.

Према *Извјештају о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*²², неке од препорука за даље унапређење сектора образовања су:

- повећати приступ образовању за цјелокупно становништво;
- обезбиједити провођење одредби које се тичу бесплатног образовања, посебно за угрожене групе;
- реформа система финансирања образовања, како би се обезбиједило ефикасније образовање, успостављањем новог модела финансирања образовања, дефинисањем потреба у смислу додатних улагања у образовање, као и успостављање образовних норми и стандарда на нивоу БиХ;
- усаглашавање образовног система са потребама тржишта рада, као и привредним и друштвеним развојем.

Аустрија/ADC ће наставити да пружа подршку сектору образовања у Босни и Херцеговини све до краја 2013. године. Ова помоћ ће се првенствено фокусирати на високо те стручно образовање и обуку.

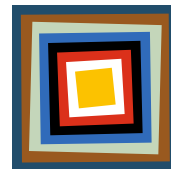
UNICEF ће од 2010. до 2014. године, подржати сарадњу у вези са социјалним укључивањем, промовисањем и израдом стандарда за интервенције у раном дјетињству, као и школе по мјери дјетета/квалитетно основно образовање. UNICEF је посвећен циљу обезбјеђивања бесплатног приступа образовању за сву дјецу.

Европска комисија ће у оквиру IPA 2008 и IPA 2009, наставити да подржава реформу у области финансирања високог образовања, даљу реформу VET-а, развој стратегије и оквирног закона о образовању одраслих на нивоу БиХ, статистичко извјештавање у области образовања и запошљавања одраслих лица, као и изградњу капацитета Агенције за предшколско, основно и средње образовање (APOSО).

Општи закључак је да Босна и Херцеговина у наредним годинама треба да ојача настојања која улаже у развој и реформу образовања. Приоритет би требало дати даљем унапређењу одрживости и одговорности домаћих институција за процес реформи.

²¹ Према извјештају Свјетске банке, *Да ли ограниченост вјештина ограничава раст у Босни и Херцеговини?*, децембар 2009. године. Извјештај је на енглеском језику доступан на: <http://siteresources.worldbank.org/INTBOSNIA/HERZ/Resources/AreSkillsConstrainingGrowthInBHeng.pdf>

²² Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ у јулу/августу 2010., а у новембру 2010. године га је усвојио Савјет министара. Извјештај је на енглеском језику доступан на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	UNDP, Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка, UNICEF, Европска комисија, Италија/IC, Република Чешка, Холандија, Француска, Норвешка, Јапан/JICA, Аустрија/ADC.
Остале кључне међународне организације	Свјетска здравствена организација (WHO); Популацијски фонд Уједињених народа (UNFPA); Међународна организација за миграције (IOM); Глобални фонд за борбу против АИДС-а, туберкулозе и маларије (GFATM); Глобална асоцијација за вакцине и имунизацију (GAVI).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство цивилних послова БиХ; Министарство здравства ФБиХ; Министарство здравља и социјалне заштите РС; Одсјек за здравство и остале услуге Брчко Дистрикта БиХ; кантонална министарства здравства; фондови здравственог осигурања; заводи за јавно здравство; Државна регулативна агенција за радијацијску и нуклеарну безбједност; Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 8,03 милиона евра - 5,92 милиона евра у грантовима и 2,11 милиона евра у кредитима 2011.: 13,49 милиона евра - 11,04 милиона евра у грантовима и 2,45 милиона евра у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о здравственој заштити у ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о здравственом осигурању у ФБиХ; Закон о заштити становништва од заразних болести у РС; Закон о трансплантацији људских ткива и ћелија у РС; Политика лијекова и медицинских средстава у Босни и Херцеговини; Политика за унапређење раног раста и развоја дјеце у ФБиХ; Политика за унапређење раног раста и развоја дјеце у Републици Српској 2011-2016; Стратегија за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља и права у ФБиХ 2010-2019; документ Активности за интеграцију здравствених сектора Босне и Херцеговине у Европску унију.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије²³ <i>Стратегија примарне здравствене заштите 2006.; Државна стратегија за надзор над опојним дрогама, спречавање и сузбијање злоупотребе опојних дрога у Босни и Херцеговини; Државна стратегија за превенцију и борбу против ХИВ/АИДС-а 2004-2009; Стратегија за превенцију јод дефицитарних поремећаја у БиХ; Политика у области инвалидности у БиХ; План приправности и контроле пандемијске инфлуенце у БиХ; Резолуција о политици здравља за све грађане БиХ; Стратешки план развоја здравства у ФБиХ за период 2008-2018; Стратегија развоја здравства Брчко дистрикта БиХ за период 2008-2013.</i>
Координација рада донатора	Конференција министара у сектору здравства дјелује као савјетодавно и координајско тијело у области здравства. Најзначајније подсекторске радне групе су Државни механизам координације (ССМ) у области ХИВ-а/АИДС-а и туберкулозе, те Међуагенцијски координацијски комитет за питања имунизације. Не постоји званична координајска група за цијели сектор. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи. Донатори, осим тога, учествују и на разним неформалним <i>ad-hoc</i> билатералним и мултилатералним састанцима.

²³ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

У неколико последњих година у сектору здравства у Босни и Херцеговини започет је већи број реформи. Реформски процеси у овом сектору постепено напредују и подразумевају сарадњу на реформама између ентитета и реформу унутар Федерације Босне и Херцеговине.

Министарство здравства ФБиХ и Министарство здравља и социјалне заштите РС су надлежни за сектор здравства на ентитетском нивоу. Министарство цивилних послова БиХ/Сектор за здравство одговорно је за припрему и провођење регулативе; усклађивање планова на ентитетском нивоу; дефинисање стратегије на међународном нивоу; планирање, координацију и надзор политика, надгледање институција и организација у сектору здравства на нивоу БиХ; надгледање приступа ЕУ у сектору здравства; као и провођење међународних споразума и конвенција које је Босна и Херцеговина ратификовала.

Помоћ донатора на даљој реформи здравства настављена је и у 2010. и 2011. години. Посебна пажња је усмјерена на реформу примарне здравствене заштите, заштиту менталног здравља и превенцију/контролу ХИВ/АИДС-а, ТБ-а и других преносивих болести, развој људских ресурса и стратешких докумената, као и јачање законских и институционалних капацитета.

Увођење модела породичне медицине у примарну здравствену заштиту напредује добро. Почела је и реформа секундарне здравствене заштите, уз значајну подршку Европске комисије кроз програм помоћи IPA 2008. У јуну 2011. године, у Босни и Херцеговини је отворен Регионални центар за развој у области менталног здравља у Југоисточној Европи²⁴, којем је намјера да унаприједи сарадњу на пољу менталног здравља у регији.

Напори на реформи здравства теже да буду родно осјетљиви и фокусирани на обезбеђење једнаког приступа здравственим услугама за повратнике, младе и најугроженије групе становништва. Домаћи актери се слажу да је расподела донаторске помоћи у сектору здравства задовољавајућа. Међутим, потребно је да домаћи актери и донатори уложе додатне напоре како би се у здравству достигли стандарди ЕУ.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 4%.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) који су активни у сектору здравства у 2010-2011 су UNDP, Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, Њемачка, UNICEF, Европска комисија, Италија/IC, Република Чешка, Холандија, Француска, Норвешка, Јапан/JICA и Аустрија/ADC.

Организације које нису чланови DCF-а, а активне су у сектору здравства су Свјетска здравствена организација (WHO), Популацијски фонд Уједињених народа (UNFPA), Глобални фонд за борбу против АИДС-а, туберкулозе и маларије (GFATM), Глобална асоцијација за вакцине и имунизацију (GAVI) и Међународна организација за миграције (IOM).

Графикон 2.1. показује да су водећи донатори у сектору здравства у 2010. години UNDP²⁵ са издвајањем од 2,75 милиона евра и Свјетска банка са издвајањем од 2,11 милиона евра, а слиједе их Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Њемачка, Република Чешка, Холандија, UNICEF, Француска, Норвешка, Јапан/JICA, Европска комисија и Аустрија/ADC.

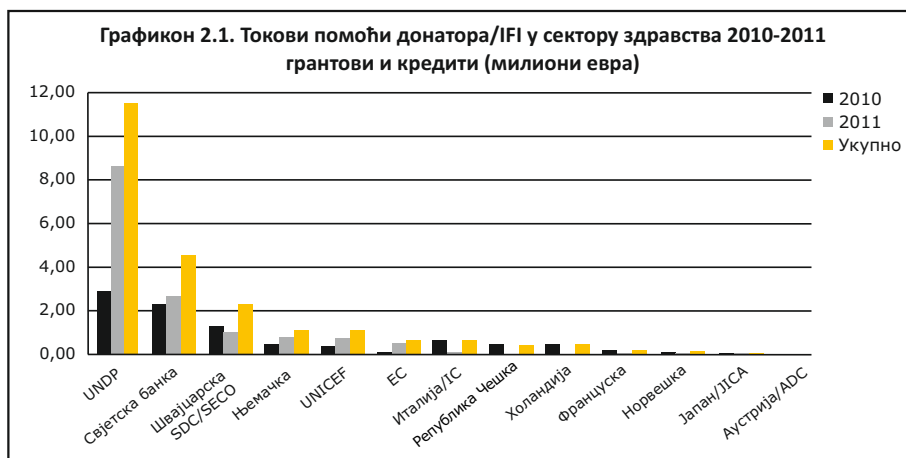
У 2011. години водећи донатори у сектору здравства су UNDP са издвајањем од 8,69 милиона евра²⁶ и Свјетска банка са издвајањем од 2,44 милиона евра, а слиједе их Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF, Њемачка, Европска комисија и Француска.

Свјетска банка је у 2010. и 2011. години помоћ обезбјеђивала у облику кредита.

²⁴ <http://seehnsec.blogspot.com/2011/06/inauguration-ceremony-of-regional.html>

²⁵ Пројекте је финансирао Глобални фонд за борбу против АИДС-а, туберкулозе и маларије (GFATM), а реализовао их је UNDP као примарни прималац средстава.

²⁶ Према донаторском профилу UNDP-а, укупан износ средстава који је UNDP додијелио сектору здравства за 2011. годину износи 8,87 милиона евра, с обзиром да су UNDP-ови износи израчунати примјеном просјечног девизног курса UN-а из 2010. године: 1 USD = 0,7557 евра.

Укупна издвајања чланова DCF-а за сектор здравства су износила 8,03 милиона евра у 2010. години и досад у 2011. години 13,49 милиона евра. Међутим, за овај сектор би до краја 2011. године могла да буду издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 2.2. показује смањење средстава ODA-е у 2010. години у односу на 2007., 2008. и 2009. годину, међутим графикон указује и на значајно повећање ODA-е у 2011. години у поређењу са четири претходне године.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 4%.

Подршка јачању законског и институционалног оквира

Усклађивање закона са *acquisom* и развој секторских политика су неопходани за напредак у процесу EU интеграција. Јачање законских и институционалних капацитета на свим нивоима власти у сектору здравства подржавају UNICEF, Европска комисија, Норвешка и WHO.

UNICEF подржава *Интегрални програм унапређења раног раста и развоја дјече* у Босни и Херцеговини, који доприноси остваривању миленијских развојних циљева, те социјалној заштити и инклузији најугроженијих породица. Анализа и политике унапређења раног раста и развоја дјече су усвојени у оба ентитета. Овај програм ефикасно идентификује и на услузи је млађој дјечи, са циљем унапређења њиховог развоја све до остварења њиховог пуног потенцијала. Приступ универзалним и инклузивним услугама раног раста, развоја и заштите дјече је обезбијеђен како за породице, тако и њихову дјецу, кроз успостављање Центара за рани раст и развој дјече (IECD) у одабраним општинама.

Норвешка финансира пројекат, *Унапређење управе и међуетничке сарадње у БиХ кроз е-здравство*, који предвиђа успостављање електронског здравственог портала. Портал ће унаприједити транспарентност у сектору здравства и омогућити квалитетнију комуникацију између јавности и институција.

Европска комисија пружа помоћ за успостављање структура за извјештавање о здравственим показатељима, за потребе EUROSTAT-а и других међународних организација (WHO, Свјетска банка, OECD). Европска комисија је у 2010. години почела да подржава и реформу финансирања секундарне здравствене заштите.

Наставак подршке **WHO** Босни и Херцеговини је обезбијеђен кроз потписивање новог *Двогодишњег споразума о сарадњи (BCA)* у мају 2010. године. BCA за Босну и Херцеговину за 2010-2011 се бави следећим, заједнички усклађеним приоритетима²⁷: јачање функција савјесног управљања и прикупљања здравствених информација за провођење стратешког плана реформе здравственог система, унапређење провођења политика на пољу фармације у Босни и Херцеговини, јачање интегрисаног надзора здравља и јачање услуга имунизације у Босни и Херцеговини.

Реформа примарне здравствене заштите

Кључни циљ реформе примарне здравствене заштите су ефикаснија, трошковно-ефективнија и континуирана здравствена заштита, која се фокусира на модел породичне медицине, заснован на промовисању здравља и превенцији болести. Два донатора која су у 2010-2011 подржавали реформу примарне здравствене заштите су Свјетска банка и Швајцарска/SDC/SECO.

Свјетска банка је у 2011. години одобрила додатна средства за *Пројекат јачања здравственог сектора (HSEP)*. Циљ пројекта је унапређење укупних резултата за непрениосиве болести мјерено индиректним показатељима, унапређење ефикасности здравственог система кроз реструктурисање и јачање примарне здравствене заштите кроз модел породичне медицине, као и јачање процеса израде политика кроз развијање и провођење система надзора и процјене резултата у сектору здравства. Неки од резултата овог пројекта, остварени до краја 2010. године, су²⁸:

- 58% становништва регистровано код тимова породичних доктора и медицинских сестара;
- изградња и реновирање центара примарне здравствене заштите у 135 општина;
- обуке породичне медицине за око 1100 доктора и 2500 сестара;
- трогодишњи специјалистички програм породичне медицине за готово 575 доктора.

Допринос *Пројекта провођења породичне медицине у Босни и Херцеговини*, који је финансирала Швајцарска/SDC/SECO, огледа се у обезбијеђењу доступних, правичних и ефикасних здравствених услуга становништву у Босни и Херцеговини. Посебан значај је усмјерен на унапређење дјелоokruga и квалитета породичне медицине и успостављање партнерства на нивоу заједница за пружање свеобухватне здравствене заштите за све.

Реформа секундарне здравствене заштите

Провођење пројекта *Реформа финансирања секундарне здравствене заштите*, које је финансирала Европска комисија кроз IPA 2008 програм помоћи, почело је у фебруару 2011. године. Овај пројекат означава почетак реформе секундарне здравствене заштите. Основни циљ пројекта је имплементирање система прикупљања података и анализе дијагностичко-терапијских група (Diagnosis Related Groups -DRG) и развој DRG ценовника и уговарања заснованих на дјелатности болнице²⁹. Овај систем се већ проводи у бројним другим земљама, укључујући чланице ЕУ и пружа податке о успјешности лијечења и реалној цијени за лијечења специфичних врста болести.

Реформа јавног здравства

Донатори активно укључени у реформу јавног здравства у 2010-2011 су UNICEF и Европска комисија.

UNICEF помаже сектору здравства да пружи инклузивну, безбједну и квалитетну имунизацију у породицима и здравственим центрима у земљи. Резултати анкете о ситуацији на пољу имунизације и материјали су дистрибуисани током Европске седмице имунизације и организовани су округли столови за запослене у здравству, родитеље и медије о значају имунизације. Такође је пружена помоћ и заводима за јавно здравство и министарствима здравства да проведу процјену нутритивног статуса дјете и дају препоруке за развој нутритивне политике. У међувремену, UNICEF је започео програм редуковања неухрањености код дјете и повећање развојног потенцијала код дјете кроз фортификавање пшеничног брашна.

Европска комисија наставља провођење пројекта *Јачање завода за јавно здравство у БиХ*, који се финансира кроз IPA фондове. Пројекат има три основна циља³⁰:

²⁷ Упитник Свјетске здравствене организације.

²⁸ Свјетска банка, Босна и Херцеговина: Увод у породичну медицину, <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/ECAEXT/BOSNIAHERZENTN/0,,contentMDK:22888981-menuPK:50003484-pagePK:2865066-piPK:2865079-theSitePK:362026,00.html>

²⁹ Делегација Европске уније у БиХ, *Подршка ЕУ сектору секундарне здравствене заштите - Болнице по мјери пацијента*, <http://www.delibih.ec.europa.eu/?akcija=vijesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=949>

³⁰ Делегација Европске уније у БиХ, *Јачање капацитета завода за јавно здравство у Босни и Херцеговини*, <http://www.delibih.ec.europa.eu/?akcija=vijesti&akcija2=pregled&jezik=2&ID=526>

- помоћи институцијама задуженим за јавно здравство у промовисању здравља, како би се унаприједила припремљеност за опасности по јавно здравље;
- обезбиједити подршку даљем развоју у прикупљању, надзору и процјени података везаних за здравство;
- обезбиједити подршку у области извјештавања о подацима о јавном здрављу и здравству у складу са међународним препорукама и захтјевима.

Реформа система менталног здравља

Реформа система менталног здравља у Босни и Херцеговини, која је почела одмах након рата, још увијек је у току. Циљ реформе је да премјести услуге из болница у центре за ментално здравље у заједницама и пружи лијечење и рехабилитацију пацијентима са озбиљним менталним обољењима. Овај процес такође укључује реформу законодавства на пољу менталног здравља у складу са ЕУ стандардима³¹.

Након завршетка *Регионалног пројекта за ментално здравље*, који је финансирао Здравствена мрежа Југоисточне Европе (SEEHN), у Босни и Херцеговини је у 2010. години успостављен Регионални здравствени развојни центар (RHDC) за ментално здравље у југоисточној Европи (SEE). RHDC је службено отворен у Сарајеву у јуну 2011. године. Циљ RHDC-а за ментално здравље у SEE је да настави јачање сарадње међу земљама Југоисточне Европе на пољу менталног здравља.

Донатори активни на пољу реформе менталног здравља у 2010-2011 су Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC и Холандија.

У 2010. години *Швајцарска/SDC/SECO* је почела провођење пројекта *Ментално здравље у Босни и Херцеговини фаза I*. Општи циљ пројекта је да унаприједи капацитете креатора политика и мјеродавних институција за остварење ЕУ стандарда у заштити менталног здравља у Босни и Херцеговини.

Италија/IC је наставила пројекат *Заштита и промоција менталног здравља у Републици Српској*, који подржава општу реформу здравствених услуга у Републици Српској. Пројекат је примарно усмјерен на успостављање и унапређење капацитета центара менталног здравља, како би се обезбиједила одговарајућа интервенција према људима који живе са менталним поремећајима.

У 2010. години *Холандија* је завршила провођење пројекта под називом *HBO Снага жене 2007-2010*, који је пружао адекватну психо-социјалну, медицинску и другу подршку најугроженијим групама.

Превенција и лијечење заразних болести

Према *Извјештају о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*³², у периоду 2000-2010 године, Босна и Херцеговина је направила значајан напредак у борби са ХИВ/АИДС-ом и туберкулозом (ТБ). Међутим, изузетно је важно унаприједити здравствени систем у цјелини, чиме ће се унаприједити и оквир за борбу против ових болести. До краја 2009. године је регистровано укупно 163 случаја инфекције ХИВ-ом и 103 случаја АИДС-а у Босни и Херцеговини. Подаци указују да су 77,3% од укупног броја заражених мушкарци. Према домаћим стручњацима за заразне болести, туберкулоза је једна од болести која Босни и Херцеговини представља највећу пријетњу. Међутим, најновији подаци указују на смањење појаве туберкулозе у односу на 2000/2001. годину, која се користи као полазна основа са проценом од 30 случајева на 100.000 становника.

Подршка донатора у превенцији и лијечењу преносивих болести, примарно ХИВ/АИДС-а и туберкулозе у 2010. и 2011. години је усмјерена на одржавање процента у Босни и Херцеговини за обе болести испод 1%, унапређење услова живота и повећање процента преживљавања ХИВ позитивних људи, потискивање стигме и дискриминације ХИВ-позитивних људи.

Донатори/IFI који су активно укључени у превенцију и лијечење преносивих болести су UNDP, Свјетска банка, Њемачка и UNICEF.

Осим пројекта *Координирани национални одговор на ХИВ/АИДС и туберкулозу у ратом нарушеном и изузетно стигматизованом окружењу*, започетог 2006. године, **UNDP** је у 2010. години започео провођење два нова пројекта која се фокусирају на превенцију и лијечење преносивих болести, ХИВ/АИДС-а и туберкулозе. Све пројекте финансира Глобални фонд за борбу против сиде, туберкулозе и маларије (GFATM).

Главни циљ ТБ пројекта *Јачање стратегије директног праћења краткотрајног терапијског третмана (DOTS)*³³ и *Унапређење националног програма борбе против туберкулозе, укључујући мултирезистентну туберкулозу и контролу инфекције у Босни и Херцеговини* је да олакша терет који туберкулоза представља и додатно консолидује и појача напоре националних програма борбе против туберкулозе. ХИВ/АИДС пројекат под називом *Повећање*

³¹ Регионална сарадња за обнављање услуга менталног здравља у Босни и Херцеговини, <http://psychservices.psychiatryonline.org/cgi/content/full/56/11/1455>

³² Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ у јулу/августу 2010. године, а у новембру 2010. године га је усвојио Савјет министара БиХ. Извјештај је на енглеском језику доступан на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>, <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

³³ DOTS - директно праћење, краткотрајни третман.

универзалног приступа за најризичније популације у БиХ има за циљ да смањи пренос ХИВ-а и унаприједи медицински третман ХИВ/АИДС-а у Босни и Херцеговини.

У 2007. години **Свјетска банка** је дала кредит за провођење пројекта *Приправност за авијарну инфлуенцу (птичју грип)* који има за циљ да минимизира опасност која пријети људима и перадарској индустрији од НРАИ³⁴ и других зооноза. Пројекат је завршен у јуну 2011. године, а циљеви су остварени како је и било планирано. Израђене су процедуре, смјернице и прописи како за здравље људи, тако и за здравље животиња. Болнице су опремљене, а особље обучено како би адекватно одговорило на растућу епидемију. Релевантне агенције су развиле стратегије комуникације које ће обезбиједити брзу и адекватну интервенцију.

У 2011. години, **Њемачка** је започела нови пројекат *Јавно-приватно партнерство између Bayer HealthCare и GIZ-а за унапређење свијести о сексуалном здрављу и сексуалним правима младих*. Циљ пројекта је да подигне свијест о сексуалном здрављу и сексуалним правима међу младима у узрасту од 14 до 26 година, у одабраним општинама. GIZ је такође наставио провођење пројекта *Подршка сексуалном и репродуктивном здрављу и превенцији ХИВ-а међу младима*. Пројекат пружа професионалну, организацијску и финансијску подршку обезбеђивању независних и одрживих инфо-пунктова прилагођених младима, као и партиципативне методе учења на локалном нивоу.

Активности **UNICEF-а** на превенцији ХИВ-а примарно су усмјерене на младе, посебно оне који су изложени веома ризикантном, незаштићеном понашању. UNICEF подржава истраживања са и међу младим људима, како би се стекао увид у ризикантна понашања и у степен знања о преношењу ХИВ/АИДС-а.

Медицинске установе и професионална обука (прије ступања у службу и током службе)

Донатори су наставили пружати помоћ на пољу професионалне обуке за укупно унапређење медицинских установа.

Република Чешка подржава едукацију и додатне обуке васкуларних хирурга. Подршка укључује пренос знања и сарадњу са најбољим васкуларним клиникама у Републици Чешкој. Поред тога, значајна помоћ је пружена и кроз неопходне материјале и опрему за васкуларну хирургију у болницама у Сарајеву, Мостару, Тузли, Зеници и Бањој Луци.

Од 2008. године **Француска** организује редовне размјене између специјалиста и студената из Француске и Босне и Херцеговине. Такође је помогла у модернизацији одјела за реанимацију у болницама у Сарајеву и Бањој Луци, како би се остварили ЕУ критерији квалитета и ефикасности.

Главни пројекти у сектору здравства су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат јачања здравственог сектора (кредит)	Свјетска банка	12,33
Повећање универзалног приступа за најризичније популације у БиХ	UNDP, GFATM	11,43
Координирани национални одговор на ХИВ/АИДС и туберкулозу у ратом нарушеном и изузетно стигматизованом окружењу	UNDP, GFATM	11,11
Јачање стратегије директног праћења краткотрајног терапијског третмана (DOTS) и унапређење националног програма борбе против туберкулозе, укључујући мултирезистентну туберкулозу и контролу инфекције у БиХ	UNDP, GFATM	7,82
Приправност за авијарну инфлуенцу-птичју грип (кредит)	Свјетска банка	3,53
Даље јачање стратегије директног праћења краткотрајног терапијског третмана (DOTS) у Босни и Херцеговини	UNDP, GFATM	2,79
Подршка реформи заштите менталног здравља на нивоу локалне заједнице у БиХ, прва фаза	Швајцарска/SDC/SECO	2,79
Пројекат успостављања породичне медицине у Босни и Херцеговини, четврта фаза	Швајцарска/SDC/SECO	2,04
Јачање капацитета завода за јавно здравство у Босни и Херцеговини	Европска комисија	1,50
Помоћ у развоју технолошке и материјалне базе у васкуларној хирургији - болнице у Сарајеву, Тузли и Мостару	Република Чешка	1,30
Подршка сексуалном и репродуктивном здрављу и превенцији ХИВ-а међу младима	Њемачка	1,00
Реформа финансирања секундарне здравствене заштите	Европска комисија	0,94
Заштита и промоција менталног здравља у Републици Српској	Италија/IC	0,83

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

³⁴НРАИ - авијарна инфлуенца (птичја грипа).

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У јулу 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Политику лијекова и медицинских средстава у БиХ*. Циљ ове политике је да обезбједи доступност високо квалитетних, безбједних и ефикасних лијекова и медицинских средстава становништву БиХ, као и њихово рационално кориштење на цијелој територији Босне и Херцеговине.

У мају 2011. године, Федерација Босне и Херцеговине је усвојила *Политику унапређења раног раста и развоја дјеце у ФБиХ*. **У марту 2011. године**, Република Српска је усвојила *Политику унапређења раног раста и развоја дјеце у Републици Српској 2011-2016*. Циљеви ових политика су обезбјеђивање оптималних услова раста у развоју дјеце, пружајући им квалитетно дјетињство и развој свих њихових потенцијала.

У септембру 2010. године, Федерација Босне и Херцеговине је усвојила *Стратегију за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља у ФБиХ 2010.-2019*. Стратегија се заснива на основним приоритетима сексуалног и репродуктивног здравља и права, као што је превенција ширења сексуално преносивих болести, малигних обољења репродуктивних органа, наставак едуковања и јачање улоге НВО у промовисању сексуалног здравља и права.

У децембру 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио документ под називом *Активности за интеграцију здравствених сектора Босне и Херцеговине у Европску унију*. Документ је усклађен са Споразумом о стабилизацији и придруживању и дефинише обавезе Босне и Херцеговине у смислу усклађивања система здравствене заштите са стандардима ЕУ.

Стратегија за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља у ФБиХ 2010-2019 је у поступку усвајања.

Координација рада донатора

Конференција министара у области здравства у Босни и Херцеговини дјелује као стално савјетодавно и координирајуће тијело на пољу здравства. Чланови конференције су министар цивилних послова БиХ, ентитетски министри здравства и Шеф Одсјека за здравство Брчко дистрикта БиХ. Донаторске агенције се позивају на састанке конференције зависно о теми дискусије. Конференција има увид у активности које воде донатори у сектору здравства, чиме се минимизира могућност њиховог удвостручавања. Донатори такође цијене напоре које чини конференција, а исказали су и потребу за снажнијом формалном сарадњом како би се размјенивале информације и ускладили будуће активности.

У различитим подсекторима постоје радне групе које обезбјеђују координацију међу актерима у одређеним областима као што је Државни координацијски механизам за ХИВ/АИДС и ТБ (ССМ) који се састаје свака три мјесеца и окупља представнике власти, донатора, невладиних организација, академских институција, приватних фирми и лица која живе с ХИВ/АИДС-ом и ТБ-ом. Међуресорни координацијски одбор у области имунизације, који је услов Глобалне асоцијације за вакцине и имунизацију (GAVI) састаје се редовно, уз техничку подршку UNICEF-а и WHO. Најзад, тематска група Уједињених народа за ХИВ/АИДС окупља различите UN-ове агенције у Босни и Херцеговини у борби против ХИВ/АИДС-а.

Донатори који су активни у сектору здравства редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF), које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег на састанцима ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација те узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Са стајалишта домаћих власти, средњорочно гледано, приоритетна подручја у будућности укључују улагања у здравствену инфраструктуру, набавку опреме за одјеле хитне помоћи, реконструкцију и опремање микробиолошких и општих лабораторија, едукацију особља у лабораторијама. Развијање здравственог информацијског система, посебно увођење електронске здравствене исказнице, захтијеваће даљу помоћ донатора. Посебну пажњу треба обратити на одлагање медицинског отпада, имајући у виду ограничене домаће капацитете у овој области, као и недостатак легислативе усклађене са ЕУ стандардима.

По мишљењу донатора, кључни приоритети у будућности укључују усклађивање постојећег законодавства са законодавством ЕУ и израду стратешких докумената који ће се посебно бавити јавним здравством, трансплантацијом крви, ћелија, ткива и органа, дуваном и менталним здрављем. Донатори препоручују јачање примарне здравствене заштите кроз успостављање модерне и ефикасне хитне помоћи, развој стандарда заштите и свих релевантних услуга, те реформу система заштите менталног здравља.

Неке препоруке за побољшање сектора здравства у Босни и Херцеговини, у контексту реализације миленијских развојних циљева³⁵, укључују:

- унапређење примарне здравствене заштите са фокусом на породицу и заједницу имаће за резултат бољи квалитет здравствене услуге и смањење трошкове здравствене заштите;
- унапређење репродуктивног и сексуалног здравља жена и мушкараца, како би се смањили ризици и повећала заштита од ХИВ/АИДС-а и других полно преносивих болести;
- обезбјеђивање провођења здравствених програма за дјецу заснованих на чињеницама;
- јачање здравствених информационих система и прикупљање података;
- побољшање здравственог осигурања становништва;
- обезбјеђивање додатних средстава финансирања за промоцију здравља и превенцију болести;
- јачање здравствених система у БиХ како би адекватно могли одговорити на здравствене потребе становништва и обезбјеђење избалансираних расподеле ресурса, како би се постигла највећа могућа корист по здравље становништва.

UNICEF ће наставити провођење *Програма унапређења раног раста и развоја дјеце у БиХ* и успостављање центара за рани раст и развој дјеце (IECD) у одабраним општинама. Поред тога, UNICEF ће наставити да пружа помоћ у области имунизације и фокусираће се на смањење неухрањености код дјеце.

Кроз IPA 2008 Европска комисија планира да подржи провођење прикупљања података и анализе у оквиру дијагностичко-третманских група (DRG), као и развој DRG цјеновника и уговарања које би се темељило на дјелатности болница у свим дијеловима Босне и Херцеговине.

Швајцарска/SDC/SECO ће се фокусирати на јачање услуга примарне здравствене заштите и наставак реформе услуга менталног здравља у заједници. Швајцарска/SDC/SECO планира започети нови пројекат на пољу здравствене његе (сестринства), заснованог на спознајама из претходних интервенција и потреба за додатном подршком у сектору здравства, анализираних у сарадњи са мјеродавним властима у области здравства.

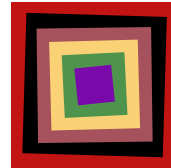
Свјетска банка ће наставити да подржава реформе у сектору здравства, унапређујући ефикасност здравственог система и јачање примарне здравствене заштите кроз модел породичне медицине.

UNDP ће наставити да подржава превенцију и лијечење преносивих болести, примарно ХИВ/АИДС-а и туберкулозе.

Упркос оствареном напретку у здравственом сектору у Босни и Херцеговини су, краткорочно и дугорочно гледано, и даље потребне реформе широког спектра. Посебан нагласак би требало ставити на унапређење ефикасности, квалитета, праведности и финансијске одрживости јавних здравствених услуга.

³⁵ Извјештај о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010, јули/август 2010. године, Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ. Извјештај је усвојио Савјет министара БиХ у новембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>

СЕКТОР ДОБРЕ УПРАВЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ ИЗГРАДЊЕ

3

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	Европска комисија, Шведска/Sida, САД/USAID, Њемачка, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, UK/DFID, Норвешка, Свјетска банка, UNDP, Италија/IC, Аустрија/ADC, UNICEF, Шпанија/AECID, Француска, Република Чешка, Јапан/JICA, Мађарска.
Остале кључне међународне организације	Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE); Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (OHR); Савјет Европе (CoE).
Кључни партнери међу институцијама власти	За законодавну и реформу правосуђа: Министарство правде БиХ; Министарство правде РС; Министарство правде ФБиХ; Тужилаштво БиХ; Високи судски и тужилачки савјет; Суд БиХ. За реформу јавне управе: Канцеларија координатора за реформу јавне управе у БиХ и Савјет министара БиХ. За цивилно друштво: Министарство правде БиХ/Сектор за цивилно друштво; Одбор за цивилно друштво. За људска права: Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Министарство цивилних послова БиХ; Министарство расељених лица и избјеглица ФБиХ; Министарство за избјеглице и расељена лица РС; институције омбудсмена.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 40,00 милиона евра - 38,12 милиона евра у грантовима и 1,88 милиона евра у кредитима 2011.: 26,33 милиона евра - 24,11 милиона евра у грантовима и 2,22 милиона евра у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о катастру РС; Ревидирани Акциони план 1 (AP1) за провођење Стратегије реформе јавне управе; Ревидирани акциони план Босне и Херцеговине за образовне потребе Рома.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије³⁶ <i>Стратегија за реформу сектора правде у Босни и Херцеговини 2008-2012; Стратегија против малолетничког преступништва у БиХ 2006-2010; Стратегија реформе јавне управе у БиХ и Акциони план 1; Државна стратегија за рад на предметима ратних злочина.</i>
Координација рада донатора	Законодавна и реформа правосуђа: квартални састанци у сврху координације у организацији Министарства правде БиХ/Сектора за стратешка планирања, координацију помоћи и европске интеграције. Реформа јавне управе: редовни састанци учесника Фонда за реформу јавне управе у организацији Канцеларије координатора за реформу јавне управе. Цивилно друштво: неформална <i>ad-hoc</i> координација. Људска права: билатерални састанци у вези са пројектима. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

³⁶ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Сектор добре управе и институционалне изградње чине следећи подсектори: реформа јавне управе (PAR), законодавна реформа и реформа правосуђа (LJR), цивилно друштво (CS) и људска права (HR).

Напори донатора у подсектору **законодавне и реформе правосуђа** у 2010. и 2011. години су се фокусирали на помоћ домаћим институцијама у преузимању водеће улоге у развијању политика и стратегија, као и координацији активности. Овај подсектор је добио подршку за успостављање заједничког фонда више донатора и припрему институционалних стратешких планова за мјеродавне институције на ентитетском и кантоналном нивоу, те у Брчко дистрикту БиХ. Задњи извјештај, који су сачинили организације цивилног друштва (CSO), а који се односи на провођење *Стратегије за реформу сектора правде*, презентује значајна достигнућа на остварењу неких од зацртаних циљева. Ипак, још увијек постоје одређена подручја у којима је постигнут тек минимални напредак³⁷. Планирани заједнички фонд за законодавну реформу и реформу правосуђа више донатора тек треба да се успостави.

У 2007. години су четири донаторске агенције успоставиле заједнички Фонд за **реформу јавне управе** за финансирање конкретних мјера из *Акционог плана 1 (AP1) Стратегије реформе јавне управе (PAR)*. Канцеларија координатора за реформу јавне управе (PARCO) добила је мандат за провођење и надзор пројеката. Укупни степен провођења *Акционог плана 1 Стратегије реформе јавне управе* до јула 2011. износио је 52,8%, што представља повећање од 3,04% у поређењу са резултатима провођења до децембра 2010. године. Највећи напредак остварен је у области реформе која се односи на институционалну комуникацију. Највиши ниво провођења AP1 постигнут је у Брчко дистрикту БиХ³⁸.

Савјет министара БиХ је, у јуну 2011. године, усвојио *Ревидирани Акциони план 1 (AP1)* за провођење *Стратегије реформе јавне управе* за свих шест реформских подручја³⁹ са дефинисаним циљевима, активностима, мјеродавним институцијама и роковима за провођење појединачних мјера. PARCO је, заједно са Европском комисијом и мјеродавним институцијама БиХ, ангажован на припреми AP2 који ће се фокусирати на вертикална питања.

Активности донатора у подсектору **цивилног друштва** биле су усмјерене на промовисање комуникације и партнерских односа између невладиних организација и домаћих власти, као и осигуравање средстава за локалне и регионалне невладине организације (НВО) активне на пољу демократизације. У мају 2007. године су Савјет министара БиХ и НВО потписали споразум о сарадњи. У јануару 2011. године, 52 НВО основале су Мрежу правде. Рад мреже и других стручних организација требао би за резултат да има стање у којем су актери из цивилног сектора способни да подижу свијест јавности о судским процесима, питањима која се тичу законодавне и реформе политика дјеловања те правима грађана, као и одговорностима и дужностима у осигуравању и одржавању владавине права.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 6% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 7%.

У подсектору **људских права** пројекти су били фокусирани на активности које садрже јаку компоненту људских права као што су подршка мјерама у корист дјеце и младима, заштита дјеце у ризику и дјеце у контакту са правосудним системом, добровољни повратак илегалних имиграната у Босни и Херцеговини, јачање домаћих капацитета за спречавање трговине људима те подршка угроженим ромским групама. Поред тога је, кроз провођење FIGAP⁴⁰ активности, подршка осигуравана и на пољу равноправности полова.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а, активни у сектору добре управе и институционалне изградње у 2010–2011 су Европска комисија, Шведска/Sida, САД/USAID, Њемачка, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, УК/DFID, Норвешка, Свјетска банка, UNDP, Италија/IC, Аустрија/ADC, UNICEF, Шпанија/AECID, Француска, Република Чешка, Јапан/JICA и Мађарска.

Графикон 3.1. показује да су водећи донатори у сектору добре управе и институционалне изградње у 2010. години Европска комисија, са издвајањем од 6,39 милиона евра и САД/USAID са издвајањем од 5,72 милиона евра. За њима слиједе УК/DFID, Холандија, Шведска/Sida, Норвешка, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Свјетска банка, Аустрија/ADC, UNDP, Шпанија/AECID, UNICEF, Република Чешка, Француска, Јапан/JICA и Мађарска.

Водећи донатори у овом сектору у 2011. години су Европска комисија, са издвајањем од 4,85 милиона евра и Шведска/Sida која је издвојила 4,75 милиона евра. Слиједе их Њемачка, САД/USAID, UNDP, Швајцарска/SDC/SECO, Свјетска банка, Норвешка, UNICEF, Холандија, УК/DFID, Француска, Јапан/JICA, Италија/IC, Аустрија/ADC, Шпанија/AECID, Република Чешка и Мађарска.

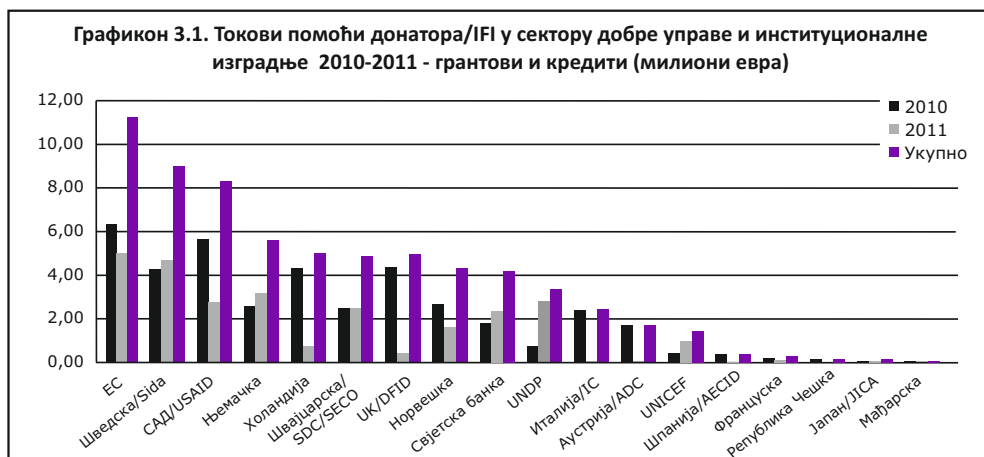
Свјетска банка је у 2010. и 2011. години помоћ осигуравала у облику кредита.

³⁷ <http://www.mpr.gov.ba/userfiles/file/Strate/C5%20A1ko%20planiranje/05%202%204%20Izvrstni%20azetak%20iz%20OCD%20o%20provodjenju%20SRSP%20u%20BiH%20u%202010%20i%202011%20godini%20-%20EJ.pdf>

³⁸ *Полугодишњи извјештај о напретку (праћење провођења мјера Акционог плана 1 Стратегије реформе јавне управе у БиХ) за период јануар–јуни 2011.*, PARCO, јули 2011.

³⁹ Шест реформских подручја у оквиру PAR стратегије су: израда политика и координацијски капацитети, јавне финансије, управљање људским ресурсима, управни поступак, институционална комуникација, информацијске технологије.

⁴⁰ FIGAP-Финансијски механизам за провођење Гендер акционог плана.

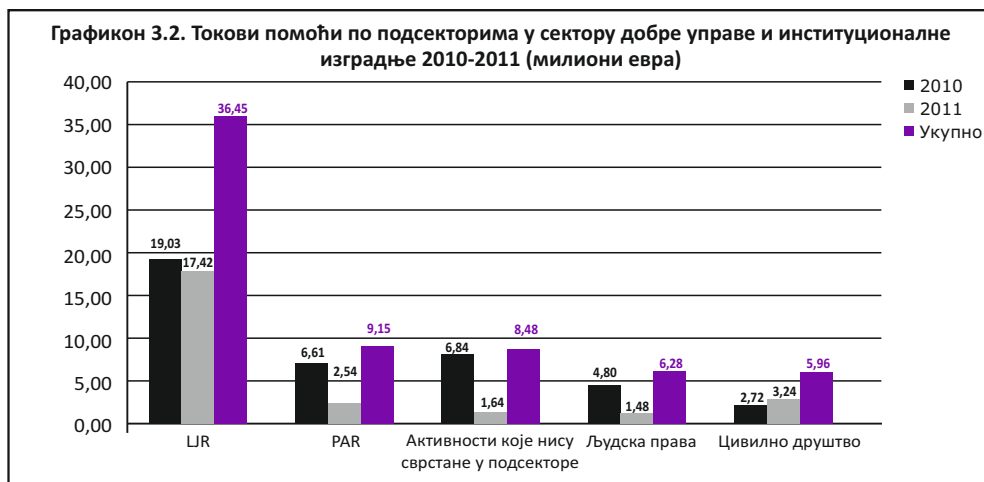
Графикон 3.2. показује да је за **подсектор законодавне и реформе правосуђа у 2010. години** издвојено 19,03 милиона евра, односно **47,57% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. Досад је у 2011. години за подсектор LJR издвојено 17,42 милиона евра или 66,18% укупних издвајања за овај сектор.

За подсектор реформе јавне управе у 2010. години је издвојено 6,61 милион евра, односно **15,50% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. Досад је, у 2011. години, за подсектор PAR издвојено 2,54 милиона евра или 9,64% укупних издвајања за овај сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 6,84 милиона евра, односно **17,11% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За ове активности је, досад у 2011. години, издвојено 1,64 милиона евра или 6,24% укупних издвајања за овај сектор.

За подсектор људских права у 2010. години је издвојено 4,80 милиона евра, односно **12% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За подсектор људских права је, досад у 2011. години, издвојено 1,48 милиона евра или 5,63% укупних издвајања за сектор.

За подсектор цивилног друштва у 2010. години је издвојено 2,72 милиона евра, односно **6,79% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За подсектор цивилног друштва је, досад у 2011. години, издвојено 3,24 милиона евра или 12,31% укупних издвајања за овај сектор.

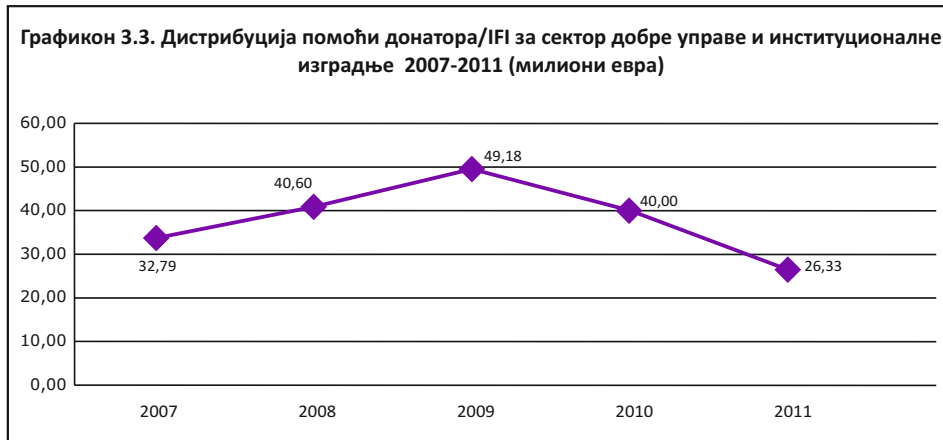

Графикон 3.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за сектор добре управе и институционалне изградње у 2010. години износила 40 милиона евра (укључујући кредите Свјетске банке у износу од 1,88 милиона евра), а досад у 2011. години 26,33 милиона евра (укључујући кредите Свјетске банке у износу од 2,22 милиона евра). Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 3.3. указује и на стабилно повећање издвајања донатора од 2007. до 2009. године, те смањење ових издвајања од 2009. до 2010. године. Конкретно, укупна издвајања у 2010. години су се, у односу на 2007. годину, увећала за 7,21 милион евра, док су износи укупних издвајања у 2010. и 2008. години готово на истом нивоу. Износ за 2010. годину показује смањење од 9,18 милиона евра у односу на 2009. годину.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 6% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 7%.

Законодавна и реформа правосуђа⁴¹

Подсектор законодавне и реформе правосуђа (LJR) чине: уставни развој, израда закона, институционално јачање правног и правосудног система, правне обуке и едукација, правни савјети и услуге, те спречавање криминала.

За подсектор законодавне и реформе правосуђа у 2010. години је издвојено 19,03 милиона евра, односно **47,57% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. Досад је, у 2011. години, за подсектор LJR издвојено 17,42 милиона евра или 66,18% укупних издвајања за овај сектор.

Донатори/IFI активни у овом подсектору у 2010-2011 су Европска комисија, Шведска/Sida, САД/USAID, Њемачка, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, UK/DFID, Норвешка, Свјетска банка, UNDP, Италија/IC, Аустрија/ADC, UNICEF, Шпанија/AECID, Француска и Јапан/JICA.

Европска комисија је у 2010. и 2011. години наставила да пружа значајну подршку подсектору законодавне и реформе правосуђа. Пројекат *Подршка Суду и Тужилаштву БиХ* предвиђа унапређење укупне ефикасности и непристрасности Суда БиХ и Тужилаштва БиХ. У оквиру програма *Подршка правосуђу у БиХ*, Европска комисија је осигурала подршку Високом судском и тужилачком савјету БиХ у бројним подручјима, између осталог у даљој информатизацији судова и тужилаштва широм земље, смањењу заостатака у рјешавању судских случајева на првостепеним судовима у БиХ, као и организацији обука за судске извршиоце. Паралелно са тим, Европска комисија је финансирала набавку значајних количина ИКТ опреме за судове, тужилаштва и центре за обуку судија и тужилаца у Босни и Херцеговини, као и набавку возила за судске извршиоце.

Пројекат *Подршка стратешком планирању, координацији помоћи и капацитетима европских интеграција у министарствима правде у БиХ* има за циљ јачање функција извршне власти у питањима која се тичу европских интеграција. Европска комисија је подржавала институције на нивоу БиХ те организације цивилног друштва активне у борби против корупције. Европска комисија је, такође, са Савјетом Европе реализовала пројекат који се бавио ефикасним управљањем затворским институцијама, пружајући подршку за мјеродавна министарства правде те 15 затвора у Босни и Херцеговини. Европска комисија је за Босну и Херцеговину, у сарадњи са Развојном банком Савјета Европе, осигурала значајна финансијска средства за пројектовање, изградњу и опремање затвора високог степена безбједности у Босни и Херцеговини.

САД/USAID је наставио активности на изградњи капацитета Високог судског и тужилачког савјета (HJPC), са циљем повећања независности у области буџета, подизања стандарда перформанси за судије и тужиоце, унапређења ефикасности и ефективности судова и тужилаштва, као и са циљем промовисања независности правосуђа. САД/USAID је, поред тога, осигурао помоћ за Мрежу правде - мрежу организација цивилног друштва у сектору правде и правосуђа, како би се актерима из цивилног сектора помогло у подизању свијести о судским процесима, питањима која се односе на реформу законодавства и политика дјеловања, права грађана, као и одговорности за постизање и одржавање владавине права.

⁴¹ Због великог броја пројеката у подсектору законодавне и реформе правосуђа, у овом извјештају се спомињу само неки пројекти. Сви пројекти сврстани у подсектор законодавне и реформе правосуђа су доступни у DCF бази података на: <http://db.donormapping.ba/default.aspx>.

Шведска/Sida је осигурала средства за изградњу државног затвора. Са Аустријом/ADC и Њемачком, Шведска/Sida је наставила да пружа подршку осавремењавању система земљишних књига у Босни и Херцеговини.

Швајцарска/SDC пружа подршку Високом судском и тужилачком савјету БиХ (НЈРС) у управљању и провођењу пројекта реформе правосуђа у Босни и Херцеговини са фокусом на осигуравање подршке службама тужилаштва. Швајцарска/SDC је започела пројекат за унапређење постојећег законодавства, развој одрживих и институционализованих организацијских структура те даље осавремењавање система обуке за полицијске службенике Граничне полиције БиХ.

Шведска/Sida, Швајцарска/SDC и **UNICEF** у БиХ подржавају свеобухватан програм *Правда за свако дијете*. БиХ институцијама се пружа помоћ у процјени стања и изради законског и стратешког оквира у складу са међународним стандардима. У припреми су, на циљаним локацијама, и општински акциони планови који се фокусирају на превенцију, мјере одвраћања те алтернативе затвору. Главне стратегије подразумевају изградњу капацитета и комуникацију усмјерену на промјену у понашању.

Норвешка и **Аустрија/ADC** су осигурале додатну подршку Канцеларији регистара Одсјека за ратне злочине и организовани криминал Суда БиХ и Тужилаштву БиХ.

Свјетска банка је наставила провођење *Пројекта регистрације земљишта*. Циљ пројекта је пружање подршке реформи катастра и земљишних књига у земљи те омогућавање уредног и правилног развоја транспарентног тржишта земљишта. Пројекат се проводи у блиској сарадњи са властима БиХ, као и са локалним и међународним експертима.

Њемачка је у 2010. години започела прву фазу пројекта *Јачање јавних институција*. Пројекат је иницијално усмјерен на: Агенцију за статистику БиХ, Централну банку БиХ, Агенцију за јавне набавке БиХ те Агенцију за развој високог образовања и осигурање квалитета БиХ (НЕА).

UNDP је, у партнерству са НЈРС, провео прву процјену потреба за подршком и заштитом свједока/жртава која представља свеобухватан план изградње капацитета за стручњаке у области права. UNDP је у том смислу покренуо пројекат *Изградња капацитета кантоналних и окружних тужилаштва и судова у БиХ за процесуирање ратних злочина*, којим се настоје ојачати судови и тужилаштва у Босни и Херцеговини, како би на ефикасан начин процесуирали случајеве ратних злочина и смањили заостатак у рјешавању ових случајева. Пројекат подразумева едукацију за судије и тужиоце те успостављање одсјека за подршку свједоцима у судовима и тужилаштвима. Досад су ови одсједи успостављени у Кантоналном суду и Кантоналном тужилаштву у Сарајеву те Окружном суду и Окружном тужилаштву у Бањалуци, док су у току радови на успостављању истих у Источно Сарајеву. Службеници за подршку свједоцима нуде услуге и подршку жртвама и свједоцима у случајевима ратних злочина, организованог криминала, трговине људима те родног и сексуалног насиља. У посљедњих десет мјесеци такву су подршку одсједи за подршку свједоцима у Бањалуци и Сарајеву осигурали за више од 140 свједока. Пројекат заједнички финансирају **Шпанија/AECID** и **Јапан/JICA**.

Француска законодавној и реформи правосуђа у БиХ доприноси подржавајући рад Суда БиХ, унапређујући едукацију судија и промовишући размјену између судова у Босни и Херцеговини и Француској.

Главни пројекти у подсектору законодавне и реформе правосуђа су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат регистрације земљишта (кредит)	Свјетска банка	10,58
Јачање јавних институција (прва фаза)	Њемачка	5,70
(CAPP II) Програм партнерског грађанског заступања II	САД/USAID	5,62
Државни затвор високог степена безбједности у Босни и Херцеговини	Европска комисија	4,00
Подршка суду БиХ/Канцеларији регистара	САД/USAID	3,56
(JSDP II) Пројекат развоја сектора правосуђа II	САД/USAID	3,26
Заједничко финансирање Суда БиХ	Шведска/Sida	3,06
Подршка Суду и Тужилаштву БиХ	Европска комисија	3,00
Високи судски и тужилачки савјет/Систем управљања предметима (НЈРС/CMS)	Шведска/Sida	2,92
Техничка помоћ ентитетским министарствима правде и геодетским управама у модернизацији услуга из области земљишне администрације	Њемачка	2,90
Пројекат земљишне управе (кредит)	Њемачка	2,90
BHZ Програм реформе правосуђа	Норвешка	2,67
(OPDAT) Прекоморски развој тужилаштва, помоћ и обука у БиХ	САД/USAID	2,63

Приступ правди: суочавање са прошлошћу и изградња повјерења за будућност	UNDP	2,04
Изградња државног затвора	Шведска/Sida	2,00
Пројекат јачања Парламента	САД/USAID	1,87
Јачање капацитета БиХ за стратешко планирање и развој политика (SPPD)	Европска комисија, Норвешка, Холандија, UNDP	1,84
Пројекат земљишне управе	Шведска/Sida	1,70
Пројекат информацијске и комуникацијске технологије/систем управљања судским случајевима	Холандија	1,55
Подршка за FIGAR - Фонд за имплементацију Гендер акционог плана БиХ	Шведска/Sida	1,50
Подршка правосуђу БиХ	Европска комисија	1,47
Међународни центар Olof Palme (OPC)	Шведска/Sida	1,43
Подршка правосуђу у БиХ - јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа	Швајцарска/SDC/SECO	1,42
Набавка ИКТ опреме за правосудне институције у БиХ	Европска комисија	1,33
Подршка Суду БиХ / Канцеларији регистара Одсјека за ратне злочине	Норвешка	1,31
Отворени регионални фонд за Југоисточну Европу - правна реформа	Њемачка	1,15
Заштита дјете у ризику и дјете у контакту са правосудним системом у БиХ	Шведска/Sida, UNICEF, Швајцарска/SDC/SECO	0,91
Изградња капацитета кантонских и окружних тужилаштава и судова у БиХ за процесуирање случајева ратних злочина	Јапан/JICA, Шпанија/AECID, UNDP	0,88

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Реформа јавне управе

Подсектор реформе јавне управе (PAR) подразумејева следеће: реформу институција власти (парламент, локалне власти, државну службу, управне зграде, итд.), те финансијско управљање у јавном сектору.

За подсектор реформе јавне управе у 2010. години је издвојено 6,61 милион евра, односно **16,53% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. Досад је, у 2011. години, за подсектор PAR издвојено 2,54 милиона евра или 9,64% укупних издвајања за овај сектор.

Донатори активни у подсектору реформе јавне управе у 2010-2011 су Европска комисија, Шведска/Sida, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, UK/DFID, Норвешка, UNDP и Шпанија/AECID.

UK/DFID, Шведска/Sida, Европска комисија и Холандија осигуравају финансијску подршку PARCO-у, са циљем осигуравања усклађеног приступа у провођењу пројеката широм Босне и Херцеговине, који спадају под оквир који дефинише Стратегија реформе јавне управе.

САД/USAID је наставио да ради са Парламентом БиХ на рјешавању слабости у оквиру парламентарног заступања, израде јавних политика, формулисања закона, те функција парламентарног надзора.

Европска комисија је, скупа са **UNDP-ом**, Холандијом и **Норвешком** подржала јачање планирања, анализе и управљања људским ресурсима, као и унапређење веза између планирања и израде буџета у ресорним министарствима на државном и ентитетском нивоу. UNDP је наставио да пружа и подршку *Иницијативи за електронску Југоисточну Европу*.

Европска комисија је у 2010. години започела нови пројекат који има за циљ помагање финансијским властима на нивоу БиХ и ентитета у провођењу закона о интерној ревизији, *Стратегије за спровођење јавне унутрашње финансијске контроле PIFC* и успостављању централних хармонизацијских јединица (ЦХЈ) те јединица за интерну ревизију, у складу са захтјевима из Споразума о стабилизацији и придруживању и *acquisa*.

Шведска/Sida је у 2011. години почела провођење два нова пројекта у подсектору реформе јавне управе. Три консултаната из области јачања управљања јавним финансијама (SPEM) су добили подршку у оквиру пројекта *Подршка SPEM консултантима*. Шведска/Sida осигурава и финансијску подршку Министарству финансија и трезора БиХ/Сектору за координацију међународне економске помоћи у изради извјештаја Преглед активности донатора 2010-2011. Шведска/Sida је наставила да осигурава и помоћ у праћењу процеса интеграција Босне и Херцеговине у ЕУ, као и за потребе изградње капацитета, развијање методологије за анкете и генерално рада на статистичким анкетама у статистичким агенцијама у БиХ.

Пројекат добре управе у области вода и околине, који финансира **Швајцарска/SDC**, осигурава и подржава капацитете јединица локалне управе и цивилног друштва за квалитетније управљање проблемима санитације у области вода и околине у 17 општина у сјеверозападној Босни.

Шпанија/AECID је подржавала рад Агенције за форензичка испитивања и вјештачења, Државне агенције за истраге и заштиту (SIPA), те Граничне полиције БиХ. Активности су, у том смислу, биле усмјерене на набавку намјенске опреме и унапређење капацитета у различитим истражним дисциплинама, са циљем промовисања борбе против организованог криминала.

Главни пројекти у подсектору реформе јавне управе су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
(GOV-WADE) Пројекат добре управе у области вода и околине	Швајцарска/SDC/SECO	5,50
Пројекат јачања управљања јавним финансијама III	UK/DFID	3,21
Фонд за реформу јавне управе	Шведска/Sida, Холандија, UK/DFID	2,78
Статистика у БиХ	Шведска/Sida	2,04
Јачање капацитета БиХ за стратешко планирање и развој политика дјеловања (SPPD)	Европска комисија, Норвешка, Холандија, UNDP	1,84
Додатак статистичкој фиши IPA 2008	Шведска/Sida	1,70
Изградња капацитета Канцеларије координатора за реформу јавне управе	Европска комисија	1,35
Израда и провођење интегралне стратегије PIFC-а за простор цијеле БиХ	Европска комисија	1,12
Пројекат координације и ефикасности помоћи (ACE)	UK/DFID	1,02

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Цивилно друштво

Цивилно друштво (CS) подразумемијева учешће и развој заједница, кооперативне, нехијерархијске, децентрализоване, циљно оријентисане организације (тзв. grass-root организације), те развој осталих процедура и институција у области партиципаторног планирања.

За подсектор цивилног друштва у 2010. години је издвојено 2,72 милиона евра, односно **6,79% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За подсектор цивилног друштва је, досад у 2011. години, издвојено 3,24 милиона евра или 12,31% укупних издвајања за овај сектор.

Донатори активни у подсектору цивилног друштва у 2010-2011. су Европска комисија, САД/USAID, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, UNDP, Италија/IC и Мађарска.

У 2010. години, **Шведска/Sida** је покренула пројекат *Изградња добре управе кроз грађанско укључивање-Центар за промоцију цивилног друштва*. Пројекат се фокусира на институционализацију партнерских принципа у односима између власти и организација цивилног друштва и јачање капацитета различитих актера, како би се квалитетније ангажовали у овом односу.

У 2010. години, **Европска комисија** је почела провођење три нова пројекта у подсектору цивилног друштва. Циљеви ових пројеката су промовисање дијалога и дебате која ће омогућити напредак земље према чланству у ЕУ, као и подржавање изградње капацитета цивилног друштва, како би могло да учествује у политичком дијалогу. У 2011. години, Европска комисија је осигурала грантове за НВО активне на пољу борбе против корупције.

САД/USAID је, кроз помоћ коју су осигуравали цивилном друштву у Босни и Херцеговини, подржавао: организације цивилног друштва у изради годишњих стратегија развоја са локалним и БиХ властима, уставну реформу, настојања на борби против корупције, квалитетније праћење рада парламента и тужилаштва кроз извјештаје о финансијској ревизији на нивоу БиХ и ентитета, незапослене маргинализоване групе, укључујући лица са потешкоћама и младе. САД/USAID је помогао у креирању оквира за одрживи развој НВО сектора кроз партнерство са властима на свим нивоима и осигуравање пуне одговорности домаћих актера. Осим тога, помоћ САД/USAID-а медијском сектору помогла је стварању подстицајнијег и повољнијег окружења за рад новинара у цијелој Босни и Херцеговини и јачању способности грађана да институције власти држе одговорним за њихов рад. САД/USAID је наставио програм малих донација под називом *Комисија за демократију - Democracy Commission*, који има за циљ да повећа учешће грађана у битним подручјима која промовишу: толеранцију, поштивање људских права, оснаживање положаја жена и изградњу мултиетничког друштва. Тзв. *Speaker програм* промовисао је повећање учешћа жена у политици, бизнису, као и невладином сектору и власти. *Савјетодавни програм за студенте* промовисао је могућности образовања у САД-у.

У 2010. години, САД/USAID је покренуо пројекат *Јачање независних медија (SIM)*. Пројектом ће се подићи ниво дијалога и дискурса у Босни и Херцеговини, фокусирајући се на институционалну изградњу, алтернативне изворе информација и укључивање грађана. Ресурси САД/USAID-а ће допринијети развијању безбједнијег окружења за новинаре у Босни и Херцеговини, јачању алтернативних извора информација, унапређењу регулаторних принципа и стандарда и повећању грађанске свијести о значају независног новинарства.

Холандија је наставила да осигурава средства за локалне и регионалне НВО активне на пољу демократизације.

У 2010. години основана је Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини, унутар пројекта који су финансирале **Швајцарска/SDC** и Фонд отворено друштво (Фондација Soros). Фондација ће дјеловати као механизам укључивања НВО у провођењу *Стратегије социјалног укључивања БиХ* и прилагођавању њених приоритетних активности са приоритетима стратегије.

Норвешка је наставила да подржава јачање синдикалних политика и права, на тај начин доприносећи политичкој стабилности, изградњи мира и процесу помирења. У 2010. години Норвешка је такође финансирала пројекте мањег обима и осигуравала подршку за предизборни акциони план Савјета Европе (CoE).

Италија/IC је покренула нови пројекат који има за циљ наставак територијалних партнерстава заснованих на италијанском систему децентрализоване сарадње, како би се подржао процес интеграције земаља Западног Балкана у ЕУ. Кроз пројекат *Pet Roboris - координација активности цивилне заштите на подручју ријеке Спрече и Сребренице*, Италија/IC ради на успостављању механизма цивилне заштите како би се осигурао примјерен одговор у случају хуманитарних или природних катастрофа.

У 2010. години **UNDP** је покренуо другу фазу пројекта којим се промовишу комуникација и партнерство међу организацијама цивилног друштва (CSO) и локалним властима, као и већа ангажованост општинских средстава у јачању локалних нехијерархијских, децентрализованих, циљно оријентисаних организација и даљем развоју услуга које пружају CSO.

Главни пројекти у подсектору цивилног друштва су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Изградња добре управе кроз грађанско укључивање - Центар за промоцију цивилног друштва	Шведска/Sida	2,00
Јачање локалне демократије II (LOD II): институционализовање сарадње између општина и организација цивилног друштва са циљем пружања квалитетнијих услуга	Европска комисија, UNDP	1,55
Јачање локалне демократије (LOD I)	Европска комисија, UNDP	1,55
Изградња капацитета цивилног друштва за учешће у политичком дијалогу	Европска комисија	1,21
Оснивање фонда за социјално укључивање	Швајцарска/SDC/SECO	1,09
Цивилно друштво и грађани БиХ	Холандија	0,97
Програми за цивилно друштво (Канцеларија за односе са јавношћу)	САД/USAID	0,93
Пројекат јачања независних медија (SIM)	САД/USAID	0,91
Допринос уставној реформи у Босни и Херцеговини	Швајцарска/SDC/SECO	0,65
Алтернативе институционализацији малољетника без родитељског старања	Италија/IC	0,63

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор људских права и активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

Подсектор људских права (HR) чине мониторинг поштивања људских права, подршка државним и регионалним тијелима за заштиту људских права, заштита етничких, вјерских и културних мањина.

За подсектор људских права у 2010. години је издвојено 4,80 милиона евра, односно **12% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За подсектор људских права је, досад у 2011. години, издвојено 1,48 милиона евра или 5,63% укупних издвајања за овај сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 6,84 милиона евра, односно **17,11% укупних издвајања** за сектор добре управе и институционалне изградње. За ове активности је, досад у 2011. години, издвојено 1,64 милиона евра или 6,24% укупних издвајања за овај сектор.

Донатори активни у подсектору људских права и активностима које нису сврстане у постојеће подсекторе у 2010-2011 су Европска комисија, Шведска/Sida, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, UNDP, Италија/IC, Аустрија/ADC, UNICEF и Република Чешка.

Европска комисија је, у 2011. години, започела нови пројекат са циљем јачања улоге цивилног друштва у промовисању људских права и демократских реформи, као и са циљем пружања подршке спречавању сукоба и консолидацији политичког учешћа.

Кроз програм *Поддршка холандске конституенце 2009.*, **Холандија** је осигурала подршку Министарству финансија и трезора БиХ у јачању његових структура у вези са провођењем система Савјета министара БиХ за управљање дугом, као и активностима Министарства по питању праћења и регистрације државне својине. Програм *Поддршка холандске конституенце 2010.* подржава Министарство финансија и трезора БиХ у јачању структура по питању изградње интегралног, функционалног и транспарентног информатичког система за управљање јавним инвестицијама (PIMIS) и развијања софтвера за регистрацију и извјештавање о потписаним међународним споразумима. Холандија, такођер, осигурава и подршку за осигуравање приступа основним људским правима за угрожене групе у Босни и Херцеговини. У оквиру пројекта *Matra* Холандија подржава рад НВО, како би исте допринијеле развоју плуралне демократије утемељене на владавини права уз осигуравање простора за дијалог између институција власти и цивилног друштва.

Шведска/Sida је наставила провођење пројекта *Браниоци грађанских права*. Кроз оквирни споразум, шведска невладина организација *Браниоци грађанских права - Civil Rights Defenders* (раније Шведски хелсиншки одбор, SHC), ради са организацијама цивилног друштва у Босни и Херцеговини са фокусом на три главна сектора: владавина права, слобода изражавања и недискриминација. SHC локалним НВО-има и пројектима осигурава подршку у изградњи капацитета и финансирању.

Норвешка је осигурала помоћ за изградњу капацитета у оба ентитета БиХ за конверзију карата у папирном облику у дигитални облик, како би се пружила подршка регистрацији некретнина те другим активностима у јавном и приватном сектору.

Швајцарска пружа подршку добровољном повратку илегалних имиграната задржаних у Босни и Херцеговини.

Аустрија/ADC је наставила да осигурава подршку Финансијском механизму за провођење Гендер акционог плана (FIGAP) у Босни и Херцеговини.

У оквиру пројекта, *Имам право на људска права*, **Република Чешка** осигурава даљи развој људских права у Босни и Херцеговини, користећи искуства из властите друштвене транзиције и демократизације земље.

Пројекат *Унапређење културног разумијевања у Босни и Херцеговини (заједнички програм UN-a - MDG - Фонд, Шпанија)*, у партнерству проводе **UNDP**, **UNICEF** и **UNESCO**, у блиској сарадњи са Министарством цивилних послова БиХ, ентитетским министарствима културе и образовања, као и другим институцијама мјеродавним на пољу образовања и културе. Пројекат је осмишљен како би се унаприједило интеркултурално разумијевање у Босни и Херцеговини и промовисао јединствени мултикултурални идентитет земље.

UNICEF је пружао подршку Министарству за људска права и избјеглице БиХ у припреми *Периодичног извјештаја о провођењу Конвенције о правима дјетета* те новог *Акционог плана за дјецу БиХ*, у консултацији са ентитетским министарствима и другим партнерима. Унапријеђени су и капацитети и учешће домаћих НВО-а, као и групе дјеце и младих у смислу праћења поштивања права дјетета на локалном нивоу те за провођење акционих планова.

Главни пројекти у подсектору људских права и пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе су наведени у наредној табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички програм UN-a, MDG - Фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Браниоци људских права	Шведска/Sida	3,03
Фонд за промовисање људских права	Холандија	1,78
Подршка властима БиХ у процесу европских интеграција и координацији помоћи Заједнице - трећа фаза	Европска комисија	1,70
Промовисање активног тржишта рада у БиХ	Европска комисија	1,18
Пројекти из области демократије и људских права 2009	Европска комисија	1,14
Подршка EU у провођењу програма прекограничне сарадње у оквиру IPA - EUCORIN II	Европска комисија	1,00
Мапе развоја држава и европских интеграција	Норвешка	0,98
Подршка процесу социоекономског планирања	UK/DFID	0,97
Заштита дјеце изложене ризику и у контакту са правосудним системом у Босни и Херцеговини	Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO	0,91

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора – <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У јуну 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Ревидирани Акциони план 1 (AP1)* за провођење *Стратегије реформе јавне управе (PAR)*⁴² са циљевима, активностима, показатељима и измијењеним временским оквиром за провођење *Стратегије реформе јавне управе за период 2011-2014*⁴³.

Савјет министара БиХ је, у 2010. години, усвојио *Ревидирани акциони план Босне и Херцеговине о образовним потребама Рома*. Акциони план је усклађен са принципима и препорукама са 16. састанка Међународног управног одбора (ISC) програма *Декада укључивања Рома 2005-2015*.⁴⁴

Водећи документ смјерница за сектор правосуђа је *Стратегија реформе сектора правде у БиХ 2008-2012 (JSRS)*⁴⁵, коју је Савјет министара БиХ усвојио у јуну 2008. године. Министарство правде БиХ је, у партнерству са UNDP-ом, у задњем тромјесечју 2010. године иницирало пројекат реализације једног од стубова ове Стратегије-приступ правди.

Координација рада донатора

Министарство правде БиХ/Сектор за стратешка планирања, координацију помоћи и европске интеграције (MoJ/SSPACEI) редовно организује тромјесечне састанке са циљем праћења и усаглашавања активности донатора у подсектору законодавне и реформе правосуђа. Министарство правде БиХ одржава базу података о помоћи донатора у овом сектору. Сваких пола године се за министре правде те Високи судски и тужилачки савјет (HJPC) организују конференције, а на овим конференцијама учествују и донатори. Канцеларија регистара је домаћин редовних састанака са донаторима. Координацијско тијело за малолетничко преступништво дјелује као координацијски механизам у области малолетничког правосуђа, а чине га представници Министарства за људска права и избјеглице БиХ, мјеродавних ентитетских министарстава, UNICEF-а и других партнера.

Донатори Фонда за реформу јавне управе одржавају редовне састанке са представницима БиХ, ФБиХ, РС и Брчко дистрикта БиХ, како би се координирале активности донатора и размотрио напредак у провођењу активности у овом сектору. PARCO, као и донатори активни у сектору добре управе и институционалне изградње, редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају тромјесечно, при чему се на мјесту предсједавајућег ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узajамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

У подсектору цивилног друштва координација између организација цивилног друштва одвија се на неформалној и *ad-hoc* основи, како би се избјегло преклапање активности. Министарство правде БиХ је основало Сектор за цивилно друштво, како би осигурало услове за усвајање закона и стратегија који би били повољнији за развој цивилног друштва.

Координацијски састанци у сектору људских права се реализују на *ad-hoc* основи, углавном су билатерални и базирају се на пројектима.

Будуће активности

Потребно је да како домаћи, тако и међународни актери уложе додатне напоре како би се наставило са реформским процесима у сектору добре управе и институционалне изградње.

Ревидирани AP1 Стратегије реформе јавне управе за период 2011-2014 усвојен је, његов садржај као и циљеви, активности и показатељи су редефинисани, а временски оквир за провођење PAR стратегије у наредном периоду измијењен. Када буде израђен, AP2 ће се фокусирати на реорганизацију и јачање јавног сектора како би се јавној управи у Босни и Херцеговини на свим нивоима омогућило да усвоји и осигура провођење *acquisa*. PARCO је, у 2010. години, започео иницијативу, која има за циљ да домаће институције укључи у финансирање PAR пројеката из њихових властитих буџета.

Према *Пројекци оствареног напретка у провођењу реформе јавне управе у Босни и Херцеговини*⁴⁶, неопходно је

⁴² *Стратегију реформе јавне управе и Акциони план 1* 2006. године је усвојио Савјет министара БиХ, те владе ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

⁴³ Очекује се да *Ревидирани акциони план 1* усвоје владе ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

⁴⁴ *Декада укључивања Рома 2005-2015* представља јединствен примјер политичке посвећености европских влада унапређењу социоекономског положаја и социјалном укључивању Рома. <http://www.romadecade.org/about>

⁴⁵ Пет стубова *Стратегије реформе сектора правде у БиХ 2008-2012* су: правосудни систем, извршење кривичних санкција, приступ правди, подршка економском расту те координација, управљање и одговорност сектора правде.

⁴⁶ *Quo Vadis, управо? Пројекција оствареног напретка у провођењу реформе јавне управе у Босни и Херцеговини*, Асоцијација Alumni центра за интердисциплинарне постдипломске студије (ACIPS), извештај за потребе Форума за европске интеграције, фебруар 2010. http://www.acips.ba/eng/uploads/research/PAR_brief_eng.pdf

уложити додатне напоре за наставак процеса реформи. Конкретно, важно је успоставити снажнију политичку вољу за реформом јавне управе и њеном координацијом. То је могуће постићи примјеном сљедећих мјера:

- подизање правне свијести грађана, али и самих државних службеника, о њиховим правима, али и обавезама, у интеракцији са органима јавне управе;
- јачање капацитета синдикалних и других облика удруживања управних радника;
- подршка и развијање програма грађанских акција, које ће бити саставни и комплементарни дио грађанско-политичког дјеловања и које ће за циљ имати да на иновативан и грађанима близак и разумљив начин укажу на проблеме у функционисању јавне управе.

У наставку процеса реформе јавне управе додатну пажњу мора да добије управно образовање и обука, што се може постићи редефинисањем позиције образовања и обуке у постојећем стратешком оквиру реформе јавне управе.

Што се тиче подсектора законодавне и реформе правосуђа, потребно је уложити значајне напоре на осигурању провођења *Стратегије реформе сектора правде у БиХ (JSRS)* те *Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина*.

Савјет министара БиХ је усвојио *Приједлог меморандума о разумијевању за успостављање фонда за провођење Стратегије реформе сектора правде у БиХ*, који ће Министарство правде БиХ да достави Предсједништву БиХ у даљу процедуру. Фондом ће се осигурати додатно финансирање у циљу провођења *Стратегије реформе сектора правде у БиХ* и њеног Акционог плана⁴⁷. Меморандум ће потписати Савјет министара БиХ, Шведска/Sida, Амбасада Уједињеног Краљевства у Босни и Херцеговини и Шпанија/AECID⁴⁸.

У области људских права и даље је видљив незадовољавајући ниво провођења законодавства које гарантује заштиту права мањина. Иако је учињен напредак на провођењу акционих планова за Роме, ромска популација и даље се суочава са веома тешким условима живота и са дискриминацијом. Зато је неопходно унаприједити координацију и успоставити механизме праћења провођења акционих планова за Роме⁴⁹.

Додатна подршка, а и више транспарентности у смислу додјеле финансијских средстава, потребна је и за развијање цивилног друштва у Босни и Херцеговини. Административни капацитети Сектора за цивилно друштво у Министарству правде БиХ су слаби и потребно их је ојачати⁵⁰.

Према мишљењу донатора, приоритетна подручја која захтијевају помоћ укључују: повећање транспарентности, одговорности и независности правосудних институција, смањење броја заосталих неријешених случајева, унапређење квалитета кривичног прогона и суђења, даље јачање институција у БиХ и даље јачање невладиног сектора кроз партнерства са институцијама власти на свим нивоима.

Програмима САД/USAID-а ће се наставити унапређивање ефикасности и организације правосудног система БиХ те унапређивање способности домаћих НВО да утичу на одлуке о политикама дјеловања, као и унапређивање професионализма медија.

Сектори добре управе и економског развоја ће и даље представљати приоритет у подршци коју Шведска/Sida пружа Босни и Херцеговини на њеном путу ка статусу кандидата за придруживање ЕУ те чланству у ЕУ.

У периоду од 2012. до 2014. године, Шведска/Sida и Норвешка ће у Фонд за реформу јавне управе уложити по 3 милиона евра, а као подршку провођењу *Ревидираног AP1 Стратегије реформе јавне управе*.

Швајцарска/SDC/SECO и ЕЦ ће у 2012. години такође наставити са пружањем подршке у овом сектору.

Шведска/Sida, Швајцарска/SDC и UNICEF ће додатно подржати јачање правосудног система за дјецу.

Приоритети Европске комисије за период 2011-2013 укључују:

- подршку јачању владавине права кроз помоћ земљи у реформи сектора правде и борби против организованог криминала и корупције;

⁴⁷ <http://www.mpr.gov.ba/en/str.asp?id=471>

⁴⁸ Шпанија/AECID је већ издвојила средства за успостављање Фонда за провођење *Стратегије реформе сектора правде у БиХ*, међутим, потребно је размотрити потписивање Меморандума о разумијевању у име Шпаније/AECID с обзиром да је Шпанија/AECID своју канцеларију у Босни и Херцеговини затворила у марту 2011. године.

⁴⁹ Према *Извјештају о напретку Босне и Херцеговине у 2010. години*, Европска комисија, новембар 2010. <http://www.delibh.ec.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

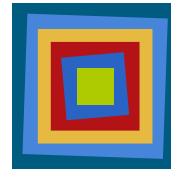
⁵⁰ *Извјештај о напретку Босне и Херцеговине у 2010. години*, Европска комисија, новембар 2010. <http://www.delibh.ec.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

- унапређење капацитета и ефикасности јавне управе и успостављање професионалне државне службе као подршка настојањима земље да унаприједи функционисање институција на свим нивоима власти.

Донатори, надаље, планирају да подрже и осјетљива питања попут пописа становништва, иницијатива које се односе на борбу против корупције, као и уставних реформи. Међународне агенције су препознале и потребу јачања капацитета домаћих институција за провођење анкета о домаћинствима.

СЕКТОР ПРЕВЕНЦИЈЕ И РЈЕШАВАЊА СУКОБА, МИРА И БЕЗБЈЕДНОСТИ

4

ПРЕВ. СУКОБА

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	САД/USAID, Холандија, UNDP, Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC, Јапан/JICA, Шпанија/AECID, Француска.
Остале кључне међународне организације	Полицијска мисија Европске уније (EUPM); Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF); Канцеларија високог представника и посебног представника Европске уније (OHR); Снаге Европске уније (EUFOR); Сједиште Сјеверноатлантског савеза у Сарајеву (NHQSa); Агенција Краљевине Данске за управљање у ванредним ситуацијама (DEMA); Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE); Међународна комисија за нестала лица (ICMP).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство безбједности БиХ; Министарство цивилних послова БиХ; Министарство одбране БиХ; Министарство иностраних послова БиХ; Обавјештајно-безбједоносна агенција БиХ; Државна Агенција за истраге и заштиту; Министарство унутрашњих послова ФБиХ; Министарство унутрашњих послова РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 32,98 милиона евра у грантовима 2011.: 15,36 милиона евра у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о надзору и контроли преласка државне границе БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о служби у Оружаним снагама БиХ; Закон о измјенама и допунама Кривичног закона БиХ; Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о правима бранилаца и чланова њихових породица ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о полицијским службеницима ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа ФБиХ; Закон о полицијским службеницима РС; Закон о измјенама и допунама Закона о цивилној заштити РС; Стратегија БиХ за превенцију и борбу против тероризма 2010-2013.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁵¹ <i>Закон о парламентарном војном повјеренику; Оквирни закон о заштити и спасавању људи и материјалних добара од природних или других несрећа у БиХ; Закон о превозу опасних материја БиХ; Закон о контроли кретања оружја и војне опреме БиХ; Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности; Закон о деминирању; Закон о оружју РС; Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом РС.</i> <i>Бијела књига одбране БиХ из 2005. године; Стратегија за рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини; Стратегија интегрисаног управљања границом у Босни и Херцеговини; Стратегија и Акциони план у области имиграције и азила 2008-2011; Државна стратегија надзора над опојним дрогама, спречавања и сузбијања злоупотребе опојних дрога у Босни и Херцеговини 2009-2013; ажурирана Стратегија и Акциони план контроле малог оружја и лаког наоружања (SALW) за БиХ 2008-2012; Стратегија противминског дјеловања у Босни и Херцеговини 2009-2019; Стратегија за помоћ жртвама мина у Босни и Херцеговини 2009-2019; Стратегија за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ 2009-2013 и Акциони план; Стратегија БиХ за борбу против организованог криминала 2009-2012; БиХ Стратегија за борбу против корупције 2009-2014 са Акционим планом.</i>
Координација рада донатора	Реформа сектора безбједности и цивилно управљање изградњом мира: Донатори учествују на неформалним састанцима намијењеним размјени информација. Реинтеграција војника и контрола над малокалибарским оружјем и лаким наоружањем и муницијом: Координацијски одбор за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања планира, обезбеђује смјернице и врши праћење активности у вези са малокалибарским оружјем и лаким наоружањем. Деминирање: Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина функционише као координацијско тијело бројних донатора на пољу противминског дјеловања. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

⁵¹ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности чине: подсектор реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира, реинтеграција војника и контрола над малим оружјем и лаким наоружањем (SALW), као и подсектор деминирања.

Босна и Херцеговина је, у периоду од 2010. до 2011. године, остварила напредак у подсектору **реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира**. У априлу 2010. године, министри спољних послова НАТО-а условно су одобрили Акциони план за чланство БиХ (МАР) у НАТО савез, што је кључни корак према формалном чланству у НАТО-у⁵². Међутим, како би могла да приступи МАР-у и стекне право на безусловно чланство у Савезу, Босна и Херцеговина мора да ријеша статус војне имовине на начин који је прихватљив свим странама.

Босна и Херцеговина ради и на провођењу *Партнерства за мир (PfP)* НАТО-а и *Индивидуалног акционог плана партнерства (IPAP)*. Након успјешне реализације првог циклуса IPAP-а, власти БиХ су припремиле нови *Индивидуални Акциони план партнерства (IPAP)* за период од 2011. до 2013. године, који је Сјеверноатлантски савез (НАС) усвојио у фебруару 2011. године⁵³. Савјет министара БиХ је IPAP за период 2011-2013 усвојио у мају 2011. године.

Учињен је напредак на пољу визне политике и дијалога о либерализацији визног режима. Након одлуке Европског парламента, министри унутрашњих послова Европске уније одобрили су приједлог о укидању виза за грађане Босне и Херцеговине⁵⁴. Одлука, која је омогућила грађанима БиХ да путују без виза у шенгенску зону ЕУ, ступила је на снагу у децембру 2010. године.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 5% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 4%.

Видљива су одређена постигнућа у реформи полиције. Наиме, у 2010. години је са радом почела Дирекција за координацију рада полицијских тијела и агенција у БиХ. Провођење *Стратегије о раду полиције у заједници у БиХ* унапријеђено је 2010. године, објављивањем *Приручника о раду полиције у заједници у БиХ*. Овај Приручник ће користити не само запосленици полиције у свом раду, већ ће се користити и као наставно средство при извођењу наставе на полицијским академијама. У јануару 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију Босне и Херцеговине за превенцију и борбу против тероризма*, за период 2010-2013, која представља општи оквир за дјеловање у борби против тероризма у Босни и Херцеговини.

Даље допуне законског оквира у области цивилне заштите у БиХ представљају један од предуслова за придруживање ЕУ. Босна и Херцеговина је потписник *Нугоо Оквирног акционог плана за период од 2005. до 2015. године, под насловом: Јачање спремности народа и заједница да се суоче са непогодама*⁵⁵. Својим потписом Босна и Херцеговина је преузела одређене обавезе и активно ради на пољу смањења ризика од непогода.

У складу са *Оквирним законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних или других несрећа у БиХ*⁵⁶, у Босни и Херцеговини је у току процес израде *Процјене угрожености Босне и Херцеговине од природних или других несрећа*⁵⁷, што је први документ који ће обухватити процјену угрожености људи, имовине и основне инфраструктуре према идентификованим ризицима, лоцираности ризика, њихове вјероватноће, те узроке и посљедице на подручју цијеле БиХ⁵⁸.

Конечно, позивни центар БиХ 112 отворен је у мају 2009. године, а почео је са радом у јануару 2010. године. Најважнији задатак позивног центра 112 је да обезбиједи правовремену реакцију и да заштити грађане и материјална добра од природних и других несрећа.

Министарство одбране БиХ (MoD) је развило програм *NATO-Perspective* (бивши *NATO Trust Fund II*) који се бави питањима **реинтеграције демобилисаних војника** у Босни и Херцеговини. Стратешки циљеви Програма су помоћи реинтеграцији особља отпуштеног из одбрамбених институција у цивилни живот, унаприједити капацитете MoD БиХ у помагању отпуштеном особљу у процесу њихове реинтеграције и допринијети провођењу реформе одбране у Оружаним снагама Босне и Херцеговине⁵⁹. Овај нови циклус Програма представља продужетак Trust Fund-а, који је уследио након успјешног претходног циклуса и који је окончан у другој половини 2009. године⁶⁰.

⁵² Према извјештају, *Bosnia: Current Issues and U.S. Policy* - Босна: текућа питања и политика САД-а, Steven Woehrel, Конгресна служба за истраживања, 20.06.2011. <http://www.fas.org/sqp/crs/row/R40479.pdf>

⁵³ Брошура Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, април 2011. године. http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁵⁴ <http://www.balkaninsight.com/en/article/eu-abolishes-visas-for-albania-bosnia>

⁵⁵ *Нугоо Оквирни акциони план* је глобални пројекат напора за смањење ризика од непогода са десетогодишњим планом усвојеним у јануару 2005. године од стране 168 земаља на Свјетској конференцији о смањењу ризика од непогода.

⁵⁶ У сврху припреме *Процјене угрожености Босне и Херцеговине од природних или других несрећа*, Савјет министара БиХ је формирао интерресорну групу коју чине представници различитих институција и тијела у БиХ, научних и образовних институција, међународних организација и стручњака из различитих подручја.

⁵⁷ UNDP подржава израду *Процјене угрожености Босне и Херцеговине од природних или других несрећа*.

⁵⁸ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=627>

⁵⁹ Брошура Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, април 2011. године. http://www.mod.gov.ba/files/file/maj_2011/bosura%20eng%20mail.pdf

⁶⁰ Примарну финансијску подршку за Програм су осигурале Норвешка, Холандија и Словенија. Додатна средства за ову намену су издвојили Шведска, Луксембург, Уједињено Краљевство, САД и Турска. Допринос овом Програму је дала и Босна и Херцеговина. http://www.atlanticinitiative.org/index.php?option=com_content&view=article&id=245%3Aa-new-cycle-of-the-nato-trust-fund-3000-bam-severance-package-for-every-laid-off-soldier-&catid=1%3Aizdvojene&lang=en

САД/USAID пружа помоћ у образовању, професионалном савјетовању и обуци за лица која ће бити отпуштена током процеса реформе одбране у 2010. и 2011. години, како би се омогућило њихово реинтегрисање у цивилни и економски живот.

Једна од најтрајнијих и најопаснијих оставштина ратних операција у Босни и Херцеговини је велика распрострањеност **малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) и муниције**. Током 2010. и 2011. године, уз подршку више донатора, кроз *Пројекат контроле и редукције малокалибарског и лаког наоружања и муниције у БиХ (SACBIH)*, уништена је значајна количина муниције, кориштењем метода којима се води рачуна о околини. Међутим, проналажење одговарајућег рјешења за нелегално посједовање оружја представља једно од кључних питања за смањење насиља и оружаних инцидената. Повећан број инцидената захтијева одлучну акцију институција власти, као и снажно укључивање невладиног сектора. Успостава централног регистра цивилног посједовања оружја значајно би унаприједила контролу оружја у Босни и Херцеговини⁶¹.

Деминирање у Босни и Херцеговини је у надлежности Министарства цивилних послова БиХ (МоСА). Босна и Херцеговина је још увијек једна од земаља најзагађенијих минама. *Стратегија противминског дјеловања БиХ за период 2009-2019* има за циљ смањење опасности од мина на подручју од 1.460 квадратних километара⁶². Пуно провођење *Стратегије противминског дјеловања БиХ за период 2009-2019*, међутим, зависи од доступности средстава.

Према процјени Центра за уклањање мина у Босни и Херцеговини (БНМАС), и даље се мински сумњивом сматра површина од 1.442,84 квадратна километра територије БиХ или 2,81% њене укупне површине⁶³.

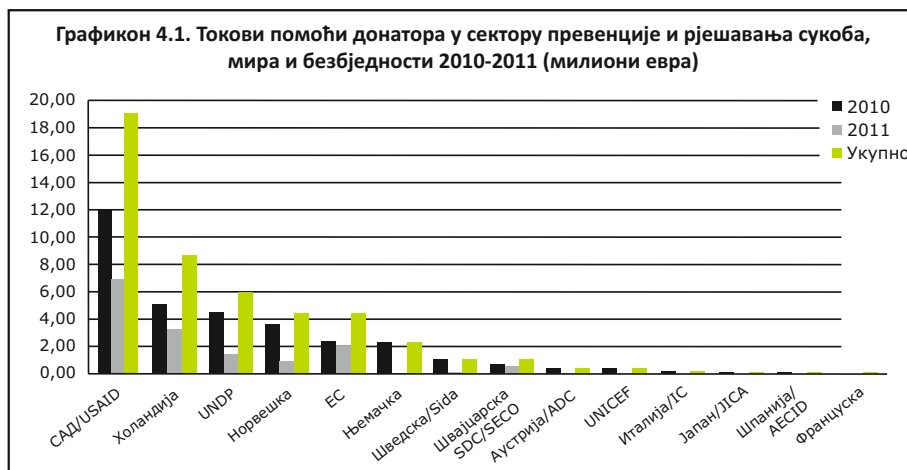
Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF)⁶⁴ бави се пружањем услуга и управљањем пројектима уклањања мина. Мине представљају главну препреку повратку избјеглица и интерно расељених лица, као и укупном економском опоравку. Блокирају развој туризма и пољопривредне активности који могу да стимулишу генерисање нових радних мјеста и ометају обнову околине.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у 2010-2011 су САД/USAID, Холандија, UNDP, Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC, Јапан/JICA, Шпанија/AECID и Француска.

Графикон 4.1. показује да су водећи донатори активни у сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у 2010. години САД/USAID са издвајањем од 11,99 милиона евра и Холандија са издвајањем од 5,05 милиона евра, а слиједе их UNDP, Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC, Јапан/JICA, Шпанија/AECID и Француска.

У 2011. години водећи донатори су САД/USAID са издвајањем од 6,96 милиона евра и Холандија са издвајањем од 3,63 милиона евра, а слиједе их Европска комисија, UNDP, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO и Француска.

⁶¹ <http://www.oruzje.ba/en/news/SALW-Coordination-Board>

⁶² Портфолио пројеката деминирања у 2011. години, <http://www.mineaction.org/downloads/1/portfoliofinal.pdf>

⁶³ <http://www.bhmac.org/en/stream.daenet?kat=18>

⁶⁴ Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF) основала је Влада Словеније у марту 1998. године, како би се БиХ пружила помоћ у њеним настојањима на уклањању мина и помоћи жртвама мина. Од свог оснивања, ITF је, захваљујући успјеху свог дјеловања у Босни и Херцеговини, активности проширио у цијелој регији Југоисточне Европе. Центар за уклањање мина у БиХ је главни партнер ITF-у у деминирању у БиХ.

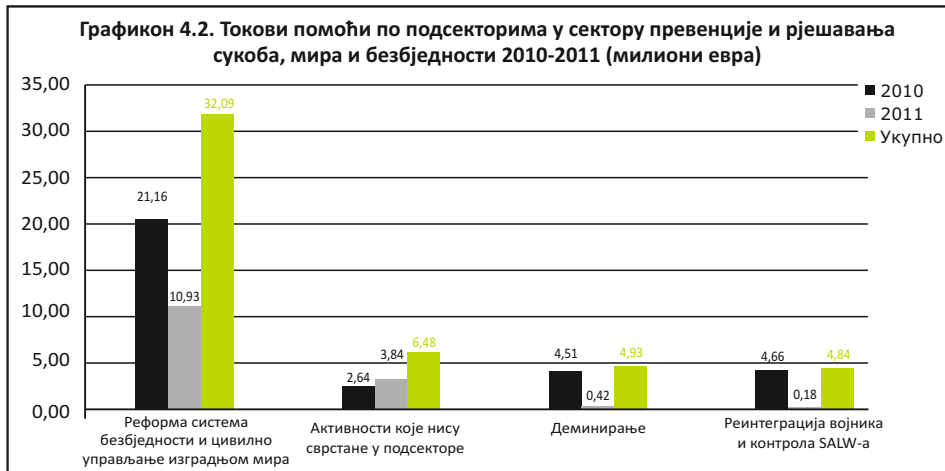

Графикон 4.2. показује да је за подсектор **реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2010. години** издвојено 21,16 милиона евра, односно **64,18% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За овај подсектор је, досад у 2011. години, издвојено 10,93 милиона евра или 71,16% укупних издвајања за овај сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 2,64 милиона евра, односно **8,02% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За ове активности је, досад у 2011. години, издвојено 3,84 милиона евра или 24,98% укупних издвајања за овај сектор.

За подсектор **деминурања у 2010. години** је издвојено 4,51 милион евра, односно **13,67% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За подсектор деминурања, досад у 2011. години, је издвојено 0,42 милиона евра или 2,71% укупних издвајања за овај сектор.

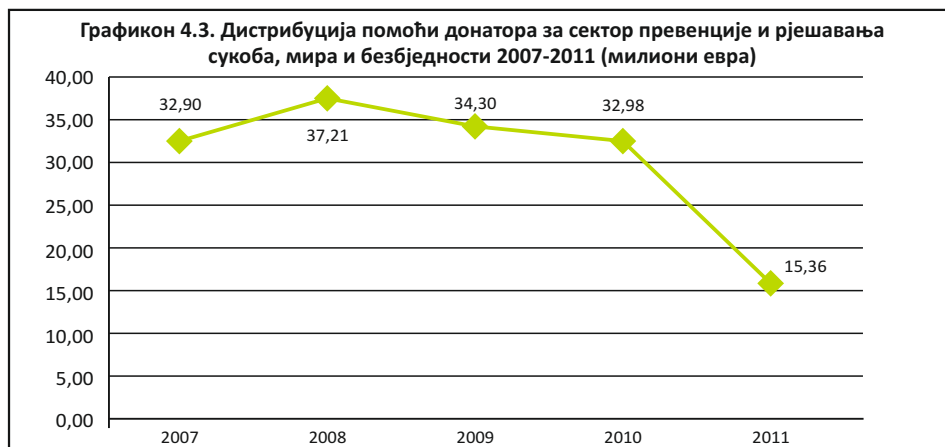
За подсектор **реинтеграције војника и контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања у 2010. години** је издвојено 4,66 милиона евра, односно **14,13% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За овај подсектор је, досад у 2011. години, издвојено 0,18 милиона евра или 1,15% укупних издвајања за овај сектор.

Графикон 4.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности износила 32,98 милиона евра у 2010. години, а досад у 2011. години, 15,36 милиона евра. Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 4.3. такође показује да су укупна издвајања за овај сектор у 2010. и 2007. години била на готово истом нивоу, док су укупна издвајања у 2010. смањена за 4,23 милиона евра у односу на 2008. годину, те да су се издвајања смањила у поређењу са 2009. годином, за 1,32 милиона евра.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 5% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 4%.

Реформа сектора безбједности и цивилно управљање изградњом мира

Подсектор реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира састоји се од реформе одбране и полиције, цивилне заштите и реаговања на ванредне ситуације.

Чланови DCF-а активни у подсектору реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2010-2011 су САД/USAID, Холандија, UNDP, Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF, Шпанија/AECID и Француска.

За подсектор реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира у 2010. години је издвојено 21,16 милиона евра, односно **64,18% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За овај подсектор је, досад у 2011. години, издвојено 10,93 милиона евра или 71,16% укупних издвајања за овај сектор.

Реформа одбране

Помоћ коју **САД/USAID** обезбјеђује на пољу реформе одбране користи се за подршку рада саветника у Министарству одбране БиХ (MoD) и обучавање Тима за уклањање експлозивних средстава (EOD). САД/USAID финансира и војну опрему за јединице које имају потенцијала за учешће у коалицијским операцијама и пружа обуку, како би се повећала борбена спремност Оружаних снага БиХ. Осим тога, САД/USAID подржава развој лица MoD БиХ са циљем остварења захтјева из Партнерства за мир NATO-а.

Норвешка је завршила пројекат *Подизање нивоа свијести о евроатлантској иницијативи*, чији циљ је био подизање нивоа свијести грађана о NATO-у и интеграцији Босне и Херцеговине у NATO савез.

Реформа полиције

САД/USAID је наставио провођење пројекта *Контрола извоза и безбједности границе*. Пројекат потиче и подржава развој земље, усвајање и провођење законодавства везаног за контролу извоза у складу са међународним стандардима. Овај пројекат такође пружа обуку и даје опрему институцијама за провођење закона одговорним за надзор, откривање и забрану трговања оружјем за масовно уништење, војне опреме и робе са двоструком намјеном. Кроз пројекат *Помоћ полицијским агенцијама*, САД/USAID пружа обуку службеницима задуженим за провођење закона по питањима кривотвореног новца, обезбјеђује уређаје за прикупљање форензичких доказа, те подржава развој напредних техника узимања отисака прстију, напредног система надгледања, заштите свједока, истраге наркотика, истраге након експлозија бомби, дјечије порнографије, координације кривичног правосуђа, информацијских система, заступања пред судом и понашања у судници, као и обуке за више вођство и администрацију. Саветници из САД-а су наставили да пружају подршку Државној агенцији за истраге и заштиту (SIPA), Министарству безбједности БиХ (MoS), Министарству унутрашњих послова РС и Граничној полицији БиХ.

Норвешка подржава реформске процесе у Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ (OSA). Ове активности укључују подршку јединици за реформу обавјештајног система, изградњу компетенција у институцијама које се баве извршном, парламентарном и законском контролом, те унапређења библиотеке ове институције.

Европска комисија подржава заједничке обуке истражилаца Финансијско-обавјештајног одсјека и Криминалистичко-истражног одсјека SIPA-е, регулаторних финансијских агенција и институција, како би се успоставила ефикасна сарадња на спречавању прања новца и случајева финансијског тероризма. Надаље, Европска комисија је пружила помоћ институцијама БиХ које се баве питањима азила и миграција у оквиру борбе са илегалном имиграцијом и трговином људима. Такође је обезбјеђивала и опрему и возила за државне агенције.

Швајцарска/SDC/SECO кроз пројекат, *Рад полиције у заједници у БиХ*, подржава превенцију криминала и других опасности, унапређење управљачких способности полиције, сарадњу са заједницом и повећање повјерења између грађана и полиције.

Француска финансира обуку и студијске посјете полицијских званичника са циљем постизања Европских стандарда у областима рада Интерпола, стратешке анализе, спречавања отмица, сарадње у борби против тероризма, борбе против дрога, као и збрињавања илегалних имиграната. Такође, Француска обезбјеђује и обуку намијењену ватрогасцима.

Цивилно управљање изградњом мира

Помоћ донатора у цивилној изградњи мира је усмјерена на пружање подршке у тражењу и идентификацији несталих лица, промовисању мира и дијалога, помирењу и интеграцији, као и борби против трговине људима и дјечије порнографије.

Током 2010. и 2011. године, цивилном управљању изградњом мира помоћ су пружили САД/USAID, Холандија, Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Шведска/Sida, UNICEF и Шпанија/AECID.

У 2010. години, **Њемачка** је покренула пројекат *DNK идентификација жртава ратова на Балкану*. Пројекат је имплементирала Међународна комисија за нестала лица (ICMP) коју Њемачка финансира од 2007. године. Напори ICMP-а усмјерени су на развој одрживог мировног процеса који ће омогућити да се питање несталих особа рјешава на адекватан начин.

Норвешка даје подршку раду на суђењима за ратне злочине у Босни и Херцеговини и регији, што би требало да допринесе успостављању повјерења и помирења, давањем објективних информација о процесима за ратне злочине. Надаље, Норвешка промовише помирење кроз образовање и дијалог у Стоцу и Сарајеву. Слично томе, *Отворена забавна школа фудбала* омогућава помирење кроз забаву и тимске спортове.

Холандија је наставила трећу фазу *Програма опоравка регије Сребреница*. Циљ овог пројекта је да креира окружење за економски развој, што ће довести до смањења сиромаштва. Пројекат је усмјерен на развој локалних могућности, институционално јачање, развој услуга грађанима и приватном сектору. Холандија је такође подржавала пројекат SENSE-TRIBUNAL. SENSE-TRIBUNAL је специјализовани пројекат новинске агенције SENSE, са сједиштем у Међународном суду за ратне злочине почињене на подручју бивше Југославије (ICTY) у Хагу. Циљ овог пројекта је редовно, избалансирано и свеобухватно праћење рада ICTY-а и активности Међународног суда правде, као и Међународног суда за ратне злочине. Холандија је наставила да подржава реформу социјалне стамбене политике у Босни и Херцеговини. У складу с тим, Холандија ради на подизању свијести о социјалном стамбеном збрињавању као моделу који ће свакој заједници омогућити да подржи различит социоекономски развој, како би се могла ријешити питања реинтеграције и друга питања социјалне и економске природе.

У 2010. години, **UNICEF** је завршио *Програм едукације у подручју транзиције из ургентних стања и након криза*. Пројекат је подржавао успоставу безбједних окружења у 12 подијељених школа, проводећи modele социјалне инклузије посебно осмишљене како би омогућили дијалог, комуникацију и заједничке активности међу ученицима, учитељима, школским управама и родитељима.

У 2010. години, **САД/USAID** је покренуо два нова пројекта, *Мирење заједничке будућности - програм за младе* и пројекат *Бирамо мир заједно* (СТР). *Мирење заједничке будућности- програм за младе* ће отворити могућности за додатну заједничку активност за младе људе у циљаним мултиетничким градовима. Ове активности ће допринијети јачању управљачких вјештина у иницијативама које воде млади. Циљ пројекта *Бирамо мир заједно* (СТР) је напредак према помирењу људи из различитих етничких и вјерских окружења. САД/USAID је радио на јачању капацитета власти у Босни и Херцеговини за борбу против трговине људима и провођењу Националног акционог плана државе.

Европска комисија, Шпанија/AECID, Шведска/Sida, САД/USAID, Норвешка и Холандија заједнички финансирају пројекат *Подршка Међународној комисији за нестала лица (ICMP)*. Примарна улога ICMP-а је да обезбједи сарадњу власти у лоцирању и идентификовању лица несталих током оружаног сукоба или као резултат кршења људских права.

Аустрија/ADC подржава уклањање мина како би се створили услови за безбједно кориштење пољопривредног земљишта и смањила опасност од мина за локално становништво.

Главни пројекти у подсектору реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Подршка Међународној комисији за нестала лица (ICMP)	Европска комисија, Норвешка, Шпанија/AECID, Шведска/Sida, Холандија, САД/USAID	21,39
Америчка помоћ реформи одбране	САД/USAID	16,66
Помоћ полицијским агенцијама (ICITAP)	САД/USAID	13,16
Пројекат опоравка регије Сребренице III	Холандија, UNDP	9,07
Активности ICMP-а у БиХ	Холандија	3,67
Социјално - стамбено збрињавање у Босни и Херцеговини	Холандија	2,60
Контрола извоза и безбједност границе (EXBS)	САД/USAID	2,18
Рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини	Швајцарска/SDC/SECO	1,76
Помоћ у борби против тероризма	САД/USAID	1,73
Подршка војном особљу у БиХ након отпуштања из службе	САД/USAID	1,61
Програм збрињавања отпуштеног војног особља у БиХ	Норвешка	0,90
Реформа обавјештајног и сектора безбједности	Норвешка	0,66
NDC Сарајево: помирење кроз образовање и дијалог	Норвешка	0,61

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Реинтеграција војника и контрола малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције

Подсектор реинтеграције војника и контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) и муниције односи се на реинтеграцију демобилисаног војног особља у привредне токове, реорганизацију производних постројења, како би, умјесто војним, могла служити цивилним намјенама и остварење техничке сарадње у циљу контроле, превенције и/или смањења ширења малокалибарског оружја и лаког наоружања.

Чланови DCF-а активни у подсектору SALW-а у 2010-2011 су Холандија, UNDP, Европска комисија, UNICEF и Шпанија/AECID.

За подсектор реинтеграције војника и контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције у 2010. години је издвојено 4,66 милиона евра, односно **14,13% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За овај подсектор је, досад у 2011. години, издвојено 0,18 милиона евра или 1,15% укупних издвајања за овај сектор.

UNDP, Европска комисија, Шпанија/AECID и Холандија наставиле су реализацију *Пројекта контроле и редукције малокалибарског и лаког наоружања и муниције у БиХ (SACBiH)*. Циљ пројекта је да обезбједи пружање координиране међународне подршке успостављању одговарајућих мјера контроле SALW-а, те успостављању безбједног и ефикасног система уништења муниције, како би се смањила опасност и ризик, повезани са великим количинама муниције. Реализацијом овог пројекта уништено је 2.000 тона нестабилне муниције, укључујући касетну и аеросолну муницију и бомбе. Затворено је 10 локација на којима је ова муниција била похрањена, а трошак складиштења смањен је за 10%. Пројекат је, осим тога, иницирао и пилот-пројекат у оквиру изградње безбједнијих заједница, те на основу тога и виши индекс безбједности у циљним општинама. Активности подразумевају различите аспекте безбједности људи, попут израде планова за безбједне заједнице, квалитетнију инфраструктуру и уклањање ризика.

UNICEF је окончао *Пројекат превенције малокалибарског оружја и оружаног насиља*. Пројекат је осмишљен да би се ојачали домаћи капацитети за рјешавање ризика од малокалибарског оружја и оружаног насиља кроз механизме за прикупљање података и праћење, као и кроз формулисање и провођење чињенично заснованих програма превенције малокалибарског оружја и оружаног насиља.

Главни пројекти у подсектору реинтеграције војника и контроле малокалибарског оружја и лаког наоружања и муниције наведени су у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат контроле и редукције малокалибарског и лаког наоружања и муниције у БиХ (SACBiH)	Европска комисија, Шпанија/AECID, Холандија, UNDP	9,85
Пројекат превенције малокалибарског оружја и оружаног насиља	UNICEF	0,16

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Деминирање

Подсектор деминирања односи се на уклањање експлозивних мина за потребе процеса развоја.

Чланови DCF-а активни у подсектору деминирања у 2010-2011 су Норвешка, Европска комисија, Њемачка, Аустрија/ADC, UNICEF, Италија/IC и Јапан/JICA.

За подсектор деминирања у 2010. години је издвојено 4,51 милион евра, односно **13,67% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За овај подсектор је, досад у 2011. години, издвојено 0,42 милиона евра или 2,71% укупних издвајања за овај сектор.

Европска комисија је иницирала активности са циљем смањења мински сумњивих подручја у Босни и Херцеговини. Циљ ових активности је да омогући повратак становништва на деминирана подручја, унаприједи заштиту грађана од преосталих мина и створи предуслове за одржив социоекономски развој у деминираним подручјима. Европска комисија је обезбједила и опрему за Центар за уклањање мина у БиХ. У 2011. години, Европска комисија је започела нови пројекат, *Упозоравање на мине*, како би се кроз реализацију уклањања мина обезбједила подршка *Програму противминског дјеловања*.

Норвешка је наставила провођење *Програма уклањања мина* како би се ризична подручја очистила од минско-експлозивних средстава заосталих из рата у Босанској Посавини. Активности пројекта подразумевају општа/техничка извиђања терена и уклањање мина како би се омогућио одржив повратак и да би се Босни и Херцеговини помогло у испуњењу обавеза у вези са Конвенцијом о забрани мина⁶⁵.

⁶⁵ Конвенција о забрани мина је међународни споразум којим се забрањују противјешадијске мине. Понекад се назива и Отавском конвенцијом, а званични назив јој је: *Конвенција о забрани употребе, складиштења, производње и транспорту противјешадијских мина те њиховом уништавању*. Босна и Херцеговина је Конвенцију о забрани мина потписала у децембру 1997., а ратификовала у септембру 1998., те је тако 1999. године постала држава чланица ове Конвенције.

Њемачка је у 2010. години започела пет нових пројеката уклањања мина са циљем подршке *Програму уклањања мина* у Босни и Херцеговини.

Јапан/JICA финансира уклањање мина и техничка извиђања подручја дуж ријеке Спрече у Грачаници. Циљ је да се осигура безбједност грађана Грачанице, повећају приходи локалног становништва кроз пољопривредну дјелатност, као и да се омогући општини да проведе мјере заштите од поплава дуж ријеке Спрече.

UNICEF је обезбиједио техничку и финансијску помоћ надлежним министарствима, Центру за уклањање мина у БиХ, као и домаћим и међународним НВО-има да би се процијенили ризици у минама најзагађенијим подручјима те припремио одговарајући одговор.

Главни пројекти у подсектору деминирања наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Програм уклањања мина	Норвешка	5,44
Чишћење мина и техничка испитивања	Европска комисија	1,50
UNICEF - Интегрисани програм упозоравања на мине и превенције малокалибарског оружја	UNICEF	0,59
Деминирање	Њемачка	0,55
Подршка програму уклањања мина у БиХ 2008-2010	Аустрија/ADC	0,50
Деминирање	Њемачка	0,50
Деминирање	Њемачка	0,43
Набавка материјала за подршку активностима на уклањању мина - LOT 1 - опрема за личну заштиту за деминирање и LOT 2 - заштитна одјећа и обућа	Европска комисија	0,39
Пројекат хуманитарног деминирања - четврта фаза	Италија/IC	0,30

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 2,64 милиона евра, односно **8,02% укупних издвајања** за сектор превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. За ове активности је досад у 2011. години издвојено 3,84 милиона евра или 24,98% укупних издвајања за овај сектор.

Европска комисија је осигуравала техничку помоћ Министарству безбједности БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Министарству за људска права и избјеглице БиХ за ефикасно управљање миграцијама и другим, нелегалним активностима у вези са кријумчарењем миграната и трговином људима. Европска комисија, такође, подржава активности Међународне комисије за нестала лица/Одсјека за форензичке науке, како би се утврдила истина о несталим лицима.

Кроз пројекат, *Дијалог центар Сребреница*, **САД/USAID** ради на унапређењу међуетничке комуникације и узајамног повјерења и разумијевања међу грађанима из свих етничких група које живе у Сребреници и околној регији. Пројекат је осмишљен како би се створили предуслови за процес помирења у регији Сребренице кроз фокусирану међунационални дијалог о развојним активностима. САД/USAID ради на помирењу и повећању повјерења између Бошњака, Хрвата и Срба кроз заједничка настојања на побољшањима у заједници у Брчко дистрикту БиХ. Даље, САД/USAID је започео нови пројекат којим би се требале унаприједити вјештине лидера цивилног друштва, како би на ефикасан начин заговарали уставне реформе. Цивилно друштво, као резултат овог пројекта, биће у стању да се на ефикаснији начин ангажује у раду са политичким лидерима те да преузме сврсисходнију улогу у дијалогу о уставним реформама.

Вишесекторски пројекат, *Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички фонд UN-a - MDG-Фонд, Шпанија)*, који финансира шпански Фонд за постизање миленијских развојних циљева, а реализују га **UNDP, UNICEF i UNESCO**, има за циљ да ојача међукултурно разумијевање у Босни и Херцеговини, те промоцију јединственог мултикултурног идентитета земље.

Холандија је пружала помоћ у изградњи подршке за трагање за истином и говорењем истине након сукоба у регији.

UNDP обезбјеђује помоћ локалним заједницама у њиховим настојањима да обезбиједи одговарајући одговор у случају поплава, као и подршку у раду на смањењу ризика од природних и других несрећа којим би се умањили ефекти природних несрећа које узрокују поплаве.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе наведени су у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Унапређење културног разумијевања у БиХ (заједнички програм UN-а - MDG - Фонд, Шпанија)	UNICEF, UNDP, UNESCO	6,61
Подршка ICMP-у	Европска комисија	1,20
Сарадња између музичких академија Западног Балкана и Краљевске музичке академије из Штокхолма, укључујући и регионални пројекат у БиХ који финансира Шведска/Sida	Шведска/Sida	1,11
Млади граде будућност у Брчко дистрикту БиХ (YBFB)	САД/USAID	0,67
Уставна реформа у БиХ: ангажовање цивилног друштва	САД/USAID	0,58

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У фебруару 2010. године, Федерација БиХ је усвојила *Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом ФБиХ*. Како би се овај Закон примијенио у цјелости, у марту 2011. године је основан Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом⁶⁶. Главни циљ Фонда је да обезбједи услове, како би лица са инвалидитетом и њихови послодавци били у цјелости конкурентни на отвореном тржишту.

У јануару 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности у БиХ 2010-2013*. Стратегијом се утврђује општи оквир за дјеловање Босне и Херцеговине, обезбјеђују смјернице за унапређење постојећих мјера и припрему нових мјера, механизма и инструмената за спречавање и борбу против тероризма.

У процедури усвајања је и *Закон о измјенама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности у Босни и Херцеговини*. Законом се предвиђа успостава засебне финансијско-истражне агенције, која ће бити независна од осталих полицијских агенција у Босни и Херцеговини.

Координација рада донатора

Не постоји формални механизам координације у сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности. На нивоу подсектора постоји цијели низ механизма за координацију рада донатора.

Координацијски одбор за контролу малокалибарског оружја и лаког наоружања (SALW) у БиХ планира, управља и прати активности институција Босне и Херцеговине у вези са контролом SALW-а⁶⁷.

Међународни фонд за деминирање и помоћ жртвама мина (ITF) дјелује као тијело које координира рад више донатора на пољу деминирања, док Центар за уклањање мина у БиХ (BHMAC) организује *ad-hoc* презентације. ITF планира да регији Југоисточне Европе обезбједи помоћ не само у процесу уклањања мина, него и у успостављању властите структуре која ће омогућити земљама Југоисточне Европе да самостално проводе операције уклањања мина.

Донатори који су активни у сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту предсједавајућег ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Донатори активни у области превенције сукоба су и низ организација које нису чланови DCF-а, прије свега Канцеларија високог представника и посебног представника Европске уније (OHR), Снаге Европске уније (EUFOR), Сједиште Сјеверноатлантског савеза у Сарајеву (NHQSa), Агенција Краљевине Данске за управљање у ванредним ситуацијама (DEMA), Организација за Европску безбједност и сарадњу (OSCE), Међународна комисија за нестала

⁶⁶ <http://www.fprzoi.ba/>

⁶⁷ Савјет министара БиХ је у јулу 2005. именовао Координацијски одбор за контролу SALW-а у БиХ као привремено тијело. Одбор чине представници Министарства иностраних послова БиХ, Министарства одбране БиХ, Министарства безбједности БиХ, Министарства спољне трговине БиХ, Управе за индиректно опозивање, Министарства унутрашњих послова ФБиХ, Министарства унутрашњих послова РС, Граничне полиције БиХ и Државне агенције за истраге и заштиту.

лица (ICMP). Ове организације су такође активно укључене у координацију активности у сектору превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

По мишљењу релевантних актера, подсектор реформе сектора безбједности и цивилног управљања изградњом мира и убудуће мора да остане један од кључних приоритета, с обзиром да Босна и Херцеговина треба да уложи додатне напоре у даљу подршку реформи полиције, безбједности заједница те превенцији насиља са посебним фокусом на родно и сексуално засновано насиље, као и на изградњу капацитета БиХ за превенцију и сузбијање насиља.

На основу *Извјештаја о напретку Босне и Херцеговине за 2010.*⁶⁸, будућа настојања у оквиру управљања границама би се требала фокусирати на јачање инфраструктуре на граничним прелазима, рјешавање неријешених граничних питања и јачање капацитета особља.

Босна и Херцеговина је почела да рјешава питања у вези са властитим циљевима у борби против прања новца. Међутим, потребно је уложити додатне напоре у вези са административним структурама, провођењем законских одредби и подизањем свијести о проблему прања новца.

Као дио процеса реформе полиције, посебни напори ће се уложити на јачање сарадње и размјену информација између полицијских агенција. Успјешно окончање процеса реформе полиције захтијева конструктиван ангажман свих нивоа власти у Босни и Херцеговини.

Босна и Херцеговина ће, такође, у оквиру противминског дјеловања морати да настави провођење *Стратегије противминског дјеловања*, како би се смањило ризик од губитака људских живота и рањавања, али и због тога што заостале мине представљају озбиљну препреку економском развоју подручја загађених минама⁶⁹.

UNDP ће своје активности у будућности фокусирати на повећање капацитета земље за ефикасно управљање и смањивање ризика од природних несрећа, као и смањење залиха оружја, војне опреме и нестабилне муниције.

Холандија ће подржавати пројекте у подручју Сребренице, како би помогла у побољшавању социјалне и економске ситуације.

Средњорочно и дугорочно посматрано, Норвешка ће подржавати реформе и процесе којима ће се Босна и Херцеговина приближити евроатлантским интеграцијама.

САД/USAID ће подржавати капацитете агенција за провођење закона у БиХ у борби против тероризма и организованог криминала, као и активности које имају за циљ пуно усклађивање оружаних снага БиХ са стандардима НАТО-а.

Италија/IC ће наставити да подржава активности на уклањању мина, нужне за развој пољопривреде, индустрије и туризма на великим подручјима загађеним минама заосталим из рата.

⁶⁸ Извјештај је у новембру 2010. припремила Европска комисија. <http://www.delbih.ec.Evropa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

⁶⁹ Вишегодишњи индикативни плански документ (MIPD) 2011.-2013., Босна и Херцеговина, Европска комисија. http://ec.Evropa.eu/enlargement/pdf/mipd_bih_2011_2013_en.pdf

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	EIB, EBRD, Свјетска банка, Њемачка, Европска комисија, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, САД/USAID, UNDP, Норвешка, Шпанија/AECID.
Остале кључне међународне организације	Међународни монетарни фонд (ММФ); Канцеларија високог представника и посебног представника ЕУ (ОHR); Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE); Европска енергетска заједница (ЕЕС); Транспортни опсерваториј Југоисточне Европе (SEETO); Стални секретаријат Коридора Vc.
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство комуникација и саобраћаја БиХ; Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Сектор за природне ресурсе, енергију и заштиту околине; Министарство саобраћаја и комуникација ФБиХ; Дирекција за цивилно ваздухопловство ФБиХ; Федерална дирекција за изградњу, управљање и одржавање аутопутева; Министарство енергије, рударства и индустрије ФБиХ; Министарство финансија ФБиХ; Министарство финансија РС; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ; Министарство привреде, енергетике и развоја РС; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 238,22 милиона евра - 18,35 милиона евра у грантовима и 219,87 милиона евра у кредитима 2011.: 139,89 милиона евра - 28,86 милиона евра у грантовима и 111,03 милиона евра у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу; Закон о измјенама и допунама Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини; Закон о измјенама и допунама Закона о комуникацијама; Закон о измјенама и допунама Закона о јавном радио-телевизијском сервису Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о јавном радио-телевизијском систему Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о друмском превозу ФБиХ; Закон о јавним путевима у РС; Закон о уговорима о превозу у жељезничком саобраћају РС; Закон о измјенама и допунама Закона о друмском саобраћају у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о накнадама за кориштење природних ресурса у сврху производње електричне енергије у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о електричној енергији у РС; ФБиХ Уредба о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације; Измјене и допуне ФБиХ Уредба о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације; РС Уредба о производњи и потрошњи енергије из обновљивих извора и когенерације.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁷⁰ <i>БиХ Закон о електронском потпису; БиХ Закон о електронском правном и пословном саобраћају; Закон о електронском пословању у РС; Закон о водама ФБиХ; Закон о водама РС; Стратегија развоја информацијског друштва у БиХ; Стратегија развоја е-Владе у РС за период 2009-2012; Стратешки план и програм развоја енергетског сектора ФБиХ до 2022.; Одлука о политици сектора телекомуникација БиХ за период 2008-2012; БиХ - План заштите вода, стратешки план за провођење ЕУ UWWT директиве; Одлука о усвајању Политике сектора емитовања у БиХ; Правилник о моделу тарифног ребаланса гласовних телефонских услуга у БиХ за период 2010-2012; Правило о преносивости телефонских бројева у БиХ.</i>
Координација рада донатора	Транспорт и складиштење: Редовни билатерални састанци које организује Министарство комуникација и саобраћаја БиХ. Производња и дистрибуција енергије: Периодични састанци које организује Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Сектор за природне ресурсе, енергију и заштиту околине. У подсекторима комуникација, као и водоснабјевања и санитације, донатори учествују на неформалним састанцима чији је циљ размјена информација. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи.

⁷⁰ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Сектор инфраструктуре чине подсектори: транспорт и складиштење, комуникације, производња и дистрибуција енергије, као и водоснабјевање и санитација. Сектор инфраструктуре заузима веома значајну улогу у економском развоју земље.

Активности донатора/финансијских институција у периоду 2010-2011 у сектору инфраструктуре су биле усмјерене на обавезе које произилазе из Споразума о стабилизацији и придруживању (SAA), а који представља програм суштинских економских и структурних реформи и први корак ка интеграцији у ЕУ.

Главни приоритети економског и друштвеног развоја државе су опоравак постојеће транспортне инфраструктуре, изградња нове инфраструктуре и усклађивање законодавног оквира БиХ са *acquisom* ЕУ. Видљиви су помаци у подсектору **транспорта и складиштења**. Босна и Херцеговина учествује у Транспортном опсерваторију Југоисточне Европе (SEETO)⁷¹, успостављеним Меморандумом о разумијевању за развој Основне регионалне саобраћајне мреже у Југоисточној Европи⁷².

Босна и Херцеговина је почела да проводи TIR (Transports Internationaux Routiers) систем карнета. У мају 2010. године је у Парламентарној скупштини БиХ усвојен *Закон о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу у Босни и Херцеговини*. Међутим, одгађање примјене дигиталних тахографа, којом би се задовољиле међународне обавезе, и даље остаје отворено питање. У 2010. години је остварен напредак у процесу усклађивања законодавног оквира БиХ са стандардима ЕУ, система ревизије и оцјене безбједности друмског саобраћаја.

Регулаторни одбор за жељезнице (RBB), управна организација у склопу Министарства комуникација и саобраћаја БиХ је објавила сет безбједносних инструкција, којима се дјелимично реализују директиве ЕУ. Тренутно се чека на потпуно извршење директива ЕУ и провођење Анекса о реконструкцији жељезничког саобраћаја у Европи.⁷³

У подручју транспортне мреже воденим путем, деминирање и обнова пловног пута ријеке Саве⁷⁴ и даље је приоритет, посебно због директива ЕУ, које налажу да се сваки опасан терет мора превозити ријечним путем како би се растеретио друмски и жељезнички саобраћај.

Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ (BHDCA), успостављена у оквиру Министарства комуникација и саобраћаја БиХ и даље је, као регулаторно тијело, одговорна у подручју ваздушног саобраћаја. Босна и Херцеговина је завршила прву транзитијску фазу Споразума о заједничком европском ваздушном простору⁷⁵. Неопходна су, међутим, додатна настојања на провођењу прописа по питању јединственог европског ваздушног простора⁷⁶.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 35% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 40%.

У подсектору **комуникација** ће се, пружањем техничке помоћи Регулаторној агенцији за комуникације (CRA) у оквиру претприступне помоћи IPA 2007, почевши од априла 2010. године, омогућити изградња капацитета CRA у области телекомуникација, као и у процесу усклађивања регулативног оквира за телекомуникације са *acquisom* Европске уније, посебно у смислу анализе тржишта на основу стандарда ЕУ.

Иницијатива за електронску Југоисточну Европу (e-SEE) Агенда Плус за развој информацијског друштва у Југоисточној Европи у периоду 2007-2012 је ревидирана од стране e-SEE Секретаријата. Нова ревидирана верзија садржи измјене тренутних крајњих рокова и редефинисане дијелове садржаја, чиме је читав документ усклађен са постојећим стратегијама Европске уније и регионалним развојним потребама⁷⁷.

Планови економског развоја земље предвиђају изградњу нових капацитета у подсектору **производње и дистрибуције енергије**, с обзиром да је Босна и Херцеговина једини извозник електричне енергије у регији. Државна регулаторна комисија за електричну енергију (SERC) управља електродистрибуцијским системом у БиХ и одговорна је за међународну трговину електричном енергијом, у складу са међународним нормама и стандардима Европске уније. У априлу 2010. године увела је нове тарифне стопе за независне оператере и додатне услуге.

Безбједан, адекватан и висококвалитетан систем водоснабјевања и санитације, као и правилно управљање системом је неопходно у смислу људског развоја, здраве околине и активности на пољу економије. Побољшања у пружању

⁷¹ Транспортни опсерваториј Југоисточне Европе (SEETO) је регионална транспортна организација која има за циљ да промовише сарадњу на развоју главне и споредне инфраструктуре мултимодалне Основне регионалне саобраћајне мреже у Југоисточној Европи и промовише и унаприједи локалне капацитете за провођење програма инвестиција и управљања Основном регионалном саобраћајном мрежом. Мрежа SEETO-а обухвата друмске и жељезничке путеве, ваздушне и поморске луке, ријеке и унутрашње пловне путеве; <http://www.seeto.int.org/>

⁷² Меморандум о разумијевању су, 11. маја 2004. године, потписале Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Црна Гора, Србија, Мисија UN-а на Косову и Европска комисија.

⁷³ *Извјештај о напретку Босне и Херцеговине у 2010. години*, Европска комисија, Брисел, новембар 2010. године. <http://www.delibh.ec.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

⁷⁴ БиХ, Хрватска, Словенија и Србија су потписале *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве* и оснивали су Комисију за слив ријеке Саве, који има за циљ регулисање и побољшање пловидбе ријечним бродовима, кориштења вода и туризма на ријеци Сави.

⁷⁵ У оквиру надлежности Европске комисије, у складу са Анексом I *Мултилатералног споразума о успостављању заједничког европског ваздушног простора (ЕСАА)*, где се одредбама Протокола II Анекса V, прописује вођење овог процеса у двије фазе.

⁷⁶ Иницијатива Европске комисије о јединственом европском ваздушном простору даје законски оквир за остварење захтјева, безбједности капацитета и ефективности на европском умјесто националном нивоу.

⁷⁷ *Годишњи извјештај Савјета за регионалну сарадњу 2009-2010*, <http://www.eeseinitiative.org/>.

услуга, посебно у сектору водоснабјевања, оцијењена су као приоритетно подручје примјене нове *Стратегије развоја БиХ (CDS)*. Зато је, како би се задовољили стандарди ЕУ, неопходно уложити даље напоре на успостављању централног регулаторног система у подсектору **водоснабјевања и санитације**.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

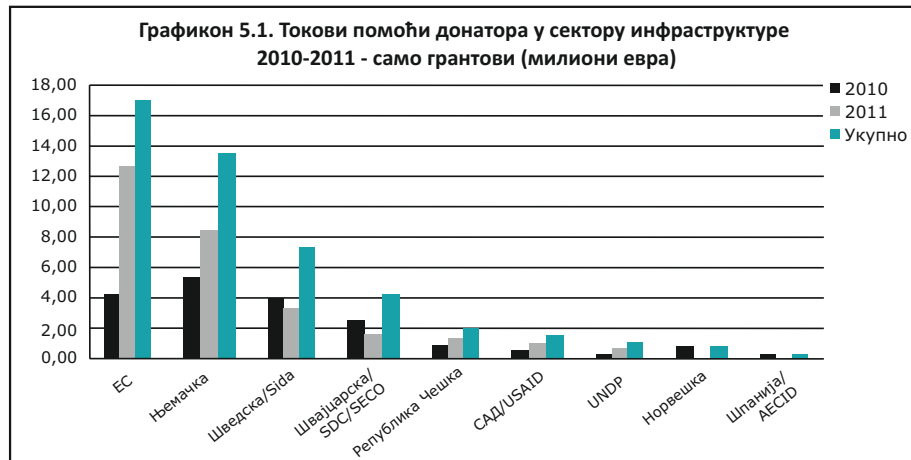
Чланови Форума за координацију донатора (DCF), активни у сектору инфраструктуре 2010-2011 су ЕИБ, ЕБРД, Свјетска банка, Њемачка, Европска комисија, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, САД/USAID, UNDP, Норвешка и Шпанија/AECID.

Друге организације, које нису чланови DCF-а, активне у сектору инфраструктуре су Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE), Европска енергетска заједница (EEC)⁷⁸, те Међународни монетарни фонд (ММФ).

Графикон 5.1. и графикон 5.2. показују да су водећи донатори/IFI активни у сектору инфраструктуре у 2010. години ЕИБ са издвајањем од 98,76 милиона евра и ЕБРД са издвајањем од 87 милиона евра, а слиједе их Свјетска банка, Њемачка, Европска комисија, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, Норвешка, САД/USAID, UNDP и Шпанија/AECID.

У 2011. години водећи донатори/IFI у сектору инфраструктуре су ЕИБ са издвајањем од 79,51 милион евра и Свјетска банка са издвајањем од 27,12 милиона евра, а слиједе их Њемачка, Европска комисија, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, САД/USAID и UNDP.

ЕИБ, ЕБРД и Свјетска банка су подршку у овом сектору обезбјеђивали у облику кредита. Њемачка је у овом сектору у 2010. и 2011. години подршку обезбјеђивала и кроз грантове и кроз кредите.

⁷⁸ Енергетска заједница (позната као Енергетска заједница Југоисточне Европе и Европска енергетска заједница) је заједница успостављена између Европске уније и одређеног броја држава у развоју, са циљем проширења унутрашњег енергетског тржишта ЕУ на државе Југоисточне Европе и шире. Споразум којим је основана Енергетска заједница потписан је у Атини, у Грчкој, 25. октобра 2005. године, а ступио је на снагу 1. јула 2006. године. Енергетска заједница је успоставила заједнички регулаторни оквир за енергетско тржиште тиме што је проширила надлежност *acquis* Европске уније на територије држава чланица.

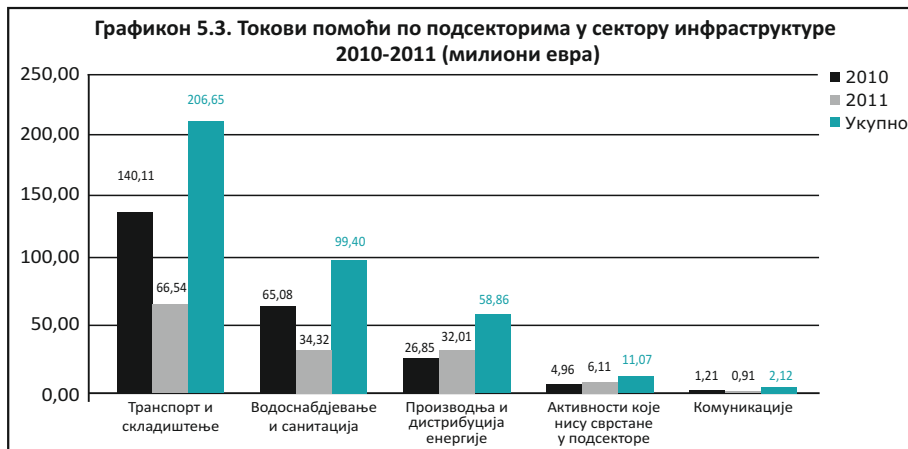
Графикон 5.3. показује да је за **подсектор транспорта и складиштења у 2010. години** издвојено 140,11 милиона евра, односно **58,82% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за овај подсектор је издвојено 66,54 милиона евра или 47,57% укупних издвајања за овај сектор.

За **подсектор водоснабдевања и санитације у 2010. години** је издвојено 65,08 милиона евра, односно **27,32% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, подсектор водоснабдевања и санитације је добио 34,32 милиона евра или 24,53% укупних издвајања за овај сектор.

За **подсектор производње и дистрибуције енергије у 2010. години** је издвојено 26,85 милиона евра, односно **11,27% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за подсектор производње и дистрибуције енергије је издвојено 32,01 милион евра или 22,88% укупних издвајања за овај сектор.

За **активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години** је издвојено 4,96 милиона евра, односно **2,08% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за ове активности је издвојено 6,11 милиона евра или 4,37% укупних издвајања за овај сектор.

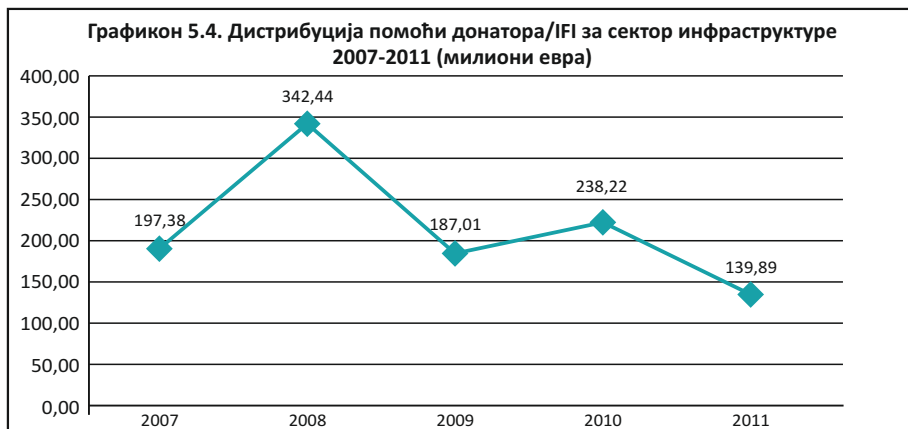
За **подсектор комуникација у 2010. години** је издвојено 1,21 милион евра, односно **0,51% укупних средстава издвојених** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за подсектор комуникација је издвојено 0,91 милион евра или 0,65% укупних издвајања за овај сектор.

Графикон 5.4. показује да су **укупна издвајања чланова DCF-а за сектор инфраструктуре износила 238,22 милиона евра у 2010. години** (од чега је 18,35 милиона евра издвојено у облику грантова, а 219,87 милиона евра у облику кредита), а **досад у 2011. години укупна издвајања су износила 139,89 милиона евра** (од чега 28,86 милиона евра у облику грантова и 111,03 милиона евра у облику кредита). Међутим, за овај сектор би до краја 2011. године могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 5.4. такође показује да је у 2010. години дошло до повећања издвајања у износу од 40,84 милиона евра у поређењу са 2007. годином, и до повећања од 51,21 милион евра у поређењу са 2009. годином. Међутим, видљиво је значајно смањење издвајања у 2010. у односу на 2008. годину, у износу од 104,22 милиона евра.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 35% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 40%.

Транспорт и складиштење

Подсектор транспорта и складиштења обухвата складиштење, транспортну политику и руковођење, те друмски, железнички, водни и ваздушни саобраћај.

За подсектор транспорта и складиштења у 2010. години је издвојено 140,11 милиона евра, односно **58,82% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за овај подсектор је издвојено 66,54 милиона евра или 47,57% укупних издвајања за овај сектор.

Друмска мрежа

Чланови DCF-а који активно финансирају пројекте у области друмске мреже у 2010-2011 су EIB, EBRD, Свјетска банка и Европска комисија.

EIB је наставио да подржава обнову друмске мреже у Федерацији Босне и Херцеговине и Републици Српској. У 2010. години EIB је обезбиједио кредит за изградњу дијела аутопута са четири траке између Бање Луке и Градишке, укључујући мост преко ријеке Саве.

Свјетска банка је обезбиједила кредит за обнову 240 километара регионалних путева у ФБиХ и РС, као и унапређење друмске инфраструктуре и безбједности. Циљ пројекта је да убрза обнову главне друмске мреже и унаприједи институционалне капацитете по питању безбједности на путевима.

Европска комисија је обезбиједила подршку за изградњу петље Маховљани на аутопуту Бања Лука - Градишка, што је финансирано кроз IPA 2009 - компонента I⁷⁹. Европска комисија помаже и институционални развој и реформу, омогућавајући Министарству саобраћаја и комуникација БиХ (МоСТ) провођење његовог мандата у складу са будућим прописима Инструмента претприступне помоћи и у децентрализованом окружењу за реализацију помоћи коју обезбјеђује Европска комисија.

EBRD је такође обезбиједио кредит од 21 милион евра за изградњу петље Маховљани.

Главни пројекти на пољу друмске мреже су наведени у табели која сlijеди:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Државни путеви, Бања Лука-Градишка (кредит) - Изградња аутопутне дионице са четири коловозне траке између Бање Луке и Градишке, што обухвата и мост преко ријеке Саве	EIB	65
БиХ Путеви (кредит) - обнова друмске мреже РС-а; Сарајевска заобилазница; Чапљински мост - Коридор Vc	EIB	60
Обнова путева у Федерацији БиХ (кредит); Обнова коловоза извјесног броја дионица главне и регионалне друмске мреже	EIB	50
Обнова путева у Републици Српској (кредит) - Обнова 55 дионица пута укупне дужине од око 1.105 км у РС	EIB	40
Петља Маховљани (кредит) - Изградња петље Маховљани на аутопуту Бања Лука - Градишка	EBRD	21 ⁸⁰
Пројекат на пољу друмске инфраструктуре и безбједности (кредит)	Свјетска банка	17,66
Гасификација Средњобосанског кантона (кредит)	EBRD	17

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Железничка мрежа

Чланови DCF-а који активно финансирају пројекте у области железничке мреже у 2010-2011 су EIB, EBRD, Свјетска банка, Европска комисија и Република Чешка.

EIB је наставио провођење пројекта *Железнице БиХ II* који предвиђа улагања у више дијелова железничке пруге у Босни и Херцеговини дуж рута сјевер-југ и исток-запад.

У 2010. години, **EBRD** је обезбиједио увећани кредит за финансирање обнове шина на дијеловима коридора Vc.

Свјетска банка је обезбиједила кредит за пројекат *Друмска инфраструктура и безбједност на путевима*. Циљ пројекта је да убрза обнову главне друмске мреже и унаприједи институционалне капацитете по питању безбједности на путевима.

У 2010. години, **Европска комисија** је покренула пројекат *Унапређење основне мреже регионалне транспортне инфраструктуре у Босни и Херцеговини - железнице*, који се финансира кроз IPA 2009 - компонента II. Пројекат

⁷⁹ Укупна вриједност пројекта је 45 милиона евра, из IPA су обезбијеђена недостајућа средства од 5 милиона евра за један крак чворишта.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/bosnia_and_herzegovina/ipa/2009/pf_2_transport_20090624_en.pdf

⁸⁰ Укупна вриједност пројекта износи 35 милиона евра. Укупна средства, која је издвојио EBRD, износе 21 милион евра, кредит је потписан 2009. године.

укључује обнову система безбједности и сигнализације на дијелу Јовашка - Костајница на прузи Добој - Бања Лука⁸¹ и генерални сервис дијела Челебићи - Рашка гора на прузи Коњиц - Мостар⁸².

Република Чешка је обезбјеђивала подршку за општи поправак и осавремењавање трамваја у Сарајеву.

Главни пројекти на пољу жељезничке мреже су наведени у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Жељезнице БиХ II (кредит) - Приоритетно улагање у више дионица жељезничке пруге у БиХ на потезу сјевер-југ и исток-запад	EIB	86
Регионални пројекат жељезница - продужење	EBRD	10
Унапређење основне мреже регионалне транспортне инфраструктуре у Босни и Херцеговини - жељезнице	Европска комисија	9
Пружање техничке помоћи тијелима жељезничке управе у БиХ у процесу усклађивања прописа на пољу одржавања жељезничке инфраструктуре и возног парка пружних возила са директивама ЕУ	Европска комисија	1
Израда прелиминарног дизајна, студије и документације за просторно планирање за потребе регионалне жељезнице на потезу Чапљина-Требиње-(Никшић) у БиХ	Европска комисија	0,51

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Саобраћајна мрежа водних путева

Шпанија/AECID је у 2010. години окончала пројекат *Израда одрживог плана управљања водама ријеке Неретве*. Циљ пројекта је био да јача капацитете Агенције за водно подручје Јадранског мора те Агенције за воде ријечног слива Требишњице, као и изградња оквира за координацију водног права на законодавном и институционалном нивоу.

Ваздушни саобраћај

EBRD је у 2010. години обезбједио кредит за проширење путничког терминала и продужење рулне стазе и прилазних простора на Међународном аеродрому Сарајево. Ова су улагања нужна како би се задовољиле потребе које намеће пораст путничког саобраћаја.

Кроз пројекат под називом *Помоћ у институционалној изградњи тијела надлежних за цивилно ваздухопловство БиХ по питању европског ваздушног простора (ЕСАА)*, Европска комисија ради на интегрисању сектора цивилног ваздухопловства у Босни и Херцеговини у функционалне структуре цивилног ваздухопловства ЕУ.

Подсектор комуникација

Подсектор комуникација подразумијева политику комуникација те административно управљање, телекомуникације, радио, телевизију, штампане медије, информацијске и комуникацијске технологије (ИКТ).

Чланови DCF-а активни у подсектору комуникација у 2010-2011 су Европска комисија, САД/USAID и UNDP.

За подсектор комуникација у 2010. години је издвојено 1,21 милион евра, односно **0,51% укупних средстава издвојених** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за подсектор комуникација је издвојено 0,91 милион евра или 0,65% укупних издвајања за овај сектор.

Европска комисија подржава јачање и унапређење постојећих комуникацијских капацитета Дирекције за европске интеграције (DEI), конкретно Групе за промоцију у оквиру Сектора за промоцију европских интеграција DEI-ја. Европска комисија је обезбједила додатне софтверске и хардверске алате Дирекцији за провођење CIPS пројекта,⁸³ за информацијски менаџмент и унапређење система за заштиту идентитета грађана. Европска комисија Дирекцију подржава и у развијању нове основне мреже и обезбјеђује техничку помоћ Регулаторној агенцији за комуникације (CRA).

САД/USAID финансира пројекат под називом *Дигитални градови*, са циљем обезбјеђења платформе за све врсте е-управе, уз робусну мрежу која досеже до руралних подручја у околини Сребренице и Братунца.

UNDP је овај подсектор подржавао кроз пројекат, *е-Влада и Извјештај о кориштењу ИКТ за Југоисточну Европу - 2. издање*⁸⁴, са циљем скретања пажње властима на свим нивоима, као и цивилном друштву на значај интегрисаног приступа информацијском друштву и развијању е-Владе.

⁸¹ Укупна вриједност пројекта је 3,2 милиона евра, из IPA-е су обезбјеђена недостајућа финансијска средства у износу од 2,5 милиона евра, за безбједносни систем.

⁸² Укупна вриједност пројекта је 30 милиона евра, из IPA-е су обезбјеђена недостајућа финансијска средства у износу од 6,5 милиона евра.

⁸³ Дирекција је основана као привремено тијело, а било је планирано да се њен рад оконча по завршетку провођења Пројекта. Међутим, у 2008. години је Дирекција за провођење CIPS пројекта прерасла у Агенцију за идентификацијске документе, евиденцију и размјену података БиХ (IDDEEA).

⁸⁴ Јасно је да овај Пројекат доприноси сектору инфраструктуре мада се, у ствари, односи на сектор добре управе и институционалне изградње.

Главни пројекти у подсектору комуникација су наведени у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
EUA II	Европска комисија	1,25
Техничка помоћ Регулаторној агенцији за комуникације (CRA) у погледу телекомуникација и телекомуникацијског регулаторног оквира	Европска комисија	0,96
е-портал	Европска комисија	0,20
Увођење инфраструктуре јавних кључева (Public key infrastructure -PKI) у Систем заштите идентитета грађана (CIPS) БиХ	Европска комисија	0,17

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор производње и дистрибуције енергије

Подсектор производње и дистрибуције енергије се односи на енергетску политику и административно управљање у области енергетике, производњу енергије и (не)обновљиве ресурсе, пренос и дистрибуцију електричне енергије, дистрибуцију гаса као и едукацију, обуку и истраживање у области енергетике.

Чланови DCF-а активни у подсектору производње и дистрибуције енергије у 2010-2011 су EIB, EBRD, Свјетска банка, Њемачка, Европска комисија, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, САД/USAID, UNDP и Норвешка.

За подсектор производње и дистрибуције енергије у 2010. години је издвојено 26,85 милиона евра, односно **11,27% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за подсектор производње и дистрибуције енергије је издвојено 32,01 милион евра или 22,88% укупних издвајања за овај сектор.

EBRD је у 2010. години обезбиједио кредит за обнову гасовода за природни гас у Средњобосанском кантону.

Свјетска банка од 2006. године подржава пројекат *Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE) APL 3*. Пројекат би требао да омогући учешће Босне и Херцеговине у ECSEE.

САД/USAID је наставио да улаже напоре како би се енергетски сектор БиХ интегрисао у регионална тржишта и тржиште ЕУ те како би помогли у провођењу акционих планова који ће у завршници резултирати приватизацијом предузећа на пољу енергетике. Активности САД/USAID се надограђују на напредак који је досад остварио USAID и други донатори у физичкој обнови система и почетку реформе овог сектора. САД/USAID је започео провођење новог пројекта у области енергетике, како би се Босни и Херцеговини помогло у промовисању технологија енергетске ефикасности кроз развој демонстрационих пројеката у зградама које суфинансирају јавни и приватни партнери. Тиме се повећавају капацитети општинских партнера у јавном сектору те малих и средњих предузећа, као и свијест јавности о предностима и користима енергетске ефикасности.

Њемачка је у 2010. години, започела пројекат *Консалтинг за енергетску ефикасност у Босни и Херцеговини (прва фаза)*. Циљ пројекта је да широм земље унаприједи темеље за примјену начела енергетске ефикасности и кориштење потенцијала обновљиве енергије на локалном нивоу. Њемачка је, поред тога, покренула и пројекат под називом *Парк вјетрењача Месиховина* којим се предвиђа финансирање првог парка вјетрењача великих размјера у Босни и Херцеговини. Овај пројекат би требао да допринесе одрживом и еколошком кориштењу извора обновљиве енергије у земљи. Њемачка је наставила активности на обнови хидроелектрана Рама и Требиње. Њемачка је у 2011. започела пројекат *Систем за надзор дистрибуције и прикупљање података (SCADA)*. Циљ пројекта је да оптимизира енергетске токове на нивоу дистрибуције и стабилно снабдјевање енергијом неопходном како за приватна домаћинства тако и за потрошаче у производњи. Њемачка је иницирала и извођење студије изводљивости за могућу изградњу двије нове хидроелектране Јањићи. Пројекат би требао да допринесе производњи електричне енергије из обновљивих ресурса.

Европска комисија је, у 2010. години, иницирала активности на едуковању актера у енергетском сектору по питању енергетске ефикасности/обновљиве енергије. Циљ ових активности је да демонстрира методу за унапређење енергетске ефикасности у Босни и Херцеговини. Европска комисија је, у 2011. години, започела изградњу малих хидроелектрана Цијевна III у Добоју.

EIB је, од 2007. године, финансирао пројекат *Обнова хидроелектрана и дистрибутивних постројења*. Кредитом се финансирају активности које би довеле до рационалнијег кориштења енергије.

EIB, Европска комисија и Њемачка су од 2010. године подржавале *Фонд за енергетску ефикасност Западног Балкана*. Фонд се фокусира на финансирање интервенција мањих размјера у секторима енергетске ефикасности и обновљиве енергије на Западном Балкану и у Турској. Успостављен је као затворени инвестицијски фонд (предузеће) који послује у складу са законима Великог Војводства Луксембурга.

Швајцарска/SDC/SECO помаже у обнови сектора електричне енергије у Босни и Херцеговини, омогућавајући одрживо и оптимално функционисање хидроелектране у Јабланици.

Република Чешка ради на изградњи постројења за биомасу и увођењу система централног гријања у селу Немила на подручју општине Зеница.

Норвешка обезбеђује обуку по питању механизма чистог развоја (CDM)⁸⁵ и помаже предузећима која се баве колективним гријањем у изради концепата пројеката за пројекте енергетске ефикасности и обновљиве енергије у области колективног гријања у Босни и Херцеговини. Норвешка такође подржава и обнову електричне мреже у подручјима у која су се предатни становници вратили прије најмање пет година.

Кроз пројекат под називом *Електрификација подручја с потврђеним повратком*, **UNDP** доприноси домаћим настојањима са циљем подржавања процеса одрживог повратка у Босни и Херцеговини. Пројекат би требао да допринесе поновном прикључивању најмање 220 повратничких домаћинстава на електроенергетску мрежу.

Главни пројекти у подсектору производње и дистрибуције енергије су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Реконструкција електричне енергије II (кредит)	EIB	103
Парк вјетрењача Месиховина	Њемачка	72
Хидроелектрана „Џијевна 3“ (кредит)	Њемачка	50
Енергетска заједница Југоисточне Европе (ECSEE) APL 3	Свјетска банка	25,36
SCADA систем (грант/кредит)	Њемачка	17
Хидроелектрана (НРР) Рама (грант/кредит)	Њемачка	17
Изградња малих хидроелектрана - Џијевна III	Европска комисија	5,5
Обнова хидроелектране Требиње - друга фаза	Њемачка	5,11
Пројекат помоћи у регулаторним пословима и производњи енергије (REAP)	САД/USAID	3,75
Фонд за енергетску ефикасност Западног Балкана (кредит)	EIB	3
Подршка у виду техничке помоћи у сврху задовољавања услова Споразума о енергетској заједници у Југоисточној Европи, са посебним фокусом на енергетску ефикасност и обновљиву енергију	Европска комисија	2,43
Консалтинг за енергетску ефикасност у Босни и Херцеговини	Њемачка	2
Обнова хидроелектране Јабланица трећа фаза - бис	Швајцарска/SDC/SECO	1,41

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор водоснабдјевања и санитације

Подсектор водоснабдјевања и санитације се односи на: политику водоснабдјевања и управљања администрацијом, заштиту водних ресурса, водоснабдјевање и санитацију - велике системе, основно снабдјевање питком водом и основне комуналне услуге, развој ријека, управљање отпадом и одлагање отпада.

Чланови DCF-а који активно учествују у пружању подршке развоју подсектора водоснабдјевања и санитације у 2010-2011 су EIB, EBRD, Њемачка, Европска комисија, Шведска/Sida, Швајцарска/SDC/SECO и Република Чешка.

За подсектор водоснабдјевања и санитације у 2010. години је издвојено 65,08 милиона евра, односно **27,32% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за подсектор водоснабдјевања и санитације је издвојено 34,32 милиона евра или 24,53% укупних издвајања за овај сектор.

У 2010. години, **EIB** и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске су потписали споразум о кредиту у износу од 50 милиона евра за обнову инфраструктуре водоснабдјевања и санитације. Сврха пројекта је да заштити јавно здравље и околину од загађења вода, а уједно одржање уравнотеженог развоја подсектора водоснабдјевања и санитације.

У 2010. години **EBRD** је обезбиједио кредит за пројекат под називом, *Бијељина Фаза II-Постројење за прочишћавање отпадних вода (WWTP)*. Кредит се дјелимично користи за финансирање овог пројекта и даље проширење мреже за прикупљање отпадних вода. Пројектом ће бити омогућено постизање европских стандарда у оквиру отпадних вода у урбаним подручјима. EBRD такође пружа подршку и у обнови приоритетних компоненти водоснабдјевања и мреже за прикупљање отпадних вода у Кантону Сарајево.

Њемачка је наставила активности усмјерене на одрживи систем снабдјевања питком водом за становништво у

⁸⁵ Механизам чистог развоја (CDM) је аранжман осмишљен у складу са Кјото протоколом који индустријализованим земљама које имају обавезу смањења емитовања стакленичких гасова (GHG) омогућава учешће у пројектима намијењеним смањењу емисије.

одабраним подручјима у одређеном броју општина у Босни и Херцеговини, те на очување водних ресурса дуж ријеке Врбас, Уне и Саве. Поред програма, *Обнова урбаних система водоснабдјевања и канализације у БиХ*, који обухвата четири општине и којим је фокус на обнови система дистрибуцијске мреже и водоснабдјевања, Њемачка финансира и изградњу првог постројења за прочишћавање отпадних вода у складу са ЕУ стандардима у Бихаћу. Циљ овог пројекта је да допринесе заштити ријеке Уне која је значајна за туризам и економски развој те регије. У оквиру *Пројекта на пољу водоснабдјевања и канализације у Бањој Луци*, Њемачка планира да обнови постојећу мрежу која је стара преко 100 година, те изгради нови систем прикупљања отпадних вода дуж ријеке Врбас, како би заштитила неке изворе питке воде загађене отпадним водама.

У 2011. години **Европска комисија** је започела студију о изводљивости у погледу одабирања регионалних санитарних депонија у Босни и Херцеговини.

Шведска/Sida је покренула пројекат *Суфинансирање прочишћавања отпадних вода у Мостару са Свјетском банком и GEF-ом*, са циљем предузимања првих корака на изградњи Постојења за прочишћавање отпадних вода у Мостару (WWTP). Овај пројекат ће такође помоћи у унапређењу квалитета вода ријеке Неретве, те животних услова грађана Мостара.

Швајцарска/SECO наставља да ради на *Пројекту на пољу водоснабдјевања у Приједору*, са циљем пружања подршке повратку и интегрисању у приједорску општину кроз обезбјеђење једнаког приступа систему водоснабдјевања за све становнике већих насеља.

Република Чешка пружа подршку у области смањења степена загађености водних ресурса у Кисељаку, те увођењу савремених метода прочишћавања отпадних вода. У 2011. години Република Чешка је покренула нови пројекат на обезбјеђењу бољих извора питке воде у Лукавцу.

Главни пројекти у подсектору водоснабдјевања и санитације наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Водоснабдјевање и санитација у ФБиХ (кредит)	EIB	60
Водоснабдјевање и санитација у РС	EIB	50
Пројекат управљања отпадним водама Сарајево (кредит)	Свјетска банка	24,62
Прочишћавање отпадних вода Бихаћ (грант)	Њемачка	17,50
Обнова урбаних система водоснабдјевања и канализације у Босни Херцеговини (грант/кредит)	Њемачка	14
Пројекат на пољу водоснабдјевања и канализације у Бањој Луци (грант/кредит)	Њемачка	14
Пројекат на пољу водоснабдјевања у Приједору	Швајцарска/SDC/SECO	8,2
Бијељина Фаза II-Постројење за прочишћавање отпадних вода (кредит)	EBRD	5
Суфинансирање прочишћавања отпадних вода у Мостару са Свјетском банком и GEF-ом	Шведска/Sida	2,50

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

Постоји неколико других пројеката релевантних за сектор инфраструктуре који нису сврстани у постојеће подсекторе.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 4,96 милиона евра, односно **2,08% укупних издвајања** за сектор инфраструктуре. Досад, у 2011. години, за ове активности је издвојено 6,11 милиона евра или 4,37% укупних издвајања за овај сектор.

Европска комисија пружа подршку развоју дистрибуисаног система метрологије у складу са постојећим моделом држава чланица Европске уније. У 2010. години, Европска комисија је покренула пројекат под називом *Просторне информацијске услуге за БиХ, Фаза I, Успостављање мреже референтних GPS станица*. Сврха пројекта је да успостави стални референтни систем који нуди услуге глобалног позиционирања широм Босне и Херцеговине. У 2011. години Европска комисија је покренула активности на изради ортофотографских мапа цјелокупне територије Босне и Херцеговине у средњој и високој резолуцији.

Швајцарска финансира изградњу петнаест стамбених јединица за ромске породице у Мостару.

Шведска/Sida финансира провођење *Програма области управљања чврстим отпадом у општинама*. Циљ програма је да унаприједи квалитет и доступност служби за чврсти отпад у одабраним општинама, те на тај начин

допринесе постизању интегрисаног управљања чврстим отпадом на нивоу државе. Шведска/Sida такође пружа подршку и пројекту под називом *Акциони план о стамбеном збрињавању Рома*. Сврха овог пројекта је да унаприједи услове живота мањинских ромских породица и испита могућности провођења акционог плана о стамбеном збрињавању.

Кроз Други пројекат у области управљања чврстим отпадом, Свјетска банка је наставила да ради на побољшању доступности, квалитета, заштите околине, те финансијске одрживости служби за управљање чврстим отпадом на државном нивоу. Пројектом ће бити подржана изградња шест до осам нових регионалних санитарних депонија до краја 2014. године.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе су наведени у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Други пројекат у области управљања чврстим отпадом (кредит)	Свјетска банка	28,14
Пројекат управљања чврстим отпадом (кредит)	Свјетска банка	18,98
Програм управљања чврстим отпадом у општинама	Шведска/Sida	10
Развој инфраструктуре система метрологије у БиХ	Европска комисија	1,34
Акциони план о стамбеном збрињавању Рома	Шведска/Sida	1,32
Просторне информацијске услуге за БиХ, Фаза II, дигиталне ортографске мапе	Европска комисија	1,28

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

Транспорт

У мају 2010. године Парламентарна скупштина БиХ је усвојила *Закон о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу Босне и Херцеговине*.

У мају 2010. године Парламентарна скупштина БиХ је усвојила и *Закон о измјенама и допунама Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини*⁸⁶. Ове измјене и допуне представљају унапређење у области усклађивања законодавног оквира БиХ са стандардима Европске уније, системом ревизије и процјенама друмске безбједности.

Транспортна стратегија БиХ са Акционим планом, израђена 2007. године од стране Министарства комуникација и транспорта БиХ, још чека на усвајање након што *Нацрт транспортне политике БиХ за 2008-2020*, такође израђен од стране овог Министарства 2007. године, буде усвојен.

Енергетика

Будући да не постоји стратегија у области енергетике у Босни и Херцеговини, споразуми Енергетске заједнице југоисточне Европе (ECSEE) и Европске енергетске заједнице (ЕЕС), те Протокол из Кјота користе се као смјернице за регулисање сектора енергетике и енергетског тржишта.

У марту 2011. године Република Српска је усвојила *Уредбу о производњи и потрошњи енергије из обновљивих извора и когенерације*. Овом Уредбом дефинисани су циљеви и мјере за подстицање кориштења енергије из обновљивих извора и система за когенерисање, начин обезбјеђења и кориштења финансијских средстава за подстицање кориштења енергије из обновљивих извора и система за когенерисање, индикативни и оквирни циљеви у области дистрибуције обновљиве енергије за потрошаче у Републици Српској, те категоризација и класификација погона за обновљиву енергију и когенерисање.

У јуну 2010. године Федерација Босне и Херцеговине је усвојила *Уредбу о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације*. Циљ Уредбе је да повећа производњу и потрошњу електричне енергије из обновљивих извора енергије.

У марту 2011. године Федерација Босне и Херцеговине је усвојила и *Измјене и допуне Уредбе о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације*. Овим измјенама и допунама циљ је да уклоне недостатке и створе предуслове за практичну примјену *Уредбе о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације* у Федерацији Босне и Херцеговине.

Стратегија развоја енергетике Републике Српске до 2030. године, Акциони план и План развоја енергетике у Републици Српској до 2030. године су тренутно у поступку усвајања. У недостатку стратешког документа у енергетском сектору, *Стратешки план и програм развоја енергетског сектора ФБиХ до 2022. године*⁸⁷ се користи за процесе реформи у Федерацији Босне и Херцеговине.

⁸⁶ Закон о основама безбједности саобраћаја на путевима БиХ је усвојен од стране Парламентарне скупштине БиХ у децембру 2005. године.

⁸⁷ Усвојен од стране Федерације БиХ у априлу 2008. године.

Воде

Захтјеви за заштитом околине представљају саставни дио *Националног акционог плана за околину 2003 (NEAP)*⁸⁸, који садржи свеобухватну анализу околних услова и користи се као основни оквир за заштиту околине.

Стратегија управљања водама Федерације БиХ 2010-2022 је тренутно у процедури усвајања.

Координација рада донатора

Неформална и *ad-hoc* координација у сектору инфраструктуре постоји међу донаторским организацијама и финансијским институцијама, са повременим учешћем Министарства комуникација и саобраћаја БиХ.

Постигнут је напредак у координацији активности које се одвијају у подсектору транспорта током периода 2010-2011. Редовни билатерални састанци се одржавају између Министарства комуникација и саобраћаја БиХ и донатора који активно учествују у развоју овог сектора. Друга међународна тијела, као што су Комисија за ријеку Саву⁸⁹ и SEETO такође координирају активности у подсектору транспорта.

Координација активности домаћих учесника и донатора у подсектору производње и снабдјевања енергијом је потпомогнута периодичним састанцима у организацији Одсјека за природне ресурсе, енергетику и заштиту околине при Министарству спољне трговине и економских односа БиХ. Овај Одсјек је одговоран за координацију и испуњење обавеза према *Уговору о оснивању енергетске заједнице између земаља југоисточне Европе и Европске заједнице*⁹⁰.

У недостатку формалних координацијских механизма у подсектору водоснабдјевања и санитације, Европска комисија је преузела водећу улогу у области формалне координације међу донаторским организацијама. Координација међу релевантним актерима у подсектору комуникација такође је неформална.

Донатори који су активни у сектору инфраструктуре редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Даље јачање и развој сектора инфраструктуре је један од главних предуслова за раст и развој Босне и Херцеговине, те њено приближавање уласку у Европску унију.

Реформе у области транспорта у Босни и Херцеговини се налазе у раној фази провођења. Потребно је изградити стратегије у области транспортне инфраструктуре, те довршити правни оквир. Активности на деминирању и обнови пловног пута ријеке Саве и даље остају приоритет. У области ваздушног транспорта, потребно је уложити даље напоре на предузимању и провођењу Закона о јединственом европском небу, посебно у смислу државног надзорног тијела.

У погледу реформи у области енергетике, држава мора да уложи додатне напоре како би испунила захтјеве из Уговора о енергетској заједници. Израда свеобухватне стратегије у области енергетике, те промовисање енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије и даље остају питања од суштинског значаја. Даље напоре је такође потребно уложити и у области нафтних резерви⁹¹.

У погледу грантова, финансијска средства IPA-е представљају главни извор финансијске и техничке подршке Европске уније који ће користити Босна и Херцеговина у области развоја сектора инфраструктуре.

Њемачка/KfW континуирано обезбјеђује финансијска средства за сектор производње и дистрибуције енергије и подсектор водоснабдјевања и санитације, те намјерава да обезбједи даљу финансијску подршку за ова подручја на средњорочној основи.

У 2012. години, Швајцарска упоредо са активностима које се тренутно одвијају у области водоснабдјевања у Републици Српској, у сарадњи са KfW-ом планира да осмисли и проведе нови пројекат у области водоснабдјевања и управљања чврстим отпадом у Федерацији Босне и Херцеговине.

⁸⁸ http://www.esiweb.org/pdf/bridges/bosnia/BiH_Nat_Environment_Plan_2003.pdf

⁸⁹ БиХ, Хрватска, Словенија и Србија су оснивачи Комисије за ријеку Саву (март, 2003. године), чији је циљ регулисање и унапређење пловидбе ријеком Савом, те кориштење вода и туризма. <http://www.savacommission.org/>

⁹⁰ Уговор, којим је успостављена Енергетска заједница Европске уније и држава југоисточне Европе, је потписан у октобру 2005. године у Атини. Тим чином су Албанија, Бугарска, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Румунија, Србија, Црна Гора и Специјални представник Генералног секретара Привремене мисије Уједињених народа на Косову подузели корак ка пуном интегрисању енергетских тржишта наведених држава југоисточне Европе у енергетско тржиште Европске уније.

⁹¹ Према *Извјештају о напретку Босне и Херцеговине у 2010. години*, Европска комисија, Брисел, новембар 2010. године. <http://www.delbih.Evropska komisija.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

САД/USAID ће подржати активности БиХ на пуном интегрисању свог енергетског тржишта у тржиште Европске уније на основу израде регулаторног оквира усклађеног са захтјевима тржишта Европске уније и Уговора о оснивању енергетске заједнице између земаља југоисточне Европе и Европске заједнице. USAID ће и даље пружати подршку Босни и Херцеговини у реструктурисању и комерцијализацији њених енергетских предузећа кроз провођење високоприоритетних реформи у сектору енергетике.

EBRD ће и даље водити пројекте у сектору инфраструктуре, те у различитим подсекторима, попут подсектора транспорта, енергетике и водоснабдјевања. Фокус ће бити на сљедећим приоритетним активностима⁹²:

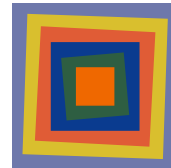
- У области транспорта, EBRD ће пружити помоћ како у изградњи нове, тако и у обнови постојеће инфраструктуре. Пружиће подршку више комерцијалном приступу, са већим степеном учешћа приватног сектора.
- У области општинске и околине инфраструктуре, фокус ће бити како на секторским реформама у сарадњи са локалним властима, тако и на институционалном јачању на нивоу оперативних предузећа.
- У области енергетике EBRD ће подржати обнову или замјену постојећих термалних капацитета како би се повећала њихова ефикасност и поузданост, како би се постигло усклађивање са емисијским стандардима Европске уније, даљи развој преносних и дистрибуцијских мрежа, те како би се постигла комерцијализација енергетског сектора и промовисање бољег функционисања тржишта.
- У области енергетске ефикасности, EBRD ће одобрити комерцијалне кредите комуналним предузећима како би финансирали увођење мјера енергетске ефикасности. У погледу постојећих постројења, EBRD ће водити мање пројекте у области енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије.

Фокус будућих активности Републике Чешке, планираних за период 2012-2014 у сектору инфраструктуре, биће на подсектору водоснабдјевања и санитације. Република Чешка планира да отпочне провођење два нова пројекта у области унапређења управљања отпадом и водоснабдјевањем до краја 2011. године.

Према учесницима овог сектора будуће активности у овом сектору би требале бити усмјерене на даљи развој читавог сектора, те на наставак процеса реформе. Наставак изградње нове транспортне инфраструктуре и промовисање постојеће инфраструктуре и даље остају приоритет. Обнова и опоравак система водоснабдјевања, инфраструктура отпадних вода и управљање чврстим отпадом захтијевају додатну подршку донатора и финансијских институција.

⁹² Документ Европске банке за обнову и развој, *Стратегија за Босну и Херцеговину за период 2010-2013*, септембар 2010. године.
<http://www.ebrd.com/downloads/country/strategy/bosnia.pdf>

СЕКТОР ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

6

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	EIB, EBRD, Свјетска банка, Европска комисија, САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Норвешка, Холандија, UNICEF, Аустрија/ADC, Шпанија/AECID.
Остале кључне међународне организације	Међународни монетарни фонд (ММФ); Међународна организација рада (ILO); Европски суд за људска права; Канцеларија високог представника и посебног представника EU (OHR).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ; Министарство финансија и трезора БиХ; Министарство цивилних послова БиХ; Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Министарство рада и социјалне политике ФБиХ; Министарство развоја, предузетништва и обрта ФБиХ; Министарство здравља и социјалне заштите РС; Министарство рада и борачко-инвалидске заштите РС; Агенција за промовисање извоза БиХ; Агенција за осигурање депозита БиХ; Централна банка БиХ; Агенција за статистику БиХ; Дирекција за економско планирање БиХ; Дирекција за европске интеграције БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 305,30 милиона евра - 25,12 милиона евра у грантовима и 280,18 милиона евра у кредитима 2011.: 114,40 милиона евра - 21,89 милиона евра у грантовима и 92,51 милион евра у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о измјенама и допунама Закона о политици директних страних улагања Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о царинској политици Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о царинској тарифи Босне и Херцеговине; Закон о рударству ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о рударству ФБиХ; Закон о унутрашњој трговини ФБиХ; Закон о попису становништва, домаћинства и станова у 2011. години у РС; Закон о измјенама и допунама Закона о попису становништва, домаћинства и станова у 2011. години у РС; Закон о туризму РС; Закон о измјенама и допунама Закона о трговини РС; Закон о измјенама и допунама Закона о страним улагањима РС; Стратегија запошљавања у Босни и Херцеговини 2010-2014; Стратегија надзора над тржиштем непрехрамбених потрошачких производа у Босни и Херцеговини за период 2011-2015; Економска политика РС за 2011. годину; Стратегија развоја ФБиХ 2010-2020; Стратегија развоја туризма РС 2011-2020; Стратегија развоја трговине РС 2010-2015; Стратегија реформе пензијског система РС; Стратегија запошљавања РС 2011-2015; Социјални акциони план за Босну и Херцеговину; Акциони план за дјецу Босне и Херцеговине за период 2011- 2014; Економско-фискални програм 2011-2013; Измјене и допуне развојног програма РС 2010-2012; стратешки документ под називом Развој индустријске политике у ФБиХ.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије⁹³ <i>Закон о забрани дискриминације у БиХ; Стратегија развоја малих и средњих предузећа у БиХ 2009-2011; Стратегија за провођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама БиХ; Стратегија запошљавања ФБиХ 2009-2013; Стратегија подстицања извоза Републике Српске за период 2009-2012; Секторска стратегија развоја индустрије РС за период 2009-2013; Стратегија развоја Брчко дистрикта БиХ за период 2008-2012; Развојни програм РС за период 2007-2010.</i>
Координација рада донатора	Не постоји механизам координације рада донатора који се односи на цјелокупан сектор. Донатори учествују на неформалним састанцима, који се организују у сврху размјене информација. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

⁹³ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Сектор економског развоја и социјалне заштите обухвата следеће подсекторе: подршка макроекономској политици, подршка малим и средњим предузећима (SME) и промовисање пословног окружења, подршка у виду директних улагања - финансијски подсектор и подсектор социјалне заштите.

Након глобалне финансијске кризе из 2007-2008 године, економија Босне и Херцеговине је током 2010. године забиљежила постепен опоравак. Опоравак је углавном био резултат исхода повећане стране потражње, у првом реду због опоравка евро-зоне, те је домаћа привреда могла да повећа извоз на ова тржишта⁹⁴. Током првог квартала 2011. године, Босна и Херцеговина је забиљежила и раст у области економских активности. Индустријска производња се повећала за 10,5%, а извоз се повећао за 28% у поређењу са истим периодом у 2010. години⁹⁵.

Подршка макроекономској политици - Према *Годишњем извјештају Централне банке БиХ за 2010. годину*⁹⁶, након почетног пада GDP-а од 3,2% у 2009. години, привреда Босне и Херцеговине је доживјела извјестан раст од 0,9% у 2010. години, а стопа незапослености се повећала за 3%. Поред тога, укупна вриједност директних страних улагања се значајно смањила, са 358,9 милиона конвертибилних марака у 2009. години на 93,7 милиона конвертибилних марака у 2010. години. Основно обиљежје банкарског сектора у Босни и Херцеговини у 2010. години било је смањење профита комерцијалних банака. Међутим, ови губици су били концентрисани у малом броју банака, а 23 банке су забиљежиле профит.

У 2010. години Босна и Херцеговина је забиљежила повећање извоза од 10,2%, те повећање увоза од 28,3% у поређењу са истим периодом у 2009. години. Током 2010. године, укупни порески приходи у Босни и Херцеговини су се повећали за 5,8%, приходи од индиректних пореза за 6,6%, те приходи од директних пореза за 1,4% у поређењу са истим периодом у 2009. години. Јавни спољни дуг је крајем 2010. године, у поређењу са 2009. годином, порастао за преко милијарду конвертибилних марака или 21%. Државне финансије забиљежиле су дефицит буџета од 753 милиона конвертибилних марака или 2,6% GDP-а током 2010. године. Према томе, Босна и Херцеговина мора да смањи јавне трошкове и настави са процесом реформе⁹⁷.

Подршка малим и средњим предузећима и промовисање пословног окружења - Савјет министара БиХ је 2009. године усвојио државну *Стратегију развоја малих и средњих предузећа за период 2009-2011*. Стратегијом је предвиђено оснивање Савјета за предузетништво, те формирање агенције за мала и средња предузећа на нивоу БиХ и фонда за мала и средња предузећа. Међутим, провођење ове стратегије се одвија споро јер приједлог *Закона о промоцији малих и средњих предузећа и предузетништва у Босни и Херцеговини* још није усвојен.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 45% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 33%.

Европска комисија је финализовала *Вишегодишњи индикативни плански документ (MIPD) 2011-2013* за Босну и Херцеговину. Овим новим документом је планирана подршка социјалном и економском развоју, посебно у области активности државе на развоју сектора малих и средњих предузећа. Такође је планирано смањење стопе незапослености, те реформа образовног система како би се оквир квалификованости могао прилагодити захтјевима тржишта рада⁹⁸.

Подршка у виду директних улагања-финансијски подсектор - У области финансијске контроле у Босни и Херцеговини је постигнут напредак. Савјет министара БиХ је 2009. године усвојио *Стратегију за провођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине*. Централна хармонизацијска јединица при Министарству финансија и трезора БиХ одговорна је за увођење концепта јавне интерне финансијске контроле у институције БиХ. Министарство финансија и трезора БиХ је у мају 2011. године организовало Конференцију о јавној интерној финансијској контроли⁹⁹. Циљ ове Конференције је био да повећа свијест виших руковођаца о јавној интерној финансијској контроли, посебно у погледу усвојеног законодавства и значаја јавне интерне финансијске контроле за процес интегрисања Босне и Херцеговине у Европску унију.

У подсектору **социјалне заштите** у 2010. и 2011. години, остварен је велики напредак кроз усвајање неколико стратешких докумената. Примјеном *Стратегије запошљавања у Босни и Херцеговини 2010-2014* требали би се повећати изгледи за запошљавање свих грађана, у складу са *Конвенцијом о политици запошљавања*, коју је ратификовала Босна и Херцеговина. Још један стратешки документ, усвојен 2010. године, је *Социјални акциони план за Босну и Херцеговину*. Циљеви дефинисани *Социјалним акционим планом за Босну и Херцеговину* су утврдити активности, мјере и препоруке за заштиту социјално угрожених група-потрошача енергије, вишак запослених у социјалној заштити, побољшање радних услова и заштите на раду у енергетском сектору, те промовисање социјалног партнерства.

⁹⁴ Годишњи извјештај Централне банке БиХ за 2010. годину, http://www.cbhb.ba/files/godisnji_izvjestaji/2010/GI_2010_en.pdf

⁹⁵ Информације о макроекономским показатељима за период јануар-март 2011. године, Дирекција за економско планирање БиХ, мај 2011. године. На локалном језику: http://www.dep.gov.ba/dokumenti_politika/Mjesecne_informacije/2011/?id=1332

⁹⁶ Годишњи извјештај Централне банке БиХ за 2010. годину, http://www.cbhb.ba/files/godisnji_izvjestaji/2010/GI_2010_en.pdf

⁹⁷ Економски трендови у Босни и Херцеговини, Годишњи извјештај за 2010. годину, Дирекција за економско планирање БиХ. На локалном језику: http://www.dep.gov.ba/dep_publicacije/ekonomski_trendovi/?id=1322

⁹⁸ Вишегодишњи индикативни плански документ (MIPD) 2011-2013, Босна и Херцеговина, Европска комисија.

http://Evropska_komisija_europa.eu/enlargement/pdf/mipd_bih_2011_2013_en.pdf

⁹⁹ Конференција о интерној финансијској контроли организована је од стране Министарства финансија и трезора БиХ и технички потпомогнута кроз пројекат под називом *Подршка увођењу јавне интерне финансијске контроле*, који је спонзорисан од стране Европске уније.

Сектор економског развоја и социјалне заштите је од кључног значаја за напредак државе на економском, политичком и друштвеном плану. Зато постоји снажна потреба за синхронизацијом постојећих развојних стратегија, њиховом усклађивању и координацијом на свим нивоима.

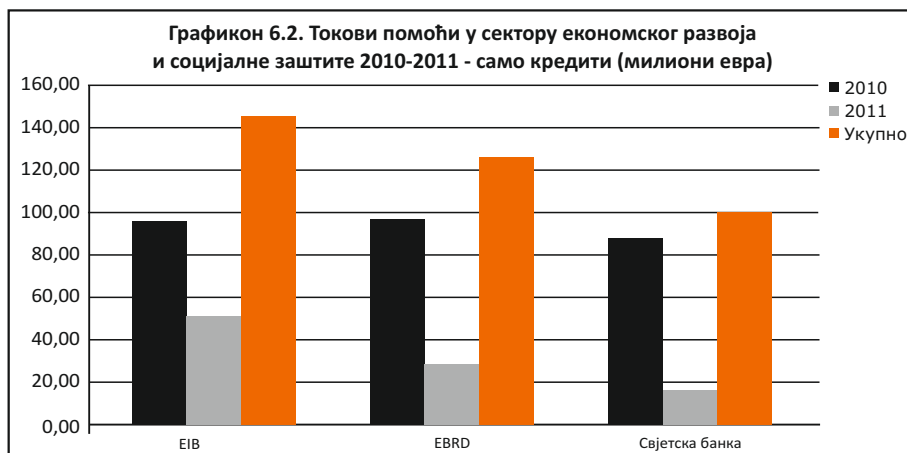
Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у сектору економског развоја и социјалне заштите у 2010-2011 су EIB, EBRD, Свјетска банка, Европска комисија, САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Норвешка, Холандија, UNICEF, Аустрија/ADC и Шпанија/AECID.

Графикон 6.1. и графикон 6.2. показују да су водећи донатори/међународне финансијске институције у сектору економског развоја и социјалне заштите у 2010. години EBRD са издвајањем од 97,10 милиона евра, EIB са издвајањем од 96 милиона евра и Свјетска банка са издвајањем од 87,08 милиона евра, након којих слиједе САД/USAID, Европска комисија, Шведска/Sida, UNDP, Њемачка, Италија/IC, Норвешка, Холандија, UNICEF, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC и Шпанија/AECID.

У 2011. години, водећи донатори/међународне финансијске институције у сектору економског развоја и социјалне заштите су EIB са издвајањем од 51 милион евра и EBRD са издвајањем од 28,40 милиона евра, након којих слиједе Свјетска банка, Европска комисија, UNDP, Шведска/Sida, САД/USAID, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Аустрија/ADC, UNICEF и Холандија.

EIB, EBRD и Свјетска банка су осигурали финансијска средства у облику кредита.

Графикон 6.3. показује да је за подсектор подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења у 2010. години издвојено 130,44 милиона евра, односно 42,72% укупних издвајања за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења је издвојено 61,71 милион евра или 53,94% укупних издвајања за овај сектор.

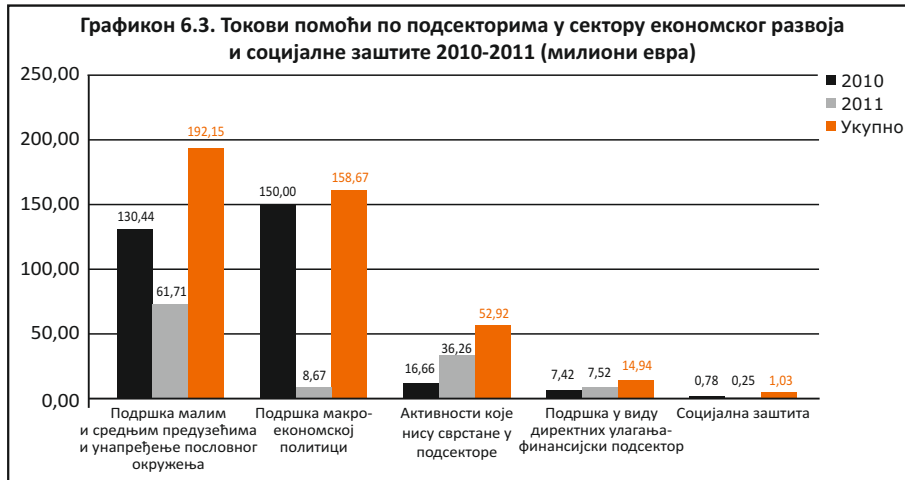

За подсектор подршке макроекономској политици у 2010. години је издвојено 150 милиона евра, односно **49,13% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор подршке макроекономској политици је издвојено 8,67 милиона евра или 7,58% укупних издвајања за овај сектор.

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 16,66 милиона евра, односно **5,46% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за ове активности је издвојено 36,26 милиона евра или 31,69% укупних издвајања за овај сектор.

За подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор у 2010. години је издвојено 7,42 милиона евра, односно **2,43% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор је издвојено 7,52 милиона евра или 6,57% укупних издвајања за овај сектор.

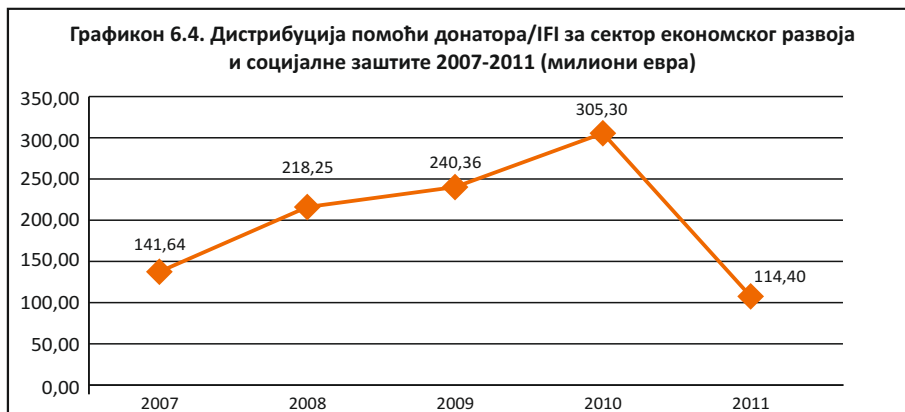
За подсектор социјалне заштите у 2010. години је издвојено 0,78 милиона евра, односно **0,26% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор социјалне заштите је издвојено 0,25 милиона евра или 0,22% укупних издвајања за овај сектор.

Графикон 6.4. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за сектор економског развоја и социјалне заштите у 2010. години износила **305,30 милиона евра** (од чега 25,12 милиона евра у облику грантова и 280,18 милиона евра у облику кредита), а досад у 2011. години **114,40 милиона евра** (од чега 21,89 милиона евра у облику грантова и 92,51 милион евра у облику кредита). Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 6.4. указује и на стални пораст у укупним издвајањима за сектор економског развоја и социјалне заштите од 2007. до 2010. године. Наиме, у 2010. години укупна издвајања су се значајно повећала, у односу на 2007. годину у износу од 163,66 милиона евра, а у односу на 2008. годину у износу од 87,05 милиона евра. Треба споменути и повећање од 64,94 милиона евра у 2010. години у односу на 2009. годину.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 45% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 33%.

Подршка макроекономској политици

Подсектор подршке макроекономској политици обухвата активности које имају за циљ пружање помоћи у изради и планирању макроекономске, фискалне и монетарне политике, као и у изради економских и социјалних анализа и предвиђања. Ненамјенски доприноси буџету Владе за потребе провођења макроекономских реформи и општу програмску помоћ такође улазе у ову категорију.

За подсектор подршке макроекономској политици у 2010. години је издвојено 150 милиона евра, односно **49,13% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор подршке макроекономској политици је издвојено 8,67 милиона евра или 7,58% укупних издвајања за овај сектор.

Чланови DCF-а који су пружили подршку подсектору макроекономске политике су EBRD, Свјетска банка, Европска комисија, САД/USAID, UNDP, Шведска/Sida, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, Аустрија/ADC и Шпанија/AECID.

Пројекат **UNDP-а** под називом *Раст инклузивних тржишта* у првом реду је усмјерен на подршку развоју приватног сектора. Пројекат пружа платформу предузећима да се укључе у пословне активности које предност дају сиромашнима у државама са проблематичним пословним окружењем. Коначни циљ овог пројекта је веће учешће приватног сектора у области смањења стопе сиромаштва и остварења одрживог развоја у Босни и Херцеговини.

Са *stand-by* аранжманом од 50 милиона евра **EBRD** је пружио подршку Агенцији за осигурање депозита БиХ. Сврха овог аранжмана је да повећа повјерење у државни финансијски сектор тако што ће се омогућити да Агенција повећа покривеност осигураног депозита до 50.000 конвертибилних марака. Овај пројекат је сличан пројектима који су проведени у сусједним државама које су повећале покривеност осигураног депозита. EBRD је обезбиједио и кредит UniCredit банци у износу од 5 милиона евра за даље кредитирање пројеката у области одрживих енергетских извора.

Европска комисија је такође издвојила 1 милион евра за даље јачање базе капитала Агенције за осигурање депозита БиХ, како би остварила одговарајућу ликвидност због брзог дјеловања и исплате осигураних депозита. Европска комисија је у 2011. години покренула пројекат под називом *Прекогранична сарадња Хрватске и БиХ 2008*. Коначни циљ споменутог пројекта је да подстакне креирање прекограничних мрежа и партнерских односа, те иницирање заједничких прекограничних активности. Фокус пројекта је, у првом реду, на ревитализацији привреде, заштити природе и околине, те на повећању друштвене кохезије у зони провођења програма.

Њемачка је наставила са провођењем пројекта *Отворени регионални фонд (ORF) за спољну трговину и Подршка локалној и регионалној економији - Фазе I и II*. Пројектом *Отворени регионални фонд (ORF) за спољну трговину* се пружа подршка у области јачања конкурентности кроз сарадњу више предузећа и институција из различитог броја држава у регији, те се промовише југоисточна Европа као економска зона на међународној сцени. Фокус споменутих пројеката је примарно на текстилној индустрији, са нагласком на модни дизајн, аутомобилској индустрији, сектору информацијске технологије (ИТ), туризму, пољопривреди и развоју регионалног консултантског тржишта.

САД/USAID осигурава помоћ на темељу потражње, са посебним нагласком на сектор финансијских услуга, финансијску управу јавних ресурса и стварање окружења подобног за раст приватног сектора. САД/USAID ће наставити да ради на промовисању јавности одговорног, савременог пореског режима који поједностављује поштивање пореских закона и прописа. САД/USAID промовише развој приватног сектора и економског раста кроз унапређење и јачање заштите права на интелектуално власништво у складу са стандардима Европске уније.

Пројекат **Свјетске банке** под називом *Израда развојне политике у области јавних расхода* има за циљ да повећа социјалну помоћ сиромашнима, унаприједи грађу и ефикасност јавних расхода, те смањи социјалне стопе доприноса и притиске на плате у приватном сектору од бржег раста плата у јавном сектору. Још један пројекат Свјетске банке, под називом *Социјална безбједносна мрежа и подршка запошљавању*, дио је реформских активности на бољем планирању социјалних бенефиција у Босни и Херцеговини. Пројектом се пружа подршка ентитетским властима на креирању одговарајућих механизма за планирање помоћи и бољег управљања социјалним бенефицијама уопште. Кроз овај пројекат се уједно финансира и низ програма у области тржишта рада намијењених угроженим групама међу лицима која активно траже запослење.

Швајцарска/SECO континуирано пружа подршку у области обуке и пружања одговарајућих савјета у вези са управљањем предузећем са циљем постизања боље праксе корпоративног управљања у државама као што су Албанија, Босна и Херцеговина, Македонија, Црна Гора и Србија.

Аустрија/ADC је, у 2011. години, покренула два нова пројекта. Кроз пројекат *Успостављање аранжмана провођења и механизма мониторинга и евалуације за Стратегију развоја БиХ (CDS) и Стратегију социјалне укључености (SIS)*, Аустрија/ADC пружа подршку Дирекцији за економско планирање БиХ како би подржала процес стратешког планирања у Босни и Херцеговини. Аустрија/ADC такође подржава и Министарство финансија и трезора БиХ у области реструктурисања и осавременавања Програма јавних инвестиција (ПЈИ), како би исти могао постати кључни инструмент у планирању улагања и финансијском мониторингу провођења CDS и SIS. Даља разрада Програма јавних инвестиција уз подршку Аустрије/ADC омогућиће усклађивање процеса планирања улагања са процесом стратешког планирања на државном, ентитетском и кантоналном нивоу.

Норвешка је, у 2011. години, окончала пројекат под називом *Млади предузетници у Херцеговини*. Кроз пројекат је обезбијеђена обука у предузетништву и активности на стручном оспособљавању са нагласком на улогу младих као главног покретача будућег развоја херцеговачке регије.

Шпанија је, у 2010. години, окончала пројекат којим је пружена подршка незапосленима и лицима којима је било потребно преквалификавање, како би имали приступ тржишту рада.

Главни пројекти у подсектору подршке макроекономској политици су наведени у табели која сlijеди:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Израда развојне политике на пољу јавних расхода (кредит)	Свјетска банка	78,09
Агенција за осигурање депозита БиХ (кредит)	EBRD	50
Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту (FIRMA)	Шведска/Sida, САД/USAID	12,04
Пројекат подршке успостављању социјалне безбједносне мреже и запошљавања (кредит)	Свјетска банка	10,55
Пројекат промовисања покретљивости тржишта рада (ELMO)	САД/USAID	8,72
Пројекат пореске реформе (TARA)	САД/USAID	7,39
Партнерство за унапређење економских реформи (PARE)	САД/USAID	5,13
EU/EBRD WeBSECLF - UniCredit Bank (кредит)	EBRD	5,00

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подршка малим и средњим предузећима и промовисање пословног окружења

Подсектор подршке малим и средњим предузећима (SME) и промовисања пословног окружења обухвата директну помоћ донатора развоју SME у индустријском сектору, укључујући рачуноводствене, ревизорске и савјетодавне услуге, као и политику на пољу туризма и управљање администрацијом.

За подсектор подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења у 2010. години је издвојено 130,44 милиона евра, односно **42,72% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења је издвојено 61,71 милион евра или 53,94% укупних издвајања за овај сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у подсектору подршке малим и средњим предузећима и промовисању пословног окружења су EIB, EBRD, Свјетска банка, Европска комисија, САД/USAID, Шведска/Sida, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, Италија/IC, Норвешка, Холандија и Аустрија/ADC.

Њемачка је у 2010. години покренула два пројекта, *Смањење стопе сиромаштва кроз подршку развоју малих и средњих предузећа у БиХ* и *Смањење стопе сиромаштва II*. Сврха ових пројеката је да обезбиједе одрживост samozapoшљавања, смање стопу сиромаштва, те допринесу одрживом развоју у циљној регији.

Европска комисија је у 2010. години покренула четири нова пројекта у подсектору подршке малим и средњим предузећима и промовисања пословног окружења. Кроз те пројекте Европска комисија подржава развој малих и средњих предузећа и туризма, израду политике рада у овој области и развој институцијских капацитета, те изградњу капацитета у сврху промовисања и развоја извозне основе Босне и Херцеговине.

Шведска/Sida је покренула пројекат под називом *REDAH-Регионална развојна агенција за Херцеговину (CREDO)*. Циљ овог пројекта је да створи, формализује и одржава радна мјеста, те унаприједи економски статус херцеговачке регије. Шведска/Sida је наставила са провођењем пројекта под називом *NERDA Регионални економски развој CREDO*. Пројектом се пружа подршка регионалном економском развоју унутар 35 општина у сјевероисточној Босни (Тузла). У оквиру пројекта ради се и на утврђивању могућности за развој приоритетних сектора, те интервенција на уклањању ограничења предузећима и унапређења општинске инфраструктуре, како би се могао остварити економски развој.

САД/USAID и Шведска/Sida континуирано сарађују на провођењу пројекта под називом *Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту (FIRMA)*. САД/USAID и даље подржава активности на повећању конкурентности малих и средњих предузећа у циљним индустријама, те њихове продуктивности, броја радних мјеста и профитабилности. Са фокусом на широко заступљеном, одрживом економском расту кроз бољу ефикасност, маркетинг и трговину, САД/USAID пружа подршку активностима у секторима обраде дрвета, туризма и лаке индустрије. Јачање сектора малих и средњих предузећа ће помоћи Босни и Херцеговини у испуњавању критерија потребних за европске интеграције, посебно способност „одржавања конкурентности под притисцима и силама тржишта Европске уније“. САД/USAID подржава и кориштење апликација информацијске технологије ради унапређења ефикасности и продуктивности малих и средњих предузећа у области обраде дрвета, пољопривредне производње/прераде, одјевне/текстилне/кожне индустрије, логистичког/залиховног ланца управљања, туризма и лаке индустрије. Овај пројекат заједнички суфинансирају владе Норвешке и САД-а.

EIB је обезбиједио кредите малим и средњим предузећима као подршку развоју економије, стварању радних мјеста и

смањењу стопе сиромаштва. Кроз пројекат под називом *Кредитна линија Развојне банке Републике Српске*, EIB је обезбиједио кредитну линију за финансирање мањих пројеката које проводе мала и средња предузећа, те пројекте на пољу инфраструктуре које проводе локалне власти.

Швајцарска/SECO је 2010. године покренула, те у 2011. години наставила са провођењем пројекта *Регулисање микрофинансијског сектора и управљање ризику*. Кроз овај пројекат се подржава развој микрофинансијских институција у Босни и Херцеговини, истовремено смањујући број ненаплативих пласмана. Швајцарска/SDC/SECO је наставила са провођењем пилот-пројекта под називом *SIPPO Програм за промоцију извоза љековитих и ароматичних биљака БиХ* и пилот-пројекта *SIPPO Програм за промоцију извоза дрва БиХ*. Кроз ове пројекте се пружа подршка интегрисању босанскохерцеговачких предузећа у области љековитих и ароматичних биљака и производње намјештаја у европска тржишта. Кроз ове пројекте се промовише и извоз, те креирање имиџа Босне и Херцеговине на специјализованим трговинским сајмовима.

Аустрија/ADC пружа подршку индустријском опоравку травничке регије кроз обуке за предузећа и њихове запосленике у металској индустрији, те кроз креирање оквира за одрживе политике дјеловања у области стручне оспособљености. Кроз пројекат *Узгој и прерада органски узгојених нарова*, Аустрија/ADC обезбјеђује потребно знање о овом воћу и најбоље начине његовог узгоја.

Италија/IC пружа подршку кроз пројекат *Бреза-сарадња и развој-подршка локалним иницијативама у области обнове и развоја*. Сврха овог пројекта је да повећа шансе младим људима, лицима са инвалидитетом и женама за запошљавање кроз микрокредитирање и центре за информисање младих (Центри за професионалну оријентацију), те подржи јачање и формирање агро-пословних малих и средњих предузећа. Кроз пројекат се такође намјерава унаприједити едукативни и санитарни систем путем јачања контроле над стабилизацијом воде, промовисања рециклаже отпада и отварања научно-дидактичких градских паркова.

Свјетска банка је обезбиједила кредит за пројекат под називом *Повећање приступа малих и средњих предузећа финансијским средствима*. Циљ овог пројекта је да повећа приступ малих и средњих предузећа у Босни и Херцеговини финансијским средствима. Кроз овај пројекат ће се пружати подршка банкарском систему у држави, како би се оспособио да одговори потребама малих и средњих предузећа као битних фактора економског развоја и запошљавања. Зато ће кључни фактор успјешности овог пројекта бити способност комерцијалних банака да обезбиједе финансијска средства малим и средњим предузећима по повољним условима.

Холандија и UNDP су наставили са провођењем пројекта *Вриједносни ланци за запошљавање*. Циљ овог пројекта је да унаприједи животни стандард грађана Босне и Херцеговине, посебно у широј сарајевској регији, кроз успостављање нове вриједности, стварање радних мјеста и обезбјеђење прихода, те одржавање оних већ постојећих. Холандија такође ради и на стварању околине подобне за развој приватног сектора на западном Балкану.

EBRD је, у 2010. години, обезбиједио 20 милиона евра кредитне линије Intesa Sanpaolo банци д.д. БиХ како би се потакла доступност средстава реалној економији у Босни и Херцеговини. Надаље, EBRD је обезбиједио 10 милиона евра кредитне линије као подршку малим и средњим предузећима у Босни и Херцеговини.

Главни пројекти у подсектору подршке малим и средњим предузећима и промовисању пословног окружења наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
HAA GROUP BOSNIA GL (кредит)	EIB	75
Кредитна линија Развојне банке Републике Српске	EIB	50
INTESA кредити за мала и средња предузећа и приоритетне пројекте (кредит)	EIB	50
Повећање приступа малих и средњих предузећа фин. средствима (кредит)	Свјетска банка	49,25
UniCredit банка и UniCredit лизинг (кредит)	EBRD	45 ¹⁰⁰
RZB кредити за мала и средња предузећа и приоритетне пројекте (кредит)	EIB	40
UPI БАНКА GL (кредит)	EIB	25
Intesa Sanpaolo кредитна линија за мала и средња предузећа	EBRD	20
VOLKSBANK BH DD (Глобални кредит - GL)	EIB	20
Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту (FIRMA)	Шведска/Sida, CAD/USAID	12,04
WBCFF - UniCredit лизинг	EBRD	10
LOK кредити за микрофинансирање малих и средњих предузећа	EIB	10
EU подршка регионалном економском развоју у БиХ - Позив VI	Европска комисија	3,82
NARDA регионални економски развој (CREDO)	Шведска/Sida	3,00
REDAH-Регионална развојна агенција за Херцеговину (CREDO)	Шведска/Sida	2,00
Подршка сектору малих и средњих предузећа у Босни и Херцеговини	Европска комисија	2,00

¹⁰⁰ Кредит је одобрен 2009. године.

Техничка помоћ као подршка туристичкој индустрији Босне и Херцеговине	Европска комисија	1,90
Вриједносни ланци за пројекат запошљавања	Холандија, UNDP	1,41

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подршка у виду директних улагања - финансијски подсектор

Подршка у виду директних улагања-финансијски подсектор обухвата: политику, планирање и програмирање финансијског сектора, изградњу институција и савјетовање, финансијска тржишта и системе, све формалне финансијске посреднике унутар сектора, кредитне линије, лизинг, предузетнички капитал, те микрокредитне, штедне и кредитне задруге.

За подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор у 2010. години је издвојено 7,42 милиона евра, односно **2,43% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подршку у виду директних улагања-финансијски подсектор је издвојено 7,52 милиона евра или 6,57% укупних издвајања за овај сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у подсектору подршке у виду директних улагања-финансијски подсектор су EIB, Европска комисија и САД/USAID.

EIB је, у 2010. години, покренуо пројекат *Инвестирање у транше старијег дуга (А) - EFSE*. Циљ Европског фонда за југоисточну Европу (EFSE) је да надопуни финансијску подршку коју пружају локални финансијски сектор и финансијске институције активне у регији кроз сталну додатну финансијску подршку микропредузећима, те малим и средњим предузећима.

Европска комисија је, у 2010. години, обезбиједила техничку подршку Централној банци Босне и Херцеговине. Поред тога, Европска комисија је покренула трогодишњи пројекат у области јачања институцијских и руководних капацитета Управе за индиректно опорезивање БиХ са циљем усаглашавања са *acquisom* Европске уније.

САД/USAID је наставио са провођењем пројекта *Споразум о развојном кредиту (DCA)*. Кроз овај пројекат САД/USAID је склопио четири споразума са босанскохерцеговачким банкама (UniCredit, Volksbank, UPI банка/Intesa Sanpaolo и Raiffeisen банка), гдје САД/USAID гарантује до 50% кредита које ове банке обезбјеђују малим и средњим предузећима у БиХ у области дрвних прерађевина, агробизниса и туризма.

Главни пројекти у подсектору подршке у виду директних улагања-финансијски подсектор наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Инвестирање у транше старијег дуга (А) - EFSE	EIB	11,99
Споразум о развојном кредиту (DCA)	САД /USAID	9,97
Подршка усаглашавању рада Управе за индиректно опорезивање БиХ са <i>acquisom</i> EU	Европска комисија	2,38
Програм техничке помоћи Централној банци Босне и Херцеговине	Европска комисија	1,00

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Подсектор социјалне заштите

Подсектор социјалне заштите обухвата социјалне законе и управу, изградњу капацитета институција и савјетодавне услуге, социјалну безбједност и остале социјалне шеме, специјалне програме за старија лица, сирочад, лица са инвалидитетом, дјецу која живе на улици, социјалне димензије структурних прилагођавања, те друге активности у области социјалне инфраструктуре и заштите потрошача.

За подсектор социјалне заштите у 2010. години је издвојено 0,78 милиона евра, односно **0,26% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за подсектор социјалне заштите је издвојено 0,25 милиона евра или 0,22% укупних издвајања за овај сектор.

Чланови DCF-а који активно учествују у подсектору социјалне заштите су Европска комисија, UNDP, Италија/IC, UNICEF и Аустрија/ADC.

Европска комисија је, у 2011. години, покренула пројекат *Подршка националном акционом плану у области укључености Рома*. Крајњи циљ овог пројекта је да се бори против социјалне искључености у Босни и Херцеговини.

UNDP даје значајан допринос у области одлучивања заснованог на доказима у Босни и Херцеговини кроз осмишљавање и ефективно дистрибуисање едукативног материјала на основу којих ће БиХ унаприједити своје истражне потенцијале у складу са стандардима Европске уније.

Аустрија/ADC је наставила са провођењем пројекта *Терапија бола код дјеце са инвалидитетом и Ромска мањина*. Провођењем ових пројеката се промовише здравствена заштита дјеце са хроничним или акутним боловима, те

социјална укљученост ромске мањине у бањалучкој регији.

UNICEF наставља пружати подршку Министарству цивилних послова БиХ и релевантним ентитетским министарствима у оквиру пројекта под називом *Промовисање система социјалне заштите и укључености дјеце у БиХ* (SPIS програм), који суфинансирају Европска комисија, Норвешка и УК/DFID. У оквиру овог свеобухватног програма који се односи на више сектора, UNICEF пружа подршку успостављању механизма међусобно повезаних сектора у области социјалне заштите и укључености на нивоу политике дјеловања, потом, изради и провођењу акционих планова у области социјалне заштите и укључености, успостављању модела за упућивање у области социјалне заштите и укључености, те увођењу иновативних општинских служби. Програм се темељи на поштивању људских права, те на методологији која омогућава дјеци, младима и организацијама цивилног друштва да учествују, доприносе и постану снажнији.

Италија/IC и даље финансира радове на обнови Градске Бање у Мостару. У 2010. години, Италија/IC је покренула нови пројекат под називом *Иницијатива за друштвени развој држава Југоисточне Европе*.

Главни пројекти у подсектору социјалне заштите су наведени у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Промовисање система социјалне заштите и укључености дјеце у БиХ	Европска комисија, Норвешка, УК/DFID, UNICEF	6,67
Подршка националном акционом плану у области укључености Рома	Европска комисија	0,50
Унапређење процеса одлучивања заснованог на доказима у БиХ	UNDP	0,41
Иницијатива за друштвени развој држава југоисточне Европе	Италија/IC	0,31
Подршка реформи система заштите дјеце у БиХ	UNICEF	0,27
Радови на обнови Градске Бање у Мостару	Италија/IC	0,27

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 16,66 милиона евра, односно **5,46% укупних издвајања** за сектор економског развоја и социјалне заштите. Досад, у 2011. години, за ове активности је издвојено 36,26 милиона евра или 31,69% укупних издвајања за овај сектор.

Кроз пројекат *Програм опоравка регије Сребренице III, Холандија* и **UNDP** подржавају промовисање социјално-економског опоравка мултиетничких заједница са ојачаним структурама локалне власти.

Европска комисија је, у 2010. години, покренула нове пројекте, углавном усмјерене на следеће:

- боља институцијска структура Агенције за обезбјеђење Босне и Херцеговине;
- подстицање развоја економије и смањење релативне изолованости одговарајућег подручја кроз јачање заједничких институцијских мрежа и капацитета професионалног кадра;
- пружање подршке прекограничној сарадњи са Хрватском, Србијом и Црном Гором;
- подршка властима БиХ како би могле да подносе пројектне приједлоге доброг квалитета Европској комисији са циљем провођења Споразума о европском партнерству и Споразума о стабилизацији и придруживању;
- подршка Министарству спољне трговине и економских односа БиХ у развоју институцијских капацитета у вези са придруживањем ЕУ и даљих мултилатералних разговора;
- подршка учешћу Босне и Херцеговине у *Транснационалном програму европске територијалне сарадње* Европског фонда за регионални развој (ERDF) за југоисточну Европу.

Европска комисија је, у 2011. години, иницирала два нова пројекта под називом *Медитерански еко-индустријски развој (MEID)* и *Подршка државној IBM стратегији*.

EBRD је обезбиједио кредите Raiffeisen банци ради даљег финансирања пројекта у области одрживих извора енергије. EBRD је реструктурисао кредите одобрене Sunrise-у у 2007. и 2008. години. EBRD је, у 2011. години, издвојио 11 милиона евра у облику кредита за Natron Hayat. Издвојена средства биће кориштена за трајне потребе капитала Natron Hayata у погледу повећане производње и продаје папирног омота за заштиту цијеви. EBRD је такође обезбиједио кредит и Новој љубљанској банци (NLB) у сврху даљег финансирања филијала Нове љубљанске банке у регији са циљем даљег финансирања сектора малих и средњих предузећа у одређеним државама.

UNICEF и **UNDP** проводе заједнички програм, *Управљање економијом-обезбјеђење приступа водоснабдјевању кроз институцијски развој и инфраструктуру*, који подржава Фонд Владе Шпаније за постизање миленијских развојних циљева (MDG-F). UNICEF пружа подршку већем учешћу грађана у процесу одлучивања на нивоу општине, те помаже у јачању капацитета за доношење одлука на основу доказа у области друштвеног развоја и социјалне заштите.

Норвешка је пружила подршку студентима омогућивши им учешће на домаћим и међународним сајмовима и љетњим камповима.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Natron Hayat II (кредит)	EBRD	11
NLB BiH (кредит)	EBRD	10
Програм опоравка регије Сребренице III	Холандија, UNDP	9,07
EU/EBRD WeBSECLF - Raiffeisen банка (кредит)	EBRD	8,00
Реструктурисање кредита Sunrise-у I (кредит)	EBRD	4,00
Реструктурисање кредита Sunrise-у II (кредит)	EBRD	3,00
Подршка трговинској политици и изградњи капацитета у БИХ	Европска комисија	2,00
LEF: BNB Cable TV (кредит)	EBRD	2,00

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

Подршка макроекономској политици

У децембру 2010. године, Република Српска је усвојила *Економску политику РС за 2011. годину*. Политиком је предвиђено увођење виших пореских обавеза, повећање фискалне дисциплине, смањење плата у јавном сектору, те смањење субвенција у привреди.

У септембру 2010. године, Федерација Босне и Херцеговине је усвојила *Стратегију развоја ФБиХ 2010-2020*. Приоритетни циљеви Федерације Босне и Херцеговине, у складу са овом стратегијом, су фискална одрживост и јавне финансије, развој финансијских тржишта и финансијских институција, реформа финансирања јавног сектора (пореска реформа), јачање фискалног капацитета локалних заједница, те смањење корупције у управи.

У марту 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију развоја трговине РС 2010-2015*. Стратегијом је планирано побољшање квалитета и повећање квантитета и разноликости производње, боља конкурентност домаћих производа, формирање трговинских мрежа и развој структура, те успостављање ефикасних правних и институцијских оквира за развој трговине у Републици Српској.

У јулу 2010. године, Република Српска је усвојила *Измјене и допуне програма развоја РС 2010-2012*, чиме је крајњи рок провођења *Програма развоја РС 2007-2010*¹⁰¹ продужен за још двије године¹⁰².

У јануару 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Економски и фискални програм за период 2011-2013*. Овај програм представља припрему за израду претприступног економског програма, те је обавезан документ за ЕУ државе кандидате.

Подршка малим и средњим предузећима и промовисање пословног окружења

У јуну 2011. године, Република Српска је усвојила *Стратегију развоја туризма РС 2011-2020*. Неки од циљева ове стратегије су: јачање конкурентности туризма Републике Српске, повећање броја туриста, смањење стопе незапослености, те побољшање квалитета живота.

У јуну 2010. године, Федерација Босне и Херцеговине је усвојила документ под називом *Развој индустријске политике у ФБиХ*, у облику пројектног приједлога.

Подршка у виду директних улагања-финансијски подсектор

Стратегија јавне унутрашње финансијске контроле (PIFC) ФБиХ и *Стратегија успостављања и изградње јавне унутрашње финансијске контроле (PIFC) РС* тренутно су у процедури усвајања. Ове стратегије су сличне *Стратегији за провођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине*, коју је Савјет министара БиХ усвојио у децембру 2009. године.

Социјална заштита

У јуну 2010. године, Република Српска је усвојила *Закон о попису становништва, домаћинстава и станова у 2011. години у РС*, док је *Закон о измјенама и допунама Закона о попису становништва, домаћинстава и станова у 2011. години у Републици Српској* усвојен у фебруару 2011. године.

У априлу 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију надзора над тржиштем непрехрамбених потрошачких производа у Босни и Херцеговини за период 2011-2015*, како би се обезбиједио ефикасан надзор над тржиштем БиХ, у складу са стандардима Европске уније.

¹⁰¹ Програм развоја РС 2007-2010 је усвојен од стране Народне скупштине РС у јулу 2007. године.

¹⁰² <http://www.razvojniprogrami.org/latn/?page=2>

У јулу 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију запошљавања Босне и Херцеговине 2010-2014*. Овом стратегијом би се требале унаприједити шансе за запошљавање свих грађана у складу са *Конвенцијом о политици запошљавања*, ратификованој од стране Босне и Херцеговине.

У марту 2011. године, Република Српска је усвојила *Стратегију запошљавања РС 2011-2015*. Овом стратегијом би требало обезбиједити повећање стопе запослености за 8%, активно учешће младих на тржишту рада, те запосленост маргинализованих група у Републици Српској.

У мају 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију реформе пензијског система у РС*. Циљ стратегије је да обезбиједи дуготрајну одрживост и финансијску стабилност пензијског система у контексту демографских и економских промјена.

У јулу 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Акциони план за дјецу Босне и Херцеговине за период 2011-2014* са циљем унапређења услова живљења дјеце и њихових породица, те обезбјеђење дјечијег здравог психофизичког развоја и социјалне укључености¹⁰³.

У марту 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Социјални акциони план за Босну и Херцеговину* у вези са *Меморандумом о разумијевању о социјалним питањима у контексту Енергетске заједнице*. Циљ овог плана је да утврди активности, мјере и препоруке заштите социјално угрожених категорија-потрошача енергије, вишак радне снаге у сектору социјалне заштите, унаприједи услове рада и безбједности на раду у енергетском сектору, те социјално партнерство.

Нова *Стратегија социјалне укључености (SIS)*, која је дио *Стратегије развоја БиХ (CDS)*, тренутно је у поступку усвајања. Кроз *Стратегију социјалне укључености* намјерава се постићи боље планирање и ефикаснија расподела буџетских и других средстава у области друштвеног развоја на нивоу социјалне политике и запошљавања, здравства, образовања, пензионе политике, лица са инвалидитетом, те заштите породице.

Координација рада донатора

Не постоји формални механизам координације рада донатора у сектору економског развоја и социјалне заштите. Међутим, још увијек постоји релативно ефикасна подјела рада и усклађен приступ међу учесницима у овом сектору.

Неки од донатора сугеришу како би успостављање формалног координацијског тијела унутар сектора побољшало проток информација и ниво координације активности, те омогућило боље кориштење постојећих ресурса.

Донатори који су активни у сектору економског развоја и социјалне заштите редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Сектор економског развоја и социјалне заштите је од кључног значаја за напредак државе на економском, политичком и социјалном пољу. Зато постоји снажна потреба за синхронизованим, усклађеним и координираним провођењем постојећих развојних стратегија на свим нивоима. Утврђивање и подршка стратешким индустријским гранама и развоју приватног сектора такође су кључне активности које утичу на будући напредак.

Према мишљењу домаћих учесника, даља подршка донатора је потребна у следећим подручјима:

- јачање институцијских капацитета на свим нивоима;
- реформа јавних служби за запошљавање;
- реформа система социјалне заштите;
- јачање међусобне повезаности стратегија на свим нивоима, те финансијског планирања и мониторинга (CDS/SIS, буџет и ПЛИ).

Битан облик будуће донаторске подршке је усаглашавање са државним приоритетима у области економског развоја и социјалне заштите.

Слиједи неколико препорука за даље унапређење овог сектора према *Извјештају о напретку у реализацији миленијумских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010*.¹⁰⁴:

- унапређење спољне трговине повећањем извоза технолошки конкурентне робе, те замјеном за увоз стратешких производа;
- привлачење директних страних улагања, посебно стварањем услова за производњу „инвестицијских производа“;

¹⁰³ <http://www.vijeceministara.gov.ba/saopstenja/saopstenja/?id=11710>

¹⁰⁴ Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим УН-а у БиХ, у јулу/августу 2010. године, а усвојио га је Савјет министара БиХ у децембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>, <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, и на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

- унапређење услова за увођењем финансијских инструмената као подршка малим и средњим предузећима;
- подстицање стварања кластера пословних зона и технолошких паркова;
- повећање флексибилности и безбједности тржишта рада;
- побољшање рада институција тржишта рада, те управљања активним мјерама запошљавања и друштвеним дијалогом;
- промовисање ефикасности и ефективности политике и управљања институција тржишта рада;
- реформа система социјалне заштите са циљем постизања фискалне одрживости и бољег планирања задовољења потреба корисника, те на тај начин, постизање веће ефикасности у борби против сиромаштва;
- израда модела инклузивне социјалне политике са усаглашеним критеријима утврђивања циљних угрожених група, у складу са стандардима Европске уније.

Подршка друштвеном и економском развоју, посебно у области развоја сектора малих и средњих предузећа и смањења стопе незапослености, представља један од приоритета које је Европска комисија утврдила за период од наредне три године. Слиједе неки од циљева дефинисаних *Вишегодишњим индикативним планским документом (MIPD) 2011-2013*:

- побољшати институцијски и правни оквир, те координацију и усклађеност јавних политика у области малих и средњих предузећа, те помоћи Босни и Херцеговини у испуњавању њених обавеза према Привременом споразуму и Споразуму о стабилизацији и придруживању;
- ојачати провођење Акта о малим предузећима, те подстакнути иновације малих и средњих предузећа и повећати конкурентност у развојним секторима;
- ојачати улогу приватног сектора у економији, створити боље пословно окружење, те ојачати структуру подршке развоју предузећа и служби на локалном нивоу;
- подржати активности Босне и Херцеговине на постизању минимума социјалних стандарда, пружити подршку незапосленим лицима у приступу тржишту рада, те побољшати здравствене и безбједоносне услове у складу са *acquisom* Европске уније;
- побољшати систем социјалне заштите на свим нивоима управе, те рјешавати посебне потребе угрожених група.

EBRD ће наставити да пружа подршку развоју малих и средњих предузећа и даљем развоју банкарског сектора. EBRD ће наставити да пружа подршку и стратешким улагачима у текуће процесе приватизације и реструктурисања, посебно у агро-пословној области, индустрији, области власништва и туризма, дрвне и металске индустрије.

UNDP ће наставити са активностима на уклањању проблема незапослености, сиромаштва и социјалне искључености. Посебан фокус ће бити на руралном развоју, имајући у виду велика одступања на нивоу запослености и сиромаштва између урбаних и руралних подручја. UNDP ће наставити пружати техничку помоћ прехранбеним и пољопривредним произвођачима како би се повећала њихова конкурентност кроз бољи квалитет хране и безбједоносних стандарда, увођење напреднијих пословних, маркетиншких и означивачких пракси, те кроз увођење мрежа и вриједносних ланаца. Посебна пажња, везано за социјално искључени слој становништва, у који спадају и избјеглице и расељена лица, усмјерена је на то да им се омогући активно учешће на тржишту, стварање прихода и приступ основним комуналним услугама.

UNICEF планира да прошири примјену модела система социјалне заштите и укључености на велики број општина у Босни и Херцеговини, са фокусом на најугроженије и најмаргинализоване породице.

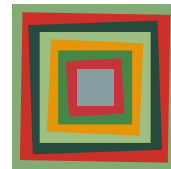
Свјетска банка ће пружити подршку економском расту кроз јачање конкурентности и бржи раст продуктивности. Свјетска банка ће наставити да пружа подршку развоју јавних служби и социјалних бенефиција за угрожене групе и сиромашна лица.

САД/USAID ће активности у сектору економског развоја и социјалне заштите усмјерити на промовисање јавности одговорног, транспарентног и савременог пореског режима који поједностављује поштивање пореских закона и прописа. САД/USAID такође намјерава да ојача управљање економијом на нивоу БиХ и испуњење услова потребних за улазак на тржиште Европске уније, те помоћи Босни и Херцеговини у проширењу извоза на традиционална регионална тржишта, посебно у области извоза електричне енергије. САД/USAID ће наставити да пружа подршку активностима на јачању конкурентности малих и средњих предузећа у циљним индустријама, те њихове продуктивности, могућности запошљавања и профитабилности. САД/USAID такође намјерава помоћи малим и средњим предузећима да на основу информацијске и комуникацијске технологије повећају конкурентност и продуктивност.

Италија/IC ће и даље пружати подршку малим и средњим предузећима у области јачања економског раста и предузетничких капацитета.

Швајцарска/SDC/SECO ће пружати подршку економији и запошљавању у Босни и Херцеговини, посебно са фокусом на промовисање улагања, приступ тржишту и запошљавање младих, те на стабилност микрофинансијског сектора, промовисање извоза и интегрисање босанскохерцеговачких предузећа на европско тржиште.

Економски развој остаје једна од приоритетних области подршке и Шведске/Side у наредним годинама.

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	Шведска/Sida, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, САД/USAID, Италија/IC, UNDP, Њемачка, UNICEF, Република Чешка, Француска.
Остале кључне међународне организације	Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE) и Савјет Европе (CoE).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Министарство правде ФБиХ; Министарство за јавну управу и локалну самоуправу РС.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 9,66 милиона евра у грантовима 2011.: 8,36 милиона евра у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о преносу права својине на капиталу Републике Српске у предузећима која обављају комуналне дјелатности на јединице локалне самоуправе; Закон о преносу права својине на капиталу Републике Српске у локалним радио-телевизијским станицама на јединице локалне самоуправе; Стратегија обуке запослених у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској 2011-2015.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹⁰⁵ <i>Закон о локалној самоуправи РС; Закон о принципима локалне самоуправе ФБиХ; Стратегија развоја локалне самоуправе РС 2009-2015.</i>
Координација рада донатора	Не постоји државни механизам координације рада донатора. Донатори учествују на <i>ad-hoc</i> координацијским састанцима у организацији Савеза општина и градова ФБиХ и Савеза општина и градова РС, те на другим неформалним састанцима ради размјене информација. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁰⁵ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Сектор локалне управе обухвата локално управљање, политику запошљавања и управљање администрацијом, вишесекторску помоћ и основне социјалне услуге, те урбанистички развој и управљање.

Одсуство јединственог, правног и институцијског оквира омета процес реформи у области локалне самоуправе у Босни и Херцеговини. Не постоји тијело на државном нивоу одговорно за координацију у овом сектору. У Федерацији БиХ послови локалне власти потпадају под заједничку надлежност власти Федерације Босне и Херцеговине и десет кантона. Министарство правде ФБиХ одговорно је за формулисање политика дјеловања и за усвајање закона. Сваки кантон појединачно надлежан је за питања културе, туризма, комуналних услуга, итд. У Републици Српској постоји једно Министарство локалне управе и локалне самоуправе на ентитетском нивоу. У БиХ постоји 141 општина и Брчко дистрикт БиХ, који дјелује као самоуправна јединица.

Савез општина и градова ФБиХ и Савез општина и градова РС заступају интересе градова и општина и служе као централно мјесто за пружање услуга у области локалне управе. Оба ентитетска савеза усвојила су *Закон о локалној самоуправи БиХ*, који је израђен 2006. године као иницијатива цивилног друштва. Међутим, због недостатка релевантног ауторитета на нивоу БиХ, овај закон још није оперативан.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

Први нацрт *Стратегије локалне самоуправе у БиХ* је такође израђен 2006. године у облику иницијативе цивилног друштва, уз подршку Фонда Отворено друштво Босне и Херцеговине. Оба ентитетска савеза општина и градова су усвојила ову стратегију. Још једна иницијатива цивилног друштва, покренута од стране Форума грађана Тузле у марту 2008. године, прихваћена је као *Приједлог закона о принципима локалне самоуправе*¹⁰⁶.

Оба ентитета су у 2010. години израдила стратегије за обуку локалних власти. Република Српска је усвојила *Стратегију обуке запослених у јединицама локалне самоуправе Републике Српске 2011–2015* у септембру 2010. године, док усвајање *Стратегије обуке јединица локалне самоуправе Федерације Босне и Херцеговине 2011–2015* још чека на усвајање од стране власти ФБиХ¹⁰⁷. Ове стратегије су битна прекретница у смислу заузимања систематског и одрживог приступа развоју капацитета локалних власти у Босни и Херцеговини. Очекује се како ће ове стратегије допринијети cjелокупном процесу реформе у области локалне управе у држави.

Министарство управе и локалне самоуправе РС сарађује с Агенцијом за развој информационог друштва РС на успостављању централне базе података за матичне књиге. Овај пројекат се налази у завршној фази, а процјењује се како би се уноси података из јединица локалне управе у централну базу података могли финализовати до краја 2011. године¹⁰⁸. Централна база података ће повезивати све општине у Републици Српској и обезбиједити грађанима у било којој општини идентификацијске документе, који су са неограниченим роком трајања. Централна база података ће такође омогућити безбједност, интегритет и заштићеност идентификацијских докумената, те ће поједноставити поступак издавања докумената.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у сектору локалне управе у 2010–2011 су Шведска/Sida, Холандија, Швајцарска/SDC/SECO, САД/USAID, Италија/IC, UNDP, Њемачка, UNICEF, Република Чешка и Француска.

Графикон 7.1. показује да су водећи донатори у сектору локалне управе у 2010. години Шведска/Sida са издвајањем од 3,23 милиона евра, САД/USAID са издвајањем од 1,69 милиона евра и Холандија са издвајањем од 1,51 милион евра, а слиједе их Италија/IC, UNDP, Њемачка, Швајцарска/SDC/SECO, UNICEF, Република Чешка и Француска.

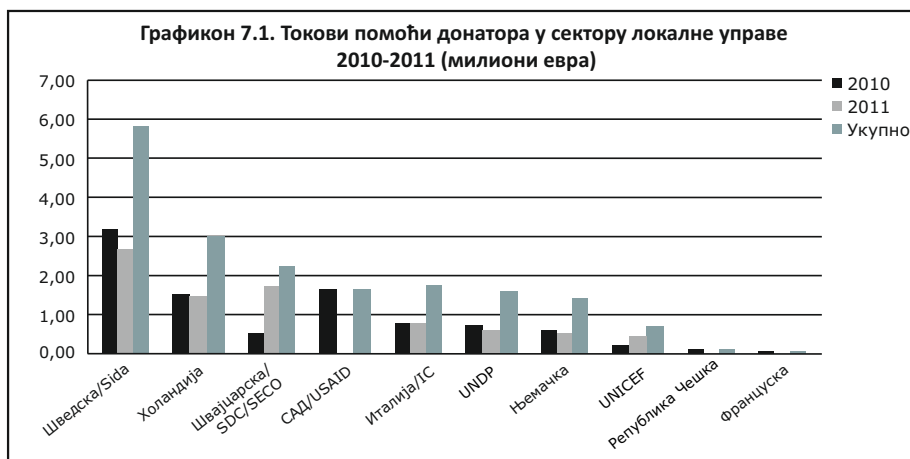
Водећи донатори активни у 2011. години у сектору локалне управе су Шведска/Sida са издвајањем од 2,58 милиона евра, Швајцарска/SDC/SECO са издвајањем од 1,68 милиона евра и Холандија са издвајањем од 1,48 милиона евра, а слиједе их Италија/IC, UNDP, Њемачка, UNICEF, Француска, САД/USAID и Република Чешка.

Организације које нису чланови DCF-а, као што су OSCE и Савјет Европе, пружиле су подршку реформи и изради правног развојног оквира у сектору локалне управе у Босни и Херцеговини.

¹⁰⁶ Због недостатка релевантног ауторитета на нивоу БиХ ови стратешки документи још нису усвојени.

¹⁰⁷ Израда ових стратегија потпомогнута је у оквиру пројекта под називом *Систем обуке јединица локалне самоуправе (MTS)* којег суфинансирају Шведска/Sida и UNDP.

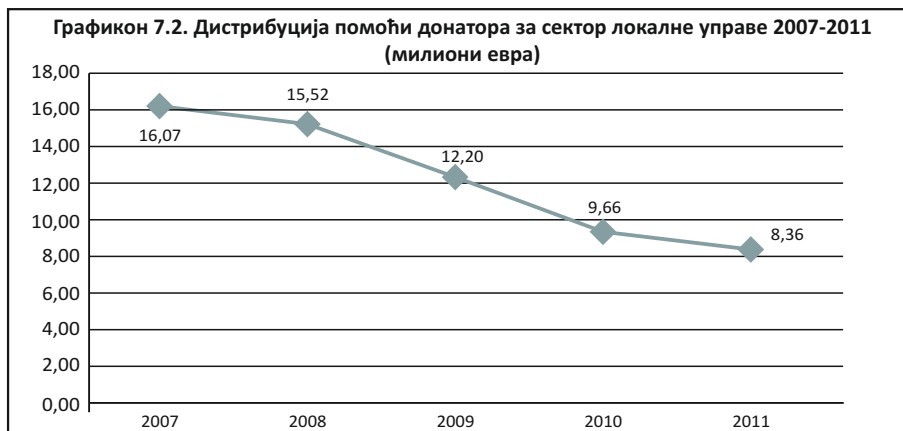
¹⁰⁸ http://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/muls/media/vijesti/Pages/Elektronsko_uvezivanje_maticnih_knjiga-vazan_projekat.aspx

Графикон 7.2. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за сектор локалне управе износила 9,66 милиона евра у 2010. години, а досад у 2011. години, 8,36 милиона евра. Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 7.2. такође показује да се укупна издвајања за сектор локалне управе смањују од 2007. године, те се тај тренд наставио и током 2008., 2009. и 2010. године. Наиме, издвајања за овај сектор су се у 2010. години смањила за 6,41 милион евра у односу на 2007. годину, те за 5,86 милиона евра у односу на 2008. годину. Укупна издвајања за 2010. годину такође су се смањила и у односу на 2009. годину, и то за 2,54 милиона евра.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

Шведска/Sida је, скупа са САД/USAID-ом и Холандијом, наставила активности на *Пројекту управне одговорности (GAP II)*. Циљеви овог пројекта обухватају оспособљавање општина у пружању бољих услуга својим грађанима и у ефикасном управљању професионалним кадром и капиталом, те пружање подршке политичком и фискалном оквиру у складу са одговорном и демократском власти. Овај пројекат се састоји од двије главне компоненте, а то су локална и политичка компонента. Кроз локалну компоненту се пружа директна техничка и материјална помоћ 41-ој општини у којој се већ одвијају активности на провођењу пројеката, те 31-ој новој партнерској општини. Активности су посебно усмјерене на побољшање способности општина у пружању услуга грађанима, бољем планирању буџета, управљању финансијама, те на побољшању капацитета општина у провођењу капиталних пројеката у области унапређења. Политичка компонента се, у првом реду, односи на техничку помоћ парламентарним тијелима и министарствима на свим нивоима власти, с циљем јачања комуникације међу тијелима власти, промоције фискалне и функционалне децентрализације на одговоран начин, те бољег управљања на нивоу општина¹⁰⁹.

Шведска/Sida је 2010. године покренула нови пројекат под називом *Развој капацитета савеза градова и општина*, с циљем пружања подршке савезима општина и градова ФБиХ и РС.

¹⁰⁹ За више информација о GAP II посјетите: http://www.bihgap.ba/dokument_new/GAP%202020BOOKLET%20BRAINSTORMING%20POSTER1.pdf

Фокус пројекта под називом *Систем обуке јединица локалне самоуправе*, којег суфинансирају Шведска/Sida и UNDP је био на пружању подршке развоју способне и професионалне управе кроз успостављање одрживог система обуке општинских званичника. У 2010. години оба ентитета су финализовала своје стратегије обуке локалних власти. Ово је битан корак напријед ка заузимању систематског и одрживог приступа развоју капацитета локалних власти у Босни и Херцеговини. На основу ових ентитетских стратегија обуке, кроз провођење пројекта обезбијеђена је подршка успостављању механизма обуке локалних власти и израде програма у области приоритетне обуке, попут обуке о управљању развојем на локалном нивоу, свеобухватне обуке о управљању пројектним циклусом, обуке о партиципаторном и инклузивном локалном развоју, итд.

UNDP је 2010. године окончао још један пројекат под називом *Јачање локалне демократије (LOD I)*, којег је финансирао Европска комисија. Провођењем пројекта потпомогнуто је провођење стратегија у области локалног развоја у 14 партнерских општина кроз сарадњу са организацијама цивилног друштва, те провођење 67 пројеката битних за локалне заједнице, посебно у области укључености. Овај пројекат је резултовао институционализацијом механизма мониторинга провођења пројеката организација цивилног друштва у партнерским општинама, те је генерално дао допринос у промовисању и широј прихваћености споразума о сарадњи између локалних власти и цивилног друштва. Провођење друге фазе овог пројекта је отпочело у задњем тромјесечју 2010. године, у оквиру чега је сарадња проширена на 15 додатних партнерских општина. UNDP је у 2011. години окончао провођење пројекта под називом *Интегрисани локални развој (ILD)*, којег је суфинансирао Швајцарска/SDC. У току протекле три године кроз провођење овог пројекта постигнуто је усклађивање стратешког планирања на локалном нивоу у Босни и Херцеговини, уведене су позитивне промјене кроз провођење пројеката у друштвеној, економској и околиној области, уведени су нови модели планирања локалног развоја и нове вјештине управљања, те модели примјенљиви на преко 23 партнерске општине¹¹⁰.

На захтјев савеза општина и градова ФБиХ и РС за даљом подршком у области реформе локалне управе, како би се иста могла приближити својим грађанима и општинским властима, Швајцарска/SDC је пружила подршку провођењу пројекта под називом *Грађанско образовање-моје двориште*. Како би општине могле постати релевантни примјери добре локалне управе у Босни и Херцеговини, Швајцарска/SDC је такође пружила подршку провођењу активности у осам општина у добојској регији у оквиру пројекта под називом *Развој општина у БиХ (MDP), фаза 3*.

Италија/IC је наставила активности на провођењу *Оквирног програма за Балкан FPA: Програм подршке регионалној сарадњи - балканске државе*.

Њемачка је у 2010. години, отпочела са провођењем прве фазе пројекта под називом *Јачање локалне самоуправе*. Кроз овај пројекат је планирана техничка помоћ општинама, ентитетским савезима општина и градова, те ресорним министарствима. Фокус помоћи је углавном на унапређењу општинских капацитета управљања у области планирања буџета на основу равноправности полова, међуопштинске сарадње и управљања знањем. Њемачка је, у 2010. години, окончала провођење пројекта под називом *Интегративно преговарање*. Циљ овог пројекта је био да утврди разлоге због којих није дошло до трајнијих помака на основу посредничких интервенција међународне заједнице да се формирају градске власти и обједине интереси етничких група.

UNICEF је потпомогао провођење четири пројекта у области локалне управе. Активности су биле усмјерене на: 1) јачање капацитета ресорних министарстава и служби у прикупљању и анализирању података с циљем планирања заснованог на доказима како би се обезбиједио једнак приступ социјалним службама, 2) бољу координацију 13 образовних министарстава како би се остварила квалитетнија образовна укљученост и промоција запошљавања младих, 3) успостављање механизма за пуштивање предмета насиља заснованог на полу и предмета злостављања дјеце и 4) обезбјеђење учешћа организација цивилног друштва, дјеце и младих у животу локалне заједнице. Пројекти које проводи UNICEF имају утицај на извјестан број подручја, попут доброг управљања, социјалног развоја и заштите, образовања, здравства, заштите дјеце, економског развоја, превенције сукоба и учешћа цивилног друштва.

Република Чешка је пружила подршку развоју невладине организације под називом La Strada Босна и Херцеговина¹¹¹ и њеним партнерима кроз едукацију, усмјеравање и обуку особља. У оквиру пројекта обављена су два студијска путовања у Републику Чешку. Фокус је био на управљању пројектом, прикупљању финансијских средстава, вођењу кампања у области људских права, те на раду са медијима. Циљ пројекта је био промоција приступа рјешавању питања у области трговине људима, заснованог на поштивању људских права.

Француска је подржала сарадњу и партнерски однос између француских и босанскохерцеговачких општина. Тренутно постоји десет успостављених партнерских односа између француских и босанскохерцеговачких општина. Међутим, многе друге општине у БиХ су такође показале интереса за успостављањем партнерских односа. Циљ пројекта је помоћи општинама у Босни и Херцеговини, да пронађу партнерске општине у Француској, те размјене информације међу свим члановима мреже.

Двије организације које нису чланови DCF-а такође су активне у сектору локалне управе, а то су Организација за европску безбједност и сарадњу (OSCE) и Савјет Европе.

¹¹⁰ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=7&RID=692>

¹¹¹ La Strada БиХ је члан међународне мреже La Strada коју чине девет невладиних организација које дјелују у области заштите људских права у Бјелорусији, Босни и Херцеговини, Бугарској, Републици Чешкој, Македонији, Молдавији, Холандији, Пољској и Украјини. Сједиште La Strade БиХ је у Мостару. <http://www.lastrada.ba/>

OSCE је, у 2009. години, покренуо пројекат под називом *Локално је примарно*, с циљем развоја јединица локалне управе способних да рјешавају потребе грађана на ефикасан, непристрасан и транспарентан начин. Овај програм у области локалне управе се састоји од седам компоненти и проводи се у преко 80% општина у Босни и Херцеговини. Кроз програм се нуди помоћ општинама у области побољшања капацитета и квалитета процеса стратешког планирања, планирања буџета, управљања професионалним кадром, успостављања и јачања механизма позивања на одговорност, међуопштинске сарадње, те јачања капацитета општинских савјета/скупштина општина у заступању грађана.

OSCE и Савјет Европе су 2005. године заједнички покренули пројекат под називом *Beacon scheme БиХ*. Ова шема има за циљ да обезбједи утврђивање, признавање и промоцију иновативног и успјешног рада на општинском нивоу власти. Почетком 2009. године одговорност над провођењем *Beacon scheme БиХ* пренесена је у надлежност Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, ресорних министарстава и ентитетских савеза општина и градова. Чланови Министарства правде ФБиХ и Министарства управе и локалне самоуправе РС формирају Тијело за додјелу *Beacon* статуса, те издвајају највећи дио финансијских средстава за овај пројекат. Савези општина и градова ФБиХ и РС су одговорни за свакодневне активности на руковођењу овим пројектом.¹¹²

Главни пројекти у сектору локалне управе наведени су у табели која слиједи:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Пројекат управне одговорности (GAP II)	Шведска/Sida, Холандија, САД/USAID	19,39
Промоција културног разумијевања у БиХ (заједнички програм UN-a - MDG фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNESCO	6,61
Програм запошљавања и задржавања младих (заједнички програм UN-a - MDG фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Оквирни програм за Балкан (FPA): Програм подршке регионалној сарадњи - балканске државе	Италија/IC	2,50
Систем обуке за јединице локалне самоуправе (MTS)	Шведска/Sida, UNDP	2,32
Јачање положаја становништва у сеоским подручјима (PERA)	Шведска/Sida	2,30
Пројекат интегрисаног локалног развоја - ILDP	Швајцарска/SDC/SECO, UNDP	2,21
Јачање локалне самоуправе	Њемачка	1,90
Пројекат развоја општина у БиХ (MDP), фаза 3	Швајцарска/SDC/SECO	1,65
Развој капацитета савеза градова и општина	Шведска/Sida	1,60
Јачање локалне демократије - LOD I	Европска комисија, UNDP	1,55

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У септембру 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију обуке запослених у јединицама локалне самоуправе Републике Српске 2011-2015*¹¹³. Овом стратегијом је предвиђен наставак рада на унапређењу знања и стручне оспособљености запосленика и одабраних званичника у јединицама локалне самоуправе, с циљем промоције развоја ефикасне и професионалне локалне управе, увођења приступа прилагођеног клијенту, лакшег и бржег развоја и интегрисања у европске токове у области локалне самоуправе¹¹⁴.

*Стратегија обуке јединица локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине 2011-2015*¹¹⁵ је у поступку усвајања од стране власти БиХ.

Координација рада донатора

У сектору локалне управе не постоји формални механизам на државном нивоу који координира рад донатора. Савез општина и градова ФБиХ и Савез општина и градова РС организују координацијске састанке на *ad-hoc* основи, на којим се координирају текуће и будуће активности, те врши њихово усклађивање са релевантним стратегијама. Овакви састанци би требали постати редовна пракса како би се ентитетски савези општина и градова на самом почетку укључили у процес планирања и провођења пројеката у области локалне управе¹¹⁶.

Неформална координација међу донаторским агенцијама у овом сектору се одвија редовно. Упркос доброј

¹¹² <http://www.oscebih.org/Default.aspx?id=86&lang=EN>

¹¹³ У изради ове стратегије учествовали су заступници јединица локалне самоуправе, Народне скупштине РС, Министарства управе и локалне самоуправе РС, Министарства финансија РС, Савеза општина и градова РС, те Агенције за државну службу РС.

¹¹⁴ <http://www.undp.ba/index.aspx?PID=36&RID=114>

¹¹⁵ У изради ове стратегије учествовали су заступници јединица локалне самоуправе, Парламента ФБиХ, Министарства правде ФБиХ, Министарства финансија ФБиХ, Савеза општина и градова ФБиХ, те Агенције за државну службу ФБиХ.

¹¹⁶ *е-Билтен Савеза општина и градова ФБиХ*, бр. 114, јуни 2011. године. На локалном језику: http://www.sogbih.ba/uploaded/E-Bilten/Bilten_br.114.pdf

неформалној сарадњи свих актера у овом сектору, неки донатори су предложили успостављање формалног механизма координације рада који ће водити власти. Успостављање таквог механизма би обезбиједило усмјеренији приступ с циљем повећања ефективности укупне помоћи која се издваја за овај сектор.

Донатори који су активни у сектору локалне управе редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег на састанцима ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Према мишљењу домаћих актера, донатори би требали прилагодити своје програме релевантним стратегијама Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске. Такође је потребна додатна помоћ донатора у области обуке запосленика у сектору локалне управе.

Према мишљењу донатора будућа помоћ у сектору локалне управе би требала обухватити сљедеће:

- подршка јачању стратешког, институционалног и правног оквира у области локалне управе у Босни и Херцеговини;
- помоћ систематском развоју капацитета локалних власти, с посебним нагласком на општинско руководство;
- подршка систематском планирању локалног развоја и примјена стратегија широм државе;
- подршка међуопштинској сарадњи;
- унапређење дијалога и партнерског односа између заступника локалне власти и цивилног друштва, те јачање капацитета заједнице са циљем њеног ефикасног учешћа у локалном развоју;
- координиран приступ донатора јачању ефикасности Савеза општина и градова ФБиХ и Савеза општина и градова РС;
- координиран приступ промоцији даљих реформи локалне самоуправе.

САД/USAID ће скупа са властима Шведске и Холандије наставити да проводи другу фазу *Пројекта управне одговорности*, који има за циљ промоцију ефикаснијих, јавности одговорнијих локалних власти, способних да промовишу локални економски развој.

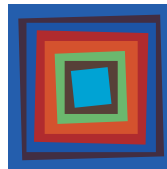
Шведска/Sida ће наставити да пружа подршку изградњи капацитета Савеза општина и градова ФБиХ и Савеза општина и градова РС.

UNDP ће и даље проводити активности усмјерене на промовисање приступа интегрисаног, социјално укључивог планирања локалног развоја широм државе, на успостављање одрживог система обуке и развоја капацитета запосленика у јединицама локалне управе, те на јачање и институционализацију сарадње између општина и организација цивилног друштва.

Њемачка ће и даље пружати подршку активностима на унапређењу општинских капацитета у области провођења локалних развојних стратегија, на основу поштивања равноправности полова и буџетске заступљености, те просторног планирања.

Швајцарска/SDC ће и даље пружати подршку у области управљања водоснабдјевањем и околином на нивоу општина у унско-санској регији.

СЕКТОР ПОЉОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА

8

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	Свјетска банка, EBRD, САД/USAID, Шведска/Sida, Италија/IC, Европска комисија, Република Чешка, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка, Јапан/JICA.
Остале кључне међународне организације	Организација Уједињених народа за храну и пољопривреду (FAO).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Сектор за пољопривреду, храну, шумарство и сеоски развој; Агенција за безбједност хране БиХ; Агенција за заштиту здравља биља БиХ; Канцеларија за ветеринарство БиХ; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ; Одсјек за пољопривреду, шумарство и водопривреду Брчко дистрикта БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 17,43 милиона евра - 9,41 милион евра у грантовима и 8,02 милиона евра у кредитима 2011.: 9,47 милиона евра - 4,65 милиона евра у грантовима и 4,82 милиона евра у кредитима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о дувану Босне и Херцеговине; ФБиХ Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривреди; ФБиХ Закон о новчаним подршкама у пољопривреди и руралном развоју; ФБиХ Закон о измјенама и допунама Закона о лову; РС Закон о измјенама и допунама Закона о пољопривредном земљишту; РС Закон о пчеларству; Стратегија развоја пољопривреде РС 2010-2015; Стратегија савјетодавних активности у пољопривреди РС 2011-2015; Средњорочна стратегија развоја пољопривредног сектора Федерације БиХ 2006-2010, продужена на период 2008-2012.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹¹⁷ <i>Оквирни Закон о пољопривреди, прехране и руралном развоју БиХ; Стратешки план БиХ за хармонизацију пољопривреде, прехране и руралног развоја 2008-2011 и Оперативни програм БиХ за пољопривреду, прехрану и рурални развој 2008-2011; Стратегија развоја пољопривреде РС 2010-2015; Стратешки план руралног развоја Републике Српске за период 2009-2015.</i>
Координација рада донатора	Координацијске састанке донатора у подсектору пољопривреде организује на годишњој основи и њима предсједава Министарство спољне трговине и економских послова БиХ. У подсектору шумарства не одржавају се редовни координацијски састанци. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹¹⁷ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Пољопривреда је један од најсложенијих, најосјетљивијих и најкритичнијих сектора када је у питању развој државе због свог великог обима и структурних недостатака¹¹⁸. То исто вриједи и за подсектор шумарства јер шуме покривају око 53% територије Босне и Херцеговине¹¹⁹. Због уништености и преосталих неексплодираних мина, значајан дио пољопривредног и шумског земљишта и даље се не користи. Међународне организације су препознале потребу за пружањем подршке активностима у овом сектору због његовог огромног потенцијала за cjелокупан привредни развој.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ су задужени за сектор пољопривреде и шумарства. Министарство спољне трговине и економских односа БиХ/Сектор за пољопривреду, прехрану, шумарство и рурални развој је одговорно за дефинисање политике рада и основних принципа, координацију активности и усклађивање планова ентитетских власти и тијела на међународном нивоу. Оно је, уједно, одговорно и за израду закона, те друге послове у вези са пољопривредом, прехраном, рибарством, водопривредом и руралним развојем.

У мају 2011. године, Босна и Херцеговина је почела са израдом секторске анализе која ће послужити као основа за припрему остваривања приступа програму Европске уније за претприступну помоћ у области руралног развоја (IPARD), што је документ од круцијалног значаја за издвајање претприступне финансијске помоћи намијењене руралном развоју.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 3% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 3%.

Федерација Босне и Херцеговине би требала да финализује израду *Програма за шумарство до краја 2011. године*. *Програм за шумарство* ће послужити као основа за израду закона о шумском пословању¹²⁰.

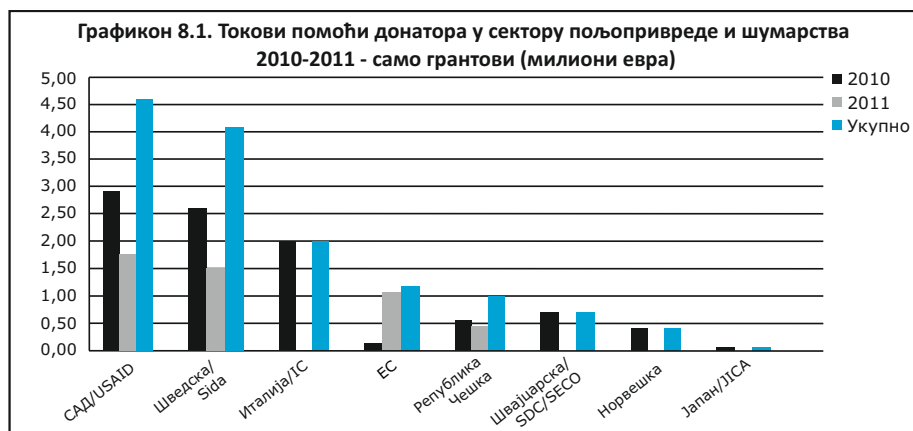
Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у сектору пољопривреде и шумарства у 2010-2011 су Свјетска банка, EBRD, САД/USAID, Шведска/Sida, Италија/IC, Европска комисија, Република Чешка, Швајцарска/SDC/SECO, Норвешка и Јапан/JICA.

Графикон 8.1. и графикон 8.2. показују да су водећи донатори у сектору пољопривреде и шумарства у 2010. години EBRD са издвајањем од 6,10 милиона евра, САД/USAID са издвајањем од 2,92 милиона евра и Шведска/Sida са издвајањем од 2,64 милиона евра, након којих слиједе Италија/IC, Свјетска банка, Швајцарска/SDC/SECO, Република Чешка, Норвешка, Европска комисија и Јапан/JICA.

У 2011. години водећи донатори у сектору пољопривреде и шумарства су Свјетска банка са издвајањем од 4,82 милиона евра, САД/USAID са издвајањем од 1,71 милион евра и Шведска/Sida са издвајањем од 1,47 милиона евра, након којих слиједе Европска комисија и Република Чешка.

EBRD и Свјетска банка су издвојили финансијска средства у облику кредита.

Графикон 8.2. и графикон 8.3. показују да су укупна издвајања чланова DCF-а за сектор пољопривреде и шумарства у 2010. години износила 17,43 милиона евра (укључујући и комерцијалне кредите EBRD-а у износу од 6,10 милиона евра

¹¹⁸ Пољопривредни сектор БиХ и италијанска развојна помоћ, октобар 2008. године.

¹¹⁹ <http://www.utisaraajevo.org/admin/files/docs/AGRICULTURAL%20STRATEGY%20con%20copertina.pdf>

¹²⁰ Извјештај о напретку у реализацији миленијумских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010, јули/август 2010. године, Министарство финансија и трезора БиХ и Тим УН-а у БиХ. Извјештај је усвојио Савет министара БиХ у новембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf> и на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/full/399/166/http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>

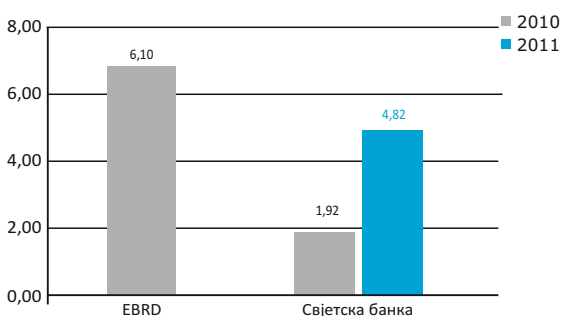
¹²⁰ Четврта конференција о шумарству, Сарајево, март 2011. године. <http://firmaproject.ba/en/news/news.aspx?id=384>

и траншу кредита Свјетске банке у износу од 1,92 милиона евра), а **досад у 2011. години 9,47 милиона евра** (од чега 4,82 милиона евра у облику кредита које је обезбиједила Свјетска банка). **Међутим, за овај сектор би до краја 2011. године могла бити издвојена додатна финансијска средства.**

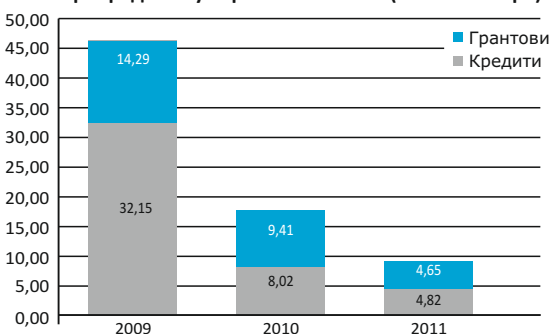
За овај сектор је у 2010. години издвојено 3% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 3%.

Донаторска финансијска помоћ сектору пољопривреде и шумарства се издваја за разне програме. Активности које се одвијају у овом сектору обухватају подршку институцијском развоју и бољој ефективности и конкурентности пољопривредних произвођача БиХ у примјени нових технологија и стандарда. Активности у овом сектору уско су повезане са активностима у сектору економског развоја, равноправности полова, повратка и реинтеграције. Како су неке од споменутих активности сврстане у поглавље економског развоја, социјалне заштите и међусобно повезаних сектора, издвајања за овај сектор су већа него што је приказано у овом поглављу извјештаја.

Графикон 8.2. Токови помоћи у сектору пољопривреде и шумарства 2010-2011 - само кредити (милиони евра)

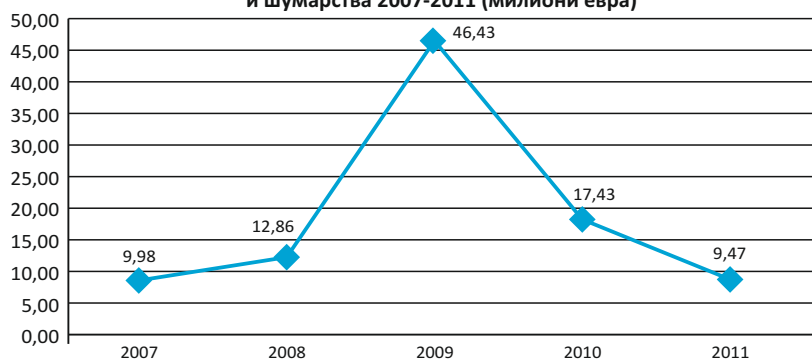

Графикон 8.3. Удио грантова и кредита у сектору пољопривреде и шумарства 2009-2011 (милиони евра)

Графикон 8.4. показује пораст у издвајањима ODA-е у 2010. години од 7,45 милиона евра у поређењу са 2007. годином и пораст од 4,57 милиона евра у поређењу са 2008. годином. Укупна издвајања у 2010. години за овај сектор смањила су се за 29 милиона евра у поређењу са 2009. годином. Треба напоменути да су укупна издвајања у 2009. години обухватила и комерцијалне кредите EBRD-а¹²¹ у износу од 28,7 милиона евра и траншу кредита Свјетске банке од 3,45 милиона евра.

Графикон 8.4. Дистрибуција помоћи донатора/IFI за сектор пољопривреде и шумарства 2007-2011 (милиони евра)

Пољопривреда

Подршка донатора у подсектору пољопривреде, у првом реду, је усмјерена на унапређење производних технологија и помоћ произвођачима да успоставе везе са домаћим и страним тржиштима. Већина донатора уједно пружа подршку и у области унапређења маркетиншких техника, те у остварењу приступа финансијским средствима. Неки донатори су, у погледу провођења активности у овом сектору, усмјерили своју подршку на одређене дијелове државе.

EBRD је, у 2010. години, обезбиједио кредит у износу од 0,2 милиона евра фирми Бимал и дугорочни кредит у износу од 5,9 милиона евра фирми Бинго за проширење своје малопродајне мреже. Овај кредит EBRD-а ће подржати стратегију фирме Бинго за проширење ланца супермаркета и постизање покривености цјелокупне државе. Овај пројекат ће обезбиједити потрошачима у мањим градовима бољи избор производа по конкурентним цијенама и бољи квалитет услуга, што ће допринијети развоју малопродајног сектора у Босни и Херцеговини.

¹²¹ У 2009. години EBRD је обезбиједио кредит фирми Конзум БиХ у износу од 25 милиона евра.

САД/USAID финансира пројекат који има за циљ да повећа капацитете пољопривредног сектора, како би се прилагодио сушама које се јављају као последица климатских промјена. САД/USAID такође издваја финансијска средства за локалне организације које се боре против сиромаштва и социјалне искључености. Овим пројектом је планирано убрзање економског развоја руралног становништва кроз креирање модела који ће се заснивати на тржишту и којим ће се остваривати дуготрајан и одржив раст. САД/USAID је наставио и са активностима на пројекту *FARMA*¹²², којег суфинансира **Шведска/Sida**. САД/USAID такође и даље финансира производњу јагодичастог воћа и повезивање малих пољопривредника са тржиштем, чиме се повећавају приходи малих пољопривредника који учествују у пројекту. У 2011. години САД/USAID је покренуо нови пројекат који би требао да повећа конкурентност сектора узгоја воћа и поврћа у сјеверозападним подручјима БиХ.

Шведска/Sida и **Свјетска банка** заједно финансирају *Пројекат пољопривредног и руралног развоја*. Овим пројектом би се требала повећати ефикасност институција на нивоу БиХ и ентитета у области израде програма развоја пољопривреде, те убрзати приступ БиХ предприступној помоћи за рурални развој (IPARD). Шведска/Sida такође пружа подршку Босни и Херцеговини у прилагођавању државног система безбједности хране захтјевима Европске уније и Свјетске трговинске организације.

Италија/IC проводи активности у оквиру трогодишњег пројекта оживљавања долине ријеке Уне. Пројектом су предвиђене активности усмјерене на узгој органске хране, одрживи туризам и социјално-економску укљученост. Кроз пилот-пројекат под називом *Активности у области интегрисаног руралног развоја и ревитализације земљишта у Босни и Херцеговини*, Италија/IC пружа помоћ пољопривредном развоју, организовању обуке и подршци микропредузетништву, посебно, угрожених група. Италија/IC такође подржава и пројекат под називом *Заштита и валоризација висококвалитетних традиционалних херцеговачких производа*, са циљем побољшања животних услова становништва путем промоције традиционалне пољопривреде као профитабилне дјелатности.

Швајцарска/SDC/SECO ради на провођењу пројекта под називом *Стандарди безбједности хране у Босни и Херцеговини*. Циљ овог пројекта је да повећа број учесника у сектору пољопривреде и прехранбене производње који поштују IP¹²³ стандарде, те уведу стандарди безбједности хране Европске уније.

Република Чешка пружа подршку у области повећања производње млијека у БиХ. Замисао је да се у оквиру овог пројекта пренесе искуство Републике Чешке у области сточарства и економске трансформације, потребне за улазак у Европску унију.

Норвешка пружа подршку успостављању Центра за пољопривреду (e-Biz). Овај центар за пружање информација о пољопривреди је централно мјесто за утврђивање високоутицајних информацијских и комуникацијских технологија, које могу брзо и у значајној мјери да повећају конкурентност малих и средњих предузећа у Босни и Херцеговини.

Европска комисија је у 2010. години покренула три нова пројекта у сектору пољопривреде и шумарства. Активности које се одвијају у оквиру ових пројеката, у првом реду, су усмјерене на развој и јачање информацијске структуре у области босанскохерцеговачке пољопривреде у складу са стандардима Европске уније - обезбјеђење сателитских снимака као подршка успостављању Географског информацијског система (GIS), успостављање интегрисаног система фитосанитарне контроле БиХ, те провођење политике заштите здравља биља БиХ. У 2011. години Европска комисија је такође покренула пројекат под називом *Секторска анализа за IPARD*.

Јапан/JICA је обезбједио пољопривредну опрему за пољопривредну задругу Трешња Продукт¹²⁴. Тиме ће се унаприједити пољопривреда у регији ријеке Буне.

Шумарство

Подсектор шумарства је једна од области која се најмање финансира, а у оквиру које само неколико донатора финансира провођење пројеката и програма, како је наведено и у Прегледу активности донатора 2009-2010.

Шведска/Sida и **САД/USAID** суфинансирају пројекат под називом *Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту (FIRMA)*¹²⁵. Циљ овог пројекта је да пружи подршку малим и средњим предузећима, ојача одрживост економског раста и повећа стопу запослености у дрвопрерађивачкој индустрији.

Италија/IC је наставила да пружа подршку развоју пољопривредно-прехранбеног производног ланца бобичастог воћа у Братунцу.

Свјетска банка је активна у области очувања и развоја шуме кроз пружање подршке примјени реформисаних закона у области управљања шумама и очувања биодиверзитета. Овим пројектом се подржава провођење економски и околишко одрживог система управљања шумским капацитетима. Провођењем пројекта ће се омогућити успостављање техничких инструмената од суштинског значаја за мониторинг и очување шумског богатства, управљање шумама и сертификацију шума.

¹²² FARMA - Пројекат развоја тржишне пољопривреде. Више информација о пројекту FARMA је доступно у DMR-у за период 2008-2009: http://www.donormapping.ba/pdf/report_croatian_WEB.pdf

¹²³ IP Food Processing - стандард намијењен прерађивачима и мањим прерађивачима који снабдевају продавнице прехранбених производа. Ови стандарди подразумевају рад у складу са основним захтјевима безбједности хране, гдје је безбједност производа за потрошача од кључног значаја.

¹²⁴ Трешња Продукт је пољопривредна задруга која се бави узгојем воћа у Мостару.

¹²⁵ Овај пројекат је сврстан у сектор економског развоја и социјалне заштите.

Главни пројекти у сектору пољопривреде и шумарства су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Конзум БиХ (кредит)	EBRD	25 ¹²⁶
Пројекат на пољу пољопривредног и сеоског развоја (грант/кредит)	Свјетска банка, Шведска/Sida	19,07
Развојне интервенције за брзо напредовање на тржишту - FARMA	Шведска/Sida, САД/USAID	8,65
LEF: БИНГО (кредит)	EBRD	5,90
Пројекат развоја и очувања шума (кредит)	Свјетска банка	5,30
Развој пољопривреде	Норвешка	2,39
Безбједност хране	Шведска/Sida	1,50
VF комерц (кредит)	EBRD	1,30 ¹²⁷
Јачање и усклађивање информационог система сектора пољопривреде и сеоског сектора БиХ	Европска комисија	1,28
Заштита и валоризација висококвалитетних традиционалних херцеговачких производа	Италија/IC	1,10
Оснаживање жена кроз узгој органске хране у Босни и Херцеговини	САД/USAID	1,06
Пројекат промоције предузетништва у сеоским подручјима кроз јачање конкурентности и тржишног потенцијала у БиХ	САД/USAID	1,04

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У јуну 2011. године, Република Српска је усвојила *Стратегију савјетодавних активности у пољопривреди РС 2011-2015*. Циљ је да се примјеном ове стратегије успоставе савјетодавне службе које ће помагати пољопривредницима и остатку сеоског становништва да повећају конкурентске капацитете у области примарне производње.

У марту 2011. године, Федерација БиХ је, на основу приједлога Федералног министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства, одобрила продужење *Средњорочне стратегије развоја пољопривредног сектора у Федерацији БиХ 2006-2010* за двије године, чиме је обухваћен период 2008-2012.

У фебруару 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију развоја пољопривреде РС 2010-2015*¹²⁸. Споменуте стратегије РС и ФБиХ у области пољопривреде су усаглашене. Међутим, стратегије нису још у потпуности усаглашене са *Стратешким планом хармонизације пољопривреде, прехране и руралног развоја БиХ 2008-2011*.

Федерација БиХ је извршила ревизију *Закона о шумарству*, израђеног у фебруару 2010. године. Закон је тренутно у поступку усвајања.

Стратегија развоја шумарства Републике Српске 2011-2021 такође је у поступку усвајања. Овом су стратегијом дефинисане основе управљања шумама у посједу Републике Српске, те шумама у приватном посједу.

Координација рада донатора

Координацијске састанке донатора, као мјесто размјене информација међу свим актерима у сектору пољопривреде, организује Министарство спољне трговине и економских односа БиХ. Одржавањем кварталних састанака Радне групе за планирање и координацију помоћи донатора у сектору пољопривреде, којима предсједава Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, избјегнуто је преклапање активности које се одвијају у сектору пољопривреде.

Не постоји формалан координацијски механизам у сектору шумарства на државном нивоу.

Донатори који су активни у сектору пољопривреде и шумарства редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту предсједавајућег на састанцима ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Према мишљењу учесника сектора пољопривреде и шумарства, приоритетна подручја, која захтијевају даљу помоћ, обухватају усклађивање правног оквира на свим нивоима власти, те даље усклађивање са одредбама и међународним законима Европске уније.

Ограничено провођење закона о ветеринарству, безбједности и фитосанитарним стандардима омета пољопривредно-прехрамбена предузећа у даљем напредовању ка постизању стандарда ЕУ. Зато је потребно ојачати и званична тијела контроле, лабораторијски систем безбједности хране, те ветеринарско и фитосанитарно подручје¹²⁹.

¹²⁸ Укупна вриједност пројекта износи 57 милиона евра. Укупан допринос EBRD-а је износио 25 милиона евра, а кредит је одобрен 2009. године.

¹²⁷ Кредит је одобрен 2009. године.

¹²⁸ Стратегија је усвојена од стране власти РС и Народне скупштине РС.

¹²⁹ Изјевштај о напредовању Босне и Херцеговине за 2010. годину, Европска комисија, Брисел, новембар 2010. године <http://www.delibih.ec.europa.eu/files/docs/2010progress2.pdf>

Иако су постигнута нека побољшања и успјеси у области шумарства, и даље је потребно рјешавати питања која су битна за сектор шумарства. Неки учесници вјерују како би више пажње требало посветити контроли здравља шуме, лошим шумским путевима, те заштити од избијања пожара.

Како је наведено у *Другом извјештају о стању околине у БиХ*¹³⁰, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС и Одсјек Брчко дистрикта БиХ за пољопривреду и шумарство ће, скупа са ресорним министарствима за околину, предузети следеће:

- изградити стратегије у области шумарства за своја ресорна ентитетска министарства, што ће обезбиједити одрживост управљања шумским капацитетима и очувања шума, у што спада и кориштење потенцијала шумских производа који нису дрвна грађа;
- обезбиједити едукацију, обуку и изградњу капацитета у области шумарства, са примјеном релевантних одредби усвојених на Министарској конференцији о заштити и очувању европских шума¹³¹, те у складу са процесима провођења закона и управљања у области шумарства (FLEG)¹³²;
- финализовати припреме акционих планова и програма у области шумарства на основу шумског инвентара и стратегија;
- успоставити механизме координације са циљем обезбјеђења међуентитетског дијалога и гдје је могуће, дјеловати заједно ради постизања одрживог управљања шумама и заштите шума.

Према извјештају Свјетске банке под називом *Студија о политици пољопривредног сектора у Босни и Херцеговини*¹³³, неке од препорука средњорочних мјера за даље унапређење сектора обухватају следеће:

- побољшање истраживачког рада и едукације у сектору пољопривреде, те њихово прилагођавање захтјевима овог сектора;
- развој и експанзија сектора, те јачање савјетодавних служби;
- одвајање трошкова пољопривреде од социјалних трансфера;
- боље усклађивање програма у области пољопривреде са IPARD програмом Европске уније;
- даље јачање компоненти информационог система ЕУ у области пољопривреде;
- подршка приватном сектору са циљем испуњења захтјева Европске уније у области безбједности хране;
- почетак примјене *Акционог плана прилагођавања климатским промјенама*¹³⁴, са фокусом на улагањима која ће обезбиједити заједничке бенефиције у области смањења тренутне угрожености.

У складу са утврђеним средњорочним приоритетима, ЕБРД планира да активно подржава провођење пројеката у секторима агробизниса, индустрије, власништва и туризма, те у сектору дрвопрерађивачке и металопрерађивачке индустрије. Свјетска банка ће интензивирати дијалог у области израде политика дјеловања са властима БиХ на свим нивоима, те ће пружити подршку суштинским структурним и институцијским реформама у индустрији, трговини и агробизнису, како би се повећала конкурентност и како би се реструктурисала предузећа у области управљања шумама и обрадом дрвета, власништва и туризма, агробизниса и производње.

Италија/ИС планира да настави подржавати сектор пољопривреде кроз промовисање одрживих пољопривредних система, попут узгоја органске хране, како би се смањио утицај пољопривредне производње у БиХ на околину и како би се развили капацитети прехрамбених и пољопривредних производних ланаца.

USAID и Шведска/Sida намјеравају наставити заједничко провођење пројеката у области развоја агробизниса са циљем постизања брзог, одрживог и широко заступљеног економског раста на основу потражње. САД/USAID ће наставити да подржава програме који искључиво промовишу предузетништво жена у пољопривреди, како би се побољшали способности и капацитет жена у борби са пословним ризицима. USAID ће подржати организоване програме у области пољопривреде који су усмјерени на жене.

Република Чешка ће усмјерити своје активности на повећање пољопривредне производње и конкурентности у области производње млијека у сјевероисточној Босни.

Европска комисија ће пружити подршку припремама БиХ у области пољопривреде и руралног развоја кроз израду *Секторске анализе за IPARD програм*, кључног документа за обезбјеђење предприступних финансијских средстава намијењених руралном развоју.

Сви актери се слажу како сектор пољопривреде и шумарства може да обезбиједи инклузиван и одржив раст државне економије и смањење стопе сиромаштва кроз кориштење локалних ресурса и кроз заштиту околине. Имајући у виду значај сектора пољопривреде и шумарства за економију БиХ, од суштинског значаја је да сви домаћи учесници и донаторска заједница уложе додатне напоре у даљи развој овог сектора.

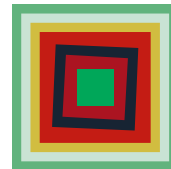
¹³⁰ Други извјештај о стању околине у Босни и Херцеговини, Економска комисија Уједињених народа за Европу, Уједињени народи, Њујорк и Женева, 2011. године.

¹³¹ Министарска конференција о заштити и очувању европских шума под називом „Европа шума“ први је паневропски процес израде политике одрживог управљања шумама овог континента. На овој конференцији су осмишљене заједничке стратегије њених 46 држава чланица и држава Европске уније о начинима заштите и одрживог управљања шумама. http://www.foresteurope.org/eng/About_us/

¹³² Провођење закона и управљање у области шумарства (FLEG) је међународни процес формулисања и примјене политика и праксе са циљем обезбјеђења одрживог управљања шумама и борбе против незаконите сјече, те у вези с тим, незаконите трговине дрветом. http://www.illegal-ogging.info/item_single.php?it_id=1118&it=document

¹³³ Студија о политици пољопривредног сектора у Босни и Херцеговини, Студија о трговинској и интеграцијској политици, Свјетска банка, мај 2010. године. <http://siteresources.worldbank.org/INTBOSNIA/HERZ/Resources/AgriculturalSectorPolicyNoteForBHeng.pdf>

¹³⁴ Министри околине и високи званичници Албаније, Босне и Херцеговине, Македоније, Црне Горе и Србије су усвојили акциони план о смањењу ризика од избијања поплава, прилагођавању повише високим температурама и сушама, смањењу здравствених ризика и уклањању других посљедица климатских промјена. *Оквирни акциони план прилагођавања климатским промјенама у југоисточној Европи* је презентован на конференцији одржаној у Сарајеву, у организацији Савјета за регионалну сарадњу и Регионалног центра за околину за централну и источну Европу. http://ec.europa.eu/enlargement/press_corner/whatsnew/news/081114_en.htm

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	Свјетска банка, UNDP, Европска комисија, Шведска/Sida, Италија/IC, Норвешка, Холандија, Република Чешка, Мађарска.
Остале кључне међународне организације	Глобални фонд за околину (GEF); Мултилатерални фонд за провођење протокола из Монтереала (MLF); Програм Уједињених народа за околину (UNEP); Организација Уједињених народа за индустријски развој (UNIDO); Организација Уједињених народа за пољопривреду и храну (FAO); Организација Уједињених народа за образовање, науку и културу (UNESCO); Волонтери Уједињених народа (UNV).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ; Министарство околине и туризма ФБиХ; Министарство просторног уређења ФБиХ; Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ФБиХ; Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде РС; Брчко дистрикт БиХ.
Укупна издвајања DCF чланова за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010.: 11,06 милиона евра у грантовима 2011.: 9,73 милиона евра у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о заштити нових sorti биља Босне и Херцеговине; Закон о измјенама и допунама Закона о заштити ваздуха ФБиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине РС; Закон о средствима заштите биља РС; Стратегија и Акциони план Босне и Херцеговине за заштиту биолошке и пејзажне разноликости 2008-2015; Стратегија заштите природе Републике Српске; Стратегија заштите ваздуха РС; Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном UN Конвенцијом о климатским промјенама (UNFCCC); Одлука о оснивању овлаштеног тијела за провођење пројекта механизма чистог развоја Кјото Протокола.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹³⁵ <i>Национална стратегија за заштиту озонског омотача; Национални околinski акциони план 2003.; Стратегија управљања чврстим отпадом у БиХ (усвојена од стране РС); Стратегија заштите околине ФБиХ 2008-2018 и Акциони план; Оквирни план развоја водопривреде РС са Акционим планом; Студија одрживог развоја иригационих површина на подручју РС са Акционим планом 2008-2017.</i>
Координација рада донатора	Агенције за управљање водама из оба ентитета координирају активности у подгрупи сектора за питање вода. У подсектору енергетске ефикасности сарадња је формализована у децембру 2010. године између USAID-а, UNDP-а и GiZ-а. Састанци се редовно одржавају с циљем размјене информација и разматрања будућих начина сарадње. Не постоји формализован механизам координације рада донатора у сектору заштите околине. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹³⁵ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Босна и Херцеговина је држава са богатим биодиверзитетом. Сматра се једном од пет држава у Европи са најбогатијим биодиверзитетом и великим бројем ендемских и реликтних врста. Босна и Херцеговина је станиште за 30% ендемских врста балканске флоре и бројних угрожених врста. Око 53% територија Босне и Херцеговине покривено је шумама, а преко половине површинског земљишта Босне и Херцеговине покривено је природним и полуприродним екосистемима¹³⁶.

Неекономична експлоатација природних ресурса, урбанизација и оштећења околине наносе штету биодиверзитету, води и тлу. То негативно утиче на економски развој у другим секторима, као што су пољопривреда, шумарство и туризам. Према томе, правилан и одговарајући начин рјешавања питања на пољу околине је важан за одрживи развој државе. Препознавши значај ових питања, донатори и међународне финансијске институције су пружили финансијску подршку на пољу јачања институционалних капацитета у процесу израде закона и поступака који регулишу питања околине.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 2% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 3%.

Извјестан напредак је постигнут у погледу усаглашавања законодавства и процеса реформе у 2010. години. У марту 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном UN Конвенцијом о климатским промјенама (UNFCCC)*¹³⁷. Припрема *Другог националног извјештаја за UNFCCC* почела је у јануару 2011. године. Поред тога, у октобру 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Одлуку о оснивању овлаштеног тијела за провођење пројеката механизма чистог развоја Кјото Протокола (DNA)*. Успостављање овог тијела би омогућило улагања у области обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности у Босни и Херцеговини.

Одрживост околине је постепено препозната као битно развојно питање у Босни и Херцеговини. Донатори који активно учествују у провођењу пројеката у Босни и Херцеговини схватају значај заштите околине, те потенцијала овог сектора.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у сектору заштите околине у 2010-2011 су Свјетска банка, UNDP, Европска комисија, Шведска/Sida, Италија/IC, Норвешка, Холандија, Република Чешка и Мађарска.

Програми на пољу околине се преклапају са активностима које се одвијају у неколико сектора, као што су сектор инфраструктуре, енергетике, пољопривреде и шумарства, повратка и реинтеграције избјеглих и расељених лица, локалне управе и равноправности полова. Зато је број донатора који дјелују у овом сектору већи од броја споменутог у овом поглављу извјештаја. Неки донатори, попут Свјетске банке и UNDP-а, удружили су активности са Глобалним фондом за околину (GEF).

Организације које нису чланови DCF-а, а активно учествују у сектору заштите околине су Мултилатерални фонд за провођење протокола из Монреаља (MLF), Програм Уједињених народа за околину (UNEP), Организација Уједињених народа за индустријски развој (UNIDO), Глобални фонд за околину (GEF), Организација Уједињених народа за пољопривреду и храну (FAO), Организација Уједињених народа за образовање, науку и културу (UNESCO) и Волонтери Уједињених народа (UNV).

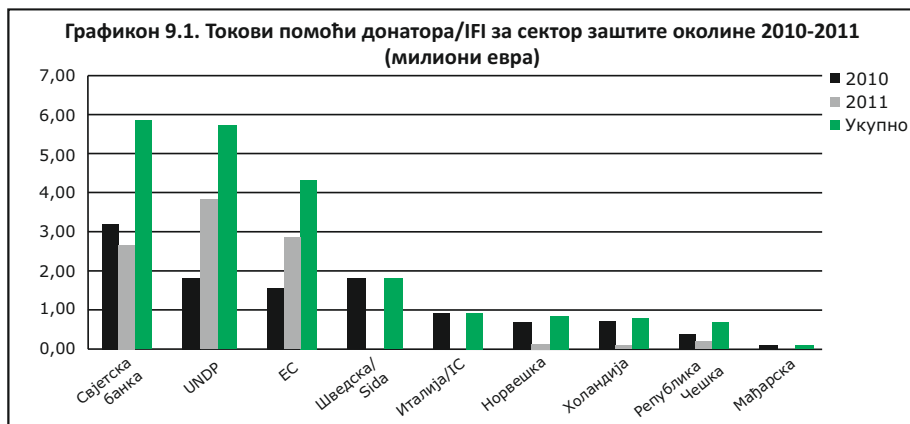
Графикон 9.1. показује да су водећи донатори и међународне финансијске институције у сектору заштите околине у 2010. години Свјетска банка са издвајањем од 3,20 милиона евра и Шведска/Sida са издвајањем од 1,90 милиона евра, након којих слиједе UNDP, Европска комисија, Италија/IC, Холандија, Норвешка, Република Чешка и Мађарска.

У 2011. години водећи донатори и међународне финансијске институције су UNDP са издвајањем од 3,82 милиона евра¹³⁸, Европска комисија са издвајањем од 2,85 милиона евра и Свјетска банка са издвајањем од 2,63 милиона евра, након којих слиједе Република Чешка, Норвешка, Холандија, Шведска/Sida, Италија/IC и Мађарска.

¹³⁶ *Извјештај о напретку у реализацији миленијумских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*, Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ, јули/август 2010. године, усвојен од стране Савјета министара БиХ у новембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BiH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf> а на локалном језику: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>

¹³⁷ <http://www.unfccc.ba/en/latest/news/21-bih-adopts-the-initial-national-communication-under-the-united-nations-framework-convention-on-climate-change>

¹³⁸ Према донаторском профилу UNDP-а, укупан износ средстава који је UNDP додјелило међусобно повезаним секторима за 2011. годину износи 8,87 милиона евра, с обзиром да су UNDP-ови износи израчунати примјеном просјечног девизног курса UN-а из 2010. године: 1 USD= 0,7557 евра.

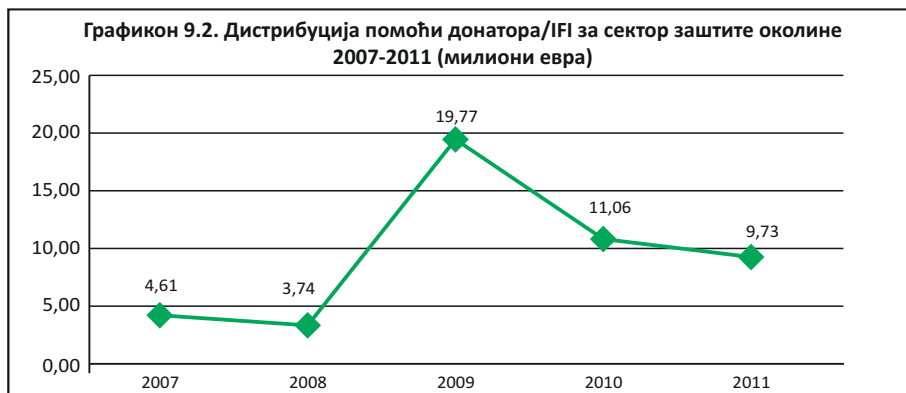

Укупна издвајања чланова DCF-а за сектор заштите околине су износила 11,06 милиона евра у 2010. години, а досад у 2011. години, 9,73 милиона евра. Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 9.2. показује пораст у издвајањима ODA-е за 2010. годину од 6,45 милиона евра у поређењу са 2007. годином и пораст од 7,32 милиона евра у поређењу са 2008. годином. Међутим, укупна издвајања за овај сектор су се у 2010. години смањила за 8,71 милион евра у поређењу са 2009. годином.

Треба напоменути како су неки пројекти у области унапређења околишне инфраструктуре описани у сектору инфраструктуре. Према томе, издвајања за сектор заштите околине су већа него што је приказано у овом поглављу извјештаја.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 2% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 3%.

Свјетска банка финансира провођење три пројекта у сектору заштите околине. Циљ пројекта под називом *Глобални фонд за околину (GEF) - Заштићена шумска и планинска подручја* је да ојача институционалне и техничке капацитете за остварење одрживости заштићених подручја, те да прошири мрежу заштићених шумских и горских подручја Босне и Херцеговине. Кроз провођење пројекта *Глобални фонд за околину (GEF) - Пројекат управљања водама Неретве и Требишњице* циљ је да се обезбиде механизми ефикасне и равноправне дистрибуције међу корисницима слива ријеке Неретве и ријеке Требишњице на међуграничном нивоу. Још један циљ овог пројекта је да унаприједи екосистеме и биодиверзитет слива ових ријека кроз боље управљање водним ресурсима. Активности које се проводе у оквиру пројекта под називом *Глобални фонд за околину (GEF) заштита квалитета воде* имају за циљ да ојачају капацитете локалних комуналних предузећа и да смање ниво загађености која из општинских извора доспијева у ријеку Неретву и ријеку Босну.

У 2010. години, *Шведска/Sida* је покренула трогодишњи пројекат с фокусом на одрживост управљања природним ресурсима, биодиверзитетом и заштитом природе. Тиме би се БиХ требало приближити стандардима заштите околине Европске уније и провођења кључног правног основа Европске уније под називом *Natura 2000*¹³⁹. Шведска/Sida такође подржава активности пет општина у БиХ на изради *Локалних акционих планова заштите околине (LEAP II)*. Шведска/Sida је такође дала допринос унапређењу капацитета организација цивилног друштва широм Босне и Херцеговине у области рјешавања питања која се тичу околине. У оквиру *Програма општинског управљања чврстим отпадом*¹⁴⁰, Шведска/Sida подржава активности на побољшању квалитета и доступности услуга у

¹³⁹ *Natura 2000* је основа политике Европске уније у области природе и биодиверзитета. http://Evropska komisija.evropa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

¹⁴⁰ Овај пројекат је у DCF бази сврстан у сектор инфраструктуре.

области управљања чврстим отпадом у одабраним општинама, што води ка смањењу проблема у вези са околином и здравља.

UNDP подржава провођење два пројекта кроз Фонд за постизање миленијских развојних циљева (MDG-F), успостављеног од стране владе Шпаније, а то су *Јачање управљања околином: повезивање мјесних и државних активности у БиХ*, који има за циљ побољшање планирања у области околине на локалном нивоу, потом, побољшање управљања околишним ресурсима и пружања услуга у области околине (у чијем провођењу скупа учествују UNEP, UNESCO, FAO и UNV) и *Обезбјеђење приступа води кроз институцијски развој* с фокусом на боље економско управљање водопривредних предузећа (у чијем провођењу учествује и UNICEF).

UNDP такође подржава и провођење пројекта које финансира Глобални фонд за околину (GEF). Пројекат под називом *Интегрисање смјерница за заштиту крашких тресетишта у кључне економске секторе* има за циљ да ојача оквир политика рада и прописа на пољу просторног уређења, који ће обухватити питање очувања биодиверзитета крашких предјела у производним секторима (рударство, кориштење вода) на кантоналном нивоу. Кроз пројекат *Енергија биомасе на пољу запошљавања и енергетске безбједности* циљ је смањење емисије угљичног диоксида за укупну количину од 80.000 тона током периода од петнаест година путем уградње или замјене фреона за биомасу у котловницама, те стварањем одрживих тржишта енергије из биомасе.

У 2010. години, UNDP је иницирао провођење пројекта под називом *Климатске промјене у градовима БиХ*, с циљем пружања подршке локалним заједницама у БиХ у увођењу мјера енергетске ефикасности, што подразумијева, између осталог, увођење информацијског система управљања енергијом у десет локалних заједница. Активности на увођењу мјера енергетске ефикасности проводе се и у оквиру других пројеката UNDP-а, како на пољу изградње капацитета, тако и у оквиру пилот-иницијатива.

Босна и Херцеговина је, у 2010. години, успјешно доставила свој *Први национални извјештај за UNFCCC*, те је почетком 2011. године UNDP покренуо припреме за израду *Другог националног извјештаја за UNFCCC* (којег финансира GEF).

У 2010. години, **Европска комисија** је покренула четири нова пројекта у сектору заштите околине. Изградња система водоснабдјевања и инфраструктуре за колекторе отпадних вода у Бијељини и Бањој Луци финансира се средствима IPA-е за 2009. годину¹⁴¹, Компонента II и Компонента III. Циљ овог пројекта је да се ублажи тренутна финансијска и економска криза побољшањем здравствених услова грађана БиХ, те да се ојача заштита околине од неповољних ефеката градских отпадних вода. Пројекат *Подршка провођењу Директиве ЕУ о интегрисаној превенцији и контроли загађења* финансира се средствима IPA-е за 2007. годину. Крајњи циљ овог пројекта је да ојача управљачке капацитете институција задужених за заштиту околине и обезбиједи провођење законодавства ЕУ. Кроз подршку пружену сектору заштите околине Европска комисија је обезбиједила опрему за теренске инспекције које проводе инспектори ФБиХ и РС. У 2011. години Европска комисија је отпочела активности на промовисању успостављања партнерског односа и дијалога између владиног и невладиног сектора, те на ефикасном провођењу стандарда ЕУ у области околине.

У 2010. години, **Италија/ИС** је покренула активности на провођењу новог трогодишњег пројекта под називом *Систем управљања индустријским отпадом који је изједначен са отпадом градских зона*. Италија/ИС такође подржава развој и промовисање планова на пољу околине и одрживог туризма у долинама ријека Неретве, Дрине, Уне и Сане, како би се иницирале активности на остварењу домаћих додатних прихода.

Холандија пружа подршку изградњи капацитета државних и локалних учесника у области доброг управљања околином, одрживог развоја, управљања улагањима и њиховој одрживости у прекограничном контексту.

Норвешка пружа подршку изградњи капацитета и комуникацији међу креаторима политика рада у вези са Конвенцијом из Штокхолма.

Република Чешка је у 2011. години иницирала пројекат у области унапређења система управљања отпадом у Добоју и Маглају. Пројектом су предвиђене едукативне обуке за младе и ширу јавност, израда прегледа дивљих одлагалишта и припремни радови на регионалној санитарној депонији. Путем провођења пројекта под називом *Отпад као робоправни и практични систем управљања отпадом*, Република Чешка је пренијела властито искуство и знање у области легислативе и практичних система управљања отпадом, рециклажом, економије отпада, те система прикупљања и кориштења отпада.

Главни пројекти у сектору заштите околине наведени су у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Обнова и изградња водоснабдјевања и отпадне инфраструктуре у ФБиХ	Европска комисија	12,00
Глобални фонд за околину (GEF) - заштита квалитета воде	Свјетска банка	6,32
Јачање управљања околином: повезивање мјесних и државних активности у БиХ (заједнички програм UN-а - MDG фонд, Шпанија)	UNDP, UNEP, FAO, UNV	4,26

¹⁴¹ Допринос IPA-е за 2009. годину у области провођења програма на пољу околине у БиХ износи 16,5 милиона евра.
http://Evropska.komisija.europa.eu/enlargement/pdf/bosnia_and_herzegovina/ipa/2009/pf_4_environment_20090624_en.pdf

Глобални фонд за околину (GEF) - Неретва и Требишњица	Свјетска банка	4,24
Изградња система водоснабдјевања и инфраструктуре за колекторе отпадних вода у Бијељинској општини	Европска комисија	3,50
Обезбјеђење приступа води кроз институцијски развој (заједнички програм UN-а -MDG фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF	3,05
Глобални фонд за околину (GEF) - заштићена шумска и планинска подручја	Свјетска банка	2,40
Суфинансирање из средстава IPA-е кроз компоненту биодиверзитета	Шведска/Sida	1,50
Увођење технологије интегрисаног система управљања отпадом у Унско-санском кантону, БиХ	Република Чешка	1,36
Биодиверзитет и управљање водама	Норвешка	1,32
Изградња колектора отпадних вода у Живиницама	Европска комисија	1,29
Подршка провођењу Директиве ЕУ о интегрисаној превенцији и контроли загађења (грант-техничка помоћ и обезбјеђење опреме)	Европска комисија	1,20
Подршка креирању и промовисању планова на пољу околине и одрживог туризма у Босни и Херцеговини	Италија/IC	1,18
Пројекат у области водоснабдјевања и колектора отпадних вода у Бањој Луци	Европска комисија	1,00
Подршка невладиним организацијама које се баве питањима заштите околине	Европска комисија	0,99
Подршка околиноско оријентисаном цивилном друштву	Шведска/Sida	0,74
Енергија биомасе на пољу запошљавања и енергетске безбједности у Босни и Херцеговини	UNDP/GEF	0,73
Интегрисање смјерница за заштиту крашких тресетишта у кључне економске секторе (Глобални фонд за околину -GEF)	UNDP/GEF	0,73

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У јулу 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију и Акциони план Босне и Херцеговине за заштиту биолошке и пејзажне разноликости 2008-2015*. Провођење ове стратегије увелико ће допринијети промоцији природних и традиционалних вриједности БиХ, те промовисању државних природних љепота на међународном нивоу.

У јуну 2011. године, Република Српска је усвојила *Стратегију заштите природе*. Један од најбитнијих циљева ове стратегије је да увеже заштићене природне зоне Републике Српске у европску и глобалну мрежу заштићених подручја. Провођењем ове стратегије РС ће остварити активно учешће у међународним активностима на очувању природе, смањењу ефеката глобалних климатских промјена и смањењу околиноског загађења биодиверзитета.

У марту 2011. године, Република Српска је усвојила *Стратегију заштите ваздуха*. Ова стратегија је основни документ на основу којег ће бити утврђене политике и активности на унапређењу квалитета ваздуха у Републици Српској.

У марту 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Први национални извјештај БиХ у складу са Оквирном UN конвенцијом о климатским промјенама (UNFCCC)*. Поред тога, у јануару 2011. године Министарство спољне трговине и економских односа БиХ је, у сарадњи са Канцеларијом UNDP-а у Босни и Херцеговини, покренуло припреме на изрази Другог националног извјештаја за UNFCCC¹⁴².

У октобру 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Одлуку о оснивању овлашћеног тијела за провођење пројеката механизма чистог развоја Кјото Протокола*¹⁴³.

Стратегија управљања водама ФБиХ 2010-2022 тренутно је у поступку усвајања. Ова стратегија представља дио свеобухватне *Стратегије заштите околине ФБиХ 2008-2018* и *Акционог плана*, усвојених од стране Федерације Босне и Херцеговине у децембру 2009. године.

Координација рада донатора

У овом тренутку не постоји формални механизам за координацију рада донатора или размјену информација у сектору заштите околине.

У области енергетске ефикасности сарадња USAID-а, UNDP-а и GIZ-а формализована је у децембру 2010. године, потписивањем Меморандума о разумијевању. Како би побољшали успјешност својих пројеката, ове три организације које дјелују у БиХ, одлучиле су да остваре сарадњу с циљем пружања подршке Босни и Херцеговини у њеним настојањима да се придружи Европској унији. Овај Меморандум је основа којом је ојачана сарадња и узајамна размјена знања ових организација током припреме и провођења пројеката у области енергетске

¹⁴² Финансира GEF.

¹⁴³ Од јануара 2011. године UNDP пружа техничку подршку успостављању и операционализацији DNA БиХ ради провођења механизма чистог развоја Кјото Протокола. Сарадња је обезбједити улагања у обновљиве изворе енергије и енергетску ефикасности у Босни и Херцеговини.

ефикасности. Рад ове три организације је усаглашен и редовно се одржавају састанци с циљем размјене информација и разматрања начина будуће сарадње.

Агенције за питање вода у оба ентитета координирају своје активности у подгрупи сектора за питање вода.

Донатори који су активни у сектору заштите околине редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту председавајућег на састанцима ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Сви учесници овог сектора подржавају успостављање формалног државног механизма координације рада донатора на челу са Министарством спољне трговине и економских односа БиХ и уз подршку Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи, у циљу бољег усклађивања и координације донаторских иницијатива.

Будуће активности

Босна и Херцеговина, као потенцијални кандидат за чланство у ЕУ, те као потписница разних међународних мултилатералних споразума у области околине, мора на правилан начин да ријеши извјестан број питања у вези с околином. Процес усклађивања је отпочео, међутим, веома је сложен и потребно је уложити додатан напор. Сви релевантни учесници у овом сектору сложили су се како је потребна даља донаторска подршка у области јачања институција и изградње капацитета у овом сектору.

Неке препоруке за рјешавање питања у вези заштите околине, садржане у *Извјештају о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*¹⁴⁴, обухватају следеће:

- Промовисање и праћење развоја околинске инфраструктуре (третирање чврстог отпада, отпадних вода, јавног водоснабјевања, иригацијских система, итд.).
- Обезбјеђење оперативности фондова за околину оба ентитета, Брчко дистрикта БиХ и кантона.
- Увођење европских стандарда и прописа за биомасна горива, како би се промовисало искориштавање енергије, раст тржишта и повјерења потрошача, како би се израдила мапа вјетровне енергије, геотермална мапа, мапа малих хидроелектрана и потенцијала сунчеве енергије, те мапа дрвне индустрије и расподјеле у Босни и Херцеговини.

Одређени број донатора се слаже како је једна од највећих пријетњи у наредним годинама питање климатских промјена. БиХ би требала уложити додатни труд у јачање својих капацитета, како би се на правилан начин могла позабавити овим питањем. Сектор заштите околине би требао имати водећу улогу у том процесу. Други сектори, попут сектора енергетике, индустрије, туризма, пољопривреде, шумарства, образовања и здравства, такође би требали бити укључени. Биће потребно припремити стратешке документе како ради ублажавања, тако и ради прилагођавања климатским промјенама, те ојачати техничке капацитете потребне за припрему и провођење пројеката у овој области.

Неке од најбитнијих препорука, у погледу питања климатских промјена, односе се на израду државне стратегије ублажавања ефеката климатских промјена и релевантног акционог плана, те израду државне стратегије прилагођавања климатским промјенама и релевантног акционог плана у оквиру субрегионалних активности¹⁴⁵.

Значајна средства из предприступне помоћи IPA-е за 2009. и 2010. годину ће се углавном издвајати у сврху подршке кредитима, које су одобриле међународне финансијске институције за даља улагања у околину инфраструктуру¹⁴⁶.

Шведска/Sida ће наставити да подржава пројекте у области околине инфраструктуре с фокусом на подршку општинској инфраструктури у области управљања водама, те течним и чврстим отпадом.

У наредне три године Република Чешка планира да финансира пројекте са фокусом на водоснабјевање и санитарни систем.

Одрживост околине ће бити један од приоритета Свјетске банке у наредне четири године у контексту обезбјеђења одрживости природних ресурса, као што су воде и шуме, те прилагођавање климатским промјенама.

UNDP ће наставити да подржава јачање механизма управљања околином на нивоу БиХ, како би испунила обавезе према мултилатералним споразумима у области околине, те обавезе из процеса придруживања Европској унији.

Иако је Босна и Херцеговина постигла напредак у сектору заштите околине, и даље постоји потреба за законом о заштити околине на нивоу БиХ, како би се обезбиједила усаглашена заштита околине широм државе. Обезбјеђење одрживог извора финансирања је додатна задаћа у циљу обезбјеђења дуготрајне заштите околине.

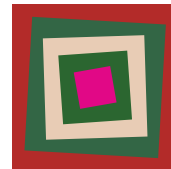
¹⁴⁴ Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-a у БиХ, јули/август 2010. године, а Савјет министара БиХ га је усвојио у новембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>.

¹⁴⁵ <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf> а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹⁴⁶ Други извјештај о стању околине у Босни и Херцеговини, Економска комисија Уједињених народа за Европу, Уједињени народи, Њујорк и Женева, 2011. године.

¹⁴⁷ Допринос IPA-е за 2009. годину у области провођења програма на пољу околине у Босни и Херцеговини износи 16,5 милиона евра.

МЕЂУСОБНО ПОВЕЗАНИ СЕКТОРИ

10

Чланови DCF-а активни у сектору у 2010-2011	САД/USAID, Европска комисија, UNDP, Швајцарска/SDC/SECO, Шведска/Sida, Француска, UK/DFID, Њемачка, Италија/IC, Норвешка, UNICEF, Република Чешка, Мађарска.
Остале кључне међународне организације	Канцеларија Уједињених народа за питања жена за централну и источну Европу (UN Women CEE); Фонд Уједињених народа за становништво (UNFPA); Волонтери Уједињених народа (UNV).
Кључни партнери међу институцијама власти	Министарство за људска права и избјеглице БиХ; Министарство цивилних послова БиХ/Комисија за координацију питања младих; Агенција за равноправност полова БиХ; Гендер центри ФБиХ и РС.
Укупна издвајања чланова DCF-а за потребе сектора у 2010. и 2011. години	2010: 9,92 милиона евра у грантовима 2011: 6,72 милиона евра у грантовима
Законски оквир и секторске стратегије	Законски оквир и секторске стратегије (усвојене у 2010. и 2011. години) <i>Закон о младима ФБиХ; Стратегија запошљавања БиХ 2010-2014; Ревидирана стратегија Босне и Херцеговине за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума; Стратегија за борбу против насиља у породици у Републици Српској 2009-2013; Акциони план за провођење Резолуције Савјета безбједности UN-а 1325 о женама, миру и безбједности (UNSCR) у БиХ; Акциони план за унапређење положаја жена на селу у РС до 2015. године.</i> Раније усвојени законски оквир и секторске стратегије¹⁴⁷ <i>Закон о равноправности полова у БиХ; Закон о измјенама и допунама Закона о равноправности полова у БиХ; Закон о волонтирању РС; Гендер акциони план БиХ; Стратегија превенције и борбе против насиља у породици у БиХ 2009-2011; Државна стратегија за борбу против насиља над дјецом 2007-2010; Стратешки план за превенцију насиља у породици за ФБиХ 2009.-2010; Акциони план за борбу против насиља у породици у РС 2009-2010; Омладинска политика РС 2010-2015; Стратегија за развој породице у РС за период 2009-2014.</i>
Координација рада донатора	Равноправност полова: донатори учествују на неформалним састанцима у циљу размјене информација. Млади: Министарство цивилних послова БиХ/Комисија за координацију питања младих у Босни и Херцеговини организује мјесечне састанке у циљу координације активности од значаја за младе. Донатори такође присуствују неформалним састанцима организованим у циљу размјене информација. Повратак и реинтеграција: Министарство за људска права и избјеглице БиХ/Државна комисија за избјеглице и расељена лица по потреби организује састанке са донаторима који активно учествују у раду овог подсектора. Донатори активни у овом сектору редовно учествују на кварталним састанцима Форума за координацију донатора у организацији Министарства финансија и трезора БиХ/Сектора за координацију међународне економске помоћи.

¹⁴⁷ За више информација о стратегијама посјетите: <http://www.donormapping.ba/pdf/DMR-Report-Bos-2010.pdf>

Преглед

Међусобно повезани сектори обухватају: равноправност полова, младе, те повратак и реинтеграцију.

У Босни и Херцеговини, равноправност полова и укључивање жена су добили на значају у свим видовима социјалног, економског и политичког живота. Најважнији институцијски механизам за остварење равноправности полова на државном нивоу је Агенција за равноправност полова БиХ, која дјелује у оквиру Министарства за људска права и избјеглице БиХ, док на нивоу ентитета дјелују Гендер центар ФБиХ и Гендер центар РС. Током протекле деценије је развијен државни институцијски и политички оквир за примјену механизма за остварење равноправности полова у Босни и Херцеговини.

Најважније постигнуће остварено у подсектору **равноправности полова** се огледа у успостављању *Финансијског механизма за провођење Гендер акционог плана БиХ (FIGAP Програм 2009-2014)*¹⁴⁸, у децембру 2009. године. Наведени програм доприноси вишем степену остварења равноправности полова у друштву у Босни и Херцеговини. То значи да су равноправност полова и укључивање питања остварења равноправности у све друштвене токове (gender mainstreaming)¹⁴⁹ прихваћени као приступ у поступку формулисања и провођења програма и политика дјеловања у свим секторима друштва, како је утврђено одредбама *Гендер акционог плана БиХ*¹⁵⁰.

У овом сектору су остварени позитивни помаци у 2010. и 2011. години. У јулу 2010. године Савјет министара БиХ је усвојио *Акциони план за провођење Резолуције Савјета безбједности UN-a 1325 о женама, миру и безбједности (UNSCR) у БиХ*¹⁵¹, који је израдила Агенција за равноправност полова БиХ. У јуну 2011. године, Босна и Херцеговина је доставила *Четврти и пети комбиновани извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције UN-a о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW)*¹⁵² Секретеријату комисије Организације Уједињених народа за елиминисање свих видова дискриминације жена (UN CEDAW Комисија)¹⁵³. Извјештај садржи оцјену напретка оствареног у провођењу Конвенције UN-a о елиминацији свих видова дискриминације жена у БиХ.

У јулу 2010. године, Генерална скупштина Организације Уједињених народа је основала UN жене (UN Women), тијело Организације Уједињених народа задужено за остварење равноправности полова и оснаживање жена. Ово тијело је основано у оквиру процеса провођења реформи и оно обједињава ресурсе и надлежности четири раније раздвојена дијела унутар система UN-a, која су била искључиво посвећена питањима остварења равноправности полова и оснаживања жена. Четири раније међусобно раздвојена елемента унутар система UN-a су били: Одсјек за унапређење положаја жена (Division for the Advancement of Women - DAW), Међународни институт за истраживање и обуку у области унапређења положаја жена (International Research and Training Institute for the Advancement of Women - INSTRAW), Канцеларија посебног саветника за питања равноправности жена и унапређење положаја жена (Office of the Special Adviser on Gender Issues and Advancement of Women - OSAGI), као и Развојни фонд UN-a за жене (United Nations Development Fund for Women - UNIFEM)¹⁵⁴.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

У **подсектору младих**, Министарство цивилних послова БиХ/Комисија за координацију питања младих (Commission for the Coordination of Youth Issues - CCYI)¹⁵⁵ је одговорно за координацију активности свих група које дјелују у области промовисања и заштите улоге и положаја младих у Босни и Херцеговини, у циљу унапређења услова живота младих, као и међународног промовисања питања од значаја за младе у БиХ.¹⁵⁶

У 2010. и 2011. години је остварен напредак у погледу доношења закона од значаја за подсектор младих. У јулу 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију запошљавања БиХ 2010-2014*. Стратегијом се предвиђа смањење стопе незапослености младих од 30% до 2014. године. *Закон о генералима ФБиХ* је усвојен 2010. године.

У априлу 2011. године, представници организација из Босне и Херцеговине, Хрватске и Србије, који као партнери учествују у провођењу пројекта под називом *Једнаке прилике за све младе*¹⁵⁷, потписали су споразум о придруживању регионалној мрежи за промовисање социјалног укључивања младих. Циљ мреже је подизање нивоа свијести о важности политика социјалног укључивања, као и информисања младих о могућностима које са собом носи ангажман у области друштвеног живота.

¹⁴⁸ Подшку провођењу FIGAP-a пружају Шведска/Sida, Аустрија/ADC, УК/DFID и Швајцарска/SDC/SECO.

¹⁴⁹ Тзв. „Gender mainstreaming“ је процес процјене импликација које по жене и мушкарце имају било које планиране радње, укључујући ту и доношење закона, политика и програма, у свим областима и на свим нивоима. Ради се о стратегији укључивања свих питања од значаја како за жене тако и за мушкарце у поступак израде, провођења, праћења и оцјене политика и програма дјеловања у свим видовима политичког, економског и друштвеног живота, како би и мушкарци и жене могли равноправно остваривати све планиране предности, те како би се онемогућило наставак неравноправности.

¹⁵⁰ <http://www.figap.ba/en/organisation/about-figap>

¹⁵¹ Резолуција Савјета безбједности UN-a 1325 је једногласно усвојена на Савјету безбједности у октобру 2000. године. Ради се о веома важном законском и политичком оквиру којим се признаје важност учешћа жена и значај уважавања питања равноправности полова у мировним преговорима, планирању пружања хуманитарне помоћи, операцијама очувања мира, изградњи мира након сукоба и управљању. <http://www.unifem.org/campaigns/1325plus10/about-resolution-1325/>

¹⁵² Конвенција о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW) је усвојена на Генералној скупштини UN-a 1979. године. Босна и Херцеговина је ратификовала Конвенцију у септембру 1993. године.

¹⁵³ Државе чланице, које су ратификовале CEDAW, имају обавезу достављања извјештаја CEDAW комисији сваке четири године о напретку оствареном у провођењу Конвенције на нивоу државе. Босна и Херцеговина је доставила свој иницијални извјештај, те свој други и трећи извјештај о провођењу CEDAW конвенције у мају 2006. године.

¹⁵⁴ <http://www.unifem.sk/index.cfm?Module=Static&page=w&s=about>

¹⁵⁵ Савјет министара БиХ је 2004. године основао Комисију за координацију питања младих БиХ, као стално тијело које дјелује у саставу Савјета министара. Међутим, 2009. године Комисија је реконструисана и стављена у надлежност Министарства цивилних послова БиХ, у чијем саставу сада дјелује у циљу повећања ефикасности његовог рада.

¹⁵⁶ http://www.mladj.gov.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=35&Itemid=35&lang=en

¹⁵⁷ Подшку провођењу овог пројекта пружа Европска комисија у оквиру IPA фонда за прекораничну сарадњу.

У јуну 2011. године *Мрежа младих југоисточне Европе*¹⁵⁸ је организовала у Сарајеву регионални семинар под називом *Млади југоисточне Европе за 2011. - европску годину добровољног рада*. Семинар је пружио прилику за продуктивну размјену мишљења између представника предузетника, јавних установа и организација грађанског друштва из држава југоисточне Европе, Европске уније, Сједињених Америчких Држава, као и међународних организација и институција власти.

У подсектору **повратка и реинтеграције**, на нивоу БиХ надлежна институција је Министарство за људска права и избјеглице БиХ, док је главно тијело за координацију повратка Државна комисија за избјеглице и расељена лица. Државна комисија за избјеглице и расељена лица управља Фондом за повратак, који је основан 2004. године у циљу остварења досљедног приступа провођења политике и координације активности.

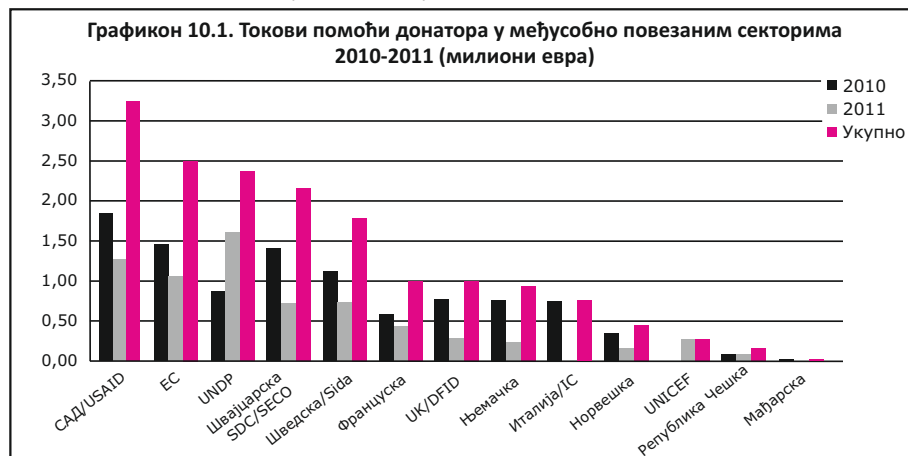
Позитиван помак у области повратка и реинтеграције у 2010. години се огледа у усвајању *Ревидиране стратегије за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума*. Ревидираном стратегијом се предвиђа окончање процеса повратка до 2014. године.

Активности донатора у 2010. и 2011. години

Чланови DCF-а активни у међусобно повезаним секторима у 2010-2011 су САД/USAID, Европска комисија, UNDP, Швајцарска/SDC/SECO, Шведска/Sida, Француска, UK/DFID, Њемачка, Италија/IC, Норвешка, UNICEF, Република Чешка и Мађарска.

Графикон 10.1. показује да су водећи донатори у међусобно повезаним секторима у 2010. години САД/USAID са издвајањем од 1,90 милиона евра, Европска комисија са издвајањем од 1,49 милиона евра и Швајцарска/SDC/SECO са издвајањем од 1,43 милиона евра, док за њима слиједе Шведска/Sida, UNDP, Њемачка, UK/DFID, Италија/IC, Француска, Норвешка, Република Чешка и Мађарска.

У 2011. години, водећи донатори у овом сектору су UNDP са издвајањем од 1,59 милиона евра¹⁵⁹ и САД/USAID са издвајањем од 1,28 милиона евра, док за њима слиједе Европска комисија, Швајцарска/SDC/SECO, Шведска/Sida, Француска, UK/DFID, UNICEF, Њемачка, Норвешка и Република Чешка.

Графикон 10.2. показује да је за подсектор **равноправности полова у 2010. години** издвојено 2,97 милиона евра, односно **29,92% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор равноправности полова издвојено 2,38 милиона евра или 35,45% укупних издвајања за овај сектор.

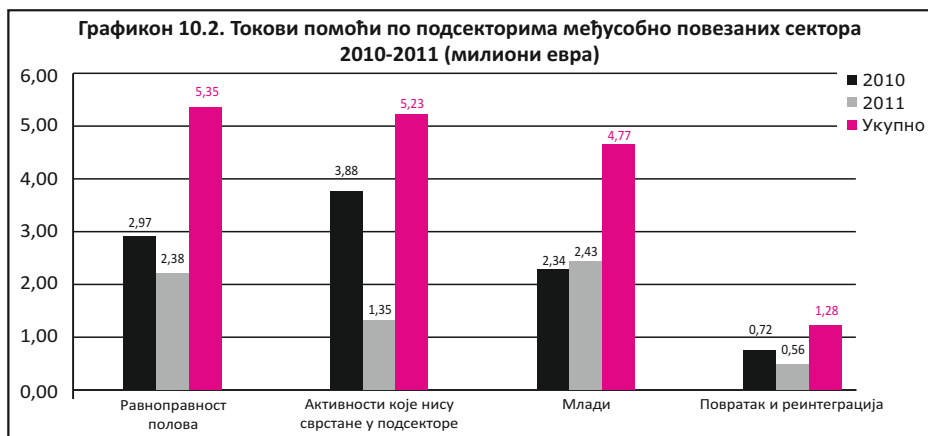
За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 3,88 милиона евра, односно **39,17% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за ове активности издвојено укупно 1,35 милиона евра или 20,04% укупних издвајања за овај сектор.

За подсектор младих у 2010. години је издвојено 2,34 милиона евра, односно **23,60% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор младих издвојено 2,43 милиона евра или 36,23% укупних издвајања за овај сектор.

За подсектор повратка и реинтеграције у 2010. години је издвојено 0,72 милиона евра, односно **7,31% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор повратка и реинтеграције издвојено 0,56 милиона евра или 8,28% укупних издвајања за овај сектор.

¹⁵⁸ Мрежа младих југоисточне Европе (The South East European Youth Network - SEEYN) је организација у чијем саставу дјелује 15 чланица, невладиних организација из осам држава, у настојању превазилажења разлика у друштвима која су у недавној прошлости доживјела сукоб, кроз окупљање младих из цијелокупне регије југоисточне Европе, у циљу заједничког рада на питањима од глобалног значаја. http://www.seeyn.org/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=85

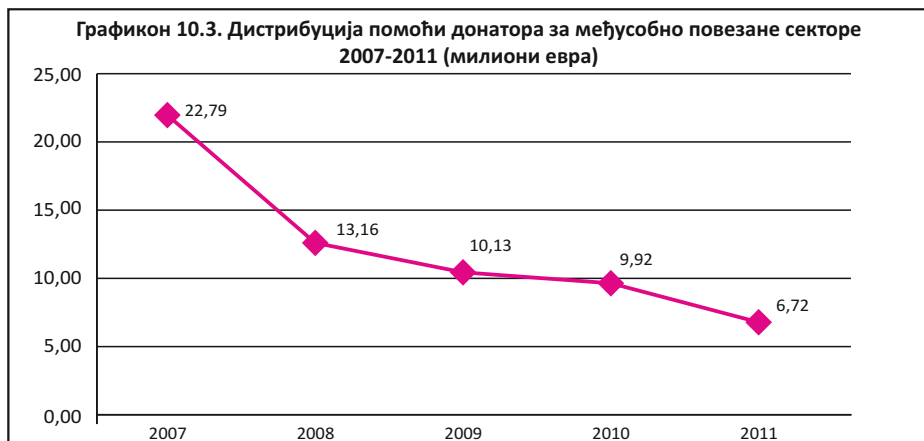
¹⁵⁹ Према донаторском профилу UNDP-а, укупан износ средстава који је UNDP додијелио међусобно повезаним секторима за 2011. годину износи 8,87 милиона евра, с обзиром да су UNDP-ови износи израчунати примјеном просјечног девизног курса UN-а из 2010. године: 1 USD = 0,7557 евра.

Графикон 10.3. показује да су укупна издвајања чланова DCF-а за потребе међусобно повезаних сектора у 2010. години износила 9,92 милиона евра, а досад, у 2011. години, 6,72 милиона евра. Међутим, за овај сектор би, до краја 2011. године, могла бити издвојена додатна финансијска средства.

Графикон 10.3. такође показује да су у 2009. и 2010. години, укупна издвојена финансијска средства била на приближно једнаком нивоу, док су укупна издвајања средстава у 2010. години смањена за износ од 3,24 милиона евра у поређењу са 2008. годином, те смањена за износ од чак 12,87 милиона евра, у поређењу са 2007. годином.

За овај сектор је у 2010. години издвојено 1% укупних средстава ODA-е и до данас у 2011. години 2%.

Равноправност полова

Чланови DCF-а активни у подсектору равноправности полова у 2010-2011 су САД/USAID, Европска комисија, UNDP, Шведска/Sida, UK/DFID, Италија/IC и UNICEF.

За подсектор равноправности полова у 2010. години је издвојено 2,97 милиона евра, односно **29,92% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор равноправности полова издвојено 2,38 милиона евра или 35,45% укупних издвајања за овај сектор.

У 2011. години, **Шведска/Sida** је покренула *Трећу фазу магистарских студија на тему равноправности полова*. Главни циљ овог пројекта је пружање постдипломског образовања за студенте из БиХ о различитим видовима равноправности полова, како би им се омогућила примјена стеченог знања у пракси, у њиховом свакодневном раду у институцијама, у приватном сектору, те у невладиним организацијама. Надаље, Шведска/Sida је наставила реализацију пројекта фондације под називом *Kvinna till Kvinna*. Примјеном оквирног споразума, фондација Kvinna till Kvinna (KtK)¹⁶⁰ пружа подршку развоју грађанског друштва у југоисточној Европи, уз нагласак на теме попут: учешћа жена у друштвеном животу, насиља над женама, жене у сфери образовања и рада, те заштита здравља жена. KtK пружа услуге јачања капацитета, те пружа финансијску подршку раду локалних невладиних организација и провођењу њихових пројеката.

¹⁶⁰ Фондација Kvinna till Kvinna пружа подршку и остварује сарадњу са организацијама жена које играју активну улогу у мировним процесима и процесима изградње и опоравка друштва. Фондација тренутно активно дијелује у три регије и то: на Балкану, у предјелу јужног Кавказа и на Блиском истоку, те у свом раду сарађује са више од 100 других организација. <http://www.kvinnatillkvinna.se/en/article/3032>

UNDP и UNFPA реализују заједнички програм *Превенције и борбе против сексуалног насиља и насиља заснованог на полу у БиХ*, у оквиру којег настоје да ојачају капацитете институција БиХ на пољу прикупљања података, пружања услуга жртвама и ефикасног процесуирања предмета насиља заснованог на полу и сексуалног насиља. Компонента која се односи на UNDP се састоји од: а) јачања капацитета агенција за провођење закона у области процесуирања предмета насиља заснованог на полу и сексуалног насиља, б) повећања ефикасности тужилаштва и судова у Босни и Херцеговини у процесуирању предмета насиља заснованог на полу и сексуалног насиља, в) реформе институција и усаглашавања прописа и процедура, г) провођење кампања подизања нивоа свијести. Компонента која се односи на UNFPA је усмјерена на успостављање ефикасних механизма прикупљања података и анализе преваленције, те успостављање ефикасних рефералних механизма у циљу пружања подршке жртвама насиља заснованог на полу и сексуалног насиља. Провођење пројекта финансира Фонд UN-а за жене (UN Women Trust Fund).

Италија/IC је наставила провођење *Међународног пројекта ARS AEVI - Музеј/Центар савремене умјетности и промовисање дијалога на пољу културе у југоисточној Европи*, који је осмишљен у циљу промовисања дијалога на пољу културе и развоја јачих веза међу државама југоисточне Европе. Осим тога, пројекат промовише савремену умјетност у регији југоисточне Европе, јединствени мултикултурални идентитет БиХ, као и сектор културе.

САД/USAID пружа подршку одрживом развоју НВО сектора у Босни и Херцеговини кроз унапређење законског и регулаторног оквира за рад невладиних организација, јачање финансијске одрживости невладиних организација, јачање подршке грађана раду грађанског друштва, те јачање капацитета Центра за промовисање грађанског друштва као организације за пружање услуга посредовања. У 2010. години, САД/USAID је покренуо нови пројекат у циљу оснивања Пословне мреже жена (Women's Business Network-WBN). У оквиру пројекта ће бити пружена подршка женама које управљају предузећима и фармама у настојању развоја њихових вјештина управљања новчаним средствима. Овај програм ће својим корисницима омогућити јачање пословних веза, побољшати њихове могућности приступа финансијским средствима те развити њихове способности у области пословања и заговарања.

У 2011. години **UNICEF** је покренуо пројекат *БиХ 2011 Истраживање вишеструких показатеља стања 4 (MICS 4)*. Истраживање вишеструких показатеља је програм истраживања домаћинстава, осмишљен да би се државама пружила помоћ у попуњавању празнина у подацима, у циљу праћења положаја жена и дјеце. *MICS 4* ће пружити актуелне информације за потребе процјене положаја дјеце и жена, те пружити податке потребне за праћење напретка према остварењу миленијских развојних циљева (MDGs), испуњењу циљева прецизираних планом дјеловања под називом *Свијет по мјери дјетета*¹⁶¹, те испуњења осталих међународних обавеза.

Европска комисија је наставила са провођењем пројекта *EIDHR 2008 Израда буџета заснованог на равноправности полова као дио реформских промјена у процесу европских интеграција и као основа јачања права жена у БиХ*, као и провођења пројекта *За достојанствену старост*.

Главни пројекти у подсектору равноправности полова су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Форум Syd Балкан програм за младе	Шведска/Sida	3,56
Фондација Kvinna till Kvinna	Шведска/Sida	3,34
Порески и фискални пројекат (Tax and Fiscal Project - TAF)	САД/USAID	1,78
Одржив развој НВО сектора у Босни и Херцеговини II (CCSPII)	САД/USAID	0,73
Међународни пројекат ARS AEVI-музеј/центар савремене умјетности и промовисање дијалога на пољу културе у југоисточној Европи	Италија/IC	0,60
Фонд за стратешки утицај	UK/DFID	0,51
Превенција и борба против сексуалног насиља и насиља заснованог на полу у БиХ (Фонд UN-а за жене)	UNDP, UNFPA	0,45
Магистарски студиј на тему равноправности полова III	Шведска/Sida	0,22

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Млади

Чланови DCF-а активни у подсектору младих у 2010-2011 години су САД/USAID, Европска комисија, UNDP, Швајцарска/SDC/SECO, Шведска/Sida, Француска, Њемачка, Италија/IC, UNICEF и Мађарска.

За подсектор младих у 2010. години је издвојено 2,34 милиона евра, односно **23,60% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор младих издвојено 2,43 милиона евра или 36,23% укупних издвајања за овај сектор.

UNDP, UNICEF, UNFPA, ИОМ и UNV пружају подршку *Програму запошљавања младих и њиховог задржавања у радном*

¹⁶¹ Генерална скупштина UN-а је усвојила резолуцију *Свијет по мјери дјетета* којом су се свјетски лидери обавезали на заједнички рад у овој области те ургентним универзалним апелом позвали све на стварање боље будућности за дјецу. Резолуција је усвојена у мају 2002. <http://www.unicef.org/worldfitforchildren/files/A-RES-S272E.pdf>

односу (*Заједнички програм UN-а - MDG-Фонд, Шпанија*) који се бави проблемом високе стопе незапослености младих и превенцијом одлива драгоцјених ресурса. У 2011. години UNICEF је такође покренуо нови програм заштите дјеце од насиља кроз бољу идентификацију, праћење и реакцију на насиље над дјецом у сектору социјалне заштите, кроз јачање мрежа организација грађанског друштва, као и кроз пружање подршке реформи јавног система заштите дјеце.

САД/USAID пружа подршку *Програму приправничког рада у Сребреници*, који младима Сребренице пружа прилику за стицање практичног радног искуства кроз приправнички рад у предузећима у регији. У оквиру пројекта 120 младих из Сребренице и сусједних општина је стекло практично радно искуство у раду са различитим послодавцима у регији.

Мађарска је започела пројекат *Млади заговорници мира у источној Босни и Херцеговини*. Најважнији циљ пројекта је да повећа стабилност и мир, те промовише културу поштивања људских права међу младима и у заједници у цјелини, широм територије Босне и Херцеговине. У 2010. години Мађарска је такође започела пројекат *Дебата-толеранција-Европска унија*. Циљ пројекта је да уведе осјећај за толеранцију и појам европских интеграција у дебатне клубове широм Босне и Херцеговине.

Француска је наставила да пружа подршку активностима које проводе омладинске невладине организације, те образовању младих лидера.

У 2010. години, **Њемачка** је окончала пројекат *Развој и подршка структурама сектора младих*. Пројекат је мотивисан идејом пружања подршке постојећим локалним иницијативама те пружању подршке закључењу споразума са локалним, регионалним и међунационалним институцијама, у циљу остварења највећег могућег степена синергије.

Италија/IC је наставила активности усмјерене на промоцију и провођење Омладинске политике Босне и Херцеговине у циљу активирања младих и њиховог учешћа и доприноса у развоју државе. У 2010. години Италија/IC је окончала пројекат *Млади за Младе - Пројекат друштвеног промовисања и развоја младих и адолесцената*. Пројекат је дао допринос међунационалној интеграцији и мирном саживоту младих и адолесцената Босне и Херцеговине.

Шведска/Sida је пружила помоћ *Балканском програму за младе - Форум Syd*. Циљ наведеног програма је остварење помирења међу младим различитих етничких припадности кроз пружање универзитетског образовања на пољу рада са младима, вођење омладинских клубова, те управљање средствима малих грантова за провођење пројеката на пољу младих. Шведска/Sida је окончала пројекат *Отворене забавне школе фудбала*. Циљ пројекта је био да поново изгради толеранцију и саживот међу припадницима различитих етничких група кроз спортске активности за дјецу школске доби, у оквиру реализације концепта побратимљених градова. Регионална обука тренера, едукатора и инструктора, такође је била дио наведеног програма.

Швајцарска/SDC пружа подршку *Програму запошљавања младих (Youth Employment Programme - YEP)*. Најважнији циљ програма је да да значајан допринос смањењу стопе незапослености младих у Босни и Херцеговини.

Европска комисија пружа подршку активностима превенције малољетничке деликвенције на локалном нивоу, те активностима промоције учешћа младих у стратешком локалном развоју.

Главни пројекти у подсектору младих су наведени у сљедећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Програм запошљавања младих и њиховог задржавања у радном односу (заједнички програм UN-а - MDG- фонд, Шпанија)	UNDP, UNICEF, UNFPA, IOM	4,53
Балкански програм за младе - Форум Syd	Шведска/Sida	3,56
Развој и подршка структурама сектора младих	Њемачка	3,00
Програм запошљавања младих (YEP)	Швајцарска/SDC/SECO	1,90
Сарадња у провођењу активности на пољу културе	Француска	1,52
Млади за младе: Пројекат друштвеног промовисања и развоја младих и адолесцената	Италија/IC	1,25
Пилот-пројекат на пољу подршке комуникацији за друштвени и културни развој Босне и Херцеговине	Италија/IC	0,44
Промовисање политике младих на локалном нивоу у сјевероисточној БиХ	Италија/IC	0,42

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Повратак и реинтеграција

Чланови DCF-а активни у подсектору повратка и реинтеграције у 2010-2011 су Европска комисија, Швајцарска/SDC/SECO, Француска, Њемачка и Норвешка.

За подсектор повратка и реинтеграције у 2010. години је издвојено 0,72 милиона евра, односно **7,31% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за подсектор повратка и реинтеграције издвојено 0,56 милиона евра или 8,28% укупних издвајања за овај сектор.

Европска комисија пружа подршку провођењу интегрисаног повратка на подручје општине Котор Варош. Пројекат обухвата подршку за најмање 40 породица, кроз реконструкцију стамбених објеката и предузимање других мјера у циљу остварења одрживог повратка.

Њемачка финансира реконструкцију и поправку кућа за повратнике, те дистрибуцију робе попут огрјевног дрвета, кревета, хране, итд.

Француска пружа подршку реализацији економских пројеката за грађане повратнике у БиХ из Француске у циљу стварања основних услова живљења за повратнике који настоје преживјети у сложеним околностима.

Швајцарска је створила основне предуслове за добровољан и одржив повратак мањинских повратника, уз уважавање принципа транспарентности и равноправности у утврђивању приоритета при одабиру корисника помоћи у области повратка.

Главни пројекти у подсектору повратка и реинтеграције су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Електрификација подручја у којима је остварен повратак	Норвешка, UNDP	1,28
Програм помоћи у интеграцији повратника	Француска	0,52
Реконструкција ситне инфраструктуре у циљу подршке одрживом повратку (реконструкција породичних кућа у Котор Вароши)	Европска комисија	0,50
Реконструкција кућа	Њемачка	0,26
Праћење и верификација одабира приоритетних корисника пројеката повратка и реконструкције у Босни и Херцеговини	Швајцарска/SDC/SECO	0,21

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Активности које нису сврстане у постојеће подсекторе

За активности/пројекте који нису сврстани у постојеће подсекторе у 2010. години је издвојено 3,88 милиона евра, односно **39,17% укупних издвајања** за међусобно повезане секторе. Досад је, у 2011. години, за ове активности издвојено укупно 1,35 милиона евра или 20,04% укупних издвајања за овај сектор.

У 2010. години **САД/USAID** је покренуо *Пројекат јачања независних медија (Strengthening Independent Media Project - SIM)*. Пројекат има за циљ развој дијалога и дискурса у Босни и Херцеговини кроз усмјеравање пажње на изградњу институција, алтернативне изворе информација и укључивање грађана.

Њемачка је финансирала реконструкцију и поправку породичних кућа, као и расподјелу робе као што су огрјевно дрво и храна за породице у Маглају и породице погођене поплавама у источној Босни. У 2011. години Њемачка је покренула пројекат *Заштита слободе медија и одрживости саморегулације рада медија у БиХ*. Пројекат укључује заштиту јавности од непрофесионалног и манипулативног новинарског извјештавања, заштиту штампаних медија од политичких, економских и других притисака, образовање младих новинара, студената и припадника одређених стручних група, те остварење сарадње са тијелима за саморегулацију рада медија у регији.

Република Чешка је пружила подршку реализацији пројеката малих размјера на локалном нивоу у Босни и Херцеговини.

Европска комисија, Норвешка и UK/DFID су пружиле подршку пројекту *Јачање система социјалне заштите и укључивања дјеце у Босни и Херцеговини*. Циљ пројекта је јачање капацитета Босне и Херцеговине у интересу јачања ефикасности и релевантности система социјалне заштите и укључености (SPIS) дјеце и породица. Главне циљне групе су креатори политика дјеловања и стручњаци одговорни за реформу система социјалне заштите, као и угрожене групе дјеце и њихове породице.

Норвешка пружа помоћ женама и дјечи изложеним и погођеним насиљем у породици и другим видовима насиља заснованог на полу.

Швајцарска/SDC ради на унапређењу социјалне укључености и квалитета живота становништва у подручју захваћеном минским пољима у општинама Берковићи и Столац, кроз провођење систематског и свеобухватног процеса повезивања активности уклањања мина са активностима развоја.

Француска пружа субвенције за потребе дјеловања француског Центра културе Andre Malraux (Сарајево) и мреже француских центара културе (Тузла, Мостар, Бања Лука), покрива трошкове плате замјеника директора Центра Andre Malraux, те пружа подршку у организацији фестивала и културних манифестација у Босни и Херцеговини.

Главни пројекти који нису сврстани у постојеће подсекторе су наведени у следећој табели:

Назив пројекта	Донатор/финансијска институција	Укупна вриједност пројекта (милиони евра)
Јачање система социјалне заштите и укључивања дјеце у Босни и Херцеговини	Европска комисија, Норвешка, UK/DFID	6,67
Активности уклањања мина и развоја у подручјима захваћеним минским пољима у општинама Столац и Берковићи (пројекат PMAD)	Швајцарска/SDC/SECO	2,31
Сарадња у организацији културних манифестација	Француска	1,52

Подаци о свим пројектима су доступни у бази података Форума за координацију донатора - <http://db.donormapping.ba/default.aspx>

Законски оквир и секторске стратегије усвојене у 2010. и 2011. години

У априлу 2010. године, Федерација Босне и Херцеговине је усвојила *Закон о младима ФБиХ*. Овим законом је успостављена законска основа за усвајање стратегија о младима и развој капацитета институција потребних за њихово провођење на локалном, кантоналном и федералном нивоу.

У јулу 2010. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Стратегију запошљавања БиХ 2010-2014*. Стратегијом се предвиђа повећање стопе запослености жена од 2,5% годишње и смањење од 30% стопе незапослености младих до 2014. године. Осим тога, Стратегија би требала повећати број прилика за запошљавање свих незапослених у складу са *Конвенцијом о политици запошљавања*, коју је Босна и Херцеговина ратификовала. Стратегија ће допринијети квалитативном и квантитативном побољшању стања у области запошљавања док ће у исто вријеме промовисати социјалну укљученост и равноправност полова.

У јуну 2010. године, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је усвојила *Ревидирану стратегију Босне и Херцеговине за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума*. Ревидираном стратегијом се предвиђа окончање процеса повратка до 2014. године, под условом да су за то обезбијеђена потребна финансијска средства. На основу одредби Анекса VII Дејтонског мировног споразума, Стратегија предвиђа остварење права на повратак, као и одабир сталног мјеста пребивалишта, те могућу надокнаду за изгубљену имовину.

У децембру 2010. године, Република Српска је усвојила *Стратегију за борбу против насиља у породици у Републици Српској 2009-2013*, која би требала довести до побољшања у реализацији програма превенције и заштите од породичног насиља у Републици Српској.

У јулу 2010. године, Савјет министара Босне и Херцеговине је усвојио *Акциони план за провођење Резолуције Савјета безбједности UN-а 1325 о женама, миру и безбједности (UNSCR) у БиХ* који је израдила Агенција за равноправност полова БиХ. Примарни циљ акционог плана је да унаприједи положај жена жртава рата и повећа степен учешћа жена у доношењу одлука, те у војним, полицијским и мировним мисијама¹⁶².

У децембру 2010. године, Република Српска је усвојила *Акциони план за унапређење положаја жена на селу у Републици Српској до 2015. године*. Акциони план представља саставни дио процеса провођења *Стратешког плана руралног развоја Републике Српске за период 2009 - 2015* и представља први план те врсте у регији.¹⁶³

На приједлог Агенције за равноправност полова БиХ и Министарства за људска права и избјеглице БиХ, у јуну 2011. године, Савјет министара БиХ је усвојио *Четврти и пети периодични извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције UN-а о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW)*¹⁶⁴.

Комисија за координацију питања младих је, уз подршку донатора, израдила нацрт државне координацијске стратегије *Омладинска политика БиХ 2009-2013*¹⁶⁵, која је у поступку усвајања на Савјету министара БиХ.

Координација рада донатора

У подсектору равноправности полова не постоје формални механизми координације рада донатора. Донатори који активно учествују у раду овог подсектора координирају своје активности на *ad-hoc* основи. Међутим, интензивна сарадња међу донаторима током израде *Финансијског механизма за имплементацију Гендер акционог плана 2009-2014 (FIGAP)* је оснажила координацију процеса укључивања питања од значаја за остварење равноправности полова у свим токовима живота у Босни и Херцеговини. Агенција за равноправност полова БиХ, те гендер центри ФБиХ и РС сарађују веома успјешно. Они свој рад координирају кроз активности и редовне састанке координацијског тијела и кроз састанке управног одбора, основаног у сврху праћења реализације FIGAP програма¹⁶⁶.

¹⁶² <http://www.arsbih.gov.ba/bhs/strategije/ap-unsr-1325>

¹⁶³ *Четврти и пети периодични извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције UN-а о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW)*, мај 2011. године. http://www.arsbih.gov.ba/images/documents/cedaw_4_5_e.pdf

¹⁶⁴ *Конвенција о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW)* је усвојена 1979. године на Генералној скупштини UN-а. Босна и Херцеговина је ратификовала Конвенцију у септембру 1993. године.

¹⁶⁵ За потребе израде документа су издвојена средства Свјетске банке, средства GIZ пројекта за младе, као и буџетска финансијска средства Комисије за координацију питања младих.

¹⁶⁶ *Четврти и пети периодични извјештај Босне и Херцеговине о провођењу Конвенције UN-а о елиминацији свих видова дискриминације жена (CEDAW)*, мај 2011. године. http://www.arsbih.gov.ba/images/documents/cedaw_4_5_e.pdf

Агенције UN-а, међу којима се посебно истичу UN Women, UNDP и UNFPA, настављају блиску сарадњу у циљу израде и провођења пројектних активности фокусираних на остварење *Резолуције Савјета безбједности UN-а број 1325 (UNSCR)*.

Комисија за координацију питања младих у Босни и Херцеговини, која дјелује у саставу Министарства цивилних послова БиХ/Одјека за науку и културу, одржава мјесечне састанке у циљу координације активности свих група које активно дјелују на промовисању и заштити улоге и положаја младих у Босни и Херцеговини. Донатори, који активно дјелују у подсектору младих, такође присуствују састанцима који се у сврху размјене информација одржавају на *ad-hoc* основи. USAID предводи координацијску групу за питања младих у сарадњи са осталим заинтересованим донаторима. Ова група се састаје квартално, а донатори који су чланови групе сматрају ове састанке веома продуктивним.

На нивоу БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ је надлежно за рад на питањима везаним за повратак и реинтеграцију избјеглих лица. Државна комисија за избјегла и расељена лица координира активности на нивоу БиХ и ентитета, одобрава пројекте и на *ad-hoc* основи организује састанке са донаторима који активно дјелују у области повратка и реинтеграције.

Донатори који су активни у међусобно повезаним секторима редовно учествују на састанцима Форума за координацију донатора (DCF) које организује Министарство финансија и трезора БиХ/Сектор за координацију међународне економске помоћи. Састанци DCF-а се одржавају квартално, при чему се на мјесту предсједавајућег на састанцима ротирају чланови Форума. Циљ састанака је унапређење тока информација и узајамне координације. Састанци DCF-а, поред тога, доприносе и међусекторској сарадњи у свим секторима у Босни и Херцеговини.

Будуће активности

Домаћи актери идентификовали су следеће приоритетне стратешке циљеве будућих активности у подсектору равноправности полова:

- оснивање и јачање система, механизма и инструмената за остваривање равноправности полова;
- развој, провођење и праћење привремених мјера које се предузимају у циљу побољшања стања у области равноправности полова;
- успостављање и јачање сарадње и партнерства међу организацијама грађанског друштва, организацијама академске и научно-истраживачке заједнице, као и законодавним и судским установама;
- стварање институцијских услова за одрживост свих активности и програма од значаја за остваривање равноправности полова;
- побољшање сарадње међу организацијама укљученим у рад различитих сектора;
- развој нових канала комуникације у циљу подизања нивоа свијести у вези са нетолеранцијом и насиљем над женама.

Према *Извјештају о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010.*¹⁶⁷, да би у будућности били остварени бољи резултати, потребно је:

- пратити и проводити одредбе *Закона о равноправности полова*;
- имплементирати *Гендер акциони план (GAP) у Босни и Херцеговини* на начин да све институције власти и сви остали актери испуњавају своје обавезе и одговорности утврђене одредбама GAP-а;
- провести препоруке UN CEDAW комисије за Босну и Херцеговину из 2006. године,¹⁶⁸ као и остале релевантне међународне стандарде.

Босна и Херцеговина је у групи држава са највећом стопом незапослености младих¹⁶⁹. Према томе, проблеми незапослености младих морају бити ријешени на одговарајући начин, кроз јавне политике.

Остала питања од значаја за младе у Босни и Херцеговини, којима је потребно посветити више пажње, укључују дискриминацију младих по различитим основама, неадекватну социјалну бригу као и питања у вези са алкохолизмом и злоупотребом опојних дрога, која често погађају млада лица¹⁷⁰.

¹⁶⁷ Извјештај су припремили Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ у јулу/августу 2010. године, а у новембру 2010. године усвојио га је Савјет министара БиХ. Извјештај је на енглеском језику доступан на: <http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>;

<http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/>.

¹⁶⁸ У јуну 2006. године, Комисија за елиминацију свих видова дискриминације жена (UN CEDAW комисија) је упутила своје закључне коментаре и препоруке Босни и Херцеговини у погледу имплементације CEDAW конвенције у БиХ у будућности.

¹⁶⁹ *Извјештај о напретку у реализацији миленијских развојних циљева у Босни и Херцеговини 2010*, јули/август 2010. године, Министарство финансија и трезора БиХ и Тим UN-а у БиХ. Извјештај је усвојио Савјет министара БиХ у новембру 2010. године. Извјештај је доступан на енглеском језику на:

<http://www.donormapping.ba/pdf/MDG-BIH-2010-ENG.pdf>; <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>, а на локалном језику на: <http://www.mft.gov.ba/bos/content/view/399/166/> <http://www.undp.ba/Upload/SC/MDGs%20Progress%20Report%202010.pdf>

¹⁷⁰ Регионалне консултације о положају адолесцената у Босни и Херцеговини, одржане у Јајцу у мају 2010. године, заједно су организовали UNICEF и OIA, уз подршку MDG фонда. Шпанија. http://www.unicef.org/bih/media_17145.htm

У будућности ће UNDP и UNICEF наставити да пружају подршку подсектору младих. UNDP ће незапосленим младим лицима пружати:

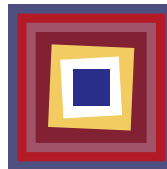
- прво радно искуство;
- стручно образовање и обуку;
- развој техничких и социјалних вјештина које за послодавце представљају додатну вриједност.

UNICEF ће пружати подршку успостављању веза између образовног сектора и берзе рада, како би обезбиједио да млади располажу потребним животним вјештинама и кључним способностима потребним за запослење.

Нове активности САД/USAID-а ће развити вјештине руковођења младих лица, омогућити успостављање комуникације међу младим лицима различитих етничких припадности из различитих ентитета и развити самопоуздање младих лица. Наведене активности ће такође подстакнути млада лица на већи степен укључивања у политичке и економске токове у друштву БиХ.

Институције у БиХ оцјењују да би потпуно провођење *Ревидиране стратегије за провођење Анекса VII Дејтонског мировног споразума* могло бити остварено до 2014. године. Међутим, планирано провођење ће зависити о расположивости међународне помоћи. Према извјештају Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI),¹⁷¹ будуће активности у области повратка и реинтеграције требале би бити усмјерене на елиминацију дискриминације мањинских повратника, у приступу здравственој заштити, остваривање права на пензију и остале облике социјалне заштите, стварање прилика за запошљавање мањинских повратника широм територије БиХ и стварање могућности приступа образовању без дискриминације на основу политичке, вјерске или културне припадности, за сву дјецу из мањинских повратничких породица.

¹⁷¹ Европска комисија против расизма и нетолеранције (ECRI) - *Коначан извјештај о Босни и Херцеговини* усвојен од стране Европске комисије на 53. пленарној сједници комисије, 7-10 децембра 2010. године.
<https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?Ref=CM%282011%296&Language=lanEnglish&Ver=add2&Site=CM&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864>

- Преглед издвајања службене помоћи за развој (ODA) у Босни и Херцеговини
- Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)
- Република Чешка
- Француска
- Њемачка
- Мађарска
- Италија/Италијанска кооперација за развој (IC)
- Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)
- Амбасада Краљевине Холандије
- Министарство спољних послова Краљевине Норвешке
- Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)
- Шведска/Шведска међународна развојна агенција (Sida)
- Швајцарска/Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC)/Државни секретаријат за економске послове (SECO)
- Уједињено Краљевство/Одсјек за међународни развој (UK/DFID)
- Сједињене Америчке Државе/Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)
- Европска банка за обнову и развој (EBRD)
- Европска комисија (EC)
- Европска инвестициона банка (EIB)
- Фонд Уједињених народа за дјецу (UNICEF)
- Развојни програм Уједињених народа (UNDP)
- Свјетска банка

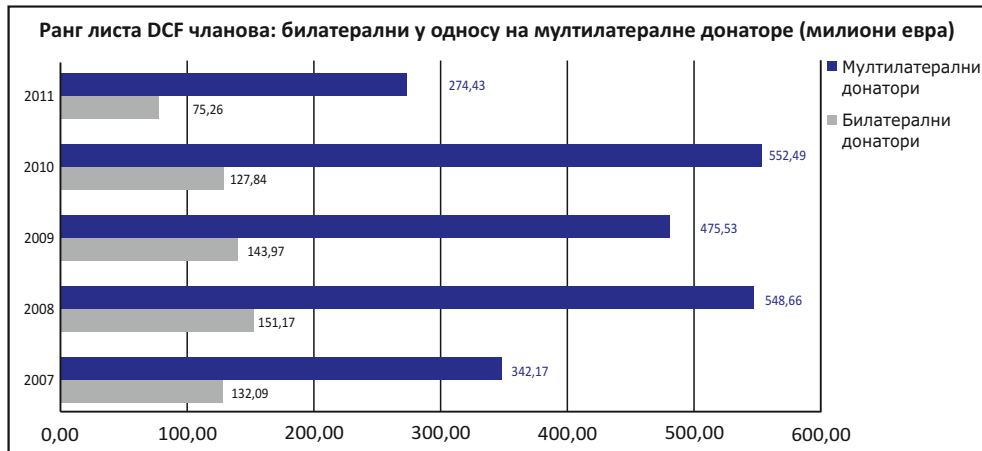
Преглед издвајања службене помоћи за развој (ODA) у Босни и Херцеговини

Чланови Форума за координацију донатора (DCF) су у 2010. години укупно издвојили 680,33 милиона евра, од чега је 168,27 милиона евра издвојено у облику грантова, а 512,06 милиона евра у облику кредита¹⁷². У поређењу са 2009. годином, дошло је до укупног повећања у износу од 60,83 милиона евра у укупним издвајањима намијењеним развоју, при чему је дошло до смањења од 26,21 милион евра у грантовима, те повећања од 87,04 милиона евра у облику кредита.

До сада, у 2011. години, укупна издвајања чланова DCF-а за свих десет сектора износе 349,69 милиона евра¹⁷³, од чега 136,66 милиона евра у облику грантова и 213,03 милиона евра у облику кредита.

Сљедећи графикон даје рангиран преглед чланова DCF-а по извору издвајања за ODA-у у периоду од 2007. до 2011. године. Од укупног износа ODA-е за 2010. годину 127,84 милиона евра (18,79%) издвојили су билатерални донатори, а 552,49 милиона евра (81,21%) издвојили су мултилатерални донатори, укључујући међународне финансијске институције. Исти тренд је забиљежен и у 2011. години, при чему су 75,26 милиона евра ODA-е (21,52%) осигурали билатерални, а 274,43 милиона евра (78,48%) мултилатерални донатори.

Наредни графикон даје ранг листу чланова DCF-а према њиховим издвајањима у облику грантова за 2010. и 2011. годину. САД/USAID, Европска комисија, Шведска/Sida и UNDP су осигурали највеће износе помоћи у облику грантова, а слиједе их Њемачка, Холандија, Норвешка, Швајцарска/SDC/SECO и Италија/IC.

¹⁷² Због промене у начину уношења података о издвајањима средстава у базу података Форума за координацију донатора од стране Њемачке/KfW, износи за године у периоду од 2007. до 2010. су тренутно различити од износа објављених у ранијим извјештајима о активностима донатора. Њемачка/KfW је ранијих година цијели износ за један пројекат додијеливала у једној години. Сада се цијели износ за сваки пројекат расподељује по годинама трајања пројекта. Ова метода је примјењена ретроактивно на све KfW пројекте па су зато укупна издвајања за 2010. и раније године измијењена. Поред тога, из базе података је избрисано издвајање за пројекат IV Програм за енергетски сектор -PSPF Врло, 70 милиона евра за 2009. и 30 милиона евра за 2010. годину, које је осигурала ъемачка влада, с обзиром да још увијек није склопљен споразум о пројекту и финансирању са БиХ (нити ће исти бити склопљен за најмање још једну годину). Поред тога, из базе података су избрисани пројекти Вода и канализација БиХ II којим су обухваћени Тузла, Зеница и Травник у износу од 19,5 милиона евра и Обновљива енергија II (Парк вјетрењака РС - прва фаза) у износу од 50 милиона евра.

¹⁷³ Износи за 2011. годину не дају пуну слику укупне ODA-е с обзиром да неки од чланова DCF-а нису били у могућности да прикажу укупна издвајања за 2011. годину.

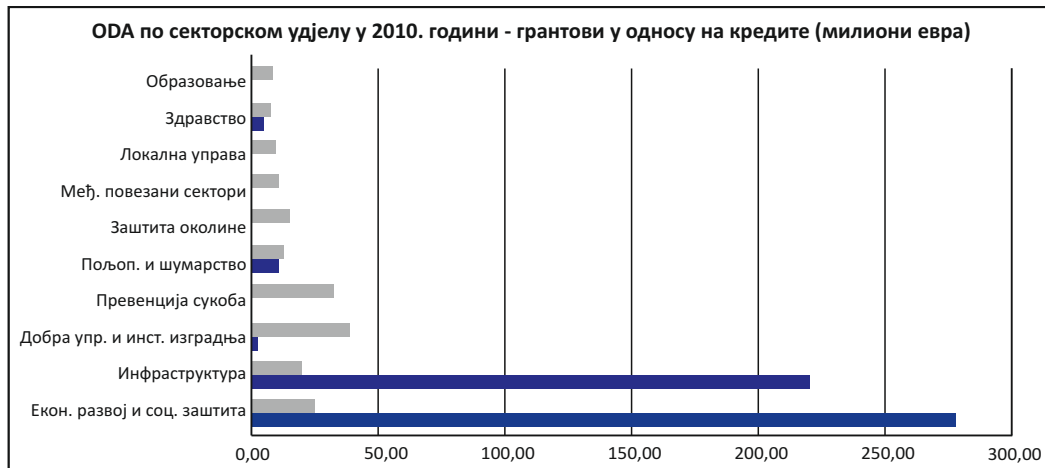
Шпанија/AECID и Аустрија/ADC су у 2011. години затвориле своје канцеларије у Босни и Херцеговини, а Аустрија/ADC ће постепено окончати директну билатералну помоћ до 2013. године. UK/DFID и Холандија ће своје активности окончати до краја 2011. године. Ова четири донатора заједно су у 2010. години осигурали 13% укупних издвајања у облику грантова.

У 2010. и 2011. години кредите су осигуравале три највеће међународне финансијске институције, EIB, EBRD и Свјетска банка, као и билатерални донатор, Њемачка. Кредити EIB-а осигурани су за секторе инфраструктуре те економског развоја. Кредити EBRD-а су првенствено били намијењени сектору економског развоја и социјалне заштите, док су кредити Свјетске банке били намијењени секторима економског развоја и социјалне заштите, инфраструктуре, пољопривреде и шумарства, здравства, те добре управе и институционалне изградње. Њемачка је осигурала кредите за сектор инфраструктуре - за унапређење водоснабјевања и збрињавања отпадних вода, подручја производње и снабјевање енергијом, те транспорта и складиштења.

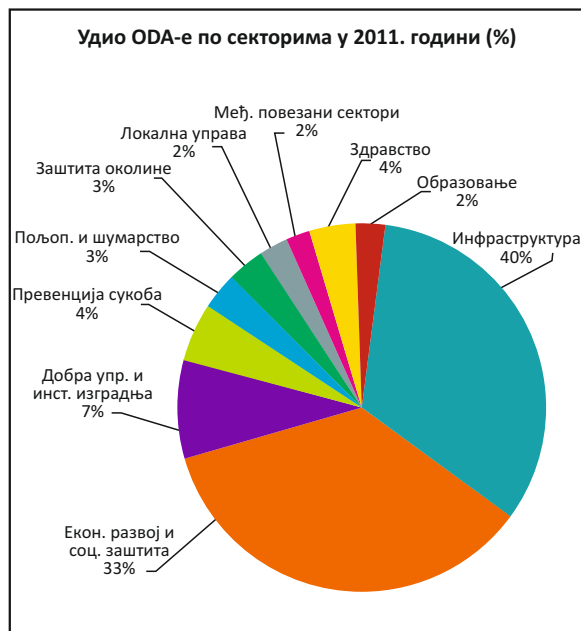
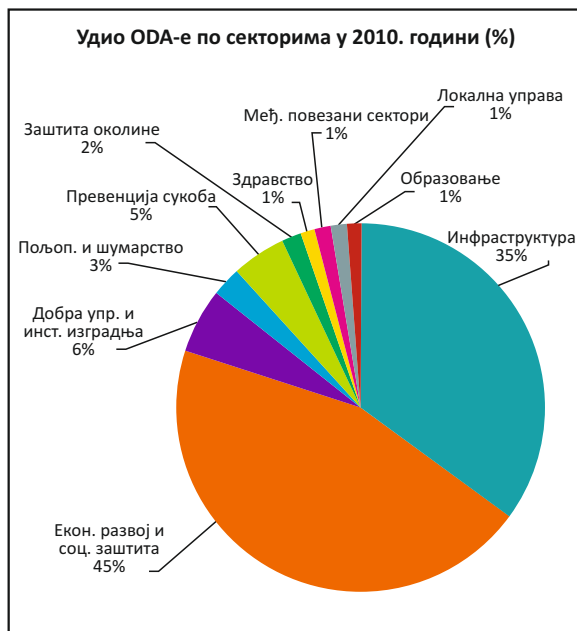
Наредни графикон, са прегледом издвајања, односно помоћи донатора/међународних финансијских институција по секторима, указује да су у 2010. години највиши удио међународне подршке добили сектори економског развоја и социјалне заштите, те инфраструктуре, а затим сектори добре управе и институционалне изградње, превенције и рјешавања сукоба, мира и безбједности, те пољопривреде и шумарства. Међутим, потребно је споменути како је 92% укупних издвајања, како за сектор економског развоја и социјалне заштите, тако и за сектор инфраструктуре, као и 46% укупних издвајања за сектор пољопривреде и шумарства реализовано у облику кредита, док је 95% издвајања за сектор добре управе и институционалне изградње реализовано у облику грантова.

¹⁷⁴ Потребно је напоменути да по питању статистичких података Европске комисије, због промјене у методологији уношења података у базу података Форума за координацију донатора, годишња издвајања средстава предвиђена за реализацију у 2010. одражавају само средства уговорена у 2010. години.

	Екон. развој и соц. заштита	Инфра-структура	Добра упр. и инст. изградња	Превенција сукоба	Пољоп. и шумарство	Заштита околине	Међ. повезани сектори	Локална управа	Здравство	Образовање
■ Грантови	25,12	18,35	38,12	32,98	9,41	11,06	9,92	9,66	5,92	7,73
■ Кредити	280,18	219,87	1,88	0,00	8,02	0,00	0,00	0,00	2,11	0,00

У наредним графиконима је рангиран секторски удио ODA-е у 2010. и 2011. години исказан у постоцима. Највећи постотак ODA-е у 2010. издвојен је за потребе економског развоја и социјалне заштите (45%), затим за сектор инфраструктуре (35%), док је најмање средстава било издвојено за сектор образовања. Исти тренд је забиљежен и у 2011. години, гдје је највећи постотак ODA-е издвојен за сектор инфраструктуре (40%), затим за економски развој и социјалну заштиту (33%), док је најмање средстава било издвојено за образовање и међусобно повезане секторе.

Аустрија/Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)

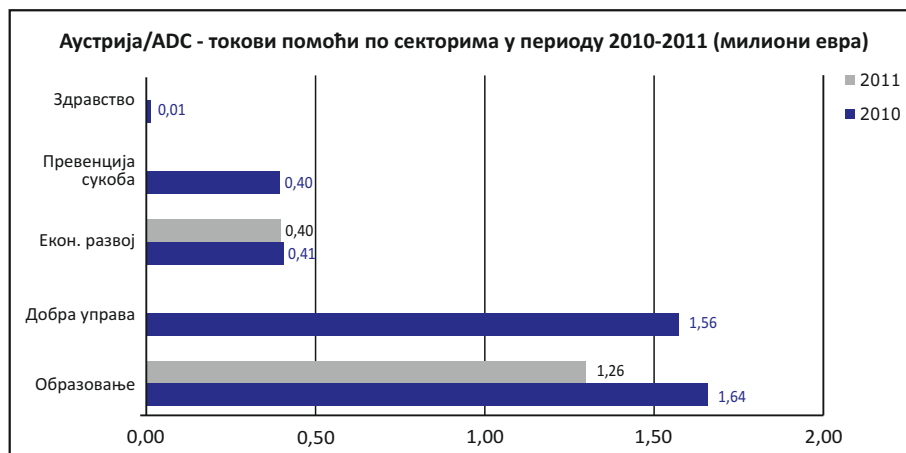
Austrian
 Development Cooperation

Политички приступ

Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC) у Босни и Херцеговини своје дјеловање заснива на Акту о сарадњи и развоју Аустрије, те исто реализује у складу са принципима и смјерницама *Стратегије развоја БиХ* за период 2008-2013, *Стратегије социјалне укључености* за период 2008-2013, те *Паришке декларације о ефективности помоћи* из 2005. године. ADC одржава близак дијалог са институцијама власти, цивилним друштвом и другим донаторима, како би свој програм ускладила са развојном стратегијом земље, а своје активности са изабраним приоритетним подручјима у циљу превазилажења недостатака, те како би се избјегло удвостручавање напора, као и постигло могуће заједничко дјеловање и међусобно надопуњавање међународне помоћи намијењене развоју.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Аустрија/ADC је у 2010. години издвојила 4,02 милиона евра, а у 2011. години 1,66 милиона евра и то за сљедеће секторе: образовање, добра управа и институционална изградња, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, економски развој и социјална заштита, те здравство.

Подршка коју ADC осигурава за сектор образовања у Босни и Херцеговини фокусира се на високо образовање те стручно образовање и обуку (VET).

Подршка је усклађена са *Стратегијом реформе образовања 2008-2015* те Стратегијом развоја стручног образовања и обуке 2007-2013 и иста се реализује у уској координацији са Министарством цивилних послова БиХ. Мјере у овом сектору доприносе модернизацији и оријентацији образовног система БиХ ка тржишту рада, како би се унаприједиле шансе за запошљавање те смањила незапосленост, посебно незапосленост младих и на такав начин промовисао одрживи економски опоравак и друштвени развој.

Развој институционалних капацитета у области управе, владавине права, управљање и рјешавање сукоба, цивилно друштво и људска права су основни аспекти активности ADC-а у Босни и Херцеговини. ADC пружа подршку консолидацији и јачању институција на нивоу БиХ, посебно оних из области образовања, истраживања и правосуђа. ADC осигурава подршку институционалној изградњи локалних институција путем директне сарадње и провођења својих пројеката у оквиру капацитета ових институција.

Средњорочни и дугорочни приступ

Узимајући у обзир напредак у ЕУ интеграцијама, који такође нуди шансе за учешће у различитим фондовима и програмима ЕУ намијењеним развоју, Надзорни одбор Аустријске агенције за развој и сарадњу, оперативна јединица Аустријске агенције за развој и сарадњу, одлучила је да затвори своју Канцеларију за координацију у

Сарајеву 30. јуна 2011., те да до 2013. године постепено оконча билатералну техничку помоћ Аустрије. ADC-ова Стратегија за БиХ за период од 2011. до 2013. године фокусира се на три основне области: економски развој и запошљавање, образовање и управа. По завршетку билатералне развојне сарадње Аустрије, партнери у овој развојној сарадњи у Босни и Херцеговини ће бити подстакнути да пруже подршку, како би у све већој мјери користили алтернативне инструменте сарадње које пружа ADA попут Партнерства у приватном сектору, Механизма за суфинансирање НВО и регионалне сарадње. Ове инструменте ће надопуњавати механизми изван ADA-е попут *twinninga* EU, те помоћи коју пружа Аустријска развојна банка.

Активности на координацији рада донатора

ADC учествује у координацијским састанцима земаља чланица EU, као и у радној групи донатора у области високог образовања.

Контакт информације

Аустријска агенција за развој и сарадњу (ADC)

Адреса: Џиџиковац 7

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 279 425

Е-маил: amira.o@bih.net.ba

Веб адресе: Аустријска агенција за развој и сарадњу ADC: www.entwicklung.at

BMeiA - Аустријско министарство за европске и вањске послове: www.bmeia.gv.at

Република Чешка

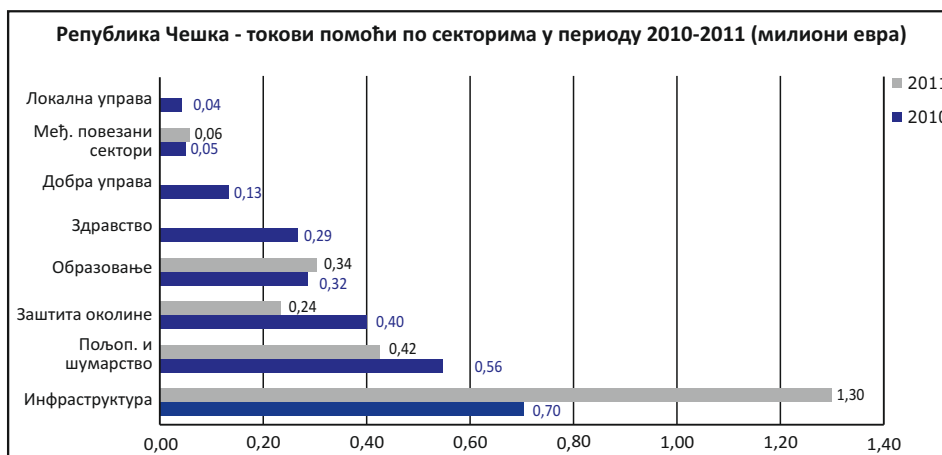

Политички приступ

Република Чешка у свом Програму развојне сарадње наводи пет земаља које се сматрају приоритетним - Босна и Херцеговина је једна од њих, скупа са Афганистаном, Етиопијом, Молдавијом и Монголијом. Политички приступ Републике Чешке темељи се на програму сарадње између Босне и Херцеговине и Републике Чешке за период 2011-2017. Програм је у нацрту. Процјењује се да ће коначна верзија бити обострано потврђена у лето 2011. године. Како би се у програм уградиле повратне информације са терена, планирана је средњорочна евалуација програма.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Република Чешка је у 2010. години издвојила 2,49 милиона евра и 2,36 милиона евра у 2011. години у сљедеће секторе: инфраструктура, пољопривреда и шумарство, заштита околине, образовање, здравство, добра управа и институционална изградња, међусобно повезани сектори и локална управа.

Активност Републике Чешке у овим секторима дефинисана је Стратегијом развојне сарадње Републике Чешке¹⁷⁵. Према овој стратегији и према Програму, за Босну и Херцеговину је идентификовано шест сектора и подсектора: а) здравство, б) водоснабдевање и збрињавање отпадних вода, в) институције власти и цивилно друштво, г) производња и дистрибуција енергије, д) пољопривреда, шумарство и рибарство, ђ) заштита околине.

Здравство: Претходних година Република Чешка пружала је подршку пројектима везаним за техничку и материјалну помоћ васкуларној хирургији у болницама у Сарајеву, Тузли и Мостару. Ова сарадња ће се наставити и проширити укључивањем додатних болница, а техничка помоћ надопунити аспектом образовања. Генерално, у периоду 2012-2014 развој ће се фокусирати на унапређење медицинске заштите.

Водоснабдевање и збрињавање отпадних вода: Чешка развојна агенција тренутно припрема два пројекта за наредне три године. Први пројекат је посвећен унапређењу управљања отпадом у општинама Добој и Маглај. Други пројекат усмјерен је на унапређење водоснабдевања у Лукавцу. Оба пројекта ће започети касније током године. Генерално, развојна сарадња на овом пољу у периоду 2012-2014 требала би се фокусирати на водоснабдевање и збрињавање отпадних вода.

Институције власти и цивилно друштво: Развојна сарадња у овом сектору ће се фокусирати на преношење искустава из Републике Чешке у преобликовању државне администрације и изградњи капацитета цивилног друштва у периоду 2012-2014 са посебним нагласком на преношење искустава Чешке у процесу ЕУ интеграција.

Производња и дистрибуција енергије: Чешка развојна агенција тренутно припрема пројекат који се бави новим изворима топлотне енергије за село Немила у општини Зеница. Планирана је производња енергије из обновљивог извора (биомаса). Генерално, развојна сарадња у овом сектору ће се фокусирати на одрживе изворе енергије у

¹⁷⁵ За више информација посјетите: http://www.mzv.cz/jnp/en/foreign_relations/development_cooperation_and_humanitarian/development_cooperation_strategy_of_the_hill

периоду 2012-2014, уводећи примјере модела извора обновљиве енергије који би касније могли да се примјењују широм Босне и Херцеговине.

Пољопривреда, шумарство и рибарство: Развојна сарадња у овом сектору усмјерена је углавном на повећање конкурентности у производњи млијека у сјевероисточној Босни. Постојећи пројекат ће се наставити све до 2012. године. Генерално гледано, развојна сарадња у овом сектору ће се фокусирати на подршку пољопривредној производњи.

Заштита околине: Чешка развојна агенција тренутно припрема пројекат који би требао да почне сљедеће године и да се бави управљањем у заштити од поплава. Генерално гледано, развојна сарадња у овом сектору у периоду 2012-2014 ће се фокусирати на заштиту околине.

Важна компонента развојне сарадње Чешке је помоћ **малим локалним пројектима**, што омогућава мале и циљане развојне активности, чиме се допуњава укупна развојна сарадња Републике Чешке. За разлику од стандардних, великих пројеката, мале пројекте имплементирају локалне организације. Сви субјекти заинтересовани за сарадњу, било да се ради о властима БиХ или властима на регионалном или локалном нивоу, тијела власти, НВО-и, академске институције, непрофитне организације, организације које пружају здравствене, образовне и социјалне услуге, општине или други, морају поднијети приједлоге пројеката на обрасцу на енглеском језику. Детаљне информације о пројекту могу се приложити и написати на енглеском, босанском, српском или хрватском језику. Образац за пријаву малих пројеката може се наћи на веб страници Амбасаде Републике Чешке у Сарајеву, <http://www.mzv.cz/sarajevo>.

Програм транзиције има за циљ да подржи демократију и људска права, користећи недавна искуства Републике Чешке у процесу друштвене транзиције и демократизације. Пројекти у овом Програму проведени су кроз сарадњу организација цивилног друштва из Чешке и њихових локалних партнера и промовишу значај цивилног друштва у процесу демократизације. Апликанти за овај програм морају бити организације из Чешке, које током провођења пројекта морају сарађивати са својим партнерима из БиХ.

Средњорочни и дугорочни приступ

Босна и Херцеговина је један од дугорочних приоритета Републике Чешке и као таква је дио Стратегије развојне сарадње Републике Чешке за период 2010-2017 међу програмима земаља које су наведене као приоритет у развојној сарадњи. Босна и Херцеговина ужива ову позицију, како због својих историјских пријатељских односа са Републиком Чешком, тако и због досадашњих резултата развојне сарадње са Републиком Чешком.

Постојећи Програм развојне сарадње за период 2011-2017 израђен је узимајући у обзир резултате развојне сарадње и напоре Босне и Херцеговине у остварењу приступа ЕУ. Основни циљ Програма је да унаприједи економску и социјалну ситуацију у Босни и Херцеговини и подржи интеграцију земље у ЕУ. Чешка развојна сарадња у Босни и Херцеговини ће свој фокус више усмјеравати на пренос знања и пружање помоћи у изградњи административних капацитета неопходних за чланство у ЕУ, на усаглашавању законодавства и пружању техничке помоћи.

Активности на координацији рада донатора

Поред састанака DCF-а, представници Амбасаде Републике Чешке учествују у секторским састанцима из подручја пољопривреде које организује Министарство спољне трговине и економских односа БиХ. Такође учествују на састанцима донатора који се баве питањима младих, а које организује USAID.

Контакт информације

Амбасада Републике Чешке у Сарајеву

Адреса: Фрањевачка 19

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 447 525; 446 966

Факс: +387 33 447 526

Е-маил: sarajevo@embassy.mzv.cz

Веб адреса: <http://www.mzv.cz/sarajevo>

Француска

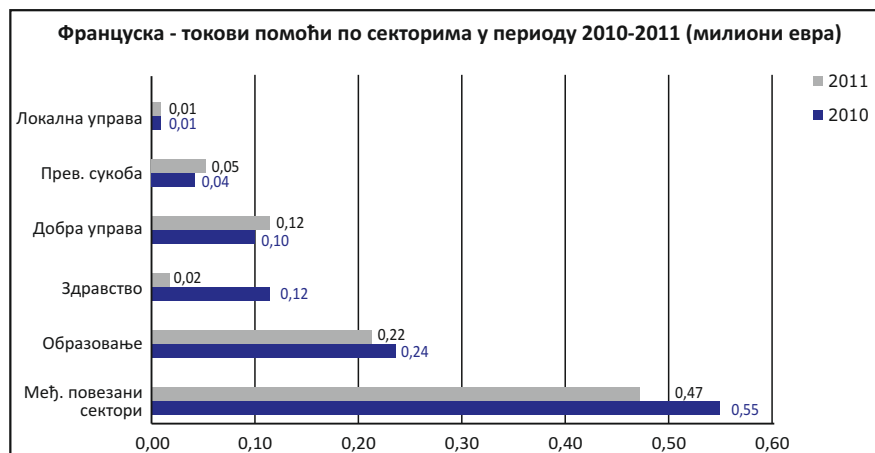

Политички приступ

Амбасада Француске бави се, како класичном формом сарадње и помоћи (полицијом, правосуђем, управом, невладиним организацијама, размјеном између регија и градова у Француској и Босни и Херцеговини), тако и традиционалним културним активностима (универзитетима, подучавањем француског језика, кинематографијом, позориштем, плесом, визуелном умјетношћу и књижевношћу). Циљ традиционалних активности је промовисање француског језика и културне разноликости. Подршка цивилном друштву посебно је усмјерена на јачање положаја младих особа и жена, путем финансирања образовних иницијатива и стварањем простора у којима се млади људи и жене могу састајати и подићи свој глас (нпр. центри за младе). Са политичког аспекта, Амбасада Француске у БиХ има за циљ јачање централизоване државе, кроз промовисање владавине права, пружање подршке изградњи институција и омогућавањем едукације за државне службенике, судије и полицијске службенике. Приоритетни сектори у БиХ за Француску су: правосуђе, образовање, култура, питања младих, здравство и децентрализована сарадња.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Француска је у 2010. години издвојила 1,06 милиона евра, а у 2011. години 0,89 милиона евра за следеће секторе: међусобно повезани сектори, образовање, здравство, добра управа и институционална изградња, превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност, те локална управа.

Средњорочни и дугорочни приступ

У наредним годинама Канцеларија за сарадњу Амбасаде Француске развија редуковани скуп програма како би узела у обзир смањење буџета и потребе за фокусирањем на специфичне циљеве: реимплементација Сарајево Филм Фестивала са трогодишњим програмом (45.000 евра), ширење партнерских односа у општинама и регијама за централизовану сарадњу, отварање Међународног колеџа на француском језику у Сарајеву, јачање обука за полицајце, ватрогасце, судије и тужиоце кроз трогодишње програме, ширење политике стипендија за студије у Француској захваљујући приватном сектору, усмјеравање свих НВО обука према младим лидерима уз подршку мреже Француског института (три центра у Тузли, Бањој Луци и Мостару, уз НВО центар Andre Malraux у Сарајеву).

Активности на координацији рада донатора

Француска слиједи политику „ниша“ у пољима гдје нису значајно укључени други донатори (медицина, културна мрежа, децентрализована сарадња, цивилна безбједност), према томе, Амбасада Француске учествује у раду DCF-а, али до сада није постала дио ниједне секторске радне групе.

Контакт информације

Канцеларија за сарадњу и културу, Амбасада Француске

Адреса: Мехмед-бега Капетановића Љубушака 16

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 282 700

Факс: +387 33 282 711

Е-маил: catherine.constant@diplomatie.gouv.fr

Веб адреса: www.ambafrance-ba.org

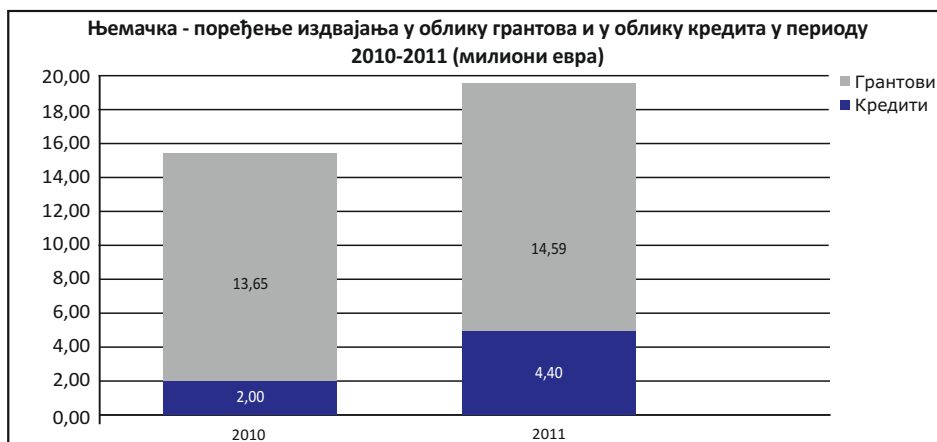
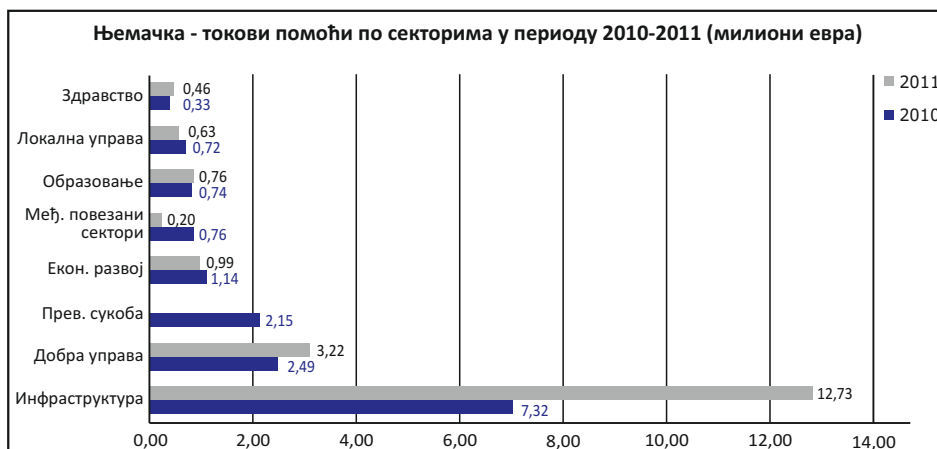
Њемачка

Политички приступ

Њемачка је предана у пружању помоћи Босни и Херцеговини у њеном развоју у функционалну тржишну привреду, у усклађивању њеног правног система са заједничким правним наслеђем Европске уније (*acquisom*), те у превазилажењу последица рата. У том смислу њемачка влада је задужила више агенција за провођење помоћи у развоју коју осигурава за БиХ, од чега је најпознатија KfW Entwicklungsbank (Развојна банка) те Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)¹⁷⁶. Пројекти се, поред тога, проводе путем интегрисаних експерата, *twining* пројеката, политичких фондација и других њемачких институција заступљених у Босни и Херцеговини. Ове активности координира Амбасада Њемачке, а проводи их директно из средстава Пакта стабилности за Југоисточну Европу.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Њемачка је у 2010. издвојила 15,65 милиона¹⁷⁷ евра, те 18,99 милиона евра у 2011. години и то у следеће секторе: инфраструктура, добра управа и институционална изградња, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, економски развој и социјална заштита, међусобно повезани сектори, образовање, локална управа и здравство.

¹⁷⁶ GIZ је основан 1. јануара 2011. године. У оквирима ове организације обједињују се друго стручно искуство Deutscher Entwicklungsdienst (DED), Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) и Internationale Weiterbildung und Entwicklung GmbH (Inwent).

¹⁷⁷ Због промене у методи уношења података за издвајања у бази података Форума за координацију донатора од стране Њемачке/KfW, укупна издвајања за 2010. годину разликују се од износа објављених у Прегледу активности донатора 2009-2010. Њемачка/KfW је ранијих година цијели износ за један пројекат додељивала у једној години. Сада се цијели износ за сваки пројекат распоређује по годинама трајања пројекта. Ова је метода примјењена ретроактивно на све KfW пројекте, зато су укупна издвајања за 2010. и раније године измијењена. Поред тога, из базе података је избрисано издвајање за пројекат *IV програм за енергетски сектор - PSPP Врело*, 70 милиона евра за 2009. и 30 милиона евра за 2010. годину које је осигурала њемачка влада, с обзиром да још увијек није склопљен споразум о пројекту и финансирању са БиХ (нити ће исти бити склопљен за најмање још једну годину). Поред тога, из базе података избрисани су пројекти *Вода и канализација БиХ II* којим су обухваћени Тузла, Зеница и Травник у износу од 19,5 милиона евра и *Обновљива енергија II (Парк вјетрењача РС - прва фаза)* у износу од 50 милиона евра.

KfW Entwicklungsbank (Развојна банка) дијелом је KfW Bankengruppe и промовише и унапређује привреде у транзицији те земље у развоју. KfW у име њемачке владе осигурава дугорочни капитал за улагања у инфраструктуру, финансијски систем и заштиту околине. KfW-ове активности финансијске сарадње заснивају се на споразумима између њемачке владе и Савјета министара БиХ, као и процјенама Савезног министарства економске сарадње и развоја (BMZ). На основу тога KfW своје активности у БиХ фокусира на општинске програме водоснабдјевања и збрињавања отпадних вода, на активности усмјерене на квалитетније кориштење обновљивих извора енергије, те унапређење енергетске ефикасности, као и даље јачање финансијског сектора.

У оквиру својих активности у области водоснабдјевања и отпадних вода KfW се фокусира на обнову система водоснабдјевања у сврху унапређења квалитета воде и смањења губитака из система. Финансира се и проширивање канализацијских система, са циљем заштите извора питке воде. Сваки од програма пропраћен је активностима усмјереним на унапређење управљања и финансијских аспеката водопривредних механизма. Циљ ових активности је осигурање ценовно прихватљивог и поузданог водоснабдјевања за становништво.

Први, најранији програми у сектору енергетике, фокусирали су се на обнову старих хидроелектрана. Ова настојања се шире ка финансирању постројења нове генерације чији се рад темељи на снази воде и вјетра. Даље, тренутно је у припреми провођење новог система управљања на нивоу снабдјевања (SCADA) као подршка квалитету енергије и оптимизацији управљања енергијом.

KfW, од 1998. године, подржава консолидацију финансијског сектора, кроз кредитне линије те кредитне гаранције. Остале главне активности биле су подршка успостављању Агенције за осигурање депозита (DIA), као и промовисање Европског фонда за Југоисточну Европу. KfW ће наставити да осигурава подршку Њемачке овом сектору, те ће се фокусирати на даљу консолидацију микрофинансијског сектора, те осигуравање кредитних линија за мала и средња предузећа, као и енергетску ефикасност кроз банкарски сектор.

Као агенција за међународну сарадњу у сврху одрживог развоја, која своје активности реализује широм свијета, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), у савезном власништву, осигурава подршку њемачкој влади у постизању циљева њене развојне политике. Осигурава проведива, далековидна рјешења за потребе политичког, економског, еколошког и друштвеног развоја у глобализованом свијету. GIZ промовише сложене реформе и процесе промјена. Корпоративни циљ GIZ-а је да на одрживим темељима унаприједи услове живота људи.

GIZ, од 1992. године, осигурава подршку земљама у Југоисточној Европи у развијању конкурентске тржишне привреде у име Савезног министарства за економску сарадњу и развој (BMZ). Ове земље добивају помоћ усмјерену на провођење реформи које служе процесу европских интеграција.

Њемачка агенција за међународну сарадњу помаже поновној изградњи привреде земље, с фокусом на сљедеће области: привредну реформу (подршка локалној и регионалној привреди, стручно образовање и обука, земљишна управа), демократија/цивилно друштво (развој и подршка структурама у сектору младих, подршка сексуалном и репродуктивном здрављу и превенцији ХИВ-а међу младима, развој омладинског туризма, Отворени регионални фонд за Југоисточну Европу), правна реформа, промовисање спољне трговине, енергетска ефикасност и модернизација општинских служби.

GIZ у овим областима управља програмима и пројектима који превазилазе географску и етничку појелу, чиме даје значајан допринос стабилности регије. GIZ детаљно процјењује укупан ефекат мјера које проводи кроз своје развојне програме и пројекте.

Средњорочни и дугорочни приступ

Дугорочни циљ помоћи коју Њемачка пружа БиХ су европска интеграција и независност БиХ од даљих потреба за средствима из фондова намијењених развојној сарадњи. Њемачка ће, како би БиХ пружила подршку на том путу, наставити да пружа успјешну подршку у описаним циљним подручјима. Очекује се даљи раст ове сарадње, посебно у активностима које се односе на унапређење енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора енергије, економску реформу, спољну трговину, правну реформу, те сектор образовања.

Што се финансијске сарадње тиче, KfW ће ојачати своју присутност, посебно у улози водеће билатералне банке која осигурава унапређење у подручју општинске инфраструктуре те обновљиве енергије. Прошириће се и активности суфинансирања с другим донаторима, како би се унаприједио резултат и омогућило финансирање још већих пројеката.

Активности на координацији рада донатора

Њемачка активно учествује у раду Форума за координацију донатора. Координира и своје билатералне активности и повезује их са активностима других донатора.

KfW комбинује билатералне пројекте са различитим програмима ЕУ (нпр. IPA и IPF MW). У финансијском сектору KfW је започео успостављање Европског фонда за Југоисточну Европу, као заједничког инструмента донатора намијењеног цијелој регији. Овај Фонд омогућава обједињавање средстава, те осигурава додатну подлогу за координацију рада донатора у овом сектору. Поред тога, KfW управља Европским фондом за БиХ и нуди донаторима помоћни механизам за подржавање разних иницијатива у оквиру финансијског сектора. Партнери су нпр. владе Данске и Шведске.

GIZ од 2003. године проводи Пројекат земљишне управе, који заједнички финансирају Њемачка, Шведска и Аустрија, те активно подржава координацију са другим донаторима, попут Свјетске банке и Европске уније. Кроз Отворени регионални фонд (ORF), GIZ осигурава подршку регионалној сарадњи у Југоисточној Европи по питању приступања ЕУ. Уз регионалну подршку законодавној реформи, спољној трговини, енергетској ефикасности и модернизацији општинских служби, GIZ помаже и у повезивању држава Југоисточне Европе у заједничком трагању за најбољим рјешењима.

Контакт информације

Амбасада Савезне Републике Њемачке у Босни и Херцеговини

Адреса: Скендерија 3

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 565 300

Факс: +387 33 212 400

Е-маил: info@sarajewo.diplo.de

Веб адресе: www.auswaertiges-amt.de; www.sarajewo.diplo.de

Канцеларија GIZ-а у Босни и Херцеговини

Адреса: Змаја од Босне 7-7а, Importanne Centar O3/IV

71 000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 957 500

Факс: +387 33 957 501

Е-маил: jutta.zinnel@giz.de; axel.sachs@giz.de

Веб адреса: www.giz.de

Канцеларија KfW-а у Босни и Херцеговини

Адреса: Змаја од Босне 7-7а, Importanne Centar O3/V

71 000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 592 415/416

Факс: +387 33 592 517

Е-маил: stephan.leudesdorff@kfw.de

Веб адреса: www.kfw.de

Мађарска

MAGYAR KÖZTARSASAG NAGYKÖVETSEGE / AMBASADA REPUBLIKE MADARSKE
EMBASSY OF THE REPUBLIC OF HUNGARY

Политички приступ

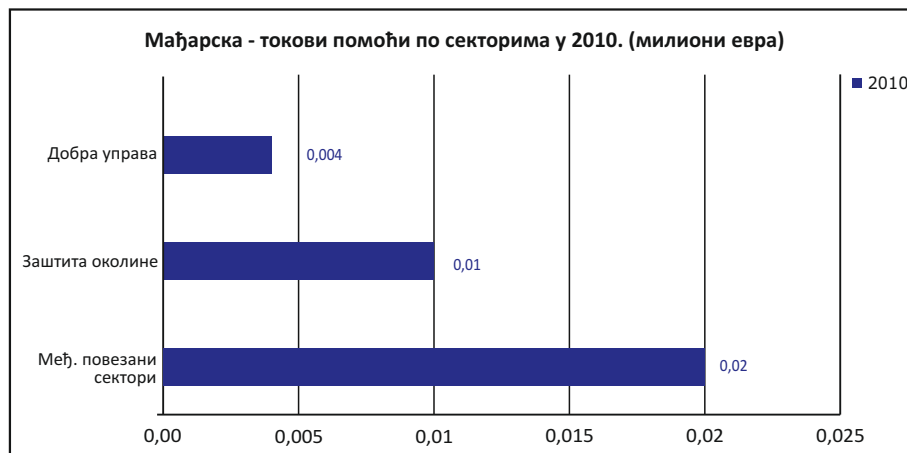
Босна и Херцеговина се налази у групи приоритетних држава у којима Мађарска реализује развојне активности. Циљеви развојне стратегије Мађарске за БиХ, која се односи на период од 2008. до 2010. године су:

- ојачати институцијску структуру Босне и Херцеговине, у циљу стварања функционалне, одрживе, демократске државе и јачања владавине права;
- помоћи развој тржишне привреде у БиХ;
- помоћи развој цивилног друштва заснованог на принципима националне и вјерске недискриминације, равноправности и људских права;
- искоријенити сиромаштво у БиХ;
- помоћи одрживом развоју, који је од кључног значаја за политичко-економску стабилност БиХ;
- помоћи БиХ у процесу евроатлантских интеграција;
- заштитити животну околину.

Кључни елемент приступа који примјењује Мађарска огледа се у примјени конкретног искуства, стеченог током демократске транзиције Мађарске (прелазак на тржишну привреду и функционалну демократску државу) и њене евроатлантске интеграције (нпр. приступање ЕУ и НАТО савезу, регионална сарадња).

Главне активности у 2010. години

Мађарска је у 2010. години издвојила 0,03 милиона евра за сљедеће секторе: међусобно повезани сектори, заштита околине, те добра управа и институционална изградња.

Међусобно повезани сектори

Фокус у међусобно повезаним секторима је помоћ младима у Босни и Херцеговини. Пројекти које подржава Мађарска везани су за толеранцију (осјетљиве заједнице), улогу младих у ЕУ интеграцијама и ширење могућности и прилика за младе у Босни и Херцеговини.

Околина

У сектору заштите околине Мађарска се фокусира на локалне активности, односно активности малих заједница или општина на стварању одрживе локалне околине.

Добра управа

У овом сектору два најважнија развојна задатка Мађарске су:

1. Пренијети практично знање (know-how) Мађарске Босни и Херцеговини, у циљу развоја демократског функционисања државе и владавине права.
2. Ојачати цивилно друштво у смислу његових активности и капацитета у циљу:
 - а. промовисања интеграције у ЕУ, информисања о ЕУ,
 - б. промовисања културне и етничке толеранције,
 - в. укључивања младих у активности усмјерене на изградњу боље будућности за БиХ.

У складу са наведеним циљевима Мађарска је подржавала пројекте који су помагали цивилним организацијама младих у изградњи својих капацитета.

Средњорочни и дугорочни приступ

Као држава чланица ЕУ и пријатељ БиХ, Мађарска очекује да ће њена улога на средњорочном плану бити да помогне БиХ у успјешном окончању евроатлантских интеграција. С обзиром на то да се Мађарска налази у географском окружењу БиХ, у интересу јој је остварење стабилизације и демократског функционисања БиХ и цјелокупне регије западног Балкана. Мађарска сматра да је процес евроатлантских интеграција у том смислу кључан, те ће своју развојну политику фокусирати на ово питање. Мађарска би жељела да подржи реализацију билатералних пројеката, у оквиру којих би експерти из Мађарске могли да пренесу своје знање политичарима, државним службеницима, представницима цивилног друштва и студентима универзитета у БиХ, с обзиром на то да управо они имају пресудни значај за будућност државе. Мађарска жели да подржи иницијативе које имају за циљ:

- јачати капацитете државних институција у циљу успјешног окончања процеса евроатлантских интеграција;
- јачати цивилно друштво и његове активности усмјерене на давање подстицаја људима (посебно младим и образованим лицима) да раде у интересу будућности БиХ;
- укључити пренос искустава, које је стекла Мађарска током своје демократске транзиције у евроатлантске интеграције;
- допринијети образовању младих;
- гарантовати промовисање Мађарске као билатералног донатора.

Мађарска ће и даље пружати подршку реализацији активности којима се умањује опасност од мина у БиХ, с обзиром на то да сматра како мине представљају веома озбиљан проблем, који има директан утицај на људске животе.

Активности на координацији рада донатора

Мађарска је учествовала у раду секторске радне групе, која дјелује као подгрупа у саставу DCF-а. Њен рад се односи на сектор планирања развоја државе и социјалну укљученост. Такође учествује и на редовним састанцима држава чланица ЕУ на тему координације IPA-е.

Контакт информације

Амбасада Републике Мађарске у Босни и Херцеговини

Адреса: Сплитска 2

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 205 302

Факс: + 387 33 268 930

Е-маил: hung.emb@bih.net.ba; mission.sjj@kum.hu

Веб адреса: www.mfa.gov.hu/emb/sarajevo

Италија/Италијанска кооперација за развој (IC)

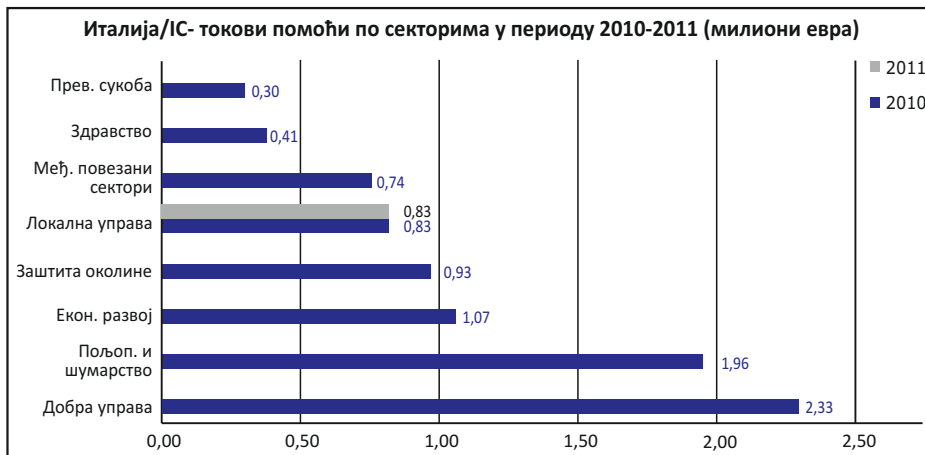

Политички приступ

Италијанска кооперација за развој је усмјерена на пружање подршке одрживом развоју (посебно у руралном сектору), изградњи институција и заштити најугроженијих друштвених категорија, кроз бројне иницијативе на економском и социјалном пољу. Врсте активности, које су реализоване до данас, представљају потврду њене преданости и обавезе према остварењу консолидације демократских процеса и индиректно према заштити људских права, демократији, владавини права, доброј управи и промовисању културе мира на темељу мултинационалног суживота. Овакви пројекти се финансирају и кроз билатералне и кроз мултилатералне канале, у чему учествују италијанске невладине организације на основу децентрализоване сарадње (регије, покрајине и остале локалне институције).

Главне активности у 2010. и 2011. години

Италија/IC је издвојила 8,57 милиона евра у 2010. години и 0,83 милиона евра у 2011. години за следеће секторе: добра управа и институционална изградња, пољопривреда и шумарство, економски развој и социјална заштита, заштита околине, локална управа, међусобно повезани сектори, здравство, те превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност.

Финансијска средства издвојена за провођење иницијатива Италијанске кооперације за развој у БиХ усмјерена су на четири главна сектора: I) рурални развој и туризам; II) малољетници; III) власти/цивилно друштво; IV) развој локалних институција.

Рурални развој и туризам

Активности које су у току у сектору пољопривреде и шумарства имају за циљ промовисање дифузије одрживих пољопривредних система, као што је узгој органске хране, како би се смањио утицај на околину који настаје због пољопривредне производње у БиХ и како би се развио ланац прехранбених и пољопривредних производа. Посебно је значајна подршка кооперативном систему, доступности тржишта и кредитних линија за узгајиваче, као и јачању капацитета локалних управа на пољу стратешког планирања и заштите територије, као и приступ ЕУ фондовима у пољопривредном сектору.

Малољетници

Подршка програмима усмјереним на промовисање и заштиту људских права, посебно ризичних група малољетника и малољетника у условима угрожености, представља један од приоритетних поља дјеловања Италијанске кооперације за развој у Босни и Херцеговини. Италијанска кооперација директно води два значајна пројекта у овом сектору: *Јачање малољетничког правосуђа* и *Подршка ризичним групама малољетника и малољетницама у условима угрожености*. У склопу првог пројекта, пружа се подршка институцијама БиХ у процесу примјене Државне стратегије против малољетничког преступништва, кроз пружање помоћи, обуку, истраживачки рад и подизање свијести. Активности у оквиру другог пројекта усмјерене су на ризичне групе малољетника и малољетнике у условима посебне

угрожености, а подразумевају обуку о промовисању менталног здравља и социјалног укључивања лица са инвалидитетом кроз спорт и културне активности.

Институције власти и цивилно друштво

Унапређење професионалних капацитета јавних и социјалних радника прожима готово све развојне активности-организовање обука, едукације и подизање свијести. Међу активностима које су у току, следеће активности су од посебног значаја: помоћ/обука ради побољшања доступности и квалитета услуга на пољу менталног здравља, постдипломски студиј на регионалном нивоу из демократије и људских права, подршка добром управљању унутар управе на регионалном нивоу и почетак сарадње на пољу цивилне заштите. Италијанска кооперација финансира и пројекат у Сребреници који је усмјерен на комуникацију као средство друштвеног и културног развоја и промовише међуетничку интеграцију и интеркултурални дијалог међу младим генерацијама у циљу изградње новог БиХ друштва утемељеног на поштивању разлика.

Развој локалних институција

Са цијелокупним буџетом од више од 20 милиона евра, Италијанска кооперација пружа подршку за два програма децентрализоване сарадње на којима су ангажоване разне балканске државе, у циљу јачања руководећих капацитета институција и подстицања развоја на локалном нивоу: *FPA Балкан* и *SEENET, фаза II*. Буџет намијењен активностима у Босни и Херцеговини износи око 5,5 милиона евра. Италијанске регије које су показале највећи интерес за провођење ова два пројекта су Toscana, Piemonte, Puglia i Sicilia.

Остало

Међу шест преосталих иницијатива чије је провођење у току, а које не спадају под четири главна сектора, од посебног је значаја иницијатива која се тиче хуманитарних операција уклањања мина додијељена италијанској невладиној организацији, Intersos. Већ неколико година, подршка IC-а активностима на уклањању мина, које координира ViHMAC, је од кључног значаја за пољопривреду, индустријски и туристички развој великих подручја која су минирана током протеклог сукоба. Укупан буџет од 2005. године до данас износи више од 2 милиона евра.

Средњорочни и дугорочни приступ

У погледу будућих перспектива Италијанска кооперација за развој намјерава наставити да дјелује у оквиру горе споменута четири сектора, а има за циљ да прошири подршку на још два поља дјеловања: подршка малим и средњим предузећима и помоћ код приступања средствима IPA-е.

Када је у питању подршка малим и средњим предузећима, недавно препознавање дијела дуга бивше Југославије који припада БиХ, створило је услове за одобрење повољних кредита за БиХ (*soft loans*) од стране Италије/IC. Такве активности су у складу са приоритетима Италије - унапређењу економског раста и предузетничких капацитета у овом подручју.

У контексту ЕУ интеграција Канцеларија Италијанске кооперације за развој у Сарајеву ће и даље активно учествовати на координацијским састанцима држава чланица и повећати своју помоћ италијанским и домаћим партнерима који желе да аплицирају на тендерима IPA-е, посебно када је у питању *twinning*, пружајући им информације и подршку у односима са партнерима из домаћих институција.

Активности на координацији рада донатора

Италијанска кооперација за развој учествовала је у следећим координацијским активностима:

- координацијски састанци држава чланица ЕУ (Делегација Европске комисије),
- координација донатора на пољу подршке рада Суда БиХ и Тужилаштва БиХ,
- међународни састанци о секторском приступу ЕУ у Југоисточној Европи.

Контакт информације

Италијанска кооперација за развој (IC)

Адреса: Чекалуша 51

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 560 170

Факс: +387 33 667 227

Е-маил: segreteria@utlsarajevo.org

Веб адреса: www.utlsarajevo.org

Јапан/Јапанска међународна агенција за сарадњу (JICA)

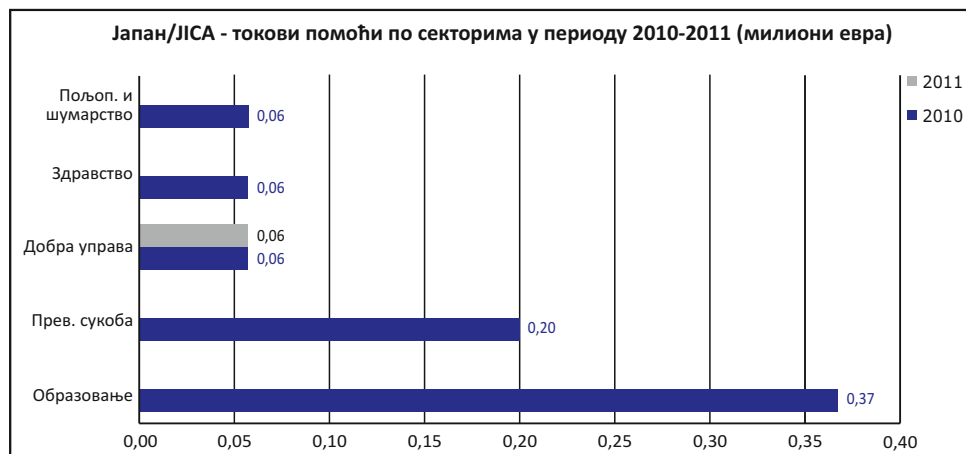

Политички приступ

Приоритетни сектори за економску сарадњу Јапана су сљедећи: (1) консолидација мира/помирење међу народима, (2) развој приватног сектора и (3) заштита околине. Конкретно, Јапан ће пружати подршку у подручјима примарне здравствене заштите, основног и средњег образовања, пољопривреде, туризма, водоснабдјевања, деминирања, развоја малих и средњих предузећа и заштите околине, као и спречавања катастрофа.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Поред постојећих пројеката, Јапан/JICA је издвојио 0,75 милиона евра у 2010. години и 0,06 милиона евра у 2011. години за сљедеће секторе: образовање, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, добра управа и институционална изградња, здравство, те пољопривреда и шумарство.

Образовање

У оквиру *Програма консолидације мира* проводе се активности на реализацији пројеката на пољу техничке сарадње, како би се постизање помирења међу народима проширило са ентитетског на ниво БиХ и како би се успоставили постулати заједничког дјеловања кроз реализацију пројеката који обухватају више од једне националне групе. У оквиру овог програм Јапан је пружио помоћ Босни и Херцеговини на пољу модернизације планова и програма из информатике путем провођења програма помоћи у виду гранта и пројеката техничке сарадње. Друга фаза програма под називом *Модернизација информатичких планова и програма у Босни и Херцеговини* почела је 01.08.2010. године.

Здравство

У погледу проблема неексплодираних мина, још једног од значајних негативних фактора по консолидацију мира, кроз *Програм консолидације мира* подржавају се и активности на уклањању мина, путем помоћи у виду гранта за *Пројекат темељне безбједности људи*.

Економски развој и социјална заштита

Програм заштите околине усмјерен је на израду политике рада или развој капацитета у областима у којима Јапан поседује богато искуство и стручно знање, као што су: глобалне климатске промјене, борба против загађења, технологија очувања извора енергије, рециклирање и поновна употреба, итд. Реализација *Пројекта изградње постројења за десулфуризацију димних плинова у Термоелектрани Угљевик*, започео је у 2010. фискалној години.

Неопходно је и даље радити на промовисању развоја малих и средњих предузећа и туризма, главних елемената државне економије, како би се пружила подршка развоју тржишне привреде и приватног сектора. *Програм развоја приватног сектора* пружа подршку напорима на развоју стручних кадрова и успостављању система за провођење јавне политике, како би се подржале стратегије дјеловања на пољу развоја малих и средњих предузећа и туризма како од стране власти БиХ, тако и од стране ентитета. *Пројекат за развој међународног туристичког коридора кроз Херцеговину и заштите околине у Босни и Херцеговини* требао би почети у 2012. години.

Пољопривреда и шумарство

У оквиру *Програма консолидације мира* реализује се и *Пројекат техничке сарадње на пољу пољопривреде*. Реализован је и *Пројекат изградње повјерења у Сребреници кроз развој пољопривредног и сеоског предузетништва (SACRED)*, како би се постизање помирења међу народима проширило са ентитетског на ниво БиХ.

Средњорочни и дугорочни приступ

Од 2009. године бруто национални доходак (GNI) по глави становника у Босни и Херцеговини износио је 4,431 USD (извор: Свјетска банка), те су због тога програми додјеле помоћи у грантовима у Босни и Херцеговини ограничени на одређена подручја, нпр. на околину и спречавање катастрофа.

Имајући у виду да је Босна и Херцеговина категоризована као држава са горњом средњом вриједношћу раста прихода (GNI по глави становника у 2009. години износио је преко 4,431 USD), кредити јапанске службене развојне помоћи ће бити ограничени на следећа четири подручја: околина, развој стручног кадра, спречавање катастрофа и уклањање неравноправности.

Активности на координацији рада донатора

Јапан/JICA учествује у раду Форума за координацију донатора, те на састанцима координације донатора на пројектном нивоу у сектору туризма.

Контакт информације

Канцеларија Јапанске међународне агенције за сарадњу у Сарајеву (JICA)

Адреса: Бистрик 9

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 220 190

Факс: +387 33 220 192

Е-маил: jicabh@smartnet.ba

Веб адреса: www.jica.go.jp/balkan/english/office/about/index.html

Амбасада Краљевине Холандије

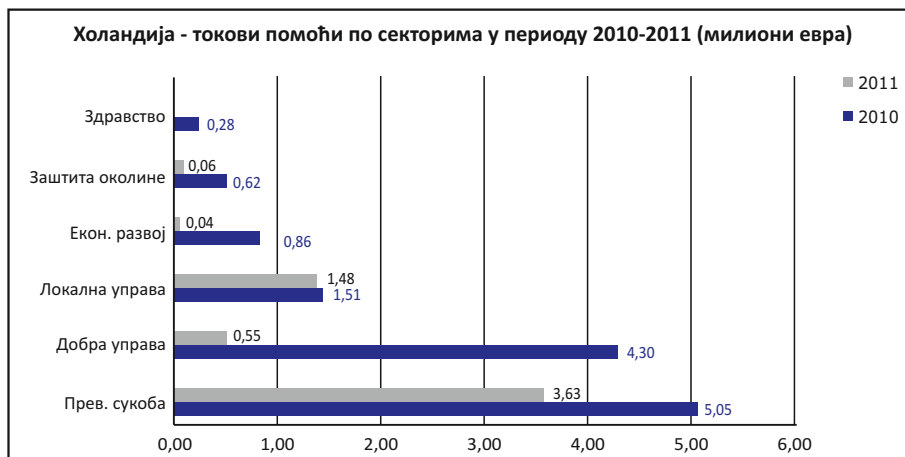
Kingdom of the Netherlands

Политички приступ

Босна и Херцеговина је једна од 36 партнерских држава у свијету у којој Холандија проводи значајан програм билатералне развојне сарадње. Холандија се у прошлости углавном фокусира на пружање подршке повратку избјеглица, припадника мањина и успостављању стабилности након окончања рата. Програмске активности су се у посљедње три године преусмјериле на стварање одрживих, транспарентних и одговорних структура власти, у складу са критеријима које поставља процес придруживања ЕУ, с фокусом на развој пословне климе погодне за развој приватног сектора и страних директних инвестиција. До краја 2011. године ће се постепено завршити билатерална развојна помоћ Босни и Херцеговини и прерасти из традиционалног односа пружања подршке развоју у однос усмјерен на придруживање ЕУ. Овакав нови однос са собом доноси и властите инструменте дјеловања, као што је програм друштвеног преображаја (Матра), за који се Босна и Херцеговина квалификовала у јануару 2008. године.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Холандија је у 2010. години издвојила 12,61 милион евра и 5,76 милиона евра у 2011. години и то за следеће секторе: превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, добра управа и институционална изградња, локална управа, економски развој и социјална заштита, те здравство.

Активности на пољу добре управе/локалне управе: финансирање GAP-а, PAR-а, CCI.

Активности на пољу развоја приватног сектора/пољопривреде: провођење вриједносних ланаца у пољопривреди (у реализацији UNDP-а) уз подршку Регионалне развојне агенције за регију Централна БиХ (REZ).

Активности на пољу превенције сукоба/постконфликтног опоравка:

- Финансирање ICMP-а, неколико пројеката и програма на подручју Сребренице, како би се помогло у промовисању друштвене и економске ситуације;
- Пројекат социјалног стамбеног збрињавања (у реализацији невладине организације CRS) корисника који бораве у објектима намијењеним колективном смјештају, а који се не могу вратити;
- Израда модела стамбеног збрињавања, регулаторног оквира и пилот-пројеката (Фојница, Поточари, Дрвар, Горажде и Фоча).

Средњорочни и дугорочни приступ

Развојни програм помоћи Холандије ће се завршити након 2011. године, са изузетком програма за постконфликтни опоравак на подручју Сребренице (5 милиона евра годишње). Наставиће се реализација неких програма мањег обима, којима се управља из централне канцеларије, као што су програм на пољу друштвеног преображаја (MATRA, са годишњим буџетом од око 0,3 милиона евра), као и програм подршке управљању јавном потрошњом у државама у оквиру холандске конституенце Свјетске банке и Међународног монетарног фонда.

Активности на координацији рада донатора

Поред учешћа на састанцима DCF-а, Холандија остварује добру сарадњу са осталим донаторима, који активно дјелују у секторима од заједничког интереса. Посебно добра координација је успостављена са организацијама које суфинансирају разне пројекте заједно са Холандијом, као што су GAP, PAR, Правосуђе и SPPD.

Контакт информације

Амбасада Краљевине Холандије

Адреса: Грбавичка 4

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 562 600

Факс: +387 33 223 413

Е-маил: sar@minbuza.nl

Веб адресе: www.minbuza.nl; www.mfa.nl/sar

Министарство спољних послова Краљевине Норвешке

Политички приступ

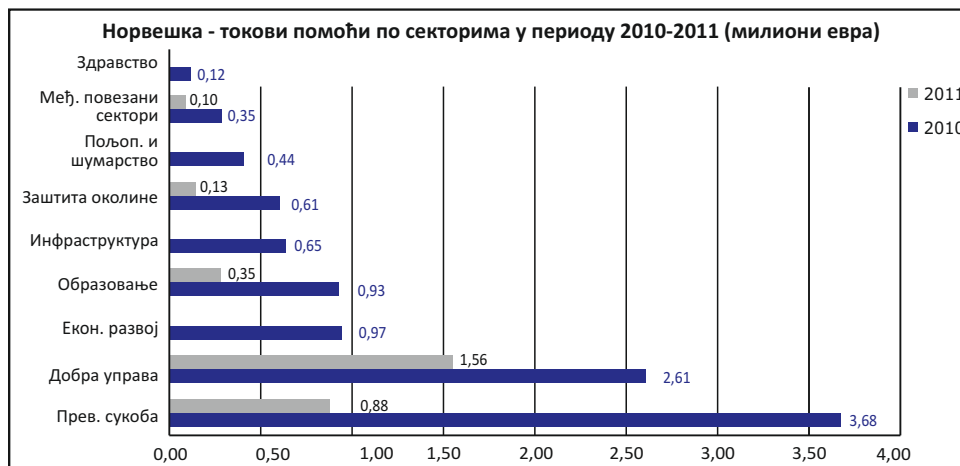
Велики дио активности Норвешке у области развојне сарадње у свијету односи се на дугорочну помоћ у форми грантова. Активности Норвешке у области дугорочне развојне сарадње наглашавају како билатералну помоћ, која се упућује директно владама држава партнера, тако и мултилатералну помоћ која се упућује путем система UN-а, као и путем развојних банака. Норвешка, такође, пружа и значајну помоћ путем међународних, локалних и норвешких невладиних организација.

Норвешка развојна сарадња са БиХ развијала се током година, у складу са промјенама потреба у држави и док се на почетку те сарадње фокусира на пружање хуманитарне помоћи, реконструкцију и развој инфраструктуре, данас је та помоћ усмјерена на пружање подршке реформским процесима и процесима промовисања стабилности и приближавања БиХ евроатлантским структурама. То подразумева пружање подршке изградњи институција (државног Парламента, правосудних институција, сектора безбједности, полиције и локалних власти), те провођење реформе правосудног система.

Процјењује се да ће до краја 2011. године Норвешка за потребе развојне помоћи намијењене Босни и Херцеговини издвојити 13,5 милиона евра (105 милиона NOK).

Главне активности у 2010. и 2011. години

Норвешка је издвојила 10,37 милиона евра у 2010. години и 3,01 милион евра до маја 2011. године за сљедеће секторе: превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, добра управа и институционална изградња, економски развој и социјална заштита, образовање, инфраструктура, заштита околине, пољопривреда и шумарство, међусобно повезани сектори, те здравство.

Сектор безбједности

Норвешком институту за међународне послове (NUPI) одобрена је подршка за његове реформске пројекте у обавјештајном и безбједносном сектору у Босни и Херцеговини. Пројекат се фокусира на реформу OSA-е, а реализује се у сарадњи са OSCE-ом и OHR-ом.

Сјеверноатлантском савезу (НАТО) додијељен је грант за његов Повјеренички фонд успостављен у сврху реинтеграције вишка војног особља произашлог током реформе одбране у периоду 2010-2012 те јачања домаћих капацитета, како би се у будућности могли рјешавати слични изазови. Норвешка је једна од водећих земаља у Повјереничком фонду, заједно са Холандијом и Словенијом. Извршилац овог пројекта је Међународна организација за миграције (IOM) која ради у координацији са Министарством одбране БиХ.

DIFI-Direktoratet for forvaltning og IKT је добио подршку за предпројекат у вези са Програмом реформе сектора одбране и безбједности, који укључује и усмјереност на провођење Резолуције 1325 Савјета безбједности UN-а, која се односи на жене, мир и безбједност.

Сектор правосуђа

Међународна комисија за нестала лица (ICMP) - сврха пројекта је да у Босни и Херцеговини осигура одрживи државни механизам за рјешавање питања лица несталих као резултат сукоба у БиХ без обзира на њихово етничко, вјерско или национално поријекло. Пројекат ће, такође, осигурати заштиту, каталогизирање и прописно ископавање масовних гробница те да се родбини несталих омогући учешће у раду на потрази за несталим лицима.

Високи судски и тужилачки савјет БиХ - процес придруживања ЕУ представља главну покретачку снагу у реформи правосуђа у БиХ, а подршка Норвешке процесу реформе је усклађена са краткорочним и дугорочним приоритетима другог Европског партнерства којим су идентификовани приоритети дјеловања у сектору правосуђа у Босни и Херцеговини.

Канцеларија регистара у БиХ - подршка Канцеларији регистара одсјека за ратне злочине и организовани криминал Суда и Тужилаштва БиХ. Грант се користи како би се властима БиХ помогло у развијању независног, ефективног и ефикасног правосуђа на нивоу БиХ, које је у стању да процесуира најсложеније случајеве ратних злочина, организованог криминала и корупције. Канцеларија регистара у БиХ је средства гранта добила и за изградњу нових канцеларија.

Норвешки хелсиншки комитет је добио подршку за пројекат промовисања транзицијске правде у БиХ и провођење обуке из области транзицијске правде у оквиру постојећих универзитетских програма.

Добра управа и институционална изградња

Rikshospitalet HF је добила грантове за наставак пројекта *Унапређење управе и међуетничке сарадње кроз е-здравство*. Rikshospitalet израђује државни електронски портал о здравству који ће унаприједити транспарентност у здравственом сектору и омогућити квалитетнију комуникацију између јавности и установа. Портал исто тако служи и као инструмент за даљу обуку особља у сектору здравства.

Kommunens Sentralforbund (KS) је добио подршку за пројекат *Јачање учешћа грађана на локалном нивоу у РС*. Пројекат има за циљ јачање локалне управе кроз изградњу капацитета у општинама, као и унапређење дијалога између грађана и локалних политичара. KS је средства гранта добио и за пројекат МИС БиХ, који је реализован у три општине: Мостар, Коњиц и Доњи Вакуф.

Petradu је добио подршку за *Предпројекат за будући развој управљања у нафтном сектору* за анализу и процјену будућих могућности нафтног сектора у Босни и Херцеговини.

International Management Group и пројекат *Систем управљања документима и систем интегралне заштите* су такође добили подршку. Сврха пројекта је унапређење безбједносних и радних услова у Министарству иностраних послова БиХ.

Statens Kartverk је добио подршку за пројекат *Карте за државни развој и европске интеграције*. Сврха пројекта је да створи инфраструктуру дигиталних и фото-карата, како би се исте користиле у вишеструке сврхе, попут земљишне администрације, имовинских питања, пописа становништва, планирања и развоја.

Савјет Европе - сврха пројекта *Предизборни акциони план* била је да осигура да општи избори у 2010. години у Босни и Херцеговини буду организовани и проведени у складу са европским стандардима.

Образовање

Колеџи уједињеног свијета и међународна матура - главни циљ пројекта је да осигура снажну референтну тачку за реформу образовања у БиХ и успостави практични приказ модела који временом може довести до дугорочног помирења. Колеџ уједињеног свијета у Мостару похађају ученици из свих етничких група у Босни и Херцеговини, као и из регије и шире.

Универзитет у Сарајеву је добио подршку за програм магистарских родних и вјерских студија.

Образовање за мир (EFP) - пројекат *Осигуравање одрживе интеграције* има за циљ увођење програма *Образовање за мир*, са фокусом на помирење, у сектор образовања у Босни и Херцеговини. Пројекат настоји да ојача друштвени положај младих и њихових учитеља кроз вјештине, знања, ставове и самопоуздање, како би играли активну улогу у обликовању мирног друштва.

Save the Children, Норвешка - Норвешко Министарство спољних послова наставило је да пружа подршку раду организације Save the Children у Босни и Херцеговини. Њихов пројекат, *Квалитетно инклузивно образовање кроз бољу локалну управу*, промовише методологију индекса за инклузију и унапређује ангажман локалних власти у образовном процесу.

Kommunenenes Sentralforbund (KS) - Социјални дијалог у сектору образовања промовише унапређење квалитета у сектору образовања у Босни и Херцеговини. Пројекат се реализује у сарадњи са Синдикатом образовања у Норвешкој и домаћим партнерима.

Мир и помирење

Норвешки фудбалски савез - добио је подршку за *Програм отворених забавних школа фудбала*. Сврха пројекта је стимулисање помирења и толеранције кроз љетње фудбалске школе (кампове) за дјецу широм Босне и Херцеговине.

Балканске истраживачке мреже (BIRN) - глобални циљ BIRN-а је да унаприједи разумијевање и подршку за рад на предметима ратних злочина у Босни и Херцеговини и у регији те да допринесе утврђивању истине и помирењу, тако што нуди објективне информације о суђењима за ратне злочине и другим стубовима транзицијске правде.

Nansen дијалог центар Сарајево - Nansen дијалог центар ради на јачању међуетничке комуникације и сарадње у Сребреници, Братунцу, Зворнику и Јајцу кроз пројекте локалног дијалога по питањима у вези са локалним властима, са фокусом на локалне школе.

Nansen дијалог центар Мостар - сврха пројекта је рад на интегрисаном и инклузивном образовању у средњој школи у Стоцу са циљем да се на такав начин допринесе унапређењу односа између етничких група у Стоцу.

Nansen дијалог мрежа Приједор - сврха пројекта је унапређење међуетничке и међуентитетске комуникације и сарадње у регији Приједора кроз успоставу ресурса и капацитета за међуетнички дијалог.

Medica Зеница - одржива рјешења за борбу против насиља над женама и дјецом.

Вртови праведника широм свијета Сарајево - подршка за пројекат *Буди промјеном - направи разлику - образовање из грађанске храбрости*. Сврха пројекта је помагање младима и другим грађанима у поновном промишљању и преобликовању њиховог приступа наспрам сфере политике и цивилног друштва, те активно доприношење развоју отпорног, здравог, вибрантног, инклузивног и демократског цивилног друштва у Босни и Херцеговини.

Развојни програм UN (UNDP) - Електрификација подручја са потврђеним повратком, у складу са стратегијом Босне и Херцеговине за повратак избјеглица.

Клима и околина

Свјетски фонд за заштиту природе - подршка за два пројекта, *Жива Неретва* - рад на приближавању ЕУ стандардима у сливу Неретве и Живом срце Европе - рад на заштити природног наслеђа БиХ примјеном инструмената које користи ЕУ.

Norsk Energi - пројекат који има за циљ увођење Механизма чистог развоја у БиХ. Подршка изградњи капацитета и успостављању Овлаштености БиХ.

Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA) - пројекат о загађивању вода и провођењу Штокхолмске конвенције.

Развој приватног сектора

Athene Project Management је добио средства за Иновацијски центар у Бањој Луци, први такве врсте за развој иновативних пословних идеја у овом дијелу БиХ. Иновацијски центар је отворен 16. јуна 2010. године, а његова сврха је потакнути предузетничке идеје и економски раст у земљи.

Центар за развој образовања - пројектом *Изврсност у иновацијама* успостављају се два е-биз центра у склопу сектора алатних машина и пољопривреде. Пољопривредни центар ће понудити високоефикасну ИКТ малим и средњим предузећима у пољопривредном сектору.

Stiftelsen Sandnes-Дубровник - пројекат се фокусира на изградњу капацитета, образовање и пословни развој у пољопривредном сектору у Босни и Херцеговини на темељу сарадње са пољопривредним школама у Дрвенти и Модричи, као и са локалним властима.

Business Innovation Programmes BIP је непрофитна фондација чији је циљ да допринесе стварању бизниса и радних мјеста и омогући развој стручних знања у области економског развоја, као ефикасног средства за изградњу или обнову земаља.

Норвешки завод за акредитацију - изградња капацитета Института за акредитовање БиХ (БАТА) те акредитовање лабораторија за тестирање и калибрацију у Босни и Херцеговини. Норвешка корпорација за индустријски развој (SIVA) добила је грант средства за своју студију о обнови пријератне индустрије у мостарској регији.

LESPnet - Асоцијација пословних савјетника у БиХ - сврха пројекта *Benchmarking sistem у БиХ* је успостављање и провођење система benchmarking индекса у БиХ.

Остало

Норвешка народна помоћ добила је финансијска средства за свој програм противминског дјеловања у БиХ. Норвешка народна помоћ чини значајан дио подршке коју Норвешка пружа у овој регији од 1996. године.

ЛО Норвешка - Норвешка конфедерација синдиката (ЛО) је највећа радничка организација у Норвешкој. Циљ им је да ојачају улогу и структуру синдиката у БиХ и да успоставе државну конфедерацију синдиката која би била заснована на снажним, демократским радничким организацијама.

Средњорочни и дугорочни приступ

Помоћ у транзицији БиХ, коју је пружала Влада Норвешке, мијењала се временом, у складу са промјенама потреба државе. На средњорочном, као и на дугорочном плану, Норвешка очекује стабилност и промовише потребне реформе и процесе који ће БиХ приближити евроатлантским интеграцијама. Норвешка влада је одлучила да смањи број сектора за које осигурава подршку, али је у исто вријеме обећала да ће наставити пружати помоћ намијењену развоју на истом нивоу као у 2010. години.

Активности на координацији рада донатора

Норвешка учествује на више координацијских састанака донатора, попут састанака на тему реформе правосудног система.

Контакт информације

Амбасада Краљевине Норвешке у Босни и Херцеговини

Адреса: Ферхадија 20

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 254 000

Факс: +387 33 666 505

Е-маил: emb.sarajevo@mfa.no

Веб адреса: www.norveska.ba

Шпанија/Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)

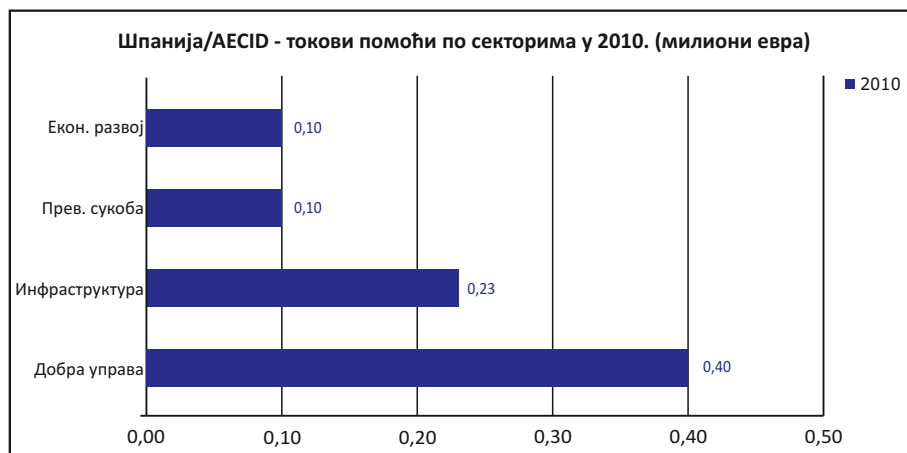
Политички приступ

Глобални стратешки циљ Шпанске агенције за међународну сарадњу у Босни и Херцеговини (AECID) је пружање подршке и праћење државе у консолидацији мира у држави и њеном напретку према Европској унији кроз политичке, економске и друштвене промјене. У том погледу активности Шпанске агенције за међународну сарадњу одговарају сљедећим секторским стратешким циљевима:

- 1. Јачање институција:** Фокус је био усмјерен на пројекте и програме којима се доприносило владавини права како на пољу правосуђа, тако и унутрашњих послова. AECID је, поред тога, финансирала и активности које су доприносиле учешћу грађана те пружила снажну подршку процесу европских интеграција.
- 2. Економски развој:** AECID је блиско сарађивала са регионалним развојним агенцијама у подручјима које сматра приоритетним (Сарајево и Херцеговина), као катализатор процеса регионалног економског развоја у Босни и Херцеговини те као инструмент подршке у економској обнови и стварању нових радних мјеста. AECID је, према томе, подржавала иницијативе на пољу туризма, са пројектима посебно израђеним у Херцеговини. Коначно, Шпанија је микрокредитним институцијама одобрила 54,5 милиона евра у кредитима, те је тако Босна и Херцеговина једна од пет земаља које су за ову врсту сарадње добиле највиши износ средстава.
- 3. Допринос изградњи мира:** AECID је подржавала иницијативе у области транзицијске правде те је финансирала бројне пројекте којима је дат допринос помирењу међу грађанима Босне и Херцеговине.

Главне активности у 2010. години

Шпанија/AECID је издвојила 0,83 милиона евра у 2010. години у сљедеће секторе: добра управа и институционална изградња, инфраструктура, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, те економски развој и социјална заштита.

Добра управа и институционална изградња

- Јачање владавине права и правда.
- Консолидација полицијских структура.
- Промовисање учешћа грађана.
- Подршка развоју и модернизацији јавне управе и европске интеграције.

Превенција и рјешавање сукоба и изградња мира

- Транзицијска правда.
- Подршка ICMP-у.
- Подршка жртвама и свједоцима ратних злочина.
- Сарадња у уклањању муниције и лаког наоружања.
- Сарадња у прогресивном уклањању мина.

Економски развој и социјална заштита

- Јачање регионалних развојних агенција.
- Јачање туризма као растуће индустријске гране.
- Јачање општинског нивоа и промовисање локалног развоја.
- Микрокредити.

Инфраструктура

- План одрживог управљања ријекама у БиХ.

Средњорочни и дугорочни приступ

Канцеларија за техничку сарадњу са Балканом је 31. марта 2011. завршила са радом. Након скоро 20 година преданости и рада, настојања и опредјељења, више од 500 милиона евра ODA-е утрошене у Албанији, Босни и Херцеговини, Србији и Црној Гори те десет година рада Канцеларије за техничку сарадњу са Балканом, AECID своју мисију на Балкану сматра постигнутом.

Контакт информације

Шпанска агенција за међународну развојну сарадњу (AECID)

Адреса: Магуда 18

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 584 000

Факс: +387 33 239 155

Е-маил: azra.dzigal@aecid.ba

Веб адресе: www.aecid.es; www.aecid.ba

Шведска/Шведска међународна развојна агенција (Sida)

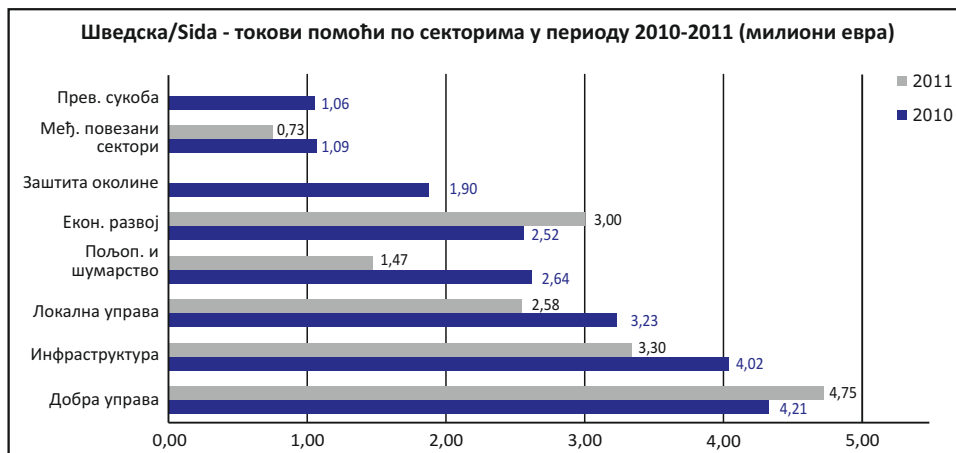
Политички приступ

Сарадња Шведске у области реформе у Босни и Херцеговини у периоду 2011-2014 има за циљ постизање демократског, праведног и одрживог развоја, те испуњење услова за придруживање Европској унији. Фокус подршке Side усмјерен је на три главна подручја: демократија, људска права и равноправност полова, развој тржишта и одржива инфраструктура. Поред тога, подршка је пружена активностима у оквиру међусобно повезаних сектора: цивилно друштво, равноправност полова и мањине. Са циљем повећања ефективности помоћи и подржавања придруживања европским интеграцијама, стратегијом сарадње се промовише следеће:

- боља координација у оквиру заједничких активности са Европском комисијом и у оквиру програма IPA;
- већи степен кориштења властитих система планирања, провођења и пропратних активности од стране државе;
- снажнији приступ на провођењу програма.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Шведска/Sida је издвојила 20,67 милиона евра у 2010. години за активности у следећим секторима: добра управа и институционална изградња, инфраструктура, локална управа, пољопривреда и шумарство, економски развој и социјална заштита, заштита околине, међусобно повезани сектори, те превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност. Око 19 милиона евра одобрено је за 2011. годину, од чега је 15,83 милиона евра већ издвојено и унесено у базу података Форума за координацију донатора.

Демократија, људска права и равноправност полова

Стратегија Шведске за период 2011-2014 усмјерена је на развој централне и локалне управе са циљем постизања ефикаснијег поштивања права грађана и испуњења услова за придруживање европским интеграцијама. Шведска пружа подршку у области реформе јавне управе, активности на провођењу *Стратегије интеграције и транзиције Канцеларије регистара Суда БиХ*, Тужилаштву БиХ, те Високом судском и тужилачком Савјету (HJPC). Локална демократска управа је и даље у средишту активности. *Пројектом управне одговорности власти (GAP)* пружа се подршка половини општина у Босни и Херцеговини у области побољшања рада служби, те правних, регулаторних и финансијских услова. Sida уједно финансира и три пројекта која се међусобно надопуњују:

- Изградња капацитета општинских савеза Босне и Херцеговине.
- *Систем обуке за јединице локалне самоуправе (MTS)*, у оквиру програма UNDP-а, са циљем израде и институционализације одрживог модела обучавања службеника власти на локалном нивоу.
- *Јачање развоја у руралним подручјима (PERA)* је пројекат јачања управе на локалном нивоу који се проводи у 100 села, са циљем њиховог интегрисања у укупни развој Босне и Херцеговине.

Развој тржишта

Нагласак је на економском расту кроз бољу конкурентност и услове за развој малих и средњих предузећа. Велики пројекти под називом FIRMA и FARMA, које суфинансира USAID, усмјерени су на мања предузећа у оквиру пет стратешки одабраних сектора (пољопривреда, прехранбена, шумска и дрвопрерађивачка индустрија, прерада метала и пластике, те туризам). Sida и USAID су формирали и систем кредитне гаранције, како би побољшали капацитете банака у давању инвестиционих кредита малим и средњим индустријским предузећима. Успјешно се одржава и сарадња са локалним развојним организацијама, као што су NERDA и REDAH из Мостара. *Пројекат безбједности хране* има за циљ да помогне Босни и Херцеговини у прилагођавању стандардима Европске уније у области безбједности хране и контроле квалитета.

Околинска инфраструктура

Подршка има за циљ да допринесе унапређењу општинске околинске инфраструктуре са нагласком на управљање отпадом, водама и канализацијским системом. Обухвата како изградњу капацитета, тако и улагање на општинском нивоу. Такође се сарађује и са међународним финансијским институцијама. Пројекат у области унапређења система управљања чврстим отпадом покренут је 2010. године широм општина у Босни и Херцеговини. Овај пројекат на заштити околине сврстан је у области унапређења инфраструктуре у складу са статистичким стандардима.

Међусобно повезани сектори (укључујући и цивилно друштво)

Sida пружа подршку сектору изградње цивилног друштва кроз дјеловање двије шведске невладине организације: Браниоци људских права (*The Civil Rights Defenders*) и *Kvinna till Kvinna*. Шведска пружа подршку и Међународној комисији за нестала лица (ICMP), како би се породицама и друштву генерално помогло у утврђивању идентитета несталих лица, те како би испунили своја права на вјеродостојне информације о ратним догађањима и посљедицама осигуране на непристрасан начин. Шведска подржава и рад Агенције за равноправност полова БиХ кроз недавно основан Фонд за провођење акционог плана БиХ у области равноправности полова. Подршка се пружа и Центру за интердисциплинарне постдипломске студије, намијењеном студентима из БиХ на тему различитих аспеката питања која се тичу полова, како би им се омогућило да примјењују стечено знање у пракси.

Активности на координацији рада донатора

Шведска учествује у активностима на координацији рада донатора на нивоу свих споменутих сектора, посебно са нагласком на сектор правде, реформу јавне управе и питања у области равноправности полова. Sida је пружила подршку и успостављању Фонда за провођење стратегије у области реформе сектора правде, скупа са Шпанијом и Великом Британијом. Циљ је постићи већи степен ефикасности финансијске помоћи у области реформе сектора правде. У 2011. години Sida је пружила финансијску подршку у изради Прегледа активности донатора од стране Министарства финансија и трезора БиХ.

Средњорочни и дугорочни приступ

Шведска ће и даље остати један од главних донатора у Босни и Херцеговини током наредних година, са годишњим буџетом од око 19 милиона евра. Нова стратегија је ступила на снагу 2011. године. Нагласак ће и даље остати на подршци Босни и Херцеговини на њеном путу према остваривању кандидатског статуса и чланства у Европској унији. Добро управљање и економски развој ће и даље бити сектори од приоритетног значаја. Трећи по реду приоритетни сектор је околинска инфраструктура, са нагласком на подршку општинској инфраструктури у области управљања водама, отпадним водама и чврстим отпадом. Такође ће бити размотрене и друге могућности утицаја на структурне факторе битне за стварање пословне климе, за приступ европским тржиштима, те за запошљавање и учешће жена у развоју економије.

Контакт информације

Шведска међународна развојна агенција (Sida)

Адреса: Амбасада Шведске, Ферхадија 20

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 276 030

Факс: +387 33 267 060

Е-маил: ambassaden.sarajevo@foreign.ministry.se

Веб адресе: www.sida.se; www.swedenabroad.se

Швајцарска/Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC)/Државни секретаријат за економске послове (SECO)

Политички приступ

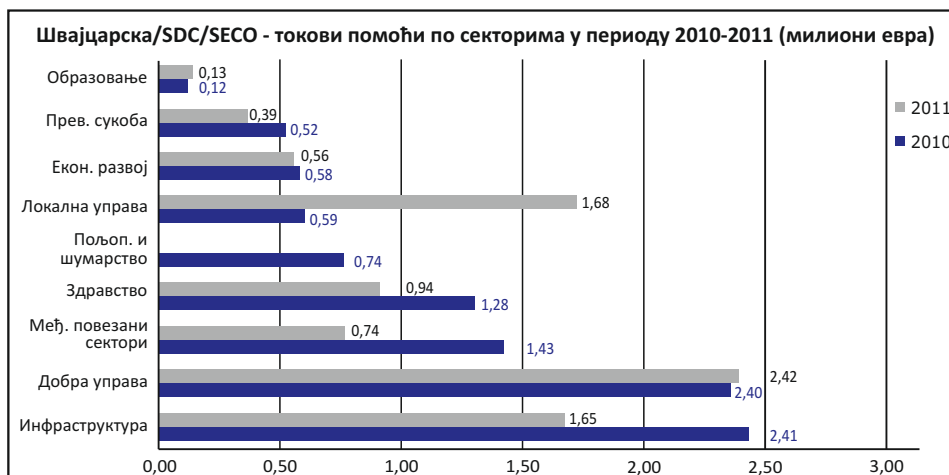
Због стратешког значаја који Босна и Херцеговина има у погледу регионалног развоја и стабилности на западном Балкану, њене дијаспоре и снажног међусобног односа, Швајцарска пружа подршку Босни и Херцеговини од 1996. године. Швајцарску канцеларију за сарадњу у Сарајеву, одговорну за активности које Швајцарска проводи у Босни и Херцеговини, заједнички воде Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC) и Државни секретаријат за економске послове (SECO).

Стратегија сарадње SDC-а и SECO-а за период 2009-2012 израђена је у складу са релевантним државним документима (*Стратегија развоја БиХ* за период 2008-2013 и *Стратегија социјалне укључености*). Стратегијом сарадње се потврђује преданост Швајцарске у пружању подршке транзицијском процесу Босне и Херцеговине и процесу европских интеграција. Према томе, главне активности Швајцарске у БиХ су усмјерене на следеће:

- политичка стабилност, безбједност и функционисање демократских структура и процеса;
- економски развој унутар приватног сектора и стварање радних мјеста;
- ефикасан јавни сектор и унапријеђен систем пружања услуга свим грађанима БиХ.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Швајцарска/SDC/SECO је издвојила 10,07 милиона евра у 2010. години и 8,51 милион евра у 2011. години у следеће секторе: инфраструктура, добра управа и институционална изградња, међусобно повезани сектори, пољопривреда и шумарство, локална управа, економски развој и социјална заштита, превенција и рјешавање сукоба, мир и безбједност, те образовање.

Добра управа и институционална изградња

SDC је у значајној мјери потпомогао у примјени иновативних приступа широм државе и модела рада у складу са међународним стандардима на пољу рада полиције на нивоу заједнице и у области малољетничког правосуђа. SDC је такође дао допринос у изради државног законодавства и политике дјеловања у области правде за дјецу, у складу са међународним стандардима. У оквиру овог сектора, подршка ће се и даље пружати у партнерском односу са Високим судским и тужилачким савјетом, реформи сектора правде у Босни и Херцеговини, са нагласком на јачање улоге Тужилаштва, у складу са *Стратегијом реформе сектора правде у БиХ*. Примјена алтернативних мјера и унапријеђен правни оквир за малољетничко правосуђе такође остају у самом фокусу дјеловања током 2011. године.

Локална управа

Планирање развоја на локалном нивоу, промовисање транспарентног и одговорног рада општинских служби, те бољи оквир услова за економски развој и водоснабдјевање на општинском нивоу питања су од централног значаја унутар овог сектора. Сви пројекти осигурали су изградњу институција и капацитета одабраних општина у контексту побољшања ефикасности рада, одговорности према јавности, транспарентности и ефективности, те снажнијег учешћа грађанског друштва у процесу одлучивања. Кроз политички дијалог промовисани су најбољи примјери из праксе, те су исти и приммијењени на хоризонталном и вертикалном нивоу, у блиској сарадњи са домаћим институцијама. Током 2011. године овај сектор ће бити предмет процеса стратешког редифинисања и даљег развоја портфолија.

Здравство

Успјешан политички дијалог и усклађивање програма SDC-а на нивоу ентитетских здравствених власти у БиХ биће настављени са нагласком на јачање примарних здравствених служби. Дијалог ће бити усмјерен на ширу примјену најбољих примјера из праксе у области породичне медицине. Овај дијалог биће усмјерен и на побољшање доступности, квалитета и обима љекарских и превентивних служби са циљем даљег развоја успјешноведеног програма заштите унутар заједнице, те даљег стручног усавршавања радника на пољу примарног здравства. Нови пројекат ће бити на пољу заштите, на основу лекција научених током ранијих интервенција и на основу потреба за додатном подршком у здравственом сектору, у складу са процјенама здравствених власти. Реализација пројеката ће се одвијати у облику програмске координације, савјетовања, пружања смјерница и подршке одговорним здравственим институцијама у управљању реформским процесима и јачању одговорности према јавности за своје поступке. Снажан нагласак биће стављен на наставак реформе система менталног здравља унутар заједнице на основу чега ће техничка подршка швајцарских кантона и њихових институција омогућити међуинституционалну размјену и унапређење знања.

Економија и запошљавање

Могућност запошљавања младих дефинисана је као један од приоритета у оквиру швајцарске сарадње у области развоја у Босни и Херцеговини у Стратегији сарадње за период 2009-2012. Циљеви које је SDC истакао су побољшање могућности запошљавања новопридошлица и незапослених младих, те јачање сарадње између кључних учесника у сектору у које спадају послодавци и њихова удружења, јавне и приватне агенције, едукативне институције, званичници власти на свим нивоима, запосленици и њихова удружења и лица без посла.

Активности којима SDC подржава економију и запошљавање ће промјенити карактер и са промовисања генерисања прихода преусмјерити се на стратешки одабране области запошљавања младих и могућности запошљавања, фокусирајући се на неформално учење у вези са функционалним јавно/приватним партнерством, које тек треба успоставити у потпуном облику и то у постојећем контексту крхког економског развоја и глобалне кризе са значајним негативним утицајем на Босну и Херцеговину.

SECO ће наставити активности које се односе на промоцију улагања које тренутно укључују пројекте: IFC, FIAS, WB и IMF, приступ финансирању кроз активности SIFEM-а, те приступ тржиштима кроз активности SIPPO-а. Фокус ће бити на пројектима специфичним за конкретну државу који се баве унапређењем корпоративног управљања и ефикасности микрофинансијског сектора. SIFEM ће наставити да инвестира у обећавајуће дионичке фондове који служе финансијским посредницима и SME, као и у микрофинансијске механизме. SIPPO ће промовисати приступ SME европским тржиштима за одабране индустрије и секторе. Неколико регионалних иницијатива ће понудити подршку подручјима којима је потребно осигурање од ризика избијања катастрофе, те активностима на пољу управљања јавним финансијама.

Инфраструктура

Стратешке интервенције SECO-а у сектору унапређења и модернизације инфраструктуре слиједе конкретан приступ усмјерен на праксу, који се фокусира на обнову система водоснабдјевања, заснива на грантовима, интегрише корпоративно управљање, обуку и практичну изградњу капацитета општинских комуналних служби повезаних са сестринским организацијама на другим географским локацијама. Поред текућих активности у области

водоснабдјевања у РС, ради се и на изради новог пројекта у сарадњи са KfW-ом у Федерацији БиХ. Током 2011. године требале би се завршити активности на обнови у сектору електричне енергије, те активности на партнерској провјери портфолија у контакту са државним институцијама.

Средњорочни и дугорочни приступ

Западни Балкан ће бити и даље регија од стратешког приоритета у контексту спољне политике Швајцарске. На основу тога средњорочна стратегија сарадње за период 2009-2012 обухвата четири тематске области:

- **Владавина права и демократија:** подобласти 1) децентрализација и локална управа; 2) правосуђе.
- **Економија и запошљавање:** подобласти 1) промоција улагања; 2) приступ тржиштима; 3) могућност запошљавања младих.
- **Здравство:** подобласти 1) породична медицина; 2) ментално здравље.
- **Основна инфраструктура:** подобласт 1) општинска инфраструктура.
- **Трансверзалне теме:** 1) равноправност полова, добро управљање.
- **Посебна циљна група:** млади.

Контекстуални развој Босне и Херцеговине ће бити процијењен 2012. године, што ће одредити стратешку оријентисаност швајцарске сарадње након 2012. године.

Активности на координацији рада донатора

У оквиру активности у области међусобно повезаних сектора, SDC активно ради на промовисању равноправности полова. SDC учествује у координацији донатора и суфинансирању FIGAP пројекта. SDC редовно учествује на састанцима донаторске координације у области правосуђа, које координира Министарство правде БиХ, на министарским конференцијама у области правосуђа које се редовно одржавају сваке двије године, те на координацијским састанцима у области правосуђа које организује Европска комисија.

Контакт информације

Швајцарска канцеларија за сарадњу у Босни и Херцеговини

Адреса: Пируша 1

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 233 408

Факс: +387 33 271 500

Е-маил: sarajevo@sdc.net

Веб адреса: www.swiss-cooperation.admin.ch/bosniaandherzegovina

Уједињено Краљевство/Одсјек за међународни развој (UK/DFID)

Политички приступ

Помоћ коју осигурава UK/DFID одређена је приоритетима и циљевима које је Влада Уједињеног Краљевства утврдила за Босну и Херцеговину у свеобухватном Пословном плану за БиХ.

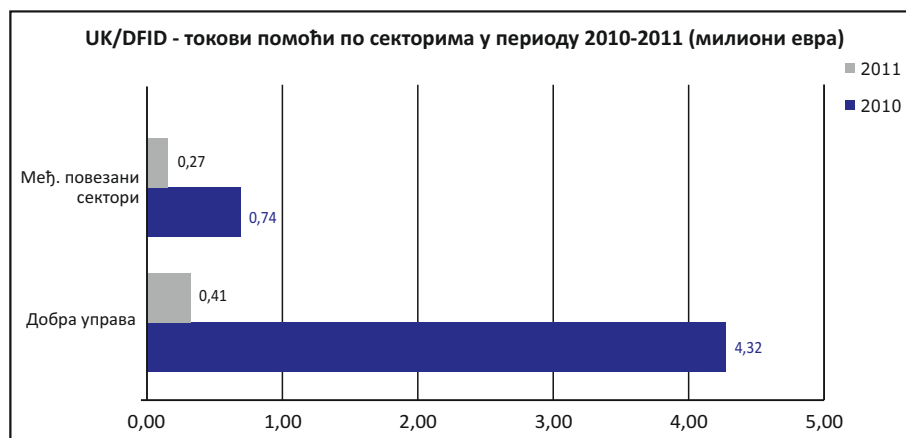
DFID је у Босни и Херцеговини активан од раних 1990-их, када је пружао пријекну помоћ у послеријатном периоду. Данас DFID подржава кључне реформе јавне управе, управљање јавним финансијама, ефективност и координацију помоћи, социјалну укљученост и превенцију сукоба. DFID је осигурао средства у износу од више од 82 милиона британских фунти за помоћ у обнови и техничку подршку. Канцеларија DFID-а у БиХ при Амбасади Уједињеног Краљевства у БиХ затворена је 11. фебруара 2011. године.

DFID ће наставити да пружа подршку БиХ путем мултилатералних програма, попут предприступних инструмената Европске комисије (IPA), као и Стратегије Свјетске банке за помоћ земљи. Такође ће наставити да пружа подршку раду Свјетске банке, Европске банке за обнову и развој и Уједињених народа.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Главна актуелна подручја подршке DFID-а за период 2010-2011 су: јавна управа, економски развој и друштвени развој.

UK/DFID је издвојио 5,06 милиона евра у 2010. години и 0,68 милиона евра у 2011. години, за сектор добре управе и институционалне изградње и међусобно повезане секторе.

DFID у БиХ дјелује од 2008. године у оквиру Пословног плана за БиХ Амбасаде Уједињеног Краљевства и под окриљем свеукупних приоритета Владе Уједињеног Краљевства за Босну и Херцеговину.

Основни циљ UK/DFID-а за период 2008-2011 је да помогне БиХ да постане спремија за потенцијално чланство у Европској унији и НАТО-у. Рад DFID-а обухвата пружање помоћи БиХ, како би избјегла кораке уназад и кретала се ка напријед. То подразумева инкорпорисање и провођење реформи у сврху побољшања функционалности БиХ и смањења ризика од будућих сукоба. Рад је трансформацијски - мијења БиХ, са нагласком на домаћим политикама које имају утицаја на интересе UK/DFID-а, истовремено ублажавајући дестабилизацијске ефекте глобалних и регионалних питања у Босни и Херцеговини.

Јачање управљања јавним финансијама у БиХ (SPEM), 2009-2011: DFID пружа техничку помоћ властима БиХ, те властима ентитета и кантона за даљу институционализацију и продубљивање процеса планирања буџета, као и повезивање тог процеса с процесом израде политика на свим нивоима власти. Ова подршка такође укључује јачање улоге парламента и цивилног друштва у процесу планирања буџета.

Пројекат координације и ефективности помоћи у БиХ, 2009-2011: DFID пружа подршку креирању и усвајању функционалне структуре координације помоћи, како би олакшао развој и унапређење процеса планирања, програмирања и управљања спољним фондовима, у складу са развојним приоритетима БиХ и Паришким декларацијом.

Фонд за реформу јавне управе (PAR), 2008-2011: DFID је овај фонд успоставио у сарадњи са Европском комисијом, Sidom и Холандијом. Укупна вриједност фонда износи 5,5 милиона евра за период од три године. Фонд има за циљ да подржи провођење PAR Стратегије и Акционог плана 1 за провођење ове Стратегије.

Средства стратешког дјеловања (SIF), 2008-2010: Ова помоћ има за циљ да подржи скромне заједничке иницијативе у које су укључене институције БиХ, организације цивилног друштва, Европска комисија и друге релевантне интересне групе.

Подршка националном планирању у БиХ, 2009-2010: DFID је подршку Дирекцији за економско планирање БиХ пружао до децембра 2010. године. Сврха овог програма била је да допринесе успостављању интегрисаног механизма планирања, са циљем јачања институција БиХ за планирање у процесу достављања Националног плана у складу са будућим захтјевима ЕУ. DFID је Дирекцији осигурао додатна техничка средства у сврху подршке стварању и координацији *Стратегије развоја БиХ* и *Стратегије социјалне укључености*, у блиској сарадњи са Европском комисијом и сличним донаторима.

Систем социјалне заштите и укључености (SPIS) за дјецу у БиХ, 2008-2010: SPIS је био усмјерен на мапирање политичких, нормативних и стратешких докумената креираних од стране Министарства цивилних послова БиХ унутар три сектора (здравство, образовање и социјална заштита), користећи JIM формат и структуру, као и Социјалну повељу Европске уније.

Подршка ЕУ Инфо центрима у БиХ, 2008-2010: Циљ ове подршке био је да допринесе пројекту Европске комисије *Подизање свијести о ЕУ II* (IPA 2008) са Дирекцијом за европске интеграције БиХ као главним корисником. Приједлог пројекта IPA 2008 имао је за циљ јачање комуникацијских капацитета Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине.

Ажурирање оквира узорка, 2008-2010: Циљ ове подршке био је да добије попис података домаћинстава у одабраним подручјима за четворогодишњи период (2009-2013).

Пројекат јачања конкурентности на локалном нивоу у БиХ, 2008-2010: Скупа са другим донаторима и посредством FIAS/IFC Trust fund-а за западни Балкан, DFID је пружио подршку унапређењу конкурентности и повећању приватних улагања у Босни и Херцеговини. То је подразумевало промовисање системских промјена на одабраним локалитетима, што је ублажило административне и законске препреке за развој приватног сектора.

Средњорочни и дугорочни приступ

Важно је подсјетити на чињеницу како се приоритети DFID-а односе на смањење стопе сиромаштва, као и на најефикасније могуће кориштење средстава у ту сврху. Стандарди по којима се мјери сиромаштво су глобални, а не европски. Тако се земља у којој 18% становништва живи испод границе сиромаштва може у одређеној мјери чинити веома сиромашном, али, према глобалним стандардима, она се ставља у категорију "са мало сиромашних". Треба примјетити да се у регији источне Европе само Косово одликује високим Гини коефицијентом, односно, високим степеном неједнакости. Према глобалним стандардима, у осталим земљама регије присутан је изванредан ниво једнакости. Према томе, након 2011. године више неће бити на снази директни билатерални програм помоћи развоју за Босну и Херцеговину. Велика Британија ће ипак наставити да пружа подршку Босни и Херцеговини, кроз значајан допринос мултилатералним донаторским организацијама, партнерство са другим донаторима, као и друге програмске буџете којима управља Амбасада Уједињеног Краљевства, те остале мање програме DFID-а којима управљају дирекције DFID-а.

Активности на координацији рада донатора

UK/DFID је био активан члан Заједничке донаторске групе која у сарадњи с Министарством правде БиХ доприноси провођењу *Стратегије за реформу сектора правде БиХ*. UK/DFID је, такође, члан Одбора за управљање фондом PAR, као и заједничких донаторских форума који се баве питањима равноправности полова и националним планирањем.

Контакт информације

УК Одсјек за међународни развој (UK/DFID)

Адреса: Амбасада Уједињеног Краљевства, Петракијина 11

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 282 248

Факс: +387 33 282 265

Е-маил: DLSarajevoDFIDenquiriesprotect@fco.gov.uk

Веб адресе: <http://ukinbih.fco.gov.uk/en>; www.dfid.gov.uk

Сједињене Америчке Државе/Америчка агенција за међународни развој (САД/USAID)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

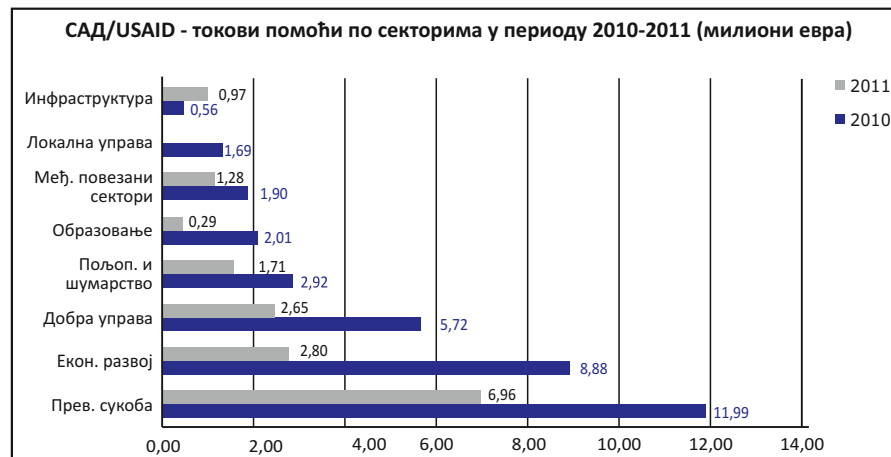
Политички приступ

Влада Сједињених Америчких Држава и даље је посвећена трансформацији Босне и Херцеговине у стабилну, демократску и мултиетничку државу на путу ка евроатлантским интеграцијама. Подршка САД-а има за циљ да осигура мултиетничку демократску државу која штити права свих грађана, промовише толеранцију и различитост, те омогућава напредак женама и припадницима мањинских народа. Путем програма се даје подршка успостављању ефективних институција власти и цивилног друштва, што подстиче и осигурава активно учешће грађана, затим, транспарентног, ефективног и јавности одговорног система провођења закона и система правосуђа који поштује владавину права и равноправност свих грађана, затим, војне структуре која испуњава потребе БиХ за безбедношћу и захтјева потребне ради чланства у НАТО, затим, просперитетне економије која нуди могућности свим грађанима, промовише развој приватног сектора и осигурава улагања, те промовише развој жена и младих као кључних носилаца будућности БиХ.

Износи пројеката Владе САД-а за 2011. фискалну годину: с обзиром на то да фискална година у Влади САД-а траје од октобра до септембра, подаци о помоћи се воде на исти начин. Ревизија износа за 2011. фискалну годину ће се извршити након што Вашингтон обави дознаку финалног износа. Као и код других донатора, исплата се не реализује нужно у оној фискалној години за коју је износ издвојен. Због тога ће подаци и износи у овом извјештају и база података одражавати знатно нижи износ помоћи Владе САД-а од предвиђеног.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Влада САД-а је издвојила 35,66 милиона евра у 2010. години и 16,65 милиона евра до маја 2011. године за сљедеће секторе: превенција и рјешавање сукоба, сигурност и мир, економски развој и социјална заштита, добра управа и институционална изградња, пољопривреда и шумарство, образовање, међусобно повезани сектори, локална управа, те инфраструктура.

Образовање

Програми Владе САД-а промовишу међуетничку сарадњу у редовима младих и одговорно дјеловање грађана кроз израду и провођење квалитетних образовних програма и наставних материјала од предшколског до универзитетског нивоа. Споменути програми такође дају подршку и вишенационалним средњим школама као и размјени, како према САД-у тако и унутар Босне и Херцеговине.

Праведно и демократско управљање

Програми Владе САД-а такође имају за циљ да унаприједи ефикасност и организацију правосудног система БиХ, те способности судија и тужилаца како би се могли бавити озбиљним предметима, попут тероризма, организованог

криминала и ратних злочина. Програмима се осигурава развој институцијског капацитета Парламента БиХ у области израде закона, провођења процедуралних реформи и комуникације са изборним тијелом. Програмима се осигурава и развој способности домаћих невладиних организација да утичу на политичке одлуке и повећају ниво професионалности медија. Такође пружају подршку и активностима на ексхумацији и утврђивању идентитета жртава рата.

Превенција сукоба

Влада САД-а пружа подршку Канцеларији високог представника као гаранта Дејтонског мировног споразума. Амерички стручњаци обучавају и помажу званичнике агенција за провођење закона, те званичнике правосуђа у БиХ. Програмима се ради на побољшању способности агенција за провођење закона у борби против тероризма и организованог криминала. Циљ је омогућити војсци Босне и Херцеговине пуно поштивање стандарда НАТО-а. Програмима се промовише међуетничка сарадња међу различитим нивоима власти и подршка разним иницијативама на нивоу заједнице, те сарадња међу младима, родитељима, вођама грађанског друштва и пословне заједнице.

Економски развој

Пројекти Владе САД-а промовишу јавности одговоран, транспарентан и модеран порески режим који поједностављује поштивање пореских закона и прописа. Програми су помогли држави и ентитетима да ускладе законе о дуговању са потребама донаторских захтјева. Програмима се и даље потпомаже прикупљање финансијских средстава од других донатора како би Босна и Херцеговина наставила да напредује ка Свјетској трговинској организацији и ЕУ. Програми промовишу усклађивање извозног законодавства и стандарда, смањење степена корупције, активирање жена и младих, јачање способности судија и тужилаца у процесуирању предмета отуђења интелектуалног власништва, те повећање конкурентности приватног сектора, посебно у области дрвопрерађивачке индустрије, туризма и пољопривреде.

Локална управа

Програми Владе САД-а промовишу ефикасну, транспарентну локалну управу широм Босне и Херцеговине. Програми пружају подршку општинским властима у унапређењу служби и комуникације са грађанима, јачању општинских заједничких активности лобирања, рационализацији и контроли прихода и расхода, те осигурању извора финансирања међу комерцијалним установама.

Пољопривреда

USAID и Sida ће наставити заједничке активности на агро-пословном развоју како би се остварио брз, одржив и свеобухватан економски раст утемељен на потражњи. Програмима се унапређује конкурентност произвођача, еколошки одржива производња, домаћа и извозна трговина, те производња са додатом вриједношћу.

Млади

Програмима Владе САД-а промовише се толеранција и социјална укљученост међу младима. Програми имају за циљ повећање нивоа цивилног учешћа младих и економских прилика кроз активности на постизању толеранције, те обуку у области развоја стручних вјештина. Програми имају за циљ и повећање нивоа лидерских способности, међуетничке комуникације, те подстицање ангажовања младих на политичком и економском плану.

Средњорочни и дугорочни приступ

Пројекти ће се и даље мијењати и прилагођавати како би одговорили на промјенљиве потребе Босне и Херцеговине и промовисале иницијативе на прикупљању помоћи од других донаторских извора. У блиској будућности се очекује бројчано смањење или укидање пројеката помоћи као одговор на све мању подршку буџету.

Активности на координацији рада донатора

Особље Владе САД-а учествује на састанцима у сврху координације рада донатора, те на састанцима донаторских група за одређени сектор, попут сектора цивилног друштва, владавине права или енергетског сектора.

Контакт информације

Амбасада Сједињених Америчких Држава

Адреса: Роберт Ц. Фрасуре 1

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 704 000

Факс: +387 33 659 722

Е-маил: BernlohrDE@state.gov

Веб адреса: <http://sarajevo.usembassy.gov>

Америчка агенција за међународни развој (USAID)

Адреса: Роберт Ц. Фрасуре 1

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 704 000

Факс: +387 33 219 298

Е-маил: echallenger@usaid.gov

Веб адресе: www.usaid.gov; www.usaid.ba

Европска банка за обнову и развој (EBRD)

Политички приступ

Европска банка за обнову и развој основана је 1991. године како би се финансирали структурни пројекти бивших социјалистичких држава Средње и Источне Европе, те подржала њихова транзиција према тржишној економији. Банка је у власништву 60 држава и двије међувладине институције (Европске заједнице и Европске инвестиционе банке), са уписаним капиталом, који укупно износи више од 30 милијарди евра.

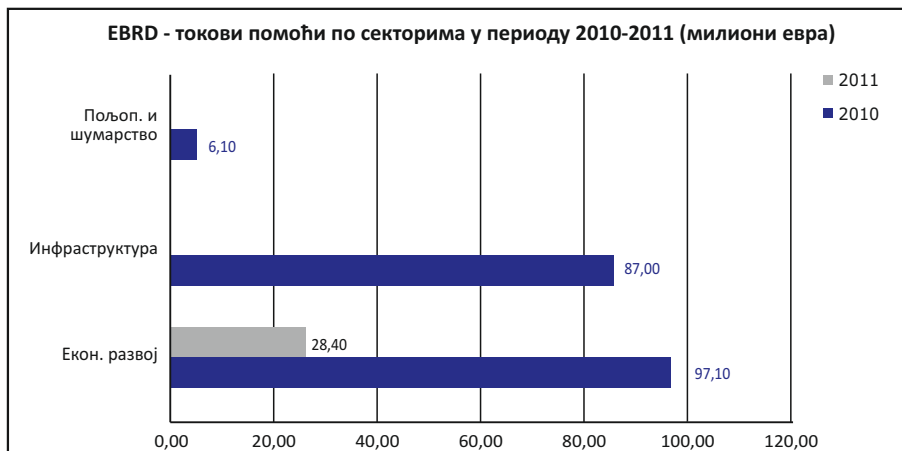
Циљеви Европске банке за обнову и развој подразумевају промоцију транзиције према тржишној економији путем улагања, углавном у приватни сектор, мобилизацију у знатној мјери директних страних улагања и подршку приватизацији, реструктурисању и унапређењу рада општинских служби са циљем побољшања квалитета живота грађана. У оквиру свих својих активности EBRD промовише еколошки снажан и одржив развој.

Приступ EBRD-а у рјешавању сложених изазова транзиције заснива се на стратегијама, политикама и процедурама. Регионална разноликост међу државама у којима ова банка послује је велика, и Банка своје производе и фокус по секторима прилагођава како би задовољила специфичне тржишне потребе сваке од држава појединачно. За сваку од 27 држава у којима Банка послује, израђене су и слиједе се појединачне стратегије.

EBRD је до сада највећи улагач у институције Босне и Херцеговине са преко 84 пројекта и са кумулативним обимом пословања у износу од преко 1,3 милијарде евра. У протекле четири године до јуна 2011. године EBRD је одобрио 50 пројеката у држави у укупној вриједности од преко 733 милиона евра.

Главне активности у 2010. и 2011. години

EBRD је издвојио 190,20 милиона евра у кредитима у 2010. години и 28,40 милиона евра у 2011. години¹⁷⁸ за сљедеће секторе: економски развој и социјална заштита, инфраструктура, те пољопривреда и шумарство. Током 2010. године, EBRD је одобрио 15 нових пројеката, од чега шест у јавном сектору у укупном износу од 137 милиона евра и девет нових пројеката у приватном сектору у укупном износу од 53,2 милиона евра. Као одговор на кризу и ради подршке процесу опоравка у држави, EBRD је усмјерио своје активности на финансијски и корпоративни сектор, те наставио са улагањима у велике пројекте на пољу инфраструктуре, који су од кључног значаја за интегрисање и развој државе на нивоу регије. EBRD је до данас у 2011. години одобрио пет нових пројеката у укупном износу од 28,4 милиона евра и развио је снажну линију пројеката за 2011. годину у укупном износу од преко 130 милиона евра.

¹⁷⁸ Споменути кредити EBRD-а у 2011. години су средства уговорена до краја августа 2011. године.

Средњорочни и дугорочни приступ

Банка ће наставити са сљедећим активностима:

- пружање подршке градњи нове и обнови постојеће инфраструктуре, провођење реформи у општинском и околинском инфраструктурном сектору, те пружање финансијске подршке пројектима у области енергетске ефикасности;
- осигурање финансијске подршке микро, малим и средњим предузећима (MSME), те подршка даљем развоју банкарског сектора;
- пружање подршке стратешким улагачима у оквиру текуће приватизације или активности на реструктурисању, посебно у агро-пословном сектору, индустрији, на пољу власништва и туризма, те у дрвопрерађивачком и металопрерађивачком сектору;
- промовисање политичког дијалога на свим институцијским нивоима и пружање помоћи у провођењу реформи од кључног значаја за придруживање Европској унији.

Банка ће се и даље водити стратешким приоритетима дефинисаним у тренутној Стратегији за БиХ за период 2010-2013 све до одобрења нове такве стратегије од стране одбора.

Активности на координацији рада донатора

EBRD је интензивно сарађивао са другим мултилатералним финансијским институцијама, прије свега са Свјетском банком и Европском инвестиционом банком у заједничком финансирању великих инфраструктурних пројеката. У прошлости EBRD је заједнички радио са међународним финансијским институцијама и билатералним донаторима и на пројектима у сектору енергетике и друмског транспорта. Осим тога, координација са билатералним донаторима остварује се путем форума намијењеног осигуравању финансирања техничке сарадње у сједишту у Лондону.

Банка ће, поред тога, наставити и блиску координацију са другим међународним финансијским институцијама, Европском унијом, другим релевантним међународним учесницима и међународном заједницом донатора, посебно у контексту новог Инвестиционог оквира за западни Балкан (Western Balkans Investment Framework-WBIF). WBIF осигурава значајан механизам за консолидацију финансијских ресурса и инструмената на европском нивоу и унапређење сарадње са Европском унијом, Европском инвестиционом банком и СЕБ-ом, посебно по питању инфраструктурних пројеката у БиХ, скупа са другим секторима попут малих и средњих предузећа, те по питању енергетске ефикасности. WBIF ће осигурати најбољу могућу платформу потребну Банци, како би планирала и утврђивала приоритетне пројекте инфраструктуре, паралелно са другим међународним финансијским институцијама, те у контексту приступања ЕУ и процеса планирања у оквиру претприступних фондова ЕУ (IPA).

Контакт информације

Европска банка за обнову и развој (EBRD)

Адреса: Фра Анђела Звиздовића 1, Б/15

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 667 945

Факс: +387 33 667 950

Е-маил: linkesd@ebrd.com

Веб адреса: <http://www.ebrd.com>

Европска комисија (ЕС)

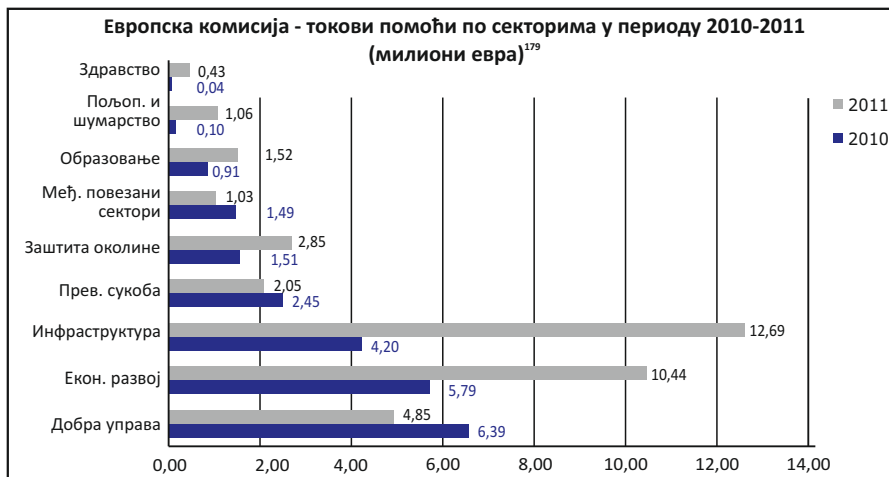

Политички приступ

Главни стратешки циљ садашње помоћи Босни и Херцеговини представља подршка држави у преласку из статуса потенцијалног кандидата, ка статусу кандидата, а затим и ка чланству у Европској унији. Као држава потенцијални кандидат за пријем у ЕУ, БиХ користи прве двије компоненте Инструмента за претприступну помоћ (IPA), које су БиХ на располагању од 2007. године: компонента I за подршку у транзицији и институционалној изградњи и компонента II за прекограничну сарадњу. Током периода 2007-2010, Европска комисија издвојила је за БиХ укупно 331 милион евра, а износ од 328,71 милион евра предвиђен је за период 2011-2013.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Европска комисија је уговорила износ од 77,6 милиона евра у 2010. години и 4,6 милиона евра до краја марта 2011. године за сектор добре управе и институционалне изградње, економског развоја и социјалне заштите, инфраструктуре, превенције и рјешавања сукоба, мира и сигурности, заштите околине, међусобно повезане секторе, образовања, пољопривреде и шумарства, здравства и локалне управе. Од овог износа, 22,88 милиона евра предвиђено је за провођење пројеката током 2010. године и 36,93 милиона евра до краја марта 2011. године. Европска комисија планира уговорити 100 милиона евра до краја 2011. године, што подразумеива финансирање активности у другим секторима који нису обухваћени овим извјештајем.

Поред националних програма, БиХ користи вишекорисничке програме (CARDS и IPA) којима се осигурава подршка мјерама од заједничког интереса за земље западног Балкана и Турску, попут: развоја инфраструктуре, институционалне изградње, провођења Споразума о слободној трговини у Југоисточној Европи (CEFTA), регионалне трговинске интеграције, те прекограничне сарадње.

Поред тога, вишекориснички програми подржавају провођење мјера од кључног интереса за европске интеграције попут: опорезивања и царине, статистике, јавне управе путем иницијативе Организације за економску сарадњу и развој (OECD) - *Подршка промовисању управе и руковођења у државама (SIGMA)*, те хоризонталне подршке путем Канцеларије за размјену информација о техничкој помоћи (TAIEX). Значајни резултати вишекорисничких програма укључују, између осталог, сарадњу тужилаца у регији, те међусобну правну помоћ између судова, промовисање полицијске сарадње, интегрисано управљање границама, те сарадњу на питањима миграција.

Испуњавањем политичких и економских услова у оквиру процеса стабилизације и придруживања (SAP) и усаглашавањем са европским стандардима се од 2007. године, кроз програме намијењене БиХ те вишекорисничке програме, бави инструмент IPA, и то углавном кроз подршку БиХ у успостављању регулаторних система и припремом за предструктурне IPA фондове и подршку учешћу у програмима прекограничне сарадње са сусједним државама и државама чланицама ЕУ.

¹⁷⁹ Потребно је напоменути да, по питању статистичких података Европске комисије, због промјене у методологији уноса података у DCF базу података, годишња издвајања средстава предвиђена за реализацију у 2010. години одражавају само средства уговорена у 2010. години.

Још од припреме претходних стратешких докумената Европске комисије (вишегодишњи индикативни документ за период 2009-2011), БиХ је остварила само ограничен напредак у провођењу преосталих реформи које захтијева SAP. За БиХ сталан и значајан изазов представља испуњавање политичких предуслова, који су дефинисани SAP-ом, кроз већу ефективност својих извршних и законодавних тијела, промовисање координације између државе и ентитета, те договор у вези са реформом полицијских структура. IPA помаже у јачању административних, односно капацитета управе, те осигурава подршку Босни и Херцеговини у настојањима на уставној реформи, те помаже у реформи полиције и правосудја.

Како би наставила подршку по питању испуњења политичких критерија, Европска комисија додатни нагласак ставља на дијалог са цивилним друштвом, развој независних и професионалних медија и очување културне баштине. IPA помаже и у борби против корупције, те Босни и Херцеговини осигурава подршку у испуњењу њених обавеза према повратницима, мањинама и угроженим категоријама.

Неколико је економских показатеља који дају разлог за забринутост, укључујући и високу стопу незапослености и спољног дебаланса. Поред тога, негативни трендови у јавној потрошњи стварају препреке друштвеном и економском опоравку. Како би се држави помогло у испуњавању економских критерија SAP-а, IPA осигурава подршку за стабилизовање макроекономског окружења, те смањење и промовисање квалитета јавне потрошње, како би се створило повољно пословно окружење. Повећању запослености требала би да допринесе и реформа система образовања и тржишта рада, те развој истраживачке политике. Подршка у вези са испуњењем економских услова, осим тога, се пружа и секторима трговине, здравства, малих и средњих предузећа (SME), те локалном економском развоју. Укупно 103,9 милиона евра у склопу IPA-е намијењено је ублажавању ефеката финансијске и економске кризе у БиХ, убрзавајући сарадњу са међународним финансијским институцијама, те реализацијом својих активности и настојања на развоју СМЕ, као и подршком институционалној изградњи регулаторних тијела и тијела задужених за надзор у финансијском сектору.

БиХ је до сада постигла само ограничен напредак у приближавању и усаглашавању свог законодавства и политика рада с *acquisom*. Како би се држави помогло у испуњавању услова из SAP-а, који се односе на *acquis*, IPA помаже у изради и имплементацији стратегија и политика приближавања и усаглашавања са европским *acquisom* у области унутрашњег тржишта, секторских политика дјеловања и правде, слободе и сигурности. IPA нагласак ставља на пољопривреду и рурални развој, транспорт и енергетику. Подршка се осигурава и у области заштите околине, инфраструктурног квалитета, царина и опорезивања.

Помоћ у оквиру компоненте која се односи на прекограничну сарадњу, пружа се у сврху подршке сарадњи БиХ са сусједним државама (Хрватском, Црном Гором и Србијом), те у прекограничном IPA програму сарадње у јадранској регији са чланицама ЕУ и другим земљама западног Балкана (Албанија, Хрватска, Црна Гора и Србија), те трансдржавним програмима: *Југоисточна Европа* и *Медитеран* Европског фонда за регионални развој (ERDF).

Средњорочни и дугорочни приступ

Европска комисија ће наставити да пружа подршку БиХ у њеним настојањима на пољу реформе и усклађивања са законима ЕУ, како би постала потпуно спремна за преузимање обавеза у оквиру чланства у Европској унији.

Поред тога, *Агенда Европе 2020*. нуди државама у оквиру проширења значајну инспирацију за провођење реформи. Босна и Херцеговина је позвана да размотри приоритете унутар стратегије и изврши прилагођавање главним изазовима у националном контексту. Путем политике проширења се пружа подршка стратегији Европе 2020. године у дијелу који се тиче проширења унутрашњег тржишта и боље сарадње у подручјима у којима је прекогранична сарадња од кључног значаја.

Како би се повећао утицај помоћи IPA-е и снажније усмјерио нагласак на резултате које је могуће постићи, Европска комисија се одлучила усмјерити на циљне секторе. Секторски приступ ће омогућити сарадњу између донатора и корисника, по могућности под вођством власти БиХ, укљонивши тиме удвостручавање активности и осигуравши бољу ефикасност и ефективност. То би омогућило свим странама да усмјере већу пажњу на резултате постигнуте заједничким трудом.

Утврђени су сљедећи приоритети подршке IPA-е за период 2011-2013:

- Подршка јачању владавине права путем пружања помоћи држави у њеним активностима на реформи сектора правде и на пољу борбе против организованог криминала и корупције.
- Побољшање капацитета и ефикасности јавне управе и успостављање професионалне државне службе како би се подржали напори које држава улаже у унапређење рада институција на свим нивоима власти.

- Подршка друштвеном и економском развоју, посебно пружање помоћи држави у њеним активностима на развоју сектора малих и средњих предузећа, како би смањила стопу незапослености и извршила реформу образовног система и како би се оквир стручне спреме ускладио са захтјевима тржишта, те како би се остварила улагања у области транспорта и околине инфраструктуре.

Како би се испунили приоритети програма у периоду 2011-2013, Европска комисија ће нагласак своје помоћи ставити првенствено на следеће секторе: правосуђе и унутрашњи послови, реформа јавне управе, развој приватног сектора, транспорт, околине и климатске промјене, те друштвени развој.

Дужина трајања процеса, којим се држава приближава ЕУ, зависи од темпа политичких, економских, те реформи законодавства и управе, које проводи држава. ЕУ подржава ове извјештаје, не само кроз финансијску помоћ, већ и кроз интензивне савјете и дијалог у области политика. Међутим, одговорност за ове промјене је на самој држави и не зависи искључиво о доступности помоћи донатора.

Активности на координацији рада донатора

Како би се, кроз координацију рада донатора, промовисала ефикасност и ефективност у пружању помоћи, Европска комисија и земље чланице ЕУ осигуравају координацију у програмима помоћи за које су надлежни. Та се координација проширила и на међународне финансијске институције и на остале донаторе изван ЕУ. На нивоу БиХ се редовно организују састанци координације са међународним финансијским институцијама, као и са донаторима из и изван ЕУ. Фокус је, углавном, усмјерен на стратешку оријентацију и регионалну димензију IPA планирања и програмирања. Поред тога се, у контексту IPA одбора, редовно одржава координација између Европске комисије и држава чланица ЕУ.

Блиска координација се одржава и са Свјетском банком, ЕБРД-ом, Европском инвестиционом банком (ЕИБ), те Њемачком развојном банком (KfW), посебно у области транспорта, енергетике и околине инфраструктуре у оквиру којих Европска комисија финансира пројектовање, студије, радове и техничку помоћ потребну како би се испунили услови за добивање финансијских средстава од међународних финансијских институција. Поред тога, Европска комисија и међународне финансијске институције сарађују и у оквиру Фонда за инфраструктурне пројекте.

Активности на сарадњи са ЕИБ-ом, ЕБРД-ом и КfW-ом знатно су унапријеђене у оквиру одговора на финансијску и економску кризу. То је довело до израде пакета мјера против кризе у оквиру IPA-е за 2009. и 2010. годину, са циљем ублажавања ефеката међународне економске и финансијске кризе на Босну и Херцеговину, како је то затражила Босна и Херцеговина.

Поред тога, Делегација Европске уније одржава редовну координацију са другим донаторима, кроз билатералне састанке, секторске радне групе и друге секторске форуме у областима попут регионалног развоја и развоја SME, туризма, реформе правосуђа и малолетничког правосуђа, реформе јавне управе, децентрализованог система провођења, пољопривреде, повратка, безбједносне реформе, здравства, полне равноправности, социјалне заштите и образовања, питања младих, људских права, информацијског друштва и медија, те бројних других области.

Описани механизми координације осигуравају да помоћ коју осигуравају Европска комисија и други донатори дјелује у синергији, те да се, у највећој могућој мјери, међусобно надопуњују.

Делегација Европске уније, поред тога, пружа подршку и Дирекцији за европске интеграције БиХ и Министарству финансија и у њиховим трезора БиХ настојањима и активностима на координацији рада донатора.

Европска комисија је, скупа са другим донаторима у Босни и Херцеговини и корисничком институцијом, недавно одлучила да постепено уведе секторски приступ планирању и програмирању IPA помоћи, како би се унаприједио ефекат претприступне помоћи и ефективности координације рада донатора.

Контакт информације

Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини

Адреса: Скендерија За

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 254 700

Факс: +387 33 666 037

Е-маил: delegation-bih@ec.europa.eu

Веб адреса: <http://www.europa.ba/>

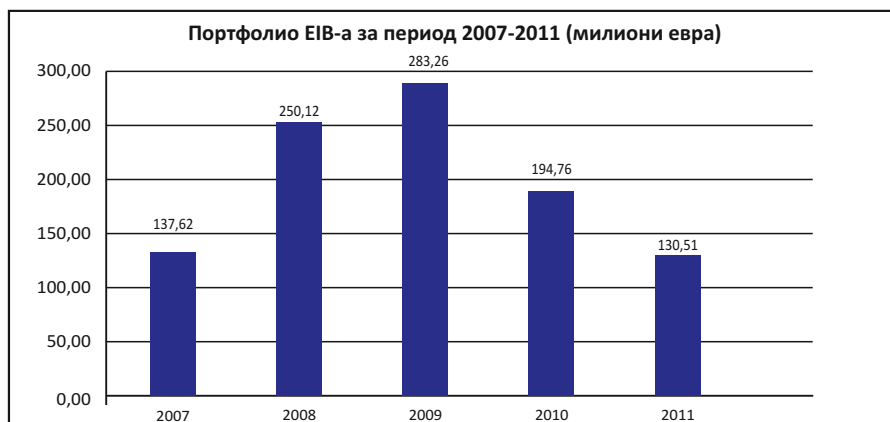
Европска инвестициона банка (ЕИБ)

Политички приступ

Европска инвестициона банка основана је Римским споразумом 1958. године као банка Европске уније у дугорочном периоду. Задатак Банке је да даје допринос интеграцији, уравнотеженом развоју, те економској и друштвеној кохезији са државама чланицама ЕУ. Европска инвестициона банка прикупља значајне износе финансијских средстава на капиталним тржиштима које затим посуђује, под повољним условима, у сврху провођења пројеката Европске уније у оквиру испуњења њених политичких циљева. Банка стално ради на прилагођавању својих активности промјенама унутар политике рада ЕУ.

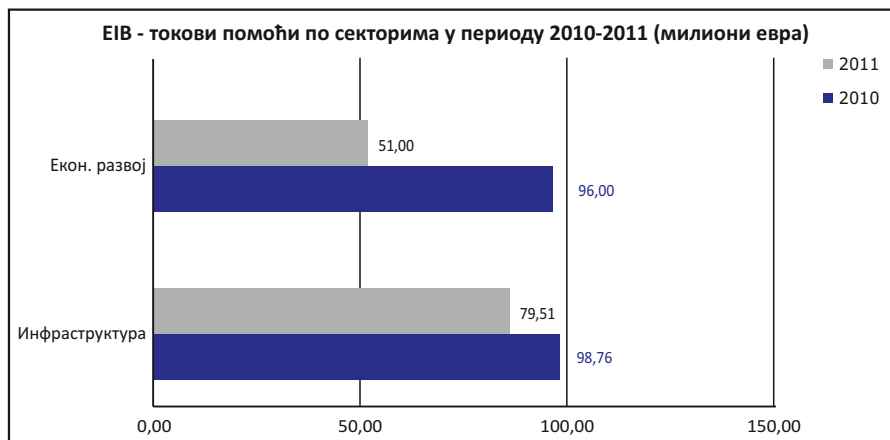
ЕИБ на западном Балкану дјелује од 1977. године и данас је један од највећих међународних финансијера у регији. У децембру 2009. године ЕИБ је, скупа са Европском комисијом, Развојном банком Савјета Европе и Европском банком за обнову и развој, успоставио Инвестициони оквир за западни Балкан (WBIF), као заједнички фонд за додјелу грантова и заједничко кредитирање приоритетних улагања у регији. Циљ овог механизма је да поједностави приступ кредитирању удруживањем и координацијом различитих извора финансијских средстава и техничке помоћи.

Активности Европске инвестиционе банке у БиХ до сада су биле усмјерене на финансирање пројеката у области транспорта, енергетике, околиша, те пројеката малих и средњих предузећа (SME).

Главне активности у 2010. и 2011. години

Европска инвестициона банка издвојила је 194,76 милиона евра у 2010. години и 130,51 милион евра у 2011. години. Сва средства издвојена су у облику кредита за подршку активностима у сектору инфраструктуре и економског развоја.

Средњорочни и дугорочни приступ

Европска инвестициона банка одобрила је 100 милиона евра у облику кредита за Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске у сврху финансирања обнове и унапређења постојећих застарјелих објеката, попут Нове болнице у Бијељини и Клиничког центра у Бањој Луци. Банка је одобрила и додатних 74 милиона евра Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске за финансирање *Пројекта превенције и интервенције у случају поплава*. Пројекат има за циљ да заштити пољопривредна, индустријска и стамбена подручја склона поплавама, како би се осигурао стабилан будући развој.

Поред тога, Европска инвестициона банка тренутно разматра споразум о кредиту са Електропривредом Босне и Херцеговине, Електропривредом Републике Српске АД и Електропривредом Хрватске Заједнице Херцег Босне ради улагања које има за циљ преображај и унапређење дистрибуцијске мреже.

Активности на координацији рада донатора

Европска инвестициона банка са другим међународним финансијским институцијама, посебно са EBRD-ом, Свјетском банком и Развојном банком Савјета Европе, као и другим билатералним донаторима, суфинансира значајне пројекте у регији. Банка такође наставља да остварује блиску сарадњу са Европском комисијом и Европском агенцијом за обнову, како би се припремали и суфинансирали пројекти уз буџетска издвајања Европске уније, која се осигуравају из новог Инструмента ЕУ за претприступну помоћ.

Контакт информације

Европска инвестициона банка (EIB)

Адреса: 98-100, boulevard Konrad Adenauer, L-2950 Luxembourg

Телефон: (+352) 43 79 1

Факс: (+352) 43 77 04

Веб адреса: www.eib.org

Фонд Уједињених народа за дјецу (UNICEF)

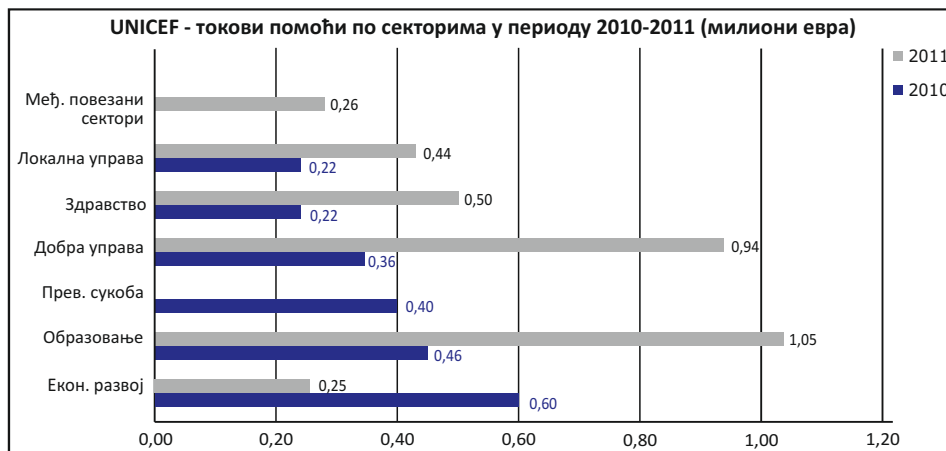

Политички приступ

Акциони план Програма UNICEF-а за Босну и Херцеговину за период 2010-2014 је намијењен рјешавању три приоритетна развојна проблема који се постављају као изазов у испуњавању права дјеце у Босни и Херцеговини: сиромаштво, социјална искљученост, те слабости система. Општи циљ овог програма ће представљати пружање подршке настојањима и плановима власти усмјереним на јачање друштвене кохезије и социјалног укључивања, како би се смањили дискриминација и неједнакости међу дјецом и повећали потенцијали за развијање њиховог људског и друштвеног капитала.

Главне активности у 2010. и 2011. години

UNICEF је издвојио укупно 4,35 милиона евра у 2010. години и 5,86 милиона евра у 2011. години. Поред финансијских средстава других донатора¹⁸⁰, UNICEF је одобрио 2,26 милиона евра у 2010. години и 3,44 милиона евра у 2011. години за активности у следећим секторима: економски развој и социјална заштита, образовање, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, добра управа и институционална изградња, здравство, локална управа, те међусобно повезани сектори.

Програм за БиХ за период 2010-2014 подразумејива двије програмске компоненте са нагласком на социјалну укљученост:

1) Социјалне политике и мониторинг дјечијих права

Сврха ове програмске компоненте је рјешавање недостатака у институцијским капацитетима за креирање и провођење политика, заснованих на доказима, те планирање на различитим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Осигурава подршку реформи социјалног сектора, као и формулисању политика и буџета усмјерених према угроженој и социјално искљученој дјечи, на основу квантитативне и квалитативне анализе појединачних података, те прегледе политика кроз све социјалне секторе. Главна фокусна подручја програма су: социјална заштита и укљученост, израда социо-економске политике рада и анализа, комуникација за развој (C4D) и успостављање партнерстава за дјечија права.

Социјална заштита и укљученост представља кључно подручје како (I) на нивоу политике и стратегије у контексту сталне подршке међусекторским и међувладиним механизмима, тако (II) и на нивоу општине у контексту израде и провођења акционих планова и модела рада на овом подручју. Заузимањем приступа заснованог на поштивању људских права и методологије заговарања активног учешћа омогућено је дјечи, породицама и организацијама цивилног друштва да учествују, доприносе и постају снажнији. Уз подршку Европске уније, Владе Норвешке и Одсјека Велике Британије за међународни развој, циљ је унапређење Система социјалне заштите и укључености (SPIS) дјеце и породица у Босни и Херцеговини.

¹⁸⁰ Европска комисија (ЕС), Шведска/Шведска агенција за међународни развој и сарадњу (Sida), Швајцарска/Швајцарска агенција за међународни развој и сарадњу (SDC) и Министарство спољних послова Краљевине Норвешке и Велика Британија/Одсјек за међународни развој (DFID) финансирају програме које проводи UNICEF. Релевантни финансијски износи приказани су одвојено, по наведеним донаторима.

У вези са социјалном и економском политиком рада, UNICEF ради на проширењу способности власти на свим нивоима како би могле ефективно издвајати довољне износе средстава за потребе дјеце. Програмом се такође пружа техничка подршка изради интегрисаних политика и стратегија у сврху рјешавања проблема искључености угрожене дјеце и породица, и како би им се омогућио приступ основним услугама социјалне заштите.

UNICEF пружа подршку и одсјецима за социјалну заштиту при државном и ентитетским министарствима, те статистичким заводима, у кориштењу поузданих и по полу разврстаних података о дјечи. Ова организација помаже у развоју способности, успостављању партнерских односа на пољу праћења заштите дјечијих права, на основу стратегија на пољу комуникације за развој, друштвене мобилизације и медија.

2) Интегрисани и инклузивни системи за дјецу и породице

Ова програмска компонента има за циљ унапређење и јачање интегрисаног и инклузивног система за угрожену дјецу и њихове породице.

У области здравља и развоја у раном дјетињству (ECD), UNICEF пружа подршку у области израде политика рада, успостављања интегрисаних служби међу секторима и у области рјешавања недостатака система који погађају маргинализоване групе дјеце и породица. У оквиру пројеката пружа се подршка министарствима здравља, образовања и социјалне заштите, те цивилном друштву како би се оспособили за примјену инклузивних политика рада и стратегија ради побољшања дјечијих здравствених служби и служби за развој дјеце у раном дјетињству, затим у области примјене имунизацијских акционих планова, те развоја способности на пољу побољшања нутритивног статуса. Интегрисане службе за здравље и развој у раном дјетињству (IECD) налазе се на дневном реду активности државних институција, анализе ситуације на ентитетском нивоу су дистрибуисане, у току су израде политика рада у области здравља и развоја у раном дјетињству (ECD) и центри за пружање услуга (IECD) усмјерени су на маргинализоване групе дјеце и породица.

У области заштите дјеце, UNICEF своје активности усмјерава на јачање система заштите кроз децентрализоване службе за укључивање и механизме за упућивање. Циљ је заштитити дјецу и жене од насиља, очувати дјецу унутар њихових породица и промовисати алтернативна рјешења насупрот слања у институције и притварања. Пројекат под називом *Правда за дјецу*, који финансирају Швајцарска/SDC/SECO, Шведска/Sida и UNICEF, подржава израду стратегија и успостављање служби за најугроженије групе. UNICEF пружа техничку помоћ Министарству за људска права и избјеглице БиХ и Координацијском тијелу за малољетничко правосуђе на нивоу политике рада, Министарству правде и Министарству социјалне заштите на нивоу провођења Државне стратегије на пољу малољетничког правосуђа, те пружа заштиту дјечи која долазе у додир са законом, у складу са међународним стандардима.

У оквиру образовног сектора на основу приступа школа скројених по мјери дјетета (CFS), UNICEF сарађује са свим партнерима у области пружања подршке образовним министарствима, општинама и организацијама цивилног друштва на провођењу политика рада и стратегија којима се унапређује квалитет основног образовања, и то путем изградње институцијских капацитета, методама учења и подучавања које дијете стављају у центар пажње, те развојем стандарда припреме за школовање. Као водећа организација UN-а у области предшколског образовања, нагласак дјеловања UNICEF-а је на развоју стандарда и повећању школских капацитета како би се могао рјешавати проблем искључености и како би се могло управљати механизмима упућивања на нивоу заједнице. Програмом се такође ради и на јачању способности младих кроз активности на локалном нивоу, а улаже се и труд на јачању веза између образовног сектора и тржишта рада. Два заједничка пројекта Фонда UN-а за постизање миленијских развојних циљева (MDG-F), већ су проведена у двије тематске области: (I) Култура за развој, гдје се на основу културног наслеђа промовише међуетнички дијалог, рјешавање сукоба и социјална укљученост и (II) Млади, запошљавање и задржавање младих.

Средњорочни и дугорочни приступ

Програм за БиХ, између осталог, подржава приоритете дефинисане *Стратегијом развоја БиХ* за период 2009-2013, *Стратегијом социјалне укључености* за период 2008-2013 и *Државним акционим планом за дјецу* за период 2002-2010. Програм је усаглашен са дефиницијама државних приоритета које је потребно испунити ради придруживања Европској унији, са Оквиром UN-а за развојну помоћ (UNDAF) у Босни и Херцеговини и са Акционим планом програма за БиХ (CPAP) за период 2010-2014 године. Програм је усклађен и са међународним обавезама БиХ, у које спадају *Конвенција о правима дјетета (CRC)* и *Конвенција о уклањању свих облика дискриминације жена (CEDAW)*. Програм

подржава и реализовање Миленијске декларације, миленијске развојне циљеве (MDG), те принципе и циљеве програма под називом *Свијет по мјери дјетета*.

Један од стубова Програма UNICEF-а за БиХ је испуњење *Конвенције UN-а правима дјетета (CRC)*. UNICEF заговара тезу како се свако дијете рађа са следећим правима: правом на здравље, на образовање, на заштиту, на учешће и на равноправност. Нагласак који је стављен на смањење диспаритета и допирање до најмаргинализованијих група дјеце и жена одражава контекст препорука Комисије за права дјетета и глобални је приоритет рада UNICEF-а. Равноправност подразумева како сва дјеца имају прилику за опстанак, развој и остварење пуног капацитета без дискриминације, предрасуда или фаворизовања једних над другима. То је у складу са *Конвенцијом о правима дјетета (CRC)*, која гарантује основна права дјеце, независно о полу, расној припадности, вјерским увјерењима, доходу, физичким карактеристикама, географској локацији или другим статусним обиљежјима. Овакав приступ, заснован на равноправности, осигурава схватање и рјешавање изворних узрока неравноправности, како би се исти уклонили и како би се омогућило свој дјечи, посебно дјечи која живе у најгорим друштвеним условима, да имају приступ образовању, здравственој њези, заштити, те осталим услугама које су неопходне за њихов опстанак, раст и развој.

Активности на координацији рада донатора

UNICEF учествује на састанцима координације рада донатора ради јачања партнерског односа, стварања синергије, оптимизације резултата провођења програма и ради ефективног рјешавања питања из области поштивања људских права и полне равноправности у оквиру развојних активности.

Сарадња са Делегацијом ЕУ, Владом Норвешке, DFID-ом и властима БиХ на свим нивоима је од кључног значаја за јачање система социјалне заштите и укључености у Босни и Херцеговини. UNICEF учествује и у Иницијативи за успостављање система праведног образовања у Босни и Херцеговини, те предсједава састанцима Међународног форума за координацију образовања. UNICEF такође блиско сарађује са властима БиХ, организацијама Шведске/Sida, Швајцарске/SDC, те са другим партнерима, на јачању правосудног система у Босни и Херцеговини, учествујући на састанцима Координацијског тијела за малољетничко правосуђе, међуресорне групе за малољетничко правосуђе, те управног одбора за малољетничко правосуђе.

UNICEF учествује и у међуресорним координацијским активностима UN-а, посебно у оквиру заједничких програма MDG-Фонда које подржава Влада Шпаније у секторима демократске економске управе, културе и развоја младих, запошљавања и задржавања младих у држави. UNICEF пружа подршку и у успостављању координацијских механизма и резервних планова за хитне интервенције унутар државе.

Контакт информације

Фонд Уједињених народа за дјецу (UNICEF)

Адреса: Колодворска 6

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 723 300

Факс: + 387 33 642 970

Е-маил: sarajevo@unicef.org

Веб адресе: www.unicef.org/bih; www.unicef.ba

Развојни програм Уједињених народа (UNDP)

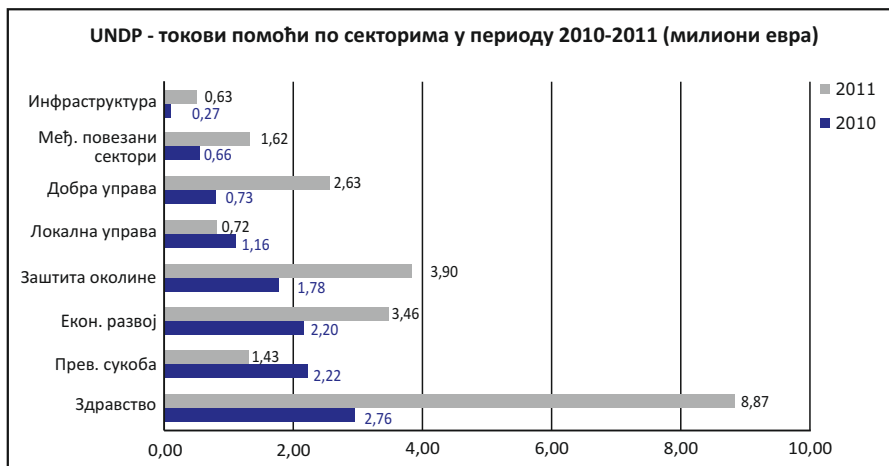

Политички приступ

Политички приступ UNDP-а је у потпуности усклађен са Акционим планом Програма UNDP-а за БиХ (CPAP), договореним Оквиром Уједињених народа за развојну помоћ (UNDAF), те са приоритетним подручјима које су домаће власти дефинисале *Стратегијом развоја БиХ* и *Стратегијом социјалне укључености*. UNDP ће пружити подршку држави на њеном путу ка уласку у Европску унију и усмјерити се на подручја компаративне предности UNDP-а, са нагласком на развој капацитета, развој приватног сектора кроз инклузивни тржишни приступ, потпу равноправност, одрживи развој и приступ развоју заснованом на поштивању људских права. Акциони план Програма UNDP-а за БиХ (CPAP) за период 2010-2011, усвојен од стране свих нивоа власти БиХ, је резултат широког консултацијског процеса који је укључивао релевантне партнере у власти, цивилном друштву и друге партнере. Представља начелни оквир провођења активности UNDP-а у Босни и Херцеговини. CPAP је подијељен у четири велике програмске области: регионални и рурални развој, управљање и социјална укљученост, околина и енергетика, те безбједност људи и правосуђе. Сектори приказани у графикону испод су уграђени у споменуте четири области CPAP-а.

Главне активности у 2010. и 2011. години

UNDP је издвојио 11,78 милиона евра у 2010. години и 23,26 милиона евра у 2011. години¹⁸¹, за сљедеће секторе: здравство, добра управа и институционална изградња, превенција и рјешавање сукоба, мир и сигурност, економски развој и социјална заштита, локална управа, заштита околине, међусобно повезани сектори, те инфраструктура.

Регионални и рурални развој

Како би помогао локалним властима у што ефикаснијем кориштењу потенцијала, Кластер UNDP-а за регионални и рурални развој покренуо је разне иницијативе и активности усмјерене на уклањање проблема незапослености, сиромаштва и социјалне искључености. Активности се проводе у оквиру пет регионалних канцеларија (Мостар, Бихаћ, Бања Лука, Сребреница, те Сарајево и Централна Босна) и то кроз три главне стратешке компоненте:

1. Боља локална управа.
2. Економски развој кроз запошљавање и стварање дохотка.
3. Интегрисање најугроженијих група у развојне процесе.

У вези са локалном управом, нагласак се посебно налази на унапређењу техничких и provedбених способности локалних власти, како би могли успјешно учествовати у иницијативама које подржава Европска унија кроз претприступне фондове IPA-е или, у коначници, механизме IPARD-а. Економски развој првенствено подразумијева рурални развој, с обзиром на огромне разлике у запослености и нивоима сиромаштва у урбаним и руралним подручјима, кроз пружање техничке подршке прехранбеним и пољопривредним произвођачима, како би повећали

¹⁸¹ На захтјев UNDP-а, износи за 2011. годину су обрачунати у складу са просјечним девизним курсом UN-а из 2010. године: 1 USD = 0,7557 евра.

своју конкурентност путем побољшања стандарда квалитета и безбједности хране, затим кроз увођење бољих пословних и маркетиншких пракси и пракси означавања, те кроз успостављање мрежа и вриједносних ланаца. Пажња је посебно усмјерена на социјално искључен слој становништва - избјеглице и расељена лица и стварање прилика за њих како би могли активно учествовати на тржишту, стварати доходак и имати приступ основним комуналним услугама.

Како би постигао оптималне резултате, Кластер за регионални и рурални развој је такође осмислио активности које имају за циљ да осигурају успјешну координацију активности на нивоима локалних власти. Зато се одржава блиска сарадња са свим релевантним министарствима, како би се рјешавала сва кључна питања и постизали циљеви дефинисани *Стратегијом развоја БиХ* и *Стратегијом социјалне укључености*, те другим битним стратешким документима на нивоу БиХ и ентитета. Од посебног значаја у овом контексту је унапређење способности на пољу извозног и пословног развоја у складу са стандардима ЕУ.

Управљање и социјална укљученост

Ово програмско подручје састоји се од комбинације иницијатива на пољу стратешке политике рада, систематске изградње капацитета и циљних служби које подржавају угрожене групе.

Кроз програм који обједињује два сектора који се међусобно допуњају, UNDP пружа подршку БиХ властима, те ентитетским и локалним властима у унапређењу стандарда ефикасности и уклањању проблема, попут слабе централне власти, огромних управних трошкова, преклапајућих одговорности при одсјецима и секторима на разним нивоима власти, те недостатка координације. Ови проблеми негативно утичу на креирање политика, управљање јавним финансијама и кадровском политиком, те у коначници, резултирају неадекватним службама за грађане, посебно за социјално искључене групе. Преко 50% становништва БиХ је, на неки начин, социјално искључено.

Приступ UNDP-а рјешавању изазова на пољу управљања на државном и локалном нивоу, будући да оне најдиректније утичу на животе обичног становништва, посебно његовог најугроженијег дијела, уско је повезан са активностима које се проводе у сектору социјалне укључености. Путем провођења инклузивнијих политика усмјерених на грађане и законодавства повезаног са уласком у ЕУ, сектор пружа подршку активностима које циљају социјално искључене и угрожене групе, у које спадају сиромашне руралне групе, лица са инвалидитетом, повратници, старија лица, Роми, итд. Са циљем ефикаснијег рјешавања споменутих проблема, осмишљени су пројекти у консултацији са угроженим групама. Подршка је добивена од цивилног друштва, академских кругова, приватног сектора, државних актера и донатора, у складу са Конвенцијом Уједињених народа о правима лица са инвалидитетом.

Иако је Босна и Херцеговина држава са ниском преваленцом вируса ХИВ/АИДС-а и туберкулозе (испод 1% за обје болести), потреба за активностима на овом пољу и даље постоји ради проналажења најефикаснијег начина превенције ширења ових заразних болести у држави. Кластер је пружио подршку властима БиХ у области успостављања потребних система за превенцију и лијечење обољелих од ХИВ/АИДС-а и туберкулозе, те у области ширења свијести и едукације становништва.

Околина и енергетика

У оквиру овог програмског подручја подршка је усмјерена на јачање механизма БиХ у области управљања околином како би БиХ испунила услове и захтјеве мултилатералних споразума у области заштите околине, те захтјеве процеса придруживања ЕУ. Исто тако, циљ је подржати развој капацитета на свим нивоима, како ради одрживе употребе ресурса, тако и ради одрживог развоја. То, посебно, подразумева сљедеће:

- подршка Босни и Херцеговини у испуњавању обавеза према међународним конвенцијама у области климатских промјена;
- подршка општинама у БиХ унапређењем њихових капацитета у области планирања и финансирања околине и енергетске политике рада, те обједињавање активности које проводе локални, ентитетски и БиХ нивои на пољу околине и енергетике како би се привукли финансијери из ЕУ;
- успостављање механизма одрживог финансирања у области заштите околине;
- осигурање енергетске безбједности и система чисте енергије заснованих на увођењу енергетске ефикасности и обновљивих извора енергије, попут биомасе, сунчеве енергије, извора геотермалне енергије, итд., што би резултирало мањом потрошњом енергије и одрживим енергетским и еколошким развојем у држави;
- стварање прилика за економску добит од биодиверзитета и природних вриједности;
- осигурање рентабилног, сигурног и одрживог система водоснабјевања и санитарних система у општинама БиХ;

- рјешавање проблема локација са високим степеном загађења околине;
- уградња мјера и активности на ефикасности енергије у све пројекте и активности UNDP-а у држави;
- ширење свијести и едукација на свим нивоима о значају и потенцијалу енергије и околине, те о њиховој користи за Босну и Херцеговину у постизању одрживог развоја.

Безбједност и правосуђе

У оквиру програма ради се на осигурању независних и ефикасних правосудних институција, приступа правди и задовољења правде, те на већој безбједности грађана у Босни и Херцеговини, у складу са захтјевима процеса евроатланских интеграција, како је дефинисано Споразумом о стабилизацији и придруживању и Стратегијом европског партнерства. Његов циљ је трострук и подразумеива сљедеће:

- изградња капацитета институција БиХ и унапређење правосудних служби, служби за провођење закона, те служби за заштиту људских права, што подразумеива стварање безбједнијих животних заједница;
- подршка грађанима Босне и Херцеговине, у првом реду, жртвама, свједоцима и угроженим групама;
- смањење ризика и пријетњи од природних непогода и најдиректнијих ратних насљеђа, попут оружја, остатака експлозивних средстава и мина.

Пројекти у области безбједности и правосуђа проводе се у партнерском односу са институцијама БиХ, које су уједно и примарни корисници иницијатива, а обухватају институције на БиХ и ентитетском нивоу. Конкретне активности подразумеивају сљедеће:

- изградња јавности одговорних и ефикасних судских капацитета, институција тужилаца и заштите људских права како би могле успјешно процесуирати ратне злочине, насиље засновано на полу, те друге сложене предмете кроз специјализоване обуке и канцеларије за подршку свједоцима;
- активности уједно обухватају и израду државних политика у области транзицијске правде које подразумеивају дефинисање механизма за говор истине и утврђивање чињеница, накнаде и унифициран приступ сјећању на све жртве рата, што има директан и снажан утицај на процес помирења;
- специјализоване обуке и праћење суђења у циљу повећања ефикасности и рјешавања великог броја предмета насиља заснованог на полу, те јачање превентивних мјера;
- подршка постизању веће безбједности и заштите животних заједница кроз пилот-пројекте у области рада полиције на пет локација, те подршка форумима на тему безбједности, организованих унутар заједнице;
- смањење војних залиха и количина нестабилне муниције кроз индустријску демилитаризацију, а што подразумеива економску подршку државним фабрикама тешког наоружања, те отварање радних мјеста;
- унапређење регионалних капацитета ради ефективније сарадње на смањењу ризика од природних непогода које су заједничке за регију западног Балкана и Турску. Активности у овој области подразумеивају израду Регионалне мапе пута за смањење ризика од непогода, процјене ризика, те државних политика смањења ризика од непогода;
- пружање техничке подршке Заједничкој комисији за одбрану и безбједност Парламентарне скупштине БиХ и парламентарном војном повјеренику у области јачања демократског и цивилног надзора над одбрамбеним и безбједоносним сектором;
- техничка подршка најугроженијим општинама и заједницама у области унапређења капацитета за превенцију и интервенцију у случају поплаве.

Средњорочни и дугорочни приступ

Као што је споменуто раније, нагласак програма UNDP-а детаљно је дефинисан Акционим планом Програма за БиХ, који су одобриле власти на нивоу БиХ. Све иницијативе наведене у споменутом документу су од кључног значаја за постизање средњорочних и дугорочних развојних циљева, у вези са мандатом UNDP-а.

Активности на координацији рада донатора

Сарадња Канцеларије UNDP-а у БиХ са међународним организацијама, попут Европске комисије, Side, SDC-а, затим Владе Холандије, Шпаније и Норвешке, наставља се у оквиру низа пројеката, од којих ће се многи проводити током и после 2011. године. Четири пројекта MDG-Фонда, од којих је само пројекат у области културе и развоја покренут раније, завршила су почетну фазу и на путу су ка солидном провођењу. Даља консолидација сарадње и координације у редовима Тима UN-а у БиХ резултовала је осмишљавањем извјесног броја нових заједничких активности и програма.

Контакт информације

Развојни програм Уједињених народа (UNDP)

Адреса: Маршала Тита 48

71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 563 800

Факс: +38733 552 330

Е-маил: info@undp.ba

Веб адресе: www.undp.ba; www.undp.org

Свјетска банка

Политички приступ

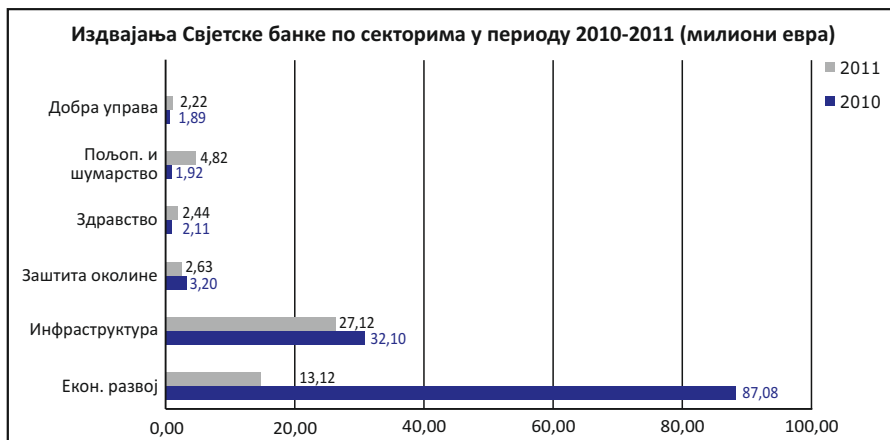
Свјетска банка обиљежава, у 2011. години, петнаест година успјешног провођења активности у оквиру партнерских односа успостављених у Босни и Херцеговини. Свеукупно, током задњих петнаест година, Свјетска банка је одобрила 66 пројеката у укупном износу од око 1,6 милијарди USD, од чега 1,32 милијарде USD у облику бескалатног кредитирања од стране IDA-е, 44 милиона USD у грантовима и 175 милиона USD у складу са условима IBRD-а.

Током непосредне послеријатне фазе Свјетска банка пружила је подршку обнови и развоју, дословно, сваког сегмента ратом разорене државе, дакле у области стамбеног смјештаја, енергетике, транспорта, школских објеката, болничких објеката, те у области отварања радних мјеста кроз подршку малим и средњим предузећима и микропредузетништву. Током овог раздобља Свјетска банка је такође пружала подршку структурним реформама јавног и банкарског сектора. Импресивни су резултати постигнути у овим секторима, а подразумијевају обнову преко 20,000 јавних станова и 2,000 кућа, стотине километара електродистрибуцијске и мреже за водоснабдјевање, трафостаница, термоелектрана и хидроелектрана, око 2,300 километара цестовне инфраструктуре, 41 мост, три тунела и Међународног аеродрома у Сарајеву, 82 основне школе, пет клиничких центара и петнаест болница, 210 километара постојећих шумских цеста, те је створено или одржано 200,000 радних мјеста у оквиру два микрофинансијска пројекта. Истраживањем које је обавио 2004. године Одсјек за евалуацију активности, независно тијело при Свјетској банци, утврђено је како је програм обнове у БиХ примјер „Банке у свом најбољем издању“.

Главне активности у 2010. и 2011. години

Свјетска банка је издвојила 128,30 милиона евра у 2010. години и 52,35 милиона евра у 2011. години (до мјесеца јуна) за активности у сљедећим секторима: економски развој и социјална заштита, инфраструктура, заштита околине, здравство, пољопривреда и шумарство, добра управа и институционална изградња.

Портфолио Свјетске банке у области активних пројеката у Босни и Херцеговини у овом тренутку обухвата 14 инвестиционих пројеката у укупном износу од 332,3 милиона евра. Ту спадају девет IDA¹⁸² кредита (184 милиона USD), три кредита IBRD-а¹⁸³ (130 милиона USD) и три гранта GEF-а¹⁸⁴ (18,3 милиона USD).

Заштита околине

Пројекти у оквиру три гранта GEF-а тренутно се проводе у Босни у Херцеговини у области околине и дефинисаних приоритета на заштити околине: *Заштита квалитета воде* (8,9 милиона USD), *Управљање Неретвом и Требишњицом* (6 милиона USD) и *Заштићена шумска и планинска подучја* (3,4 милиона USD). Свјетска банка такође је и водећа организација у пружању подршке реформи система управљања чврстим отпадом у Босни и Херцеговини. Као наставак активности успјешно проведених у оквиру првог *Пројекта управљања чврстим отпадом*, када је изграђено шест регионалних депонија у корист 1,7 милиона грађана, *Другим пројектом управљања чврстим отпадом* (40 милиона USD) има за циљ да унаприједи доступност, квалитет, заштиту околине и финансијску

¹⁸² Међународна развојна асоцијација - бескалатни кредити са дугорочним периодом исплате.

¹⁸³ Међународна банка за обнову и развој - дугорочни период исплате и каматне стопе везане уз LIBOR.

¹⁸⁴ Глобални фонд за заштиту околине.

одрживост служби за управљање чврстим отпадом у Босни и Херцеговини. *Сарајевски пројекат управљања чврстим отпадом* (35 милиона USD) ће помоћи у унапређењу система управљања чврстим отпадом у Кантону Сарајево, те у смањењу загађености ријеке Миљацке и ријеке Босне.

Инфраструктура и енергетика

Свјетска банка и даље остаје у партнерском односу са Босном и Херцеговином и другим развојним партнерима у области побољшања инфраструктуре као предуслов за раст, развој и улазак у ЕУ. Три пројекта која се у овом тренутку проводе у овом сектору су: пројекат *ECSEE APL3* (36 милиона USD) у области пружања подршке БиХ у њеном учешћу у Енергетској заједници Југоисточне Европе (ECSEE) кроз улагања у побољшање безбједности ријечних брана, смањење штетног утицаја на околину и обнову система дистрибуције, пројекат *Инфраструктура и безбједност цеста* (25 милиона USD) у оквиру којег се улаже у цестовну мрежу, како би се смањили трошкови корисника за 10%, повећала безбједност цеста и модернизовали системи одржавања цеста, те пројекат *Урбана инфраструктура и службе*¹⁸⁵ (25 милиона USD) којим је циљ да постигну већу доступност, бољи квалитет и поузданост основних локалних служби, посебно, водовода и канализације. Захваљујући улагањима у пројекат урбане инфраструктуре и служби, 317,000 грађана (око 81,300 домаћинстава) је прикључено на систем водоснабдјевања у општинама које учествују у пројекту (Бања Лука, Цазин, Пале и Посушје).

Пољопривреда

Пројекат под називом *Пољопривредни и рурални развој* (21 милион USD) има за циљ да побољша услуге пољопривредницима и прехрамбеним произвођачима.

Здравство

Свјетска банка наставља да пружа подршку реформама у здравственом сектору. Пројекат под називом *Унапређење здравственог сектора* (27 милиона USD) има за циљ да унаприједи ефикасност здравственог система кроз реструктурисање и јачање примарне здравствене заштите у складу са моделом породичне медицине. Тренутно је око 58% становништва покривено здравственом заштитом кроз породичну медицину, а планирано је да се оствари 70% покривености до 2014. године. Пројектом под називом *Припремљеност за птичју грипу* (5 милиона USD) радило се на развоју институцијских капацитета, како би се свела на минимум пријетња људима и перадарској индустрији од високо патогеног вируса птичје грипе и других сличних вируса.

Добра управа

Већина активности које финансира Свјетска банка у Босни и Херцеговини подразумева активности на јачању управљања јавним сектором. Посебно *Пројекат земљишних књига* (15 милиона USD) има за циљ да подржи развој транспарентних земљишних тржишта кроз регистровање права на некретнине и кроз израду релевантних политика рада. Овим пројектом успјешно је ријешен велики број заосталих предмета (80,000 у 2008. години), те је убрзана обрада трансакција и сада се у 95% предмета обрада врши у једном дану.

Економски развој и социјална заштита

Свјетска банка је у 2010. години одобрила 111 милиона USD за активности на развојним политикама као подршку реформама система социјалне заштите. Правни оквир са циљем побољшања рада у области циљања готовинских трансфера, који нису засновани на осигурању, усвојен је у оба ентитета БиХ, чиме је обиљежен почетак структурне реформе система социјалне заштите. Уједно, Свјетска банка је одобрила и пројекат под називом *Социјална безбједносна мрежа и подршка запошљавању* (15 милиона USD) са циљем јачања капацитета локалних институција у области циљања готовинских трансфера и осигурања ефективних служби за запошљавање за 10,000 угрожених незапослених лица које активно траже запослење. И на крају, 70 милиона USD кредитне линије осигурава малим и средњим предузећима приступ финансијским средствима.

Средњорочни и дугорочни приступ

Свјетска банка тренутно ради на припреми нове Стратегије партнерства са БиХ (CPS) за период 2012 - 2015. Нова Стратегија биће договорена са властима БиХ у наредним мјесецима и биће представљена Одбору директора

¹⁸⁵ Пројекат може бити сврстан и у сектор локалне управе или међусобно повезане секторе јер подразумева и јачање капацитета кантоналних и општинских власти како би остварили боље управљање инфраструктурним развојем.

Свјетске банке у септембру 2011. године. Програм нове Стратегије дефинише низ финансијских и нефинансијских услуга као одговор на државне развојне приоритете. Након прелиминарних консултација са представницима власти БиХ, припадницима цивилног друштва, академских кругова, приватног сектора и омладинских група, договорени су следећи приоритети за период од наредне четири године:

- **Конкурентност:** подршка економском расту кроз рјешавање неких од препрека конкурентности и бржем расту производње.
- **Укљученост:** боље услуге угроженим групама и циљање фискалне одрживости социјалне помоћи сиромашнима.
- **Одрживост околине:** осигурање одрживе употребе природних ресурса, попут вода и шума, што је од кључног значаја за економски раст у Босни и Херцеговини, те прилагођавање на климатске промјене и промовисање одрживог општинског развоја.

Поред наведеног, подршка процесу европских интеграција остаје и даље активност која је присутна у програму Свјетске банке за Босну и Херцеговину. Горе споменути договорени приоритети у потпуности су у складу са стратешким циљевима дефинисаним у нацрту *Стратегије развоја БиХ* за период 2010-2014.

Активности на координацији рада донатора

Свјетска банка учествује у неколико активности на координацији донатора на нивоу сектора. Посебно треба споменути координацију у оквиру енергетског сектора за који су осигурана значајна финансијска средства донатора на крајње координиран начин. Пољопривредни сектор је такође добар примјер координације донатора. У оба сектора локалне институције имају водећу улогу у координацији рада донатора.

Поред тога, Свјетска банка је недавно покренула неформалне периодичне координацијске састанке међународних финансијских организација активних у Босни и Херцеговини (EBRD, EIB, KfW, CEB, MMF, Свјетска банка) са циљем постизања оптималних резултата у области развоја у оквиру провођења програма кроз бољу координацију рада и снажнији партнерски однос.

Контакт информације

Свјетска банка

Адреса: Фра Анђела Звиздовића 1, Б17

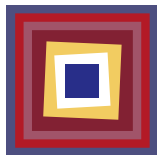
71000 Сарајево, БиХ

Телефон: +387 33 251 500

Факс: +387 33 226 945

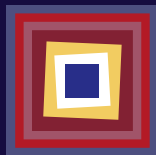
Е-маил: mail_to_bosnia@worldbank.org

Веб адреса: www.worldbank.ba

Босна и Херцеговина
Министарство финансија и трезора

Сарајево, Трг БиХ 1
Тел: +387 33 205 345
Факс: +387 33 202 930
trezorbih@mft.gov.ba
www.mft.gov.ba

Босна и Херцеговина
Министарство финансија и трезора

Сарајево, Трг БиХ 1
Тел: +387 33 205 345
Факс: +387 33 202 930
trezorbih@mft.gov.ba
www.mft.gov.ba